42 Anty

[illegible]
1371

1197

¶ Sermones quattuoꝛ nouiſ-
ſimoꝛum perutiles et neceſſa-
rii vnūquē qꝫ in deuotionis ar-
doꝛem: et dei timoꝛē īducētes
a beato bonauenturā editi. ac
nuper impꝛeſſi magnaqꝫ cū di
ligentia caſtigati.

Venales reperiuntur in colle-
gio trigueti pꝛope collegiū ca
meracenſium.

(1493?)

Paris

Inc. 1371

Peregrinus ytalicus Frater.
ordinis minorum magiſtrum
pheronimum Bangnacauallū
virū quidez preſtantiſſimum.
Salutat.

CUm diebus iſtis cum aliquibus loquēte phero
nime pater. deuotus quidam impreſſor me aduoca-
uit. qui me ſummopere rogauit: vt hos quattuor no-
uiſſimorum ſermones perutiles: nec non fructuoſos
vnūquēq; in deuotionis ardorem et dei timorē indu
centes perlegerem. ac ſcd̄m noſtri ingenioli capacita
tē parūper corrigerē. iaz ipſe/ vt arbitror/ impreſſioni
tradere d creuerat. hos quidem aſpiciens. et quantū
animarum vtilitatis eſſent agnoſcens. tum ob viri il
lius vite ſanctiſſime ſanctimoniā. ac morū probitatē.
tum etiā ob inconparabilez eius eruditionē. curaui ſe
dulo vt nuper imprimerentur. Quapropter pheroni
me te ſummopere hortor vt hos larga frōte ſuſcipere
velis. non enim inter alios codices tuos indignum
hoc opus ſanctiſſimum erit: ſed quidez gratiſſimum
Vale & me ama ſicut cepiſti. Cum plus ocii alias na
ctus ero pluribus verbis ad te ſcribam. Iterum vale
cuius gratie me plurimum commendo. Et ſi quid in
hoc ſanctiſſimo opuſculo incorrepti forte repoſitum
eſſet. Potius impreſſoribus q̄ michi attribuatur

Thema prohemiale

¶ Sermones quattuor nouiſſimoꝝ perutiles et neceſſarios. vnumquemqꝫ in deuotionis ardorem et dei timorem inducentes.

¶ Thema prohemiale.

a

Nimarum ſalutem pio zelans affectu. conſideranſqꝫ ſumme fore neceſſariū ad ſalutē ſtudioſam prouidentiā futuroꝝ. ſeu nouiſſimorum meditationē prouidentiā cum affectu tractatulū iſtum breuē: vtilē: ⁊ facilem iuxta ſciētiole mee modū et ingenii paruitatē: ſummo dirigente magiſtro proponēs ꝯponere. curioſitatē. ornatūqꝫ verboꝝ curam contemnere. non hominū curioſitatibus deſeruire. Sciēs ꝙ ſicut ait egregius ꝓdicator. Non eſt regnū dei in ſermone. ſ; in ꝟtute. Erit ergo ad iuuāte gratia ieſu xp̄i ſermo meus ⁊ ꝓdicatio mea non in perſuaſiōibus humane ſapientie verbis. ſ; in oſtenſione ſpūs et virtutis. ſcripture diuine dūtaxat eloquiis et ſanctoꝝ doctorū ſententiis ſacris vtens. ad inſtructionē ſimpliciū. exhortationem fideliū excitationē pigroꝝ: ac obſtinatoꝝ duritiā confringendā Quia ſcriptū eſt. Nonne verba mea quaſi ignis ardens: et quaſi malleus cōterēs petras. Et iterū viuus eſt ſermo dei et efficax: et penetrabilior omni gladio ancipiti pertingēs vſqꝫ ad diuiſionē aīe ac ſpūs compagū quoqꝫ et oīm medullarū. Liber itaqꝫ p̄ns ſtilo ſimplici. rudiqꝫ traditus. non ornatu verboꝝ cōpoſitus non ꝑ texturas rōcinatiue diſputationis. ſ; ꝑ modum exhortatiue predicationis editus. quinqꝫ partibus integratur. partes vero ſingule per ſermones ſermones aūt per paragraphos diuiduntur. In ꝓma

parte thema ꝓhemiale premittit postmodum tracta
tus tribus dūtaxat ſermonibus adornatur. Prohe=
mium duos tantū paragraphos continet. In primo
triplex incōmoduʒ qđ incurrimus pctō oſtendit. In
ſcđo triplex remediuʒ edocetur. Tractatus continet
ſermones tres. Primus docet genus et ſpēm noſtre
actionis ꝛc. ꝓut in tabula rubricaꝝ ꝑ ordinē ānotatᷓ

Prohemium.

Omnibus opibus tuis memorare nouiſſima tua
et ineternū nō peccabis. eccl. vii. §. i. Huma
num genus tria incōmoda per pctm̄ pmi hoīs incur
riſſe non tā legim⁹ in ſcripturis ꝙ ſenſibilit̄ experimur
in nobis videlicet difficultatē ad bonū agenduʒ im=
prudentiā ad futura ꝓuidendum ꝛ ꝓnitatē ad peccā
dum qꝛ per pctm̄ fuit hō viribus eneruatus ſenſibus
obſcuratus et actib⁹ deprauatus. Juſte quidē homo
recedens ab omnipotente deo. decidit in impotentiā
recedens a ſummo ſapiēte. amiſit ſapiam. recedēs a
ſummo bono perdidit innocentiā ab his trib⁹ malis
oīa mala originē ſortiunt̄. §. ii. Deus aūt īfinite
miſericordie: et pietatis immēſe p ſapiētem diuinit⁹
inſpiratū. cōtra tria pmiſſa dat nobis ꝑpulcherrimū
documentū ſaluberrimum hortamentū. fideliſſimū
conſilium et efficaciſſimū remediū. dicēs ita. In om
nibus operibus tuis memorare nouiſſima ꝛc. Primo
nāqꝫ excludit negligentiā ſcđo ſuadet prouidentiam
tertio ꝓmittit hoiem per hoc ad innocentiam refor=
mari. In pmis ergo excludit negligentiā. ſupponēs
opera meritoꝝ. cum dicit. In oibus opibus tuis me
morare. ꝛc. Ex vi quippe ſermones: et ex ipo mō lo=
quendi. oſtdit vnūquēqꝫ fidelē non debere ocioſuz eſ=

ſe: nec pigrum ſeu negligentem ſed ſtrenue operan
tem. De homine in ſtatu innocētie dicitur geñ. ii. ca.
Tulit dominus deus hominem et poſuit eum in pa=
radiſo voluptatis. vt operaretur et cuſtodiret illum.
Sed hec operatio erat ei ſine fatigatione/tedio/ et do
lore. Eidem vero poſt lapſum dictum eſt. Quia co=
mediſti de ligno ex quo tibi preceperam ne comede=
res: maledicta terra in opere tuo: in laboribus come
des ex ea cunctis diebus vite tue. Sequitur. In do=
lore vultus tui veſceris pane tuo. Et iob. v. dicitur.
Homo ad laborem naſcitur. et auis ad volatum. Se
cundo hortatur ſapiens ad prouidentiam. cum dicit.
Memorare nouiſſima tua. In his enim precipue cō=
ſiſtit vel damnationis periculum vel procuratio ſa=
lutis. Ideo attentiſſime hortatur idem ſapiens. eccle
cleſia. xxxviii. Memento nouiſſimorum et noli obli=
uiſci. Tertio promittit inocentiam. cum dicit. Et in
eternum non peccabis. Cum ſumma diligentia ꝯſide
ret vnuſquiſꝗ tam fidele conſilium ꝗ ſalubre documē
tum. O cōſilium nulla ratione ſpernendum. o docu=
mentū nulla obliuione delendū. ſed potius cū ſūmo
ſtudio: ſumma cura et ſollicitudine. pro viribꝰ adim=
plendum. Docet enim hominem ad puritatem inno
centie reformari. per exercitium bonorum operum/
et circunſpectam prouidentiam nouiſſimorum. Ad
hoc etiam hortatur paſtor eccleſie. petrus. ſecunde
petri. i. Fratres magis ac magis ſatagite: vt per bo
na opera certam veſtram vocationem et electionem
faciatis. hec enim facientes: non peccabitis aliquan=
do. Ait ergo ſapiens. In omnibus operibus tuis me
morare nouiſſima tua. et ineternum non peccabis.

¶ Incipit tractatus in quo docet quid o pecaandum et continet .§.iiii.

D excludẽdũ igitur negligentiã: que mat eſt oim vitioꝝ debem⁹ nos vtilit̃ occupare i execcitio virtuoſoꝝ opeꝝ. Et circa hoc cõſiderãda ſũt tcia / videlz / qd / q̃ce / ⁊ q̃liter ſit operandũ vt vnuſqſqꝫ diligẽter cõſidecet gen⁹ ⁊ ſpẽm ſue operationis. tertio modũ et ordinẽ ſue executõis. In primis itaqꝫ cõſiderãda ſunt opera que facece de beur⁹. ſicut inquirũt iudei a dño. Joh. vi. dicẽtes. qd ſciemus vt opecemur bona opa dei: quib⁹ ille rñdit. Hoc eſt opus dei vt credatis. Hoc eſt primũ principium operãdi: et fũdamentũ primariũ ois boni: videlicet fides: ſuper quo videat vnuſqſqꝫ qnõ et que ſuper edificet. Debemus aũt opari opera pñie pctõꝝ uz fla gicia expiando. Opera mĩe proximoꝝ miſerias releuando. Opa ſapie celeſtia contẽplando. Opera perfecte iuſtitie diuina conſilia adimplendo .§ i. Pria opera nr̃a debẽt eſſe opera pnie. qꝛ non eſt hõ qui nõ peccet ſicut dr. iii. reg. viii. cap. et prime iohã. i. Si dixerimus qꝛ pctm̃ non habemus nosipſos ſeducimus et veritas in nobis non eſt Job quoqꝫ dicit. Quis poteſt dicere. mundũ eſt cor meũ purus ſuz a pctõ. Jdo neceſſe hñmus agere pniam. Ait eñ btũs iohannes baptiſta luce. iii. Genimina viperaꝝ qs oñdet vobis fugere a ventura ira. Rñdet autẽ facite ergo dignos fructus pnie. ſignãter dicit dignos fructus pnie. Ne qꝫ eñ par dꝫ eſſe pñia eius q̃ multũ peccauit et eius qui pauciora pctã cõmiſit vel eius q̃ grauiora: ⁊ eius qui minus grauia perpetrauit. Itẽ ſaluator ait luce. xiii. Niſi penitẽtiam egeritis. omnes ſimul peribitis.

Et eccl'.ii. Niſi penitentiam egerimus. incidem⁹ in manus dei:et nõ in manus hoim. Exhortãs aũt dñs ad penitentiã dicebat penitẽtiã em̃ agite. appropinquabit em̃ regnũ celoꝝ. Item apoc.ii. Memento vñ excideris:et age pñiam:et prima opera fac. Aduerte q̃ ſicut prius pater filiũ cõtumacem corripiens aliqñ oñdit ei mala que fecit. vt erubeſcat bona que perdidit:vt doleat mala que meruit:vt timeat et ſic per diuerſas vias ipſum reuocare laborat. Sic dñs pius diuerſis modis vtitur vt pctõrem ad pniam ſalutarẽ reuocet. Nã aliqñ obiicit ei grauitatẽ et vtilitatẽ flagitii qđ cõmiſit. ſicut dꝫ hie.ii. Vide vias tuas i cõualle ſcito quid feceris. Aliqñ vero reducit ei ad memoriam vtilitatẽ ſtatus in quẽ incidit ſicut dixit ade ge. iii. Adã vbi es. Et hiere.iii. Leua in directum oculos tuos.et vide vbi nũc proſtrata ſis. Aliqñ proponit ei penã quã meruit:ſicut pꝫ in verbis bti. Joh.et dñi ſuperi⁹ annotatis. Et geñ.iiii. dicit dñe ad cain. quid feciſti. Ecce vox ſanguinis fatris tui abel clamat ad me de terra petẽs videlꝫ vltionẽ. Nonnunq̃ etiã ad mẽtẽ eius reuocat honorẽ et bona que per pctm̃ amiſit vel dignitatẽ ſtatus a quo decidit ſicut hic. Memento vñ excideris. quaſi diceret:memẽto qꝫ ſtatũ innocẽtie perdidiſti:et a dignitate gratie corruiſti ꝛ ideo age pniam. vtꝫ perdita recupare et ad priſtinam dignitatẽ reſurgere. et debitas penas euadere: et ad ꝑmiſſa premia valeas peruenire. Sequitur ꝛ pria opera fac prima inq̃:id eſt precipua vel prima que anteq̃ pctm̃ cõmitteres facere debuiſti. Exẽpla pnie habemus in petro et paulo:qui ſũt precipui fundatores eccl'ie. In magdalena euangelica peccatrice. In dauid ezechia

regibus. In niniuitis etiā de quibus dr̄. Jone. iii. Ui
dit deus opa eoꝝ qꝛ conuerſi ſunt de via ſua mala ⁊
miſertus eſt deꝰ ſuper maliciā quā locutus eſt vt fa-
ceret eis: ⁊ nō fecit. Nota ergo ꝙ per pniam macula
peccat diluit̄ reatus obſoluit̄ offenſa diuina remittit̄
reconſiliat̄ deo reſtituit eccl̄ie de filio dyaboli: filius
dei efficitur paradiſus aperit̄: Hec eſt q̄ impiū iuſti
ficat. angelos letificat. omiſſa bona recuperat. Unde
ber. ait. O felix penitentiū humilitas. O beatā ſpes
confitentium. q̄ facile vincis iuincibilē. Ꝓcito treme
bundū iudicē cōuertis in piiſſimū prēm. §. ii. Se
cundo debemꝰ agere opera charitatis et mīe ſicut pul
chre docemur lu. x. Cum enim quidam legiſdoctoꝛ in
quiſiſſet a dn̄o. magiſter quid faciendo vitā eternā
poſſidebo. Rn̄dit in lege quid ſcriptū eſt. quō legis.
qui ait. Diliges dn̄m deū tuū ex toto coꝛde tuo. ⁊c. ⁊
proximū tuum ſicut teipſum. Et illi dn̄s. hoc fac ⁊ vi
ues. Ille rurſū queſiuit. Et quis eſt meus proximus
Cui rn̄dens dn̄s: ꝓpoſuit parabolā de miſero: qui
incidēs in latrones: ſpoliatus: atrociter verberatus ⁊
ſemiuiuus relictꝰ a ſacerdote prius: ⁊ poſtmodū a le
uita tranſeūtibus nō eſt adiutus. tādē a ſamaritano
viſceroſa pietate ꝯmoto vulneribꝰ illius vinū ⁊ oleū
infundēte. ⁊ ea dulciter alligāte ipoſitus ē in iumēto
et inductus in ſtabulū: ſtudioſe tabulario cōmēdatꝰ.
His propoſitis iterrogauit dn̄s. Quis hoꝝ tibi vide-
tur proximus fuiſſe illi qui incidit in latrones. At ille
rn̄dit. Qui fecit miam in illū. Et ait illi ieſus vade ⁊
tu fac ſilr̄. Ecce ad queſtionē primā. quid faciendo vi
tā eternā poſſidebo. Pꝛemiſſū eſt documentū de dile
ctōe dei et proximi: ⁊ oꝛdie ſubſequēti ſubiūctū hoꝛta

mētuȝ de operibus mīe faciēdis Nā de fonte charita
tis dēt ꝑcedere riuuli pietatis: alias nullꝰ cēnt me=
riti vel virtutis ſicut ait apl's.i.coꝛ.xiii.cap. Si di=
ſtribuero in cibos pauperꝝ oīs facultates meas: et ſi
tradidero coꝛpus meū ita vt ardeā charitatē aūt nō
habeā nichil michi pꝛodeſt. ꝓpter qđ bñ iūxit/apl'us
illa duo dicēs ad hebꝛeos.xiii. Charitas fraternitatꝭ
manet in vobis: et hoſpitatē nolite obliuiſci: per hāc
eni placuerūt quidā angelis hoſpitio receptis. Mo=
ueat ergo dilectio dei et cōpaſſio miſerie pꝛoximi ad
exhibēdū opa pietatis ſcđm exigētiā neceſſitatis hec
aūt opa ſunt nudū veſtire. eſuriētē reficere ſitiētē po
tare infirmū viſitare peregrinū in domū recipere ca=
ptiuū redimere moꝛtuū ſepelire: ⁊ multa talia ſcđꝫ
ꝙ innumerabilia ſunt incōmoda pauperꝝ ⁊ miſerabiliū
perſonaꝝ. Ad hec opa pietatis tenet̄ quilibet ſaltem
cōpaſſionis affectu. Vñ. i.thy.vi.dicit apl's diuitibꝰ
huiꝰ ſeculi ꝑcipe nō ſublime ſapere: nec ſeparare in in
certo diuitiaꝝ ſed in deo viuo ⁊c. bñ agere. diuites fie
ri i operibꝰ bonis: facile tribuere/cōicare/theſauriſa=
re ſibi fundamētū bonū i futuꝝ. vt apphendāt veram
vitā. De mīa latius inuenies i ſpeculo dñaꝝ/⁊ in libꝛo
de infoꝛmatōe pꝛincipū. Tertio debemꝰ agere opera
ſapie loqndo de dīa ⁊ ſalutari ſapia q̄ đr a ſapoꝛe. Cō
ſiſtit hec ſapia: nō tm̄ i ſpeculatiōe veritatis: ſed potiꝰ
in quadā deguſtatiōe ſapida bonitatis. et etiā in ope
ratiōe feruida ſāctitatis. Eſt aūt ſpeculacio i cogitā=
do/ſtudendo/audiendo/legendo/ea que ad honoꝛem
laudem: et gloꝛiam dei pertinent: animeqꝫ ſalutem.
Deguſtatio autem non in plena fruitione conſiſtit.
ſicut erit in patria: ſed in quadam pꝛelibatione acte=

mi ſaporatōe diuine dulcedinis. prout poteſt: vel modicum attingere humana fragilitas pro modulo ſuo et pro ſtatu miſerie pn̄tis: qua peregrinamur a dn̄o: et detinemur exules in hoc mundo. Hec deguſtatio q̄tūcunq̧ ſit modica: excedit omnes delicias hui9 mūdi et oēm delectationē que i creatura quacunq̧ valeat inueniri. Facit etiā oia carnalia deſpici: oia terrena ſeu tp̄alia vilipendi ac ſicut ait expertus apl's. velud ſtercora reputari. fiat nichilomin9 ſpūalia diligi: tota mente. totiſq̧ precordiis celeſtia concupiſci: nec ſufficit ſubtilis ſpeculatio intellect9. et deguſtatio affectus: niſi ſequat̄ perfecte operatōis effectus. Sʒ q̄ perſpexerit in lege pfecte libertatis: et permāſerit in ea. nō auditor obliuioſus factus ſed factor operis hic btūs in facto ſuo erit. Jacobi prio. De hac ſapia dicit̄ ſap. viii. Intrans in domū meā cōquieſcā cū illa. ſ. ſapientia. Non enim habet amaritudinē cōuerſatio illius: nec tedium conuictus illius: ſed leticiam ⁊ gaudium. Sequitur in amicitia illius delectatio bona. et in operibus illius heneſtas ſine defectione. Rurſus eccl'. xxiiii. Sapiens introducit ſapientiam ſic loquentem. Tranſite ad me omnes qui ꝯcupiſcitis me et a generationibus meis adiplemini. Spūs enim meus ſup mel dulcis: et hereditas mea ſup mel et fauū. Qui edūt me adhuc eſuriēt. et qui bibunt me adhuc ſitiēt qui audit me nō ꝯfundetur. et qui operant̄ in me nō peccabunt et qui elucidāt me. vitā eternam habebunt. Si premiſſa verba quis ſerioſe vellet exponere paucis verbis nō poſſet ad coꝝ indagmē peruenire. De ſapia inuenies multa in libro de informatione principū. Nūc autem ſufficiat opera ſapie ſub

breuitate tangere: qꝛ hoc eſt quod a principio propo
ſuimus: ⁊ promiſimus declarare Sūt aūt opa ſapie
doctinā veritatis diligenter audire. exhortatiões vti:
les ardenter accipere. correptiões libenter et vtiliter
ſuſtinere audita memorie retinere. memorie cōmen
data opibus exercere vigilāter ſtudere. libros ſacros
ſtudioſe perlegere. non ſtudēdo trāſcurrere ſ ꝫ frequē
ter in memoria ruminare in ſtudio non verba. ſ ꝫ ſen
ſum et fructū requierere. falſitates abiicere. vanita:
tes contēnere curioſitates vitare. veritatē inquerere.
in dubiis ptos conſulere ꝯſulta diſcutere. dei volun
tatē ⁊ mādata ꝑ q̄rere meditatiões ſacros amare au
dita lecta: ſeu etiā recogitata meōrando digerere ni:
chil per ſurreptionē agere nichil temere iudicare vba
cū debita maturitate ꝓferre vitā ſuā et mores ſerio
ſius ordinare ſubiectos pie et iuſte regere errata cor
rigere: errātes reducere peccātes arguere. penitēti:
bus indulgere: defectus alioꝝ nō culpabiles ſuppor
tare / heſitātibus ꝯſulere / deſolatis ſolatiū exhibere.
Quiꝗ ſic fecerit hic btūs in facto ſuo erit Bene ergo
dicit ſapiētia. Qui operātur in me nō peccabūt eccľ.
xxiiii. ꝗ. iiii. Quarto debemus hrē opera perfecte iu:
ſtitie. non eñ ſufficit bñ ſe habere in ꝓſperis niſi ſtrē
nue ac fortiter ſe habeat in aduerſis nec in trāquilli:
tate bene agere: ⁊ in tētatione ſuccūbere: vel in tribu
latione deficere. Nam per increpationē dixit dñs de
quibuſdam q̄ cum gaudio ſuſcipiūt ſemē bonū: i. ver
bū dei. ſ ꝫ orta perſecutiōe ꝓpter verbū: deficiūt. Hii
radices non habēt: qꝛ ad tp̄s credunt et in tpe tenta:
tionis recedūt. lu. viii. Oēs eñ qui pie volūt viue:
re: in xp̄o ieſu perſecutionē patiūtur. vt ait aplus. ii.

ad thimo. iiii. Jdeo neceſſariū eſt nobis agere ſicut fa
ciebant illi qui de captiuitate reuerſi/in anguſtia tē
poꝛis in hoſtium ſuoꝝ medio reedificabāt hieruſalē
de quibꝰ dꝛ. ꝙ vna manu faciebāt opus et altera te-
nebāt gladiū. Neemie. iiii. Sane patiētes eſſe debe-
mus qꝛ patientia reddit hoiem ꝑfectū in ſtatu grē. ſi
cut dꝛ. Ja. i. Oē gaudiū exiſtimate frēs cū in tētatio
nes varias incideritis. ſciētes qꝛ tribulatio patientiā
operatur patientia aūt opus perfectū hꝫ: vt ſitis per
fecti et integri ī nullo deficiētes. Jtē cumulat pmium
in ſtatu grē ſicut ait aplus. ii. coꝛ. iiii. id qđ ī pñti ē
momētaneū ⁊ leue tribulationis nrē. ſupꝛa modū et
ne glē pondus operat̄ ī nobis. Ecce aduerte qꝛ quod
leuiſſimū eſt in paſſione maximū eſt in remuneratio
ne. Et qđ breuiſſimū eſt. immo momentarium in tē-
poꝛe fit eternum in duratione.

¶ Sermo ſecundus.

p Oſtq̄ declarauimꝰ genus et ſpēm nrē opatio
nis. nūc videamus fructū et finem nrē intētōis
Sciendū eſt aūt ꝙ propter quattuoꝛ ſpēaliter ad ope
randū moueri debemꝰ videlꝫ propter pericula deuitā
da propter merita cumulanda ꝑpter delectationē in
ternā et ꝑpter retributionem eternā. ¶ i. Pꝛimo
quidē opari debemus ꝑpter pericula precauēda. Cū
eñ coꝛ hois ocioſum eē nō poſſit ſed neceſſario circa
aliqd occupet̄. ſicut docet anſel. li. de ſimilitu. coꝛ ho-
minis cōparans molēdino cuius rota voluit̄ inceſſan
ter ſi eñ nō fuerit intentum circa aliqđ opus bonum
vndiqꝫ ptꝫ aditus vitioꝝ. Sane nō intentū circa vnū
qđ eſt neceſſariū: nec ſacris operibꝰ occupatū. euaga
tur circa plura minus vtilia et cito defluit ad nociua

Et hoc contingit interdū ex hoſtis inſtigatōe. vel ex
carnis coꝛruptiōe. vel ex ipſius coꝛdis euagatiōe. Ex
hoſtis inſtigatione cōtingit vt plurimū: qꝛ cū ille ma
gnus paterfamilias oī hoꝛa. i. mane. hoꝛa tertia. ſex=
ta nona. vndecia. mittat operarios in vineā ſuā. ſicut
ſcriptū eſt math. xxi. Quos diabolus in vinea nō opā
tes inuenit. ad opa ſua mittit. ꝓpter qđ ait hier. Sem
per aliqđ boni facito ne te diabolus inueniat ocioſum
Ex carnis vero coꝛruptōe inēs hoīs a ſpūalibus ⁊ di=
uinis retrahit: ⁊ in carnalibus emollit niſi ſacris ope
rib⁹ occupet. Pꝛopt̄ qđ ſapiēs a carnis ſeruitute vo=
lens abſtrahi et ad libertatē ſpūs eleuari ait eccl. 33.
Cibaria neceſſarie ſuſtētationis: ⁊ virga caſtigatiōis:
et onus operatiōis aſino. i. coꝛpi panis ne deficiat, di
ſciplina ne laſciuiat. op⁹ vt ꝑficiat ſeruo. i. coꝛpi tā aſi
ni ꝙ̄ ſerui noībus carnē ſignificauit q̄ dare ſuſtentā=
da eſt rigide refrenāda: ⁊ in ſacris operibus occupan
da. Sequit̄ iugū et loꝛe curuāt collū durū. ſeruū in=
clināt operatiōes aſſidue. ſeruo maliuolo toꝛtura et
cōpedes. mitte illum in operationem ne vacet. Mul
tam enim malitiam docuit ocioſitas. In opere con=
ſtitue illum. ſic enim condecet illum. Attende ꝙ̄ di=
ſtricte macerauerunt carnem ſuam ſancti patres.
Johannes baptiſta. benedictus. anthonius hiero. et
omnes alii. Paulus de ſeipſo ſpecialiter teſtat̄. Ca=
ſtigo inquiens coꝛpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo
ne foꝛte cum aliis pꝛedicauerim. ipſe repꝛobus effi=
ciar. i. coꝛinth. ix. Diligenter aduerte ſi paulus vas
electionis: qui tot terras pꝛedicādo circuiuit. tot ani
mas ad chꝛiſtum conuertit. tot tanta pꝛo chꝛiſto ſu=
ſtinuit. ſicut ipſemet teſtatur. i. coꝛinth. quindecimo.

¶Ter virgis ceſus ſum ſemel lapidat⁹ ſuz ter naufra giū feci nocte ac die in profundū maris fui: ⁊ iterū in laboribus plurimis. in plagis ſupra modū in morti bus frequēter: ⁊ multa talia ſic enumerabat. Denigz raptus eſt in paradiſuz: ⁊ audiuit archana verba que non licet homini loq. Si ergo ita eſt ꝙ talis ac tātus caſtigat corpus ſuuz ⁊ in ſeruitutē redigit ne forte re probus efficeret. quid nos miſeri dicturi ſumus qui defectibus pleniſſimus: qui pctā peccatis ſine nume ro cumulam⁹: et tm̄ carnē miſerā in delitus ꝯfouem⁹ Ideo dicit apl'us gal. vi. Qui xp̄i ſunt carnē ſuā cru cifixerūt / cū vitiis et cōcupiſcentiis. Et ro. viii. Si ſe cundū carnē vixeritis moriemini. Ex mētis vero eua gatiōe ꝓcedūt picula. ſicut docet ſapiēs prouer. xxi. Deſideria occidūt pigrū. noluerūt eni quicꝙ manus eius opari. tota die concupiſcit et deſiderat. vide as hoiem occiſum nūc verbis affluere nūc rumores inq rere. nūc ludos perquirere. nunc cāpos nūc flumina nunc nemora vagādo inaniter circuire. ſomnū dilige re cibor̄ delicias: et vinor̄ varietates cōcupiſcere ap petere terrena ſpūalia faſtidire. diuerſis cogitationi bus variari variis affectiōibus trāſformari oimodis paſſionū tranſmutatiōibus agitari. Et ſic in eo verū eſt qd̄ dr̄ Iob. xx. Cogitatiōes varie ſuccedunt ſibi: ⁊ mens in diuerſa rapit. ¶.ii. Scdo operari debe mus propter lucra / id eſt merita cumulanda ſiue cō querēda. videmus eni mercatores agricolas et oms artifices ſollicite operari. propter lucrū et tpales di uitias acquirēdas. Quāto magis debemus totis vi ribus operari. propter ſpūales diuitias promerēdas Ideo hortatur apl'us colo. iii. Ambuletis digne deo

per omia placētes in omni tēpoꝛe bono fructificātes ⁊
pēsate verba. Ambuletis inquit. i. de bono in melius
pꝛoficiatis. digne deo. i. vt sitis digni deo. p oia pla-
centes. i. vos placeatis deo: et oia opera vestra pla-
ceant deo in omni tpe bono fructificātes. Nota vna
queqꝫ arboꝛ vnā spēm fructus pfert. sicut ait sal ua-
toꝛ lu. vi. vnaqueqꝫ arboꝛ ex fructu suo cognoſcitur.
neqꝫ eni de ſpinis colligunt ficus. neqꝫ de rubo vinde-
miant vuas. Sed arboꝛ ſpūalis oēm fructum bono-
rum operū ferre debet. Mirabilis eſſet hoibus ar-
boꝛ vna que oia genera fructuū ex ſe pduceret. ſꝫ ar
boꝛ ſpūalis non eſt recte fructifera: niſi ex ſe pferat
fructus. i. opera oim virtutū. Sunt nāqꝫ nōnulli qui
continēt. ſꝫ ab ope bono toꝛpent. Alii multa bona fa-
ciunt. ſꝫ non cōtinēt. Et ſicut ait grego. Nec caſtitas
magna eſt ſine bono ope. nec opus bonū eſt ſine caſti
tate. Alii continēt. ſꝫ non abſtinēt. Alii econuerſario
Alii abſtinēt qdem et continent. ſed p ſupbiam intu-
meſcunt. Alii ſobꝛii ſunt: caſti ⁊ humiles. ſꝫ non cōpa
tiūtur afflictis aut compatiētes vel verius compatiſ
ſe dicentes. ſed pietatē in ope non oſtendūt. ſic intel-
lige de aliis opibus virtuoſis. pꝛopter quod bene dicit
apoſtolus in auctoꝛitate pꝛemiſſam In omni ope bo
nū fructificātes Notaqꝫ ſicut mercatoꝛ induſtrius in
diuerſis venaliū rerum generibus mercationē ſuam
exercet: vt in pluribus lucrando ſuas diuitias aug-
mētet. Sic āūt ſpiritualis mercatoꝛ dꝫ in oibꝰ bonis
operibus exerceri. vt in oibus mereat. Nā q in omni
ope bono fructificat. in omī bono abūdat. Ait enī
ſapēs pꝛouer. xiiii. In omni ope bono erit abundan-
tia. Sed qꝛ in tpalibus abūdantes vt plurimū ſolent

catere ſpiritualibus vel minus pre ceteris abundare. Jdeo dicit aplus. i. thimo. vi. Diuitibus huius ſeculi precipe non ſublime ſapere: nec ſperare in incerto diuitiarū. ſed in deo viuo diuites fieri: in opibus bonis Iſte ſunt vere diuitie que veram ſufficientiam tribuunt: et ineffabiliter animā locupletant nec in caſu neceſſitatis vel mortis eam deſerunt. ſꝫ cum ea permanent in eternū. Sicut dicitur apo. xiiii. Beati oēs qui in dn̄o moriuntur. opera eñ illoꝝ ſequuntur illos. Unde ber. ait. Vere diuitie: non opes ſunt. ſꝫ virtutes quas ſecū conſcientia portat vt in perpetuū diues fiat. Sed de filiis adā mundana cupiditate cecatis: qui terrena ſapiunt. ſpiritualia paruipendunt. temporales diuitias totis viribus: & modis omibus quibus pñt aggregant. ſpirituales vero contēnentes aut operari negligūt. aut qđ eſt longe deterius. opera nephanda perpetrant. Uñ nudi et rei de mundo exeunt: nichil ſecū preter peccata portātes: et in egeſtatem perpetuā incidentes. Quia ſcriptū eſt. Egeſtatem operata eſt manus remiſſa. manus autē fortium diuitias parat. Penſa quātam penuriam ſuſtinebat ille diues qui ardore gehenne ineffabiliter cruciatus: vnam guttam aque non potuit impetrare.

§. iii. Tertio operari debemus ꝓpter delectatione minternā. Oīe eñ virtuoſuꝫ opus. delectationē q̄dam habet annexā: et qui operatur illud. delectatꝰ in eo. Sicut ecōtario: Omne malū ſequitur remorſus conſcientie. Hec delectatio eſt quaſi quedā remunaratio. ſed non plena. vel potius quaſi quedā prelibatio remunerationis future. Quis enim plātat vineā & de fructu illius nō edit. ait aplus. i. cor. ix. Nā

ſicut ait ſapiens prouer.xii. Qui operatur terrã ſuã ſatiabitur panibus. Et.xiii. Anima operantiũ impinguabit. Et ipſa veritas ait.math.x. Dignus eſt operarius cibo ſuo. Quis aũt ſit ille cibus: teſtatur ipſe Jo.iiii. Meus cibus eſt vt faciam voluntatẽ eius qui miſit me vt perficiã opus eius. Ad hũc cibũ hortatur ipſe. Joh.vi.dicẽs. Operamini non cibum qui perit. ſed qui permanet in vitam eternã Nota ꝙ dicit permanet: qr hic inchoatur: ibi aũt non ceſſat ſed permanet ineternuꝫ. Hic valde tenuiter pregustatur. ibi in ſua plenitudine miniſtratur.§.iiii. Quarto operari debemus propter retributioneꝫ eternam. Magnus eniꝫ paterfamilias qualibet ora mittẽs operarios in vineã ſuã: conuentione facta cũ eis ex diurno denario facto ſero dixit procuratori ſuo. voca oparios: et redde illis mercedem. paterfamilias eſt deus pater. xp̄s autẽ huius vinee ꝓcurator: in ſero.i.in vltima hora vite nr̄e. vocat dñs operarios: non ocioſos: non pigros: nõ operarios iniquitatis. ſed operarios veritatis. Merces que redditur opariis eſt denarius diurnus.i. viſio dei eterna ſcd̄m aug. Ad hanc mercedem acquirendã ſapiẽs hortat eccli a.vlt. Opamini opus veſtrũ añ tp̄s: et dabit vobis mercedẽ in tẽpore ſuo i. tempore oportuno. Et ipſe dñs ait apoc.vlt. Ecce venio cito et merces mea mecum eſt reddere vnicuiqꝫ ſecundũ opera ſua. Ex his verbis intellige ꝙ tp̄s noſtrũ eſt breuiſſimũ: ꝙ notatur cum dicit venio cito: videlicet in ſero mortis ad retribuẽdum. Qui cito ſeuẽ turũ aſſerit breui tp̄e nos inuit operari Merces aũt operis eſt eterna. ſicut ſcriptũ eſt eccl̄ı xviii. Non verearis vſqꝫ ad mortem iuſtificari quoniã merces dñi

manet in eternū. Itē opus noſtrū eſt leuiſſimū merces autē immenſa et hoc inſinuat cum dicit. Merces mea. i. quā me decet reddere. ipſum aūt dñm largitatis immenſe non decet mercedē immēſā retribuere qꝛ ipſemet immēſus ꝛ immēſitas eſt ipa merces Sicut ait abꝛahe geñ. xv. Noli timere. ego ꝓtectoꝛ tuus ſum ꝛ merces tua magna nimis. licet aūt hec merces in ſe ſimplr̄ ſit immēſa. tñ pꝛopoꝛtionabiliter redditur vniciuqꝫ ſcd̄m ſuoꝝ opeꝝ q̄titatē. ꝓpter quod ait reddere vnicuiqꝫ iuxta opera ſua. Et hoc eſt quod dicit apl̄ꝰs. i. coꝝ. iii. Unuſquiſqꝫ ſuam pꝛopꝛiā mercedem accipiet ſecundum ſuum laboꝛem.

¶ Sermo. iii.

i · Irca modū operādi ſciēdū eſt ꝙ debemꝰ ichoare celeriter ſine dilatione laboꝛare fideliter ex dilectione. cōtinuare viriliter ſine defectiōe cōſummare humiliter ſine elatione. §. i. Debemus ergo celeriter inchoare pꝛopter tpis bꝛeuitatē. Bꝛeuiſſimū eſt enim omne tps quo viuimus. ſapie. ii Exiguū ꝛ cū tedio eſt tps vite nr̄e. Ideo excitat nos dñs ad celeriter operādū dicēs. Io. ix. Operamini dū dies eſt: venit nox qñ nemo opari pōt. Et apl̄ꝰs gal. vi. dū tps habemus opemur bonū. Non pōt bonā dietā facere q̄ mane non ſurgit. irridēdus eēt q̄ tūc veniret ad opus qñ tps eēt de opere excūdi. tūc ſciare qñ eſſet metendū. Ideo ſap. eccl. ix. Quodcunqꝫ pōt manus tua inſtanter opare: qꝛ nec opus ad merendū: nec rō ad excuſandū: nec ſapiētia ad ſapide contēplandū: nec ſciētia ad euadendū. erūt apud inferos quo tu ꝓperas Nota q̄tū factus hō eēt magnū opus hñs agere: et tps bꝛeue. ſi nō feſtinaret. ꝫ iaceret in lecto vſqꝫ adve

ſperā. Nos autē opus ꝑ maximū hēmus agere. Vt quilibet noſtrū poſſet illud dicere nee. vi. Opus grāde ego facio: non poſſū deſcendere: ne forte negligat opus. Itē celeriter inchoare debem⁹ ꝓpt̄ ſecuritatē. Aug. Si vita breuis fuerit expedit vtiqꝫ ꝙ bona ſit. Si aūt vita fuerit lōga melius eſt ꝙ bona ſit. Si mlt tū haberes de frumēto: vino vel oleo: vel ſes ꝙ totuz eſſet bonū: ⁊ dolceres ſi ps aliqua eſſet corrupta. aug. Qui te offendis: vita tua quā ſolā vis malā hrē: vt inter oia bona tua tu ſolus ſis malus nunqd plus diligis res tuas ꝙ te. Talis iniquus eſt ſibi ipi dū pl⁹ vult ſe malū eē ꝙ bonū infirmū ꝙ ſanū mortuū ꝙ viuum ſeruū ꝙ liberū: nihil hñtē ꝙ bonorū oīm eē participē ſecuritatē hñdā: ait ſap. eccl. xi Mane ſemina ſemen tuū et veſpere: ne ceſſet magnus tua qr neſcis qd hoc magis oriat Si autez vtrūqꝫ ſit melius erit auis videns ſagittariū: arcū tenentē extēſū cū ſagitta: nō expectat ictū ſagitte: ſꝫ euolat. Sed hō fatuus expectat ictuz mortis: cōtra quod ait ps. Niſi cōuerſi fueritis gladiū ſuum vibrauit arcū ſuū tetendit ⁊ parauit illum. Et in eo parauit vaſa mortis. Ita cito moritur vitulus: ſicut vacca ita cito frangitur vas nouum ſicut vetus: et citius amputatur arbor iuuenis ꝙ antiqua ſecurius eſt malū paſſum vitare ꝙ cum difficultate cū transire: quia ſicut ait ſap. Qui amat periculum peribit in illo. Et ſecurius eſt laqueos euadere ꝙ ſeſe magis ac magis fortius irretire. Dicit autem ſap. prouer. v. Iniquitates ſue capiunt impiū ⁊ funibus peccatorum ſuorom conſtringitur. Et ſecuri⁹ eſt in ꝑncipio egritudinis medicinā querere ꝙ vſqꝫ ad extremū vite terminū expectare. Ideo dicit ſap. eccl. xviii.

Ante languorē adhibe medicinam lepra inueterata
& gutta inossata curari non pñt. De impio autem dr
iob.xx. Ossa illius implebūtur vitiis adoleſcētie ſue
Itē celeriter inchoare debemus. propter aſſuefactio
nem. vt in etate tenera caro dometur. vt diſcat ſuſti=
nere labores. Equi: canes: vrſi in iuuentute docētur
ludere. Et omne beſtiarū genus domabile in iuuen=
tute domatur Equus qui diu conſueuit trotare nūꝗ
poſtea doceri pōt aliter ambulare. Sic & pueri in eta
te tenera docēdi ſunt & in virtutum operibus exercē=
di. Quia ſcriptū eſt. Adoleſcēs iuxta viā ſuā: etiā cū
ſenuerit non recedet ab ea. Canis vetus non pōt te=
neri in vinculo. Nunquā pōt ethiops mutare pellem
ſuam aut: pardus varietates ſuas ſic nec vos poteri=
tis benefacere: cum didiceritis male. hiere. xiii. De=
ſiderāt omēs et ſperāt bonū finē habere: cum totam
vitam malā habuerint dicentes. cū balaam. Moriat̄
aīa mea morte iuſtorū. ſ; iſta duo nō conſonāt. Ideo
ſeni peſſimo iudici dicit dañ. xiii. Inueterate dieru;
malorū. nunc venerūt pctā tua que opabaris prius.
Quanto diutius in ferro fuerit rubigo. tanto vehe=
mentius intenditur: et ſemp magis ac magis corro=
dit ferrū et inde difficilius eradic̄. Et ſordes diu de=
relicte ī vaſe difficilius ammouent̄. Sic ꝗto diutius
fuerit hō ſ malis morib⁹ aſſuet⁹ tanto ab eis difficili⁹
euelletur q; iniqtates ſue capiūt impiū vt dictum eſt
ac ſemp fortius detinēt alligatū. Vñ augu. de ſeipſo
dicit in li. confeſſiō. Tenebar nō alieno ferro ſ; mea
ferrea volūtate. Quarto celeriter ichoare debemus
propter meritorū augmentū: et diuinā acceptationē
Nā qui citius icipit: & diutius opatur plura merita

aggregat. Et opera in iuuentute facta. gratiora ſunt deo ſicut fructus iuuenis plãtule dulciores et fruct⁹ primitiui tp̃is cariores. Unñ michee vii. ait dñs. Precoquas ficus. deſiderauit aia mea. Et in lege precepit ſibi offerri primogenitũ oẽ: et primitias frugũ terre: et oim fructuũ. In ſignũ ⁊ documentũ ꝙ hõ de flore iuuẽtutis ſue dꝫ offerre deo: nõ de fece ſenectutis. Stultus eñi eẽt qui dñm ſuum cibare vellet de pane corrupto et de furfure. ⁊ potare de fecibus vini ſui. vł encenniũ ei facere de pomis corruptis: et aliis fructibus putrefactis. Ideo conqueritur dñs malachi. i. Si offeratis cecũ ad immolandũ. nonne malũ eſt? Et ſi offeratis claudũ vel languidũ nõne malũ eſt. Si qs per totã vitã ſuã dñm ſuũ nequiter impugnauerit. et poſtmodũ cõfectus ſenio ei ſeruitiũ offerret. dñs non multũ gratãter acciperet. Debem⁹ ergo offerre deo opera preclara et electa. quia ſcriptum eſt eccł. xviii. Omne opus corruptibile in fine deficiet et qui illud operatur in illo peribit. Omne opus electũ iuſtificabitur et qui illud operatur honorabitur in illo. Et ſic patet ꝓpoſitũ. videlicet ꝙ opus noſtrũ debemus inchoare celeriter. ¶. ii. Secũdo debem⁹ laborare fideliter laborat fideliter qui operatur ex affectione amoris. Amor. n. facit meritorium opus apud deũ propter quod dicit aplũs roma. viii. Diligẽtibus deũ oia cooperãtur in bonum oia igitur opa nr̃a in charitate fiant ſicut hortatur apł's i. cor. xiiii. vt in oibus mereamur. Ait etiam gał. v. In xp̃o ieſu neqꝫ circunciſio aliquid valet: neqꝫ preputiũ. ſed fides que per charitatẽ operatur. Attende ꝙ pulchra ſocietas fidei: charitatis: et operis. Fides enim eſt bonorum omnium primariũ

fundamentū. Nā ſine fide impoſſibile eſt placere deo heb. xi. fides autem ſine charitate non valet. ſicut ait aplūs. i. cor. xiii. Si habuero oēm fidē. ita vt oēs mō tes transferā charitatē autē non habuero. nichil ſū fi des aūt ſine ope non valet. ſicut docet. Jaco. ii. Si cut corpus ſine ſpū mortuū eſt ita et fides ſine opib⁹ mortua eſt. Itē non valet opus: niſi fiat ex charitate. ſicut dicit apſus. i. co. xiii. Si diſtribuero ī cibos pau perū oēs facultates meas: ꝛ ſi tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitatē aūt non habuero. nichil michi prodeſt. Similiter nec charitas ſufficit ſine opere. ſi cut ait grego. Amor dei nūꝗ̄ eſt ocioſus. operatur enī magna ſi eſt. Si aūt renuit operari amor nō eſt. Ideo dicit btūs. Johā. iii. Non diligam⁹ verbo neqꝫ lingua ſed opere ꝛ veritate. Operatio ergo exterior meritū hꝫ ex interiori affectione affectio vero probat̄ ex ope ratione. ſicut arbor cognoſcit̄ ex fructu. vita ex motu. ſemē ex germine lapis p̄cioſus: nō ex colore: ſed poti⁹ ex virtute. ꝛ virtus medicine ex ſanatione. q: vero cha ritas p̄io et principalit̄ facit hoīem gratū deo: et per ꝯñs facit op⁹ eſſe meritoriū. nec opus pri⁹ placere deo pōt: niſi prius placeat operatori. iō btūs Jo. ſalubriter exhortat̄ dicens. Videte voſmetipſos ne pdatis que operati eſtis. Itē fideliter laborat q̄ opat̄ ex intentio ne honoris diuini. i. qui oīa facit ꝓpter honorē dei ſi cut dicit apſus col. iii. Omne quodcūqꝫ facitis ī ver bo: aut in ope. oīa in noīe dñi nr̄i ieſu xp̄i facite. Et infra. Omne qđcunqꝫ facitis ex aīo operamini ſicut dño et nō hoīb⁹. Et math. v. Sic luceat lux vr̄a corā hoi bus vt videant opa vr̄a bona et glorificēt p̄rem vr̄m qui in celis eſt. Sic igr̄ p̄tꝫ ꝙ operari debem⁹ ꝓpter dei

grām: ſalutē ꝓpriā edificationē ⁊ exēplū proximorum.
Ideo dicit apoſtolꝰ heb. x. Cōſideremꝰ inuicē prouoca
tionē charitatis et bonoꝝ opeꝝ. S. iii. Tertio debe
mus opa nr̄a cōtinuare viriliter. Nā operarii i vinea
nō merent in ſero mercedē accipere: ſi ficte negligēter
⁊ pigre opent Dicit enī hiere. xiiii. ſcđ; vnā litterā Ma
ledictus q̄ facit opus dn̄i negligēter Viriliter ⁊ ꝯſtan
ter laborāt oparii qn̄ cogitant ꝙ cito erit hora dimit=
tēdi opus et magnā recipiēdi mercedē. Nā cōſidera
tio mercedis minuit vim laboris Jō dicit apl's i. coꝝ
xi. Fratres mei ſtabiles eſtote et imobiles in oi bono
ope ſēper ſciētes q₂ labor veſter nō ē inanis i dn̄o At
tēde ꝙ plꝰ diligit paterfamilias opariū qui tar de ve=
niēs ad opꝰ viriliter opat̄ q̄ illū q̄ cito veniēs remiſ=
ſius opat̄ Sicut et dux exercitꝰ plꝰ diligit milite q̄
fugit in pricipio: ſ; poſtmodū rediēs inſtāter pugnat ⁊
ſtrēnue q̄ illū q̄ nunq̄ fugit nec vnq̄ ſtrēnui militis
opus egit. Nā ſicut ait dn̄s lu. xv. Maius gaudiū eſt
in celo ſuꝑ vno pctōre pn̄iam agēte q̄ ſuꝑ nonaginta
nouē iuſtis q̄ nō indigēt pnīa Timeāt ſibi negligen=
ter agētes ⁊ tepide: ne de ore dn̄i vel de abhomiabiles
euomant̄ q₂ ſcriptū ē apoc. iii. Q₂ tepidus es incipiā
te euomere de ore meo. S. iiii. Quarto debemus opa
nr̄a ꝯſūmare huiliter. ſanc hūiliter opari: ⁊ de opibꝰ
nr̄is hūiliter ſētire debemꝰ: q₂ plura mala facimus q̄
bona. ⁊ q₂ ſi qua bona facimus tāte indeuotioni pmi
xta ſunt ꝙ nō multū poſſumꝰ gl'ari. Jō ꝑs. Impfectū
meū viderūt oculi tui. Et yſa. lxiiii. quaſi pānus mē
ſtruate omnes iuſtitie vr̄e. Et q₂ bona q̄ agimꝰ non a
nobis quaſi ex nobis ſūt ſed a deo ſicut ait yſa. xxvi.
Omnia opera noſtra operatus eſt dominus in nobis.

Et aplus phili. Deus qui operatur in nobis et velle et perficere. Et ipſa veritas ait. Joh. xv. Sine me nichil poteſtis facere ergo qꝛ a deo ſunt opera nr̄a: nec non et ipſa voluntas operādi: et ſecūdum graciā nobis datā et frequēter nobis oblatā a deo negligenter et non ſatis fideliter opamur. iō nō nobis: ſed deo debemus glām attribuere. Ceterū plerūqꝫ putamꝰ bonū opus eē: qd̄ malū eſt. vel maius eē ꝙ ſit: et meritorium eē qd̄ nō eſt vel maioꝛis eē meriti apd̄ deū Ideo in ſingulis operibꝰ noſtris ſi diligēter conſideremus non gloꝛiari. ſed potius foꝛmidare debemꝰ. ꝓpter qd̄ dicebat iob Verebar oīa opera mea ſciēs ꝙ nō parceres delinquenti. Et ſapi. ait. eccl'. x. Noli extollere te in faciendo opera tua. Btūs quoqꝫ petrus ammonet dicens. Cū metu et tremoꝛe ſalutē vr̄am operamini Debemus aūt opa noſtra conſummare: ⁊ vſqꝫ ad finē perducere videmus enim ꝙ oīs artifex cum opus aliqd̄ ſue artis incepit nō ceſſat donec illud ad complementū perduxerit. ſicut oſ̄dit ſapiēs in multis exemplis dicēs eccl'. xxxviii. Omis faber et architectus qui noctē tanꝙ diē trāſigit ⁊c. coꝛ ſuū dabit in ſimilitudinē picture: et vigilia ſua pficiet et opus. Sic faber ferrarius ſedens iuxta incudē et cōſiderās opus ferri coꝛ ſuū dabit in conſūmationē operū et vigilia oꝛnabit in perfectionē. Sic figulus ſedēs ad opus ſuuꝫ qui in ſollicitudine poſitus eſt ſuper opus ſuū ⁊ innumera et oīs opatio eius. Eodē mō pōt induci i omnibus aliis. Et ſicut ait dn̄s math. xxiiii. Non qui bene ceperit. ſed qui perſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſaluus erit. Sine perſeuerātia nāqꝫ nec opus meritū hꝫ nec laboꝛ pꝛemiū: nec curſus bꝛauiū: ne ſeruitium grām

nec pena q̄tūlibet afflictius coronā ſicut pz in legen
da xl. martirū de illo qui cucurrit ad balneū et ibi de
ficiēs coronā perdidit p̄paratā. Perſeueremus er=
go in bono opere quod incepim⁹ exemplo dn̄i de quo
dr deut. xxxii. dei perfecta ſūt opera. et de ſeipſo dicit
Jo. xvii. Opus conſūmaui qd̄ dediſti michi vt facerē
Et tunc ſequitur. Et ego ad te venio. Ecce ergo dei
filius nō peruenit ad prēm niſi nr̄e ſalutis ope cōſū=
mato In quo luce nobis clari⁹ ondit q nos mul=
to minus ad prēm gl'e peruenire poterim⁹ niſi in bo=
nis opibus perſeuerātia teneamus. Un̄ iudeis perfi
dis deſcenſū de cruce xp̄o ſuadentib⁹ dn̄s operabatur
ſalutē in medio terre nullaten⁹ acqeuit ne noſtre ſa=
lutis opus relinq̄ret iperfectū dolebat ſane veneno=
ſi ſerpētis aſtutia exaltatū in deſerto ſerpētē eneum
cuius intuitu aīarū noſtrarū vulnerea ſanabantur. Eo
quippe tēdebat malicioſa perſuaſio: nō vt perfidi iu=
dei crederent dicētes Si rex iſrael eſt: deſcēdat nunc
de cruce: et credim⁹ ei ſed nr̄a quoqz ſi qua ēēt in eum
fides modis oībus periret legētes eū dei perfecta
ſunt opa: quō illū fateremur eſſe deū qui noſtre ſalu
tis opus reliquiſſet impfectū. Nos quoqz ſi ſequi vo
lumus caput noſtrū non ceſſem⁹ agere pn̄iam: nō ceſ
ſemus tollere crucē nr̄am perſeuerātes ī ea ſicut ipſe
perſeuerauit fiduciā hn̄tes in dn̄o: et qui cum ceperit
in nobis opus bonū perficiet. ſicut ait apoſt. petrus:
i. pe. v. Deus aūt oīs gratie qui vocauit nos in eter=
nam gloriam ſuam in xp̄o ieſu modicū paſſos ipſe pfi
ciet confirmabit: ſolidabitqz ipſi gloria imperium in
ſecula ſeculorum Amen.

¶ Explicit prima pars huius libri. Incipit ſecunda:

t Erminata prima parte in qua ſapiēs oſtēdit ex
cludēdam eſſe negligentiā agēdoꝝ. ſeqtur pars
ſcd̄a in qua hortat̄ ad ꝓuidentiā futuroꝝ. cum dicit.
Memorare nouiſſima tua. Poſſumꝰ autē aduertere
qꝫ ſcd̄m doctrinā ſcripture ſacre debemꝰ tenere locū
nouiſſimū ꝑcauere tp̄s nouiſſimū ⁊ preuidere finē no
uiſſimam ¶ i. Primo quidē teneamꝰ locū nouiſſi
mum hūilitatis. hic eſt enim modus ⁊ hec eſt via perue=
niēdi ad ſtatum ſublimitatis ſicut docet ſaluator luce
xiiii. Cum inuitatꝰ fueris ad nuptias ne recūbas in
primo loco ⁊c. Sequit̄ Sed cum iuitatꝰ fueris vade
et recumbe i nouiſſimo loco. vt dicat tibi qui te īuita=
uit Amice aſcēde ſuperius ⁊ erit tibi gloria corā ſimul
diſcumbētibꝰ Nos igit̄ ad celeſtes nuptias iuitati nō
queramus primum locum tenere: nec querere pricipa
tū ne forte depellat nos in locum nouiſſimū dn̄s nu=
ptiaꝝ ſed ꝑ humilitatē locum nouiſſimū eligamus vt
ad ſublimitatē glorie aſcēdamus. Et merito locū no
uiſſimū decet eum eligere qui ſe dꝫ īter alios nouiſſi
mum reputare exēplo capitis nr̄i de quo dr̄ Iſa. liii.
Vidimus eū et nō erat aſpectꝰ: ⁊ deſiderauimꝰ eum
deſpectū et nouiſſimum viroꝝ. In terra voluit eē no
uiſſimus viroꝝ qui in celis eſt gloria beatoꝝ ⁊ dn̄s an
geloꝝ vt exēplo ſuo monſtraret verū eſſe qd̄ dr̄ math.
xx. Erūt nouiſſimi primi et primi nouiſſimi. Hoc au
tē multipliciter pōt intelligi Vno modo ſic qui ſe no=
uiſſimos i. humiles et abiectos fecerint propter deū
iſti erunt primi i. ſctitate pcipui ⁊ inter prīos aīcos
dei in regno celoꝝ merito cōputādi Et primi nouiſ=
ſimi. i. qui volunt eē primi reputatiōe vel pricipatum
habere ſup alios: in aliqua dignitate iſti erunt nouiſ=

ſimi.i.viles et abiecti diuino iudicio ⁊ viliſſimi i infer
no. Et hoc eſt qḋ ḋr luce.xiiii. Ois q̄ ſe exaltat humi-
liabit̄ et qui ſe hūiliat exaltabit̄. Aliomodo erūt no-
uiſſimi primi.⁊c.i.qui tardius penitere ⁊ bn̄facere ce
perūt feruētius agendo primi fiunt ⁊ meritis p̄cellūt
illos q̄ citius inchoātes negligēter egerūt. Vn̄ in vi-
nea dn̄i tardius venientes:prius diurnū denariū ce-
perūt.qḋ aptiſſime declarat̄ math.xx.vbi ḋr Cum ſe
ro factū eēt dixit dn̄s vinee procuratori ſuo. voca ope
rarios ⁊ redde illis mercedem:incipiēs a nouiſſimis
vſq₃ ad prios. Exēplū habemus in latrone q̄ iuxta do
minū pendēs.credēs:penitēs:⁊ diuinā confitens ma
ieſtatē prim⁹ meruit obtinere paradiſi prebēdā. Cui
dictū eſt. Hodie mecū eris in paradiſo lu.xxiii. ¶ii
Item precauere debemus tp̄s nouiſſimum vltimu₃
eni tp̄s etatis mundi in quo abundat iniq̄tas et cha-
ritas magis ac magis continue refrigeſcit ſicut pre-
dixit dn̄s mat.xxiiii.ſumme periculoſum eſt. Et ſicut
predixit apoſtolus.ii.thi.iii. Scito q̄ in nouiſſimis die
bus inſtabunt tēpora periculoſa. Que autem et q̄ta
ſint pericula deſcribit dicens. Erunt homines ſeip-
ſos amantes. Sed quid ſibi vult apoſtolus. aut quid
malum eſt ſeipm̄ amare.cū plus teneatur hō ſeipſu₃
diligere q̄ totum mundum. quare ergo dicit apoſto-
lus q̄ erunt periculoſa tempora. pro eo q̄ erunt homi
nes ſeipſos amantes. Sciendū eſt igitur q̄ ſecundū
aug. duo ſunt amores alter mundus. alter immund⁹
alter ſocialis alter priuatus alter cōi vtilitati cōſulēs
propter ſupernam ſocietatem/alter etiā rem cōem in
propriam poteſtate₃ redigens propter arrogātē dn̄a
tionē. alter trāqll⁹. alter turbulēt⁹. alt̄ pacific⁹. alter

ſediciosus. alter aicabilis. aił inuidiosus. ꝛc. ⁊ diſtin=
ſerunt cõditas in genere hũano duas ciuitates. i. ci=
uitates duas fecerũt amores duo Ciuitatẽ dei. amor
dei vſqꝫ contẽptum ſui ciuitatẽ diaboli. amor ſui vſqꝫ
ad contemptũ dei. Sicut aũt ex amore dei oẽs virtu
tes alie et affectiones laudabiles generant. prout ait
greg. Ut enim multi arboris rami ex vna radice pro=
cedũt. ſic multe virtutes ex vna charitate generãtur
ita oĩa vitia: et oẽs deordinate affectiones ex amore
ſui proprio vel priuato radicaliter oriũtur. Et hoc bñ
inſinuat aplũs qui poſtq̄ dixerat. Erũt hoĩes ſeipſos
amãtes amore. ſ. inordinato amore proprio vł priua
to ſubiungit Cupidi: elati: ſupbi: blaſphemi: parẽtib⁹
non obediẽtes: ingrati: ſceleſti ſine affectõe ſine pace
viciatores incõtinẽtes. imites. ſine benignitate pro=
ditores proterui tumidi voluptatũ amatores: magis
q̄ dei hñtes quidã ſpẽm pietatis: virtutẽ aũt ei⁹ ab=
negãtes. ⁊ qꝛ cũ talibus habitare periculoſum eſt. Jdõ
ſubdit et hos deuita. Sed difficile: immo impoſſibile
eſt iſtos penitus euitare: qn in cũ eis interdũ oporte=
at conuerſari immo ſũmopere cauendũ ẽ homini ne
ſeducatur a talibus: aut cõformetur eis in moribus
vel ne ſaltẽ ab eis mẽdaciter infametur. Jtem preui=
dere debemus nouiſſimum finẽ exemplũ accipiam⁹ ĩ
ſingulis artificibus. qui anteq̄ opus ſue artis incipi=
ant preſtituunt ſibi finẽ et ſcdm exigentiam finis pſe
quũtur opus: donec ad finẽ intentũ perueniãt. Sed
ab illa ordinatione operꝫ noſtrorũ in finẽ vltimũ ab
ducuntur aliqui vehemẽti paſſione: ſeu delectatione
illecti. ſicut innuit ſap. puer. v. Ne intenderis falla=
tie mulieris fauus eñ diſtillans labia meretricis ⁊ ni

tidius oleo guttur eius. Mulier illa eſt carnalis con
cupiſcētia que emolliēdo mentē efficit muliebrē dicit
aūt meretrix: qꝫ animā proſtituit. Sequitur nouiſſima
aūt illius amara quaſi abſinthiū. Item prouer. xxiii.
Ne intuearis vinū qn̄ flaueſcit cū ſplenduerit in vi-
tro color eius ingreditur blāde ſed in nouiſſimo mor
debit vt coluber et ſicut regulus venena diffundet p
vinū intellige delectationē carnalē q̄ mentē inebriat
et a ſiquo dāmō alienat vt non videat ne conſideret
quis it finis huiūs delectationis Alii a conſideratio
ne finis abducuntur: ignorantia ſeducti ſicut innuit
ſap. prouer. xiiii. Eſt via que videtur homini recta no
uiſſima aūt eius deducūt ad mortē. Alii per maliciā
obſtinati ſunt ſicut balaā ex ſola malicia perſeuera-
bat in malū et tn̄ dicebat. Moriatur aīa mea morte
iuſtorum: et fiāt nouiſſima mea horū ſimilia mortē opta
bat ſimilem iuſtis et tn̄ habebat vitā diſſimilē. Simi
liter multi vitam eius peſſimā imitātes deum orant
vt det eis mortē puidā: et vitā eternā: quod tn̄ nūq̄
vel valde raro cōtingit vt qui ſanus et ſanis ſenſibus
ſibi non prouidit in mortis anguſtia ligatis iā ſenſi-
bus et deficiētibus ſibi ſalubrit puidere nō poſſit Cū
dicat ps. Non eſt in morte q̄ memor ſit tui. Et btūs
aug. ait Percutit hac aiauerſione pctōr vt moriens
obliuiſcat ſui: q̄ dū viueret oblit⁹ eſt dei nec vitā etnā
meretur miſer hō peccādo vel in pctō manēdo. ſꝫ mor
tē eternā ſicut ait aplūs ro. Stipendia peccati mors
Magna igitur eſt fatuitas immo demētia deteſtāda
poſt malā vitā ſperare bonā mortē Ideo prudent et
ordine debito monet ſapi. prouer. xix. Audi conſilium
et ſuſcipe diſciplinā et eſto ſapiens in nouiſſimis tuis

Attende ꝙ breuiter et ordinate ꝓcedit. Prius eſt em̄ vt conſilium ſanum recipias: et audias reuerent ſcḋm vt illud adipleas diligēter. i. vt vitā ordinatā habeas et vndiq; regulatā Et tunc ſeqtur ordinate terciū vt ſiſis ſapiēs in nouiſſimis tuis in hoc quippe ꝯſiſtit ſapientie cōplementū. Nō em̄ qui ſapient incipit opus grāde. ſ; q̄ ſapiēter ꝯſumat laudādus eſt ſicut ait ambro. Lauda nauigātis ſalutē ſ; cū peruenerit ad portum lauda ducis virtutē ſ; cū ꝑductus eſt ad triumphum Quid em̄ ꝓdeſt bn̄ et diu nauigaſſe et in portu perire Et q̄d valet cū hoſtibus fortiter dimicaſſe. et in ipſa hora victorie defeciſſe. Non pigeat hic exemplum ſub breuitate tāgere de xl. martiribus quoꝝ vnus poſt multa ſupplicia recurrens ad balneū puſillanimus effectus: deficiens emiſit ſpiritū ⁊ coronā perdidit iam paratā. Quid ergo ꝓdeſt in tꝑaliū rerū diſpoſitiōe ſapientē eſſe ⁊ circa finē deſipe cū finis cōſideratio debeat eſſe ꝑncipalis in intētiōe cuiuſlibet operātis et ex bonitate finis: dependeat bonitas operis Ideo dn̄s inſipientiā nr̄am redarguens ⁊ adverā ſapiam nos exortās: ait deut. xxxii. Gens abſq; conſilio: et ſine prudentia vtinā ſaperēt et intelligerent: ac nouiſſima ꝓuiderēt. Notate verba. Alii cōſilio nō egentes ꝓpria prudētia diriguntur: alii prudētiā non hn̄tes: conſilio ſapiētio2 reguntur: et vtereq; ſua ſapiētia vel aliena ſaluātur. Qui vero nec prudentiā hn̄t: nec conſiliū querūt: vl' negligūt cū nō ſaluabunt. multominꝰ ꝑfecto patere pōt via ſalutis illis hoib' q̄ prudentiā hn̄t nec eā ad opus applicāt. ſ; ꝯtraria potius opantur. Et rurſus hn̄tes ꝯſiliū nullatenus adeſcūt vtinā inquit ſapent. i. ſapoꝛarēt celeſtia et itelligerēt

videlt intus legerēt interna ↄſcīētie ſecreta merita vi= delȝ et demerita: cogitatiōes: affectiōes ⁊ intentiōes ac etiā ꝓuitates. Seqtur ac nouiſſia ꝓuiderēt. Sa= ne in ꝓuiſiōe nouiſſimoꝝ ꝑcipue conſiſtit: ⁊ totius vite ꝑterite erratoꝝ correctio: et periculoꝝ futuroꝝ euaſio ac ꝑcuratio ſufficiēs neceſſarioꝝ: ſeu expediē= tiū ad ſalutem. Que autē ſunt iſta nouiſſima quoꝝ ꝓuidentia eſt nobis tā neceſſaria: et ad ꝙ ſaluatoꝛ noſter tam attente ꝙ efficaciter inuitat ptēbit.§.iiii. Nouiſſima quoꝝ ꝓuiſionē ſeu ꝓuidā meditatio nem dn̄s tam viſceroſe ꝙ miſericoꝛditer nobis optat dicens. vtinā nouiſſima ꝓuiderēt. Et ſapiēs ad coꝝū iugē memoꝛiā nos inuitat dicens. In omnibus ope= ribus memoꝛare nouiſſima. ſunt quatuoꝛ videlȝ pe= nale moꝛtis diuoꝛtium finale dei iudicium damna= tio repꝛoboꝝ. remuneratio beatoꝝ. Moꝛtem vocaui diuoꝛtium: quia videlȝ iminēte moꝛtis articulo cō fligentibus elementis harmonia diſſipatur ⁊ illō coꝛ poꝛio et anime ſeparatur matrimoniū qd̄ tanto fue rat nexu concoꝛdie federatū: anteꝙ illud diuoꝛtium celebꝛetur debemus nos ſollicite ꝑparare per timo= rem domini: quo cuncta noxia declinemus: et per ſa pientiā ꝙ operantur. ſalubꝛia et celeſtia deguſtemus De pꝛimo dicit ſap. pꝛouer.xxiii Nō emulētur coꝛ tu um peccatoꝛes ſȝ in timoꝛe dn̄i eſto tota die: quia ha bebis in nouiſſimo ſpē et pꝛeſtolatio tua non aufere= tur. de ſecundo dicit idem.xxiiii. Comede fili mi mel quia bonum eſt et fauum dulciſſimum gutturi tuo. Sic eſt doctrina ſapientie tue anime. ꝙ cum inuene ris habebis in nouiſſimo ſpē: et ſpes tua nō pibit. Et de muliere ſcā dicit ꝓuer.xxxi. Ridebit i die nouiſſio

¶ Secunda pars De diſtinctione.

i N ſcriptura ſacra quadruplicē mortē iuenim⁹ Eſt em̄ mors nature ad q̄ nos preparare debē mus q2 piculoſa de qua dicit pſ. Quis eſt homo q̄ vi uet ⁊ non videbit mortē eruet aiam ſuā de manu in= feri. primū eſt impoſſibile. ſcd̄m valde difficile. Attē= de multū eſt trāſitus piculoſus vbi non poſſz hō eua dere: quin aliquod membrū amitteret q̄tuncūqz ſibi ſollicite precaueret. Si vero negligent egrederet vitā perderet corporalē. ſic eſt de tranſitu mortis quē im poſſibile eſt hominē euadere q̄tūcūqz diligentia ipſā effugere vel differre conetur. Si vero prudenter ſibi prouiderit animā ſuā de penis inferni liberabit. ſed ſi male ſibi prouiderit. corpis ſil' et aie vitam perdit. Secunda mors eſt culpe. q̄ declinare debemus quia dānoſa. de qua dicit eze. xviii. Aia que peccauerit ip= ſa morieẗ. Tertia mors eſt grē quā debemus optare quia fructuoſa de qua dicit apoſt. ro vi. Exiſtimate vos quidā mortuos eſſe pctō vinētes aūt deo Quar ta mors e ẜ gehenne: quā debem⁹ formidare q2 dolo roſa. de q̄ d2 baruc. iii Mortui ſūt i dolorib⁹ peſſimis

¶ De morte nature. Sermo primus de mor tis ſententia continens. §. i.

c Irca mortē nature cōſiderare debemus moriē di ſententiā: moriētis anguſtiā: mortis pn̄iam et mort uorz d2āz. Moriēdi ſentētia a ſūmo legiſlato re pfert' gen. ii vbi dn̄s ad adā dicit. d ligno ſcīe boni et mali ne comedas in quocunqz em̄ det comederis ex eo morte morieris. Signāter aūt dicit morte mo rieris videlz q2 mortuus in anima mortis etiam cor= poralis ſentētie ſubiacebis O ſentētia gn̄alis: ratio nabilis medicialis: irreuocabilis. vere gn̄alis ē mors

ſentētia a qua nullus excipitur vt nullus ſuperbiat.
Vñ.ii.re.xiiii.dicit illa ſap.mulier thecuitas Omnes
morimur.Et eccl.ix.dr.cōmunionē mortis ſcito.Et
infra.xli.hoc iudiciū a dño omni carni.ſ. iudiciū mor
tis.bec. Mors nullius inopie miſeretur:nec diuitias
reueretur.nec gñi cuiuſꝫ:aut moribus non ipſi deni=
qꝫ parcit etati.Et his ptꝫ ꝙ mors eſt ineuitabilis pro
pter quod ait aug. Non importune : nec incongrue
arbitror:accidiſſe: ⁊ ſi non humana induſtria diuino
fortaſſe iudicio vt hoc verbum quod eſt moritur in
latina lingua:nec grāmatici declinare poterūt: ea re
gula que cetera declinantur.Ab eo nāqꝫ quod eſt ori
tur fit verbū preteriti tpis: qđ eſt ortus eſt: et ſi qua
ſunt ſimilia que per preteriti temporis participia de
clinantur.Ab eo autem quod eſt moritur. Si quera
mus preteriti temporis verbum. Reſponderi ſolet
mortuus eſt.u. littera geminata.ſic eīm mortuꝰ quō
fatuus arduus carduus conſpicuus ⁊ ſi qua ſunt ſi=
milia:q̄ non ſunt ꝑteriti temporis.ſꝫ qm̄ nomīa ſunt
ſine tēpore declināntur.illud autē.q. vt declinetur qđ
declinari non pōt. pro participio preteriti temporis
ponitur.Nomen itaqꝫ conueniēter factum eſt vt quē
admodū illud quod ſignificat agendo nō poteſt. Ita
verbū non poſſet loquendo declinari Hec aug. Hec
aūt ineuitabilis moriendi neceſſitas eſt homini ra=
tio humiliādi.Vñ ber.ad eugenium ait.Conſiderā=
ti hec duo rationale mortale.is tibi exinde occurrit
fructus vt mortale quod eſt in te rationale humiliet
et rurſum rationabile mortale confortet:quorū neutrū
neglectu eſt homini circunſpecto. Nam ⁊ ſi ſupbiret
ex rationali:quod ei cōe eſt cum angelis. ex mortali

ſit humilis: quo participat cū iumētis. q̄ꝛ homo cū
in honore eſſet non intellexit comparatus eſt iumen
tis inſipientibus: et ſimilis factus eſt illis. ꝛc §.i.
Itē mortis ſnīa eſt rationabilis. Nam ſicut per vnū
hominē peccatū in mundum intrauit per pctm̄ mors
ita mors in oīs hoīes pertrāſiuit: in quo oēs pecca-
uerunt ait aplūs ro. v. Natura. n. humana que in pri
mis parentibꝰ tota fuit ip̄orū inobediētia creatori ſuo
contumeliā fecit. que toti hūano generi debuit iuſte
imputari. Cum enī ſciētie ſit virtualiter tota arbor: vi
tium ſeminis vitiū dicetur et arboris. Sicut autē flu
uius vitiatur in fonte. fructus in ſemie. ſic tota poſte
ritas vitiatur in origine. Nonne pro quibuſdā crimi
nibus. vt pote homicidio: ſacrilegio: ꝛ hmōi que com
mittuntur a prībus. tota progenies mortis ſupplicio
cōdēmnatᷣ: vel in exiliū deportatur. Poſteritatē ſuā
pater occidit: dū committēdo flagiciū morte dignuꝫ
filiis nō precauit. Sic in ade pctō intelligēdū eſt: q꜡ ꝑ
ſona corrupit naturā ꝛ natura corrupta corrupit per
ſonam. Unde cū tota natura humana fuit in adam
quādo peccauit totā naturā corrupit: que tota corru
pta non pōt niſi corruptos filios generare: ꝛ qꝛ pec-
cando originalē iuſticiam: ꝛ immortalitatē perdidit
non niſi iniuſtos et mortales filios generauit §.ii.
Itē mors ſentētia medicialis eſt. Mors quidē xp̄i eſt
medicinalis. delectiua culpe cauſaliter Mors aūt no
ſtra nobis eſt medicinalis occaſionalit̄. Nā ꝑ mortē
xp̄i deletur originale pctm̄ in paruulis quod ſuo pō-
dere ipſos trahebat ad tartarū. vt q̄ per alteriꝰ volun-
tatē et factū. i. ade amiſit originalē iuſticiā: ꝛ reꝰ erat
obligatꝰ ad penā dāni. i. carentiā diuine viſionis per

alterius voluntatē ⁊ ex medio rediret ad innocentiā. et reduceretur ad eternā gloriā ut ſicut primo vnius delicto regnauit mors per vnū ſicut dicit apl's roma. v. multo magis vita rediret per vnū ieſuz xp̄m q̄ mortuus eſt ⁊ reſurrexit: imo q̄ ⁊ interpellat p̄ nobis Nec delet ſolū originale pctm̄ in puulis verū etiā actuale diluit in adultis. cooperāte fide ⁊ libera volūtate. In delectione enī actualis pcti requirit motus liberi arbitrii ſicut ipm actuale pctm̄ cōmittitur per ↄ̄ſenſum proprium ipſius peccātis. Unde aplūs roma. v. Si vnius delicto multi mortui ſunt. multo magis gr̄a dei et donū in gr̄a vnius hōminis ieſu xp̄i in plures abundauit. Sic enī in vnius delicto mors regnauit p̄ vnuz multo magis abūdantiā gr̄e et donatiōis ⁊ iuſticie accipiētes in vita regnabūt per vnū ieſuz xp̄m q̄ in cruce manus expādit. mēbra diſtendit dilatat viſcera pectus porrigit. latus apit vt ſanguine ſuo viuificet ſobolē. vt occurrat non tā filius paruulus ad vbera pie matris: q̄ꝫ adultus. velut filius prodigus ad viſcera pii pr̄is vt lucide videamus et viuaciter ſentiamus q̄ clauii eius qui mortem noſtram moriendo deſtruxit non tam illius confixerunt mēbra q̄ꝫ noſtra viſcera tranſfixerunt. nec tā illi inflixere dolorem q̄ꝫ in nobis confixerunt amorem. Extenſio ſiquidē corporis in argumētū fuit ⁊ iudiciū dilatatiōis amoris. Rurſus mors nr̄a occaſionaliter nobis eſt medicinalis. iuſtis quidem medicinalis eſt quia placens deo dilectis: ↄ̄uiuens inter peccatores tranſlatus eſt. Sicut dicitur ſa. iiii. Et quare raptus eſt ne malicia imutaret intellectū ei⁹: aut ne fictio deciperet aiaz illi⁹ q̄ꝛ enī

placita erat deo anima illius propter hoc propera-
uit illum educere de medio iniquitatū Juſtus autē
ſi morte p̄occupatus fuerit in refrigerio erit vn̄ ait qui
dam Juſti mors ſubita ꝙ preceſſit bona vita non au
fert merita ſi moriatur ita Iniuſtis autē medicinale
eſt mors nam mors eſt eis finis pctī. reatus diminu-
tio. Nam et ſi eēt vita prolixior eſſet forſitan ꝛ culpa
numeroſior expedit. igitur impio mori magis ꝙ vi-
uere ne ſi diutius viueret peccaret amplius: et acer-
bius puniretur. Itē mortis ſentētia eſt irreuocabilis
vn̄ ſap. ii. d. Non eſt agnitus q̄ ſit reuerſus ab īferis
Et iob. xiiii lignum habet ſpem ſi preciſum fuerit rur
ſum vireſcit: et rami eius pullulant. ſi ſenuerit in ter
ra radix eius: et in puluere mortuus fuerit. truncus
illius ad odorem aque germinabit ꝛc. homo vero cū
mortuus fuerit nudatus atqꝫ conſumptus. vbi que-
ſo eſt Quomodo ſi recedāt aque de mari: et fluuius
vacue factus areſcat ſic homo cum dormierit non re-
ſurget. Ideo d. ii. re. xiiii Omnes morimur et qua-
ſi aque dilabimur in terrā que non reuertētur. Sed
cum reſurrectionem omnium generalem credamus
et dicat apoſto. i. cor. xv. Omnes quidem reſurgem⁹
quomodo verum eſt ꝙ hic dicitur homo cum dormi-
erit non reſurget. Rn̄ſio quia quidā heretici poſuerūt
ꝙ homo pluries moreretur: et pluries reſurgeret ad
vitam corruptibilem: et mortalem qualem nūc vtiqꝫ
habemus. Alii vero poſuerunt ꝙ homo ſemel mor-
tuus nunꝙ reſurgeret in eternū. Ideo contra p̄mos
dicit. Job. Homo cum dormierit non reſurget. Con
tra ſecundos vero dicit poſt. Oēs quidē reſurgemus
et hoc probat multipliciter ſicut patet ibidem.

¶ Sermo.ii. de mortis anguſtia cõtinet ℱ. iii.

P Oſt mortis ſñiam videamus mortis anguſtiã
Mors quippe a morſu vel ab amaritudine no
men habet. quia primus homo per inobedientiam
lignum vetitum tetigit: ⁊ per morſum mortem ama-
ram incurrit Mortis autem anguſtiam oſtendunt a-
mor vnionis. dolor paſſionis terror damnationis.
ℱ .i. Amor vnionis oſtendit mortis anguſtiam
qm̄ amor vite preſentis cunctos deuincit ꝙ omnis ho
mo deſtitutionem ſui corporis plangit. ⁊ vnitam pro
portione mirabili corporis ⁊ anime harmoniã diſſol-
ui ingemiſcit per mortem autẽ diſſoluitur matrimo-
nium quod tanto fuerat nexu concordie copulatum
Siccine ſeparat amara mors.i.re.xv. Quantumcũ-
ꝗ aũt quis deſideret voluntatẽ per gratiam ordina-
ta ad eternam vite gloriam peruenire: tamen appe-
titu naturali refugit: et horret ſeparationem anime
a corpore. Unde idem apoſt. qui dicit phiſi.i. Cupio
diſſolui: et eſſe cum chriſto. dicit.ii.cor.v. Nos qui ſu
mus in tabernaculo iſto ingemiſcimus grauati eo qđ
nolumus expoliari ſed ſuper veſtiri vt abſorbeatur
quod mortale eſt a vita Petro quoꝗ dicit dñs Joh.
xxi. Cum eſſes iunior cingebas te et ambulabas quo
volebas cum autem ſenueris alius te cinget: et ducet
quo non vis. Ecce petrus etiam ſenex nõ prorſus ab
iecerat hanc effectũ quin mortem horreret/ducendus
videlicet quo non vellet. Hic eſt affectus quem oſten
dit chriſtus proximus paſſioni dicens. Triſtis eſt
anima mea vſꝗ ad mortem ma.xxvi. Et iterum pa-
ter mi ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. veruntã
men: non ſicut ego volo ſed ſicut tu vis. Cum igitur

hic affectus tam inſeparabiliter nobis inhereat. ma-
nifeſtum eſt ꝙ non anguſtia pñt corpus et anima tan
to federe copulata ſe iungi. ¶.ii. Item dolor paſ
ſionis oſtendit mortis anguſtiam quoniam in morte
ſolent concurrere varia morborum genera et mēbra
ſic occupare ſingula vt plures quandoq̄ ſint morbi ꝙ̄
membra dolores etiam irruunt tam vehementer in-
tenſi vt vires corporis eneruēt. ſomnū auferāt. q̄etē
impediāt. animam inquietent ſenſus omnes pertur-
bant. appetitum deſtituant obtundant memoriam ob
nubilant intellectū. ac ſic totam animam occupent et
diſtrahant vt nichil aliud ei cogitare liceat quam do
lores. Unde mirum eſſe non debet ſi ſit mortis pñtia
doloroſa. cū ſola eius recogitatio ſit amara. ſicut dr
eccl'.xv. O mors ꝙ̄ amara eſt memoria tua hoi iniu-
ſto. Cum aūt mors corporis ad penā purgatoriā per
tinere credatur. Nam per dolores hmōi nonnūꝙ̄ in
toto purgātur aīe / vel ſaltē in parte. Ideo plerūq̄ ele
cti durius moriūtur. qm̄ in eorum morte intēdūtur quā-
q̄ dolores per quos venialia reſecantur. Sic purga-
tus eſt in via lazarus. vlceribus plenus vt mortuus
ab angelis in ſinum abrahe cum iubilo portaretur. et
diues moriens apud inferos ſit ſepultus. lu.xvi. Di-
ues variis crapulatus ferculis. auribus obturatus.
ſordidiis obduratꝰ clamorē paupis cōtēpſit. Sz ecce
poſt modicū vritur ardet et eſtuat i īferno q̄ mendicā
ti miſericordiā denegauit. Ubi ſūt diues cellaria tua
vinorū tam curioſitate ꝙ̄ varietate repleta. vbi ſunt
horrea tantis granorum copiis cumulata. Non te
purpura defendit a frigore. non biſſus tibi ſubuenit
ab ardore. Nunꝙ̄ que poteris incurriſſes ſi de tan-

tis hortis micam ſi de tantis cellariis guttam pau-
peri miſericorditer impendiſſes. Hic ergo patet ꝙ la
zarus paupertatem vitam ducendo / ⁊ mortem duram ⁊
miſerabilem ſuſtinendo. purgatus eſt. Similiter vi-
rum dei miſſum ad ieroboam in bethel. propter cul-
pam inobedientie purgandum occidit quem purga-
tum in morte vltra tangere non preſumpſit. quin
potius tam ipſius mortui ꝙ eius aſini cuſtos fuit.
Non igitur mirari debemus ſi iuſtos dure mori et
impios tranſire leuius audiamus. Quoniam iuſto
dei iudicio iuſti quandoqꝫ dure moriendo purgan-
tur in hoc mundo. ne puniantur acrius in futuro.
Impii vero ſi quid boni fecerunt. quaſi pro remu-
neratione leuiter moriuntur. pro malis autem que
fecerunt puniendi perpetuo reſeruantur. Nota in vi
tis patrum de viro iuſto / pro / et ſimplici / qui duram
mortem ſuſtinuit. et propter pluuias / tempeſtates / et
grandines. vix potuit corpus eius ad locum ſepultu-
re deferri. vxor vero eius / mulier impudica cum ſere
nitate aeris / et populi multa frequentia. fuit ad eccle
ſiam honorifice deportata. ¶ viii. Item ter
ror deſperationis mortis oſtendit anguſtiam. Immi-
nente nempe mortis articulo vident demones quia
modicum tempus habent / et ſi hominem illa hora
perdiderint non enim vltra recuperare valebunt ex-
periuntur plus ſolito vires ſuas tentantes acrius. et
proteruius infeſtantes miſerum hominem in deſpera
tionis foueam precipitare conantes vt eum ad pena-
lia loca pertrahant / ⁊ illi ſit toriores in penis cuiꝰ fue
runt ſuaſores in vitiis propter quod bene dꝛ eccl'. viii

Non eſt in hominis ditione prohibere ſpūm. ſ. exeuntem a corpore Non enim poteſt homo mortem ſuam impedire vel differre Sed tunc q. reus de carcere rapitur ad tribunal iudicis propria corporis recepturus ſecundum illud. ii. corinthios v. Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal iudicis. vt recipiat vnuſquiſqꝫ propria corporis prout geſſit: ſiue bonum ſiue malum. Sequitur nec habet poteſtatem ſui ſcilꝫ vel diſponendi ſua in die mortis: anxietate morbi et debilitate corporis impeditus. nec ſinitur quieſcere ingruente bello i. incurſu demonum. Ait enim beatus ber. Hoſtium noſtrum maligni ſpiritus obſident: et aduentum noſtrum ille horrende effigies preſtolantur Idem. Quomodo non mors peccatorum peſſima vbi non ſubuenit vita formido exire. Et in ipſo contremiſco portus ingreſſu dum non confido prope aſſiſtere qui excipiat exeuntem Quid enim ſecure non exeo: ſi non dn̄s ipſe cuſtodit exitum meum. heu ero ludibrio demonum intercipientium me: non aſſiſtente qui redimat: neqꝫ qui ſaluum faciat. De mortis anguſtia tam ex dolore paſſionis q̄ ex terrore damnationis pſalmi. pulchra loquitur ita dicens Circumdederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbauerunt me: dolores inferni circumdederunt me preoccupauerunt me laquei mortis. Diligenter. attende quattuor que mortis tempore in fidelicet animā coanguſtiant Primum eſt multiplex corporalis infirmitas: que notatur cum dicit circumdederunt me dolores mortis. Ecce quot irruunt infirmitates: varie vndiqꝫ circundantes vt quandoqꝫ plura ſunt dolorum genera q̄ membra. Itē cum hoc

ꝙ multe ſunt. etiã graues ſunt doloꝛe ⁊ grauiter affligentes et a deo ſunt doloꝛes vehementes ⁊ intenſi ꝙ armoniam coꝛpoꝛis omnino deſtruunt et animam a coꝛpoꝛe ſeparari compellent Secundum eſt multiplex occurrens iniquitas: quod notatur cum dicit toꝛrentes iniquitatis conturbauerunt me idest iniquitates omnes quas feci rapide et foꝛtiter irruentes. Juſto enim dei iudicio fit vt qui in vita penitere noluit nec de ſuis cogitare peccatis. de omnibus tunc ſimul irruentibus deſperabiliter conturbentur. Unde dñs per p̄s. ait miſero peccatoꝛi Arguam te et ſtatuam contra faciem tuã. Tercium eſt conſideratio ſupplicii infernali. quod notatur cum dicit: doloꝛes inferni circundederunt me et hoc recte ſequitur ad precedens. Ex quo nanqꝫ conſiderat omnia peccata ſua de quibus non egit penitẽtiam. nec deinceps ſe ſperat agere poſſe non reſtat aliud ꝙ̄ ꝙ pꝛo omnibus eternaliter crucietur. Pluraliter autẽ dicit doloꝛes. quia non ſolũ ſecundum menſurã culpe erit menſura pene. verũetiã ſingulis peccatis pene ſingule reſpondebunt. vt alie pꝛo aliis: diuerſe pꝛo diuerſis et grauiores pꝛo grauioꝛibus infligantur. Quartum eſt aſpectus demonũ nimis terribilis. quod notatur cũ dicit pꝛeoccupauerunt me laquei moꝛtis: demones noĩantur laquei moꝛtis quia infelicem aĩam illaqueant ne penitere poſſit et veniam poſtulare: et ſic illaqueatã ad moꝛtẽ pertrahãt infernalẽ. quã eñ illaqueauerũt demones per conſenſũ ꝓpꝛium ⁊ cõſuetudinẽ in peccatis tunc foꝛtiſſime detinẽt alligatam vt ad penitentiam ſe mouere non poſſit. Dicit autem pꝛeoccupauerunt videlicet ante ꝓlationem damnationis a iudice

⁊ ante ſepationē aīe a corpore. Demones nēpe tante ſunt preſūptionis et protervie / vt nō expectāt miſerū peccatorem ſibi tradi a iudice per ſñiam diffinitiuam ſed in eo dñium et poteſtatē quaſi de iure acquiſitam vſurpent. Vñ ſaluator loquens hieruſalē in perſona peccatorꝝ. lu. xi. ait. Venient dies in te ⁊ circumdabunt te inimici tui vallo. Inimici tui ſūt maligni ſpūs qui animam a corpore exeuntē obſidēt / quā vallo circun-dant qꝛ ante mentis ei⁹ oculos reductis iniquitatibus quas perpetrauit hanc ad ſocietatē ſue damnationis trahentes coartant vt in ipſa extremitate vite poſita et a quibus hoſtib⁹ circunclusa ſit videat: et tñ euadē-di aditū inuenire non poſſit. qꝛ operari iam bona nō licet. que cū licuit agere contēpſit. de quibus aperte ſequitur. Et circūdabunt te / ⁊ coangustabunt ⁊ vndiqꝫ quoniā et non ſolū operis. verū etiā locutionis atqꝫ inſuper cogitationis iniquitatis replicāt. ⁊ que prius ſe dilatauit i ſcelere ad extremū de omnibus coangu-ſtetur in retributiōe. Sciendū eſt ꝙ ſicut docet greg. iiii. li. dialogo hmōi terribiles viſiones qñqꝫ ad vtili-tatē et correctionē ipſorꝝ videntiū. qñqꝫ vero ad vtili-tatē audientiū oſtenduntur. ſicut declarat beat⁹ gre. per exempla. ait eñi inquietus valde theodorus nomie puer fuit / qui in meū monaſteriū frēm ſuum neceſſi-tate magis ꝙ voluntate ſequutus eſt. Cui graue erat ſi quis ei de ſalute ſua aliqd loqueretur. bona autem non ſolū facere. ſed etiam audire non poterat. nunꝙ ſe ad ſancte conuerſationis habitū venire iurando / iraſcēdo / deridēdo teſtabat. Cū aūt pdict⁹ ad mortē extremū ſpūm ageret cōuenerūt frēs vt exitum oran-do protegerent. Jam corpus eius ab extrema fuerat

parte ꝑmortuũ in ſolo tm̃modo pectore vitalis ad huc calor anhelabat. fratres aũt tanto ceperũt enixi⁹ orare q̃to eũ videbant ſub celeritate diſcedere. tam repente cepit clamare / magniſq̨ vocibus orationes eoꝝ interrũpere. dicens. Recedite recedite. Ecce draconi ad deuorandũ datus ſum qui propter vr̃am penitentiam me deuorare non põt iam in ore ſuo caput meum abſorbuit. date locũ: vt nõ amplius me cruciet ſed faciat qd̃ facturus eſt dicẽtibus aũt ei fratribus. frater quid loqueris. ſignum tibi ſctẽ crucis imprime ille cum clamoribus magnis reſpondebat. Signare me volo: ſed non poſſum. quia ſqamis huius draconis ꝑmor. Tunc fr̃es in terram proſtrati ceperũt ꝓ ereptione illius vehementer orare et ecce ſubito cepit eger magnis vocibus clamare dicens. Gratias ago deo quia draco qui me ad deuorandum acceperat orationibus veſtris expulſus ſtare non potuit. Modo pro peccatis meis intercedite. quia paratus ſum conuerti et funditus habitum relinquere ſecularem. Poſtq̃ꝫ vero toto ad deum corde conuerſus eſt diuq̨ flagellis attritus. tunc eius anima carne ſoluta eſt. Conſtat procul dubio q̨ iſti pro vtilitate ſua hec viſio a pijſſimo domino miſericorditer eſt oſtenſa. Item cri ſantius nomine tantum plenus vitijs. q̃tum rebus ſuperbia tumidus. carnis voluptatibus ſubditus. in acquirendis rebus auaricie facibus accenſus. cum dominus tot vitijs finem imponere decreuiſſet. corporali moleſtia percuſſus eſt. quin ad extremum veniens ead͂e hora qua iã de corpore erat exiturus apertis oculis vidit nigerrimos ſpũs corã ſe aſſiſtere. vt eũ ad inferni clauſtra perducerẽt: vehemẽter vrgere

Cepit ille tremere: palleſcere: ſudare. magniſq; voci-
bus inducias petere filiumq; ſuū: nomine maximū
quam ipſe iam fecerat monachū turbatis clamorib⁹
vocare dicens. Maxime curre. nunq̄ tibi aliq̇d ma-
li feci in fide tua me ſuſcipe. Turbatus mox maxim⁹.
affuit lugens et perſtrepens familia conuenit ipſi au
tem malignos ſpiritus quos ille grauiter inſiſtentes
tolerabat. videre nō poterant. ſed eoꝝ p̄ſētiā confuſio
ne: pallore: ac tremore illi⁹ qui trahebatur videbant
pauore autē tetraꝝ eoꝝ imaginū: huc: illucq; verte-
batur in lectulo. iacebat in ſiniſtro latere. aſpectum
eoꝝ ferre nō poterat. vertebat ad parietē ibi aderāt
Cūq; cōſtrict⁹ nimis relaxari ſe ita poſſe deſperaret
cepit magnis vocibus ac clamare inducias vſq; ma-
ne Sed cū hec clamaret in ipſis vocibus de habitacu
lo ſue carnis euulſus eſt. de quo non mirum conſtat:
quia iſta pro nobis: non pro ſe viderat. vt eius viſio
nobis proficiat: quos adhuc diuina patientia longa-
nimiter expectat. Item monachus quidam magne
eſtimationis: bonis moribus videbatur. et in omni
actione compoſitus. Sed ſicut ex fine patet. longe
aliter q̄ apparebat: fuit. Nam cum ſe ieiunare cum
fratribus demonſtraret occulte manducare conſueue
rat: quod eius vitium fratres omnino neſciebant. ſed
corporis ſuperueniente moleſtia ad extremū fratres
omnes qui in monaſterio erant. ad ſe congregari fe-
cit at illi a tali. vt putabant viro conuocati magnum
quid ac delectabile crediderunt audire. quibus ipſe
afflictus ac tremens compulſus eſt dicere cum hoſti
traditus mundum cogebatur exire: quando me vobiſ
cum ieiunare credebatis occulte comedebam. ⁊ nunc

ecte ad deuorandum draconi traditus ſum qui cau-
da ſua pedes meos. et genua colligauit caput vero
ſuum intra meum os mittens ſpm̄ meum ebibēs ab
ſtraxit: quibus dictis ſtatim defunctus eſt: et vt peni
tendo liberari poſſet a dracone quē viderat expecta-
tus non eſt conſtat ꝙ ad ſolā vtilitatem audientium
non ſuā hoc viderat qui hoſtem cui traditus fuerat ⁊
innotuit: et nō euaſit. Item narrat beda de geſtis an
gelorum ꝙ rex curedus quendam iuuenem grauiter
egrotātem vt confiteretur ammonuit. Qui reſpon-
dit ꝙ hoc in infirmitate non faceret: quia ſodales in-
ſultarent ei ꝙ hoc non ex deuotione ſʒ timore mortis
et defectu cordis egiſſet. ſed poſtꝙ conualuiſſet liben
tēr hoc faceret cum autem infirmitate amplius ag-
grauatus rex eum iterum viſitaſſet dixit ille. ꝙ tunc
nec deinceps eſſet aliqua viſitationis eius vtilitas.
eo ꝙ duo iuuenes pulchri et albi ad eū intrauerant
quorū vnus portabat librum pulchrum paruulum in
quo ſcripta erant bona que fecerat ſed per pauca po-
ſtea vero innumerabilis exercituus malignorum ſpi
rituum quorum maior ptulit librū enormis magni
tudinis ponderis importabilis: et deformitatis hor-
rende in quo ſcripta erant teterrimis litteris omnia
ſcelera quecūqꝫ fecerat et cogitauerat eger ille. Dixe
runt autē maligni ſpiritus illis albis quid ſtatis hic
Recedite quia noſter eſt iſte quibus illi dixerunt ve-
rum eſt ducite eum in damnationis abiſſuʒ. Duoqꝫ
malignorum ſpirituum percuſſerunt me: atque infim⁹
vnus in caput alius in pedes cum autem ad cor per-
uenerint: moriar et portatus a demonibus pertra-
har ad infernum: quod et factum eſt. Non pro ſe vi-

dit iſta que ſibi non profuerūt. ſed pro aliis: ne ſimiliter penitere differant: ait beda. Ibidem etiam narrat de quodam fabro: qui propter neceſſitatē operaꝫ in quodā monaſterio ſuſtentatus fratribus irreligioſe viuebat ebrietati ac aliis vitiis ſeruiebat. magiſqꝫ nocte in officina ſua conſueuerat reſidere ꝙ ad orandum ire. Qui infirmatus: et ad extrema perductus vocatis ad ſe fratribus narrauit ſe videre inferos apertos: et ſathanā diuerſum in profundum et caypham cum ceteris: qui xp̄m dn̄m occiderunt ſibiqꝫ locum preparatuꝫ cum eis. Cūqꝫ fratres hortarentur eum ad pniām. deſperās reſpondit ꝙ iam nō erat ei tp̄s mutandi vitā: ex quo iudiciū ſuuꝫ viderat iam completum. qui ſine viatico obiēs. extra monaſteriū eſt proiectus. Hec vidit vt deſperata ſalute miſerabilius piret. ſicut beatus ſtephanus vidit celos apertos. vt ſuſtineret conſtantius: et illuc leti⁹ perueniret

❡ Sermo tertius de mortis pñia cōtinēs ✠ iiii.

P Oſt mortꝭ ſentētiā: ⁊ mortꝭ anguſtiā. videam⁹ mortis pſentiā que bene notat. ii. regū. xiiii. Omnes morimur ex virtute cū verbi pn̄tis tēporis mortis pn̄tia deſignatur. Et aplūs dicit. i. ad corꝫ xv. Quotidie morior. nam media vita in morte ſumus. Mors enim quotidie tollit portionem aliquo tam vite noſtre. nam ſi creſcimus. vita decreſcit: quia ſecundum augu. Quicquid viuitur. deſpacio viuendi demitꝭ: et quotidie fit minus minuſqꝫ qđ reſtat. vt oīno nichil aliud ſit tempus vite huius. ꝙ curſus ad mortem. Conſideremus igitur mortis pn̄tiam horis omnibus meditandam. locis omnibus expectandam. cunctis mentibus metuendam modis omnibus to-

erandam ¶ i. Quoniam enim horis omnibus a morte carpimur. ideo mortem horis omnibus meditemur. Debemus autem attendere ꝙ meditatio mortis a peccato retrahit. Unde in vitis patrum dicitur. ꝙ quidam ſanctus abbas dicebat. memor eſto ſemper exitus tui et ne obliuiſcaris eterni iudicii: et non erit delectatio in anima tua. Et beat⁹ greg. ait. Cum culpa aīm tentat neceſſe eſt vt breuitatem ſue delectationis aſpiciat. ne ad viuacem mortem iniquitas capiat. Exemplum de quodam diuitie peccatore qui cum diu male vixiſſet: et ſemel ad confeſſionem veniens nullam a confeſſore penitentiam recipere vellet. dicens ꝙ penitentiam agere nec conſueuerat: nec valeret. tandem confeſſor vix ab eo potuit extorquere. ꝙ qualibet die faceret ſibi dici quando ſurgeret: et ſimiliter quando lectum intraret. domine vos morie mini vel aliquid equipollens. Quod cum multis diebus ei dictum fuiſſet: nec nomen mortis auditum eius animum penetraret. tandem diuino nutu compūctus expauit. aduertens ꝙ indubitanter decederet. ſed ignorabat quando. vel quomodo ex hac vita migraret. hoc autem conſtabat ei ꝙ niſi vitam ſuam corrigeret. ſine fine periret. Confeſtim igitur confeſſus. omnino ſe mandatis confeſſoris exposuit. vitamqꝫ ſuam in melius commendauit.
Item meditatio mortis negligentiam et torporem excludit: et ad viriliter operandum inducit. ſecundum illud eccl'. ix. Quodcunqꝫ poteſt manus tua inſtanter oꝑare: qꝛ nec opus: nec ratio nec ſapiētia. nec ſcientia erunt apud inferos: quo tu properas. Item ad amore terrenorum cor' abſtrahit. ſicut ait hiero.

Facile contemnit omnia: qui ſe ſemꝑ cogitat mori=
turū. Item ad humilitatē inducit. cogitans enim de
morte aduidet fragilitatem ſuā ſciēs ſe cito in pulue
rem redigendū omni enī gloria mundiali opulen=
tia temporali: pulchritudine et robore corporeli poſt
modicum ſpoliandū ac ſic non intumeſcit per ſuper
biam. ſ; potius per verā humilitatē comprimitur in
ſeipſum. Quis enim tam ſuperbus: preſumptuoſus
elatus. ſi profunde cogitet ꝙ quancito aīa ſeparatur
a corpore. corpus marceſſit: et corrūpitur. fitq; cada
uer quo nihil vilius: nihil fetidus: nihilq; horribilius
inuenitur. Quid enim verbi gratia ſic aerem inficit.
tam graues exalationes emittit. olfactum hominis
ſic contriſtat. aſpectumq; moleſtat: vel eius comple=
xionem tam vehementi alteratione corrumpit. Nul
lus vnꝗ ita carus homini dū viuebat cuius aſpectū
cōſortiūq; cadaueris mortui non horreſcat. Hoc au=
tem non pretermittendū cenſeo ꝙ tanto viliora fe=
tidioraq; ſunt cadauera. quanto delicatius in carpu
lis et luxuriis fuerint enutrita. Nam caro que nunc
delicatis cibus alitur. paulopoſt ſcaturire vermib us
agnoſcetur. vt in ſepulchro ſit eſca vermiū que nunc
delectabiliter ſaginatur abundantia ferculorum. Et
ꝙto ſibi nunc procurat ſuauiorem ciborum molliciē
tanto grauiorem exalabit putrefacta fetorem Sicut
euidenter oſtenditur ſcdi machabeorum nono vbi de
ſuperbiſſimo ⁊ impiiſſimo Antiocho dicitur ꝙ de cor
pore impiī vermes ſcaturiebant et viuentes in dolo=
re carnes effluebant ita vt odore eius: et fetore to=
tus eius exercitus grauaretur: nec ipſe etiam feto=
rem ſuum ferre poſſet Cuiuſdam ducis venetiarum

vxor delicata nimis. communibus aquis ſeſe de di-
gnabatur abluere. ſꝫ procurabat ſibi fieri balneuꝫ de
collecto laborioſius celi rore. cibos cōciſos minutius
a famulis manibus propriis non tangebat. ſed ori
ſuo fuſcinulis aureis adhibebat. redolebat vel fetebat
potius corpus eius: et cubiculū multitudine vaporis
aromatum diuerſorum ſed vibrato ſuper eam mucro
ne diuini iudicii. corpus eius omne cōputruit: nec fe-
torem eius quiſꝙ̄ ferre potuit: niſi ꝙ ex ancillis vna
non ſine multarū ſpērū auxilio. raptim dn̄e miniſtra
bat et protinus fugiens abſcedebat: et ſic miſerabi-
liter cruciata. diem clauſit extremū. cunctis letanti-
bus relinquens poſteris meditationibus exemplū vt
carnis delicias abhorrentes. iugiter habeamus ante
cordis oculos finē noſtrum. Que enī eſt ratio ꝙ ho-
mines in vita ſuperbiunt honores et excellētias con-
cupiſcūt. dn̄ari appetūt ſubiectos opprimunt. alios
per arrogantiā vilipendunt. ſeipſos vltra modū extol
lunt terrena diligunt opes congregare non deſinunt
congregata recondunt elemoſinas non tribuunt nec
amicos ſibi de mām̄ona iniquitatis efficiūt: ſꝫ auaricie
facibus accenſi. ea in cellariis et promptuariis con-
gerunt: ac in theſauris abſcondūt. voluptatibus car-
nis intendūt. ociū et ſomnū et quietē diligunt labo-
rem et quicquid eſt moleſtū vel penale carni refugi-
unt: niſi qꝛ de morte cogitare negligunt et futura peri
cula non e attendunt. Hoc optime per exemplum do-
cet balaam. de homine qui fugiens vnicornem inci-
dit in baratrū in quo arbuſculam apprehendens. vi-
dit in eius radice duos mures: vnum album: alium
nigrum radicem arboris continue corrodentes. In

fundo vidit draconem horribilem aperto ore. ipm̄ de
uorare volentē. Eleuatis autē oculis. vidit ille modi
cum mellis in arboris ſummitate: q̇ oim̄ predictorū
oblitus totū ſe contulit ad mellis dulcedinē ſed dum
non aduertit. arbore corroſa a muribus. in profun=
dum ſubito corruente. draco ipm̄ cōtinuo deuorauit
Unicornis eſt mors. baratrū mundus. arbuſcula vi=
te preſentis miſeria: que albo et nigro mure: id eſt
die ac nocte conſumitur inceſſanter. draco expectans
eſt diabolus inſidians et exitum noſtrū deſiderās ad
perdendum Sic ergo ptꝫ quāta bona proueniant ex
meditatione mortis: et ecōtrario quāta mala ex obli
uione vel negligentia memorādi. Unū in vitiſpatrum
dicitur. ꝙ theophilus eps̄ moriens dixit. Btūs es ab
ba arſeni: qꝛ ſemper hanc horā ante oculos habuiſti.
Unde in vita beati iohannis elemoſinarii dicit. ꝙ cō
ſuetudo fuit antiquitus. ꝙ cum imperator coronatꝰ
erat. abſtantibus exercitibus ſuis. veniebant monu=
mentorꝫ artifices: cum diuerſorū marmorū coloribꝰ
inquirentes ab eo de quali metallo iuberet ſuū fieri
monumentum. per hoc inſinuātes ꝙ tanꝗ̄ mortalis
homo cogitaret de morte. curā aīe ſue ageret. p̄e re=
gnum ſuū regeret ſubditos non contēneret nec ſe ſu
per alios arrogāter efferret. Sicut ait ſeneca. Quid
clienti tuo iraſceris ſuſtine paululum venit mors que
nos pares efficiet. Mors enim oēs equat et om̄es pa
res morimur excepto ꝙ maiores fuerunt in vita ꝛ plu
ra bona temporalia receperunt de pluribus habent
poſt mortem reddere rationē. Semper igitur homo
habeat memoriam mortis ante oculos cordis ſui ſi=
cut ſpeculum in quo ſe conſideret et cognoſcat. Sed

multi ſunt. ſicut vir conſiderans vultū ſuum in ſpecu
lo qui ſtatim cum poteſt hmōi conſideratione abiecerit
oblitus eſt qualis fuerit. Sicut dicitur Ja. i. De lin
ce dicunt phi. ꝙ licet maximo viſus acumine prepol=
lere noſcatur. ita vt etiā parietes lapideos viſu penetra
re dicatur. tñ tamen defectum memorie patitur. ꝙ
cum a re viſa oculos aduerterit illam ad memoriam
non reducit ſed ſubito ceſſat oculus intueri ſtatim ceſ
ſat memoria recordari. ſic nos dum mortem noſtram
et nouiſſima meditamur intima noſtra limpidius in
tuemur. ſed cū mentē ab hac meditatione auertimus
vix huius meditationis exile veſtigium in animo re=
tinemus ¶ ii. Conſideremus etiā mortis pñtiā lo=
cis omnibus expectandum: qꝛ aduentus eius incertus
eſt: et inopinabilis. Nichil enim morte certius. nichil
incertius hora mortis. nichil velocius. nichil inuadit
acrius. neqꝫ crudelius. Illa nos locis oībus expectat
et nos ſi ſapientes fuerimus. eā vbiqꝫ expectare debe
mus. Seneca Mors ſenibꝰ eſt in ianuis iuuenibus in
inſidiis. Vñ eccl. xiiii. Memento qm̄ mors non tar=
dabit. Et dñs dixit apocal. iii. Si non vigilaueris. ve
niam ad te tanꝙ̄ fur: et neſcies qua hora veniā ad te
Et math. xxiiii. Si ſciret paterfamilias qua hora
fur ventiiret. vigilaret vtiqꝫ: et non ſineret perfodi
domum ſuam. Ideo et vos eſtote parati: quia qua
hora non putatis. filiis hominis veniet. Debet er=
go quilibet eſſe paratus omni hora. quaſi nunc eſ=
ſet abſqꝫ dubio moriturus propterea nempe voluit
deus nos latere finem noſtrum. vt dum incerti ſu=
mus quando moriamur. ſemper ad mortem para=
ti inueniri ſtudeamus. Nobilis cuiuſdā vnigenitus

religionem ingrediens patri de cuius ingreſſu dolen
ti:et vt eum inde violenter extraheret. viſitanti dixit
ꝙ ſi vnam conſuetudinem de terra ſua amoueret. re
diret ad ſeculū. Inquirenti prī que eſſet illa cōſuetu
do. Reſpondit in terra veſtra moꝛiunt iuuenes ſicut
ſenes. ſi hanc amoueritis egrediar:non aliter. Quia
moꝛtem licet eſſꝫ iuuenis metuebat. Quo audito pa
ter intrauit oꝛdinem: et deo cum filio ſuo deuote ſer
uiuit. Debent igitur peccatoꝛes ſine dilatione cōuer
ti:et a peccato celeriter reſilire. ſcdꝫ ꝯſiliū ſapiēt̄ eccl'.
v. Ne tardas conuerti ad dominum: ⁊ ne differas de
die in diem. ſubito enī veniet ira illius: et in tempo=
re vindicte diſperdet ⁊c. Juſti vero dn̄t eſſe ſolliciti de
meritis acquirendis . ſicut homines in meſſe mane
ſurgunt inſtenter colligunt: nec ante noctem dimit=
tunt. ſic debet quiſꝗ fideliter congregare manipu=
los meritoꝛum ſicut ait ſapi. ꝓuer. x. Qui congregat
in meſſe filius ſapiens eſt. qui autem ſtertit in eſta=
te filius confuſionis. Idem ꝓuer. vi. Uade ad foꝛ=
micam o piger:et conſidera vias eius:et diſce ſapien
tiam:que cum non habeat ducem: nec pꝛeceptoꝛem:
nec pꝛincipem. pꝛeparat in eſtate cibum ſibi et con=
gregat in meſſe quod comedat: Uides ꝙ homines
ſapientes pꝛouident ſibi neceſſaria pꝛo anno eo tem
poꝛe quo poſſunt ſibi conuenientius et vtilius pꝛo=
uidere aliquando pꝛo vno ſolo menſe. Pauperes ve
ro qui non poſſunt ad longū tempus ſibi pꝛouidere:
ſaltem pꝛo ſeptimana pꝛouident ſibi. Diuites etiam
quando volunt facere magnum feſtum . per multos
dies ante pꝛouident:que ſunt neceſſaria ad feſtum.
Quanto magis ergo deberent ſibi merita congre=

garet: nō pro die/ menſe/ vel anno: ſed pro vita eterna
Et ſi mundani ſolliciti ſunt de theſauris pecunie ſibi
congregandis. q̄to magis quiſq; fidelis deberet eſ-
ſe ſollicitus de theſauris ſpūalibus acquirendis. Si-
cut docet ſaluator math. vi. Nolite theſaurizare vo-
bis theſauros in terra ꝛc. Theſaurizate autem vobis
theſauros in celo / vbi nec erugo / nec tinea demoli-
tur. et vbi fures non effodiunt/ nec furantur. Ad hoc
exhortans balaam tale ponit exemplum. In ciuita-
te quadam mos fuit quolibet anno vnum ſibi prin-
cipem inſtituere/ quem in fine anni nudare et in exi-
lium mittere conſueuit. Sapiens autem quidam/ et
prouidus electus in principem: ꝛ legem audiens. bo-
na ſua tranſmiſit ad exilium ad quod veniens finito
tēpore principatus inuenit ſufficientiā ſibi ita q̄ bo-
nis omnibus abundauit. Item debemus parati eſ-
ſe ad mortem ſicut ſerui reddituri dn̄o ſuo rationem
de receptis pecuniis/ ꝛ aliis bonis dn̄i ſui de ſeruitiis
omiſſis. et de tranſgreſſionibus commiſſis/ et de tem
poris aliarūq; rerum abuſu et de lucris temporali-
bus augmentandis. Tales pie ſollicitudine recogi-
tant/ vigilant/ ſcribunt ſingula de quibus reddituri
ſunt rationē. ne ſi deficiant minus fideles reputētur
confeſſionem habeant/ ac etiam puniantur. Vt ſal-
uator math. xxv. Homo quidā peregre proficiſcens
vocauit ſeruos ſuos: et tradidit illis bōa ſua ꝛc. Poſt
multā vero temporis venit dn̄s ſeruorum illorū ꝛ po
ſuit rationem cum eis. Ibi nota quomodo boni re-
munerati ſunt ſeruus vero malus et piger reproba-
tur. Et lu. xvi. Pater familias vocauit villicum di-
cens ei. Redde rationem villicationis tue. Ibi nota

quomodo prouidit ſibi et laudauit dñs villicũ iniqui
tatis qꝛ prudẽter feciſſet. nõ qꝛ iniquitatẽ approbet
dñs ſed illius prouidentiã: quã pro ſe habuerat com=
mẽdauit. Unde ſubdit. Et ego vobis dico. facite vo=
bis amicos de mammona iniquitatis. Item debem⁹
omnes eſſe parati. ſicut boni et ſtrenui bellatores: q
in iugi pugna ſumus / cũ multis hoſtibus fortibus et
malignis. Aduerte quomõ obſeſſi in caſtro abſtinent
vigilant circumſpicientes. cauent pericula caſtrum cir
cueunt: ruinas reſarciunt / infirmiora defendũt ⁊ ſem
per timẽtes. ſẽper ſollicitj. vix audent comedere / vix
dormire. Et ſic ſemper habeamus pugnare cũ multiſ
ſicut dicit apl̄us ephesios. vi. Non eſt nobis colluta
tio aduerſus carnẽ et ſanguinẽ: ſed aduerſus princi=
pes ⁊ poteſtates. ⁊c. Imminente tamen morte. longe
grauior et periculoſior inſtat pugna. Tunc namqꝫ ho
ſtes maligni totas exercent vires ſuas: q̄tum permit
tũtur a deo ſcientes quia modicũ tp̄s habẽt. et ſi illa
hora perdiderint hoiem alias recuperare non poterunt
Si vero lucrati fuerint in perpetuum non amittent.
Item debemus eſſe parati ſicut miniſtri ſuum dñm
expectantes ſicut ait domin⁹. lu. xii. Sint lumbi ve=
ſtri precincti et lucerne ardentes in manibus veſtris ⁊
vos ſimiles hominibus expectantibus dñm ſuũ quã=
do reuertatur a nuptiis. In renibus accinctis caſti=
tas in lucernis ardentibus. ardor charitatis et ſplen=
dor bonorũ operũ deſignatur. In expectatione dñi ve
nientis a nuptiis intelligitur expectatio mortis ĩ qua
domin⁹ de celo quaſi de palacio feſtiuali / et thalamo
nuptiali veniẽs viſitat aicos ſuos in morte. Cui curia
liter veniẽnti / et per egritudines pulſanti ad hoſtium

noſtrum mortēqȝ iam proximaȝ nuncianti: debemus eſſe parati per conſenſum. cordis hoſtium operire. vt de carcere ſcȝ corporis vel mortis huius. nos educens. et cum gaudio nos deducens. ad gaudia ſempiterna perducat. Item debemus eſſe parati ad mortem ſicut ſponſe ad nuptias proſecture que ſe parant vt placeant ſponſis. Unde apoc. xix. dicitur. Venerunt nuptie agni. et vxor eius preparauit ſe. Et mathei. xv. Venit ſponſus et q̄ parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias. et clauſa eſt ianua fatuis ſcilicet nouiſſime venientibus et congruo et mortis tempore non paratis. Ideo ait dñs lu. xii. Et vos eſtote parati. quia qua hora non putatis filius hominis veniet. .§. .iii. Conſideremus etiam mortis penitentiā cunctis mētibus formidandā: tam bonis q̄ malis. Nā enim malis timenda ſit mors docet ps. Mors peccatorum peſſima. vere mala quia in morte eis omnia delectabilia auferuntur. peior quia omnia triſtabilia inſurgunt. peſſima. q2 nulla remedia vel ſolacia conceduntur. Sicut ptȝ de diuitie epulone. lu. xvi. Ad maiorem deſolationem aliquorū morientiū impiorū oſtēdit eis deus penas infernales ante exitum ex hac vita. ſicut ptȝ per exempla aliqua ſupra ſcripta. Cū aūt quadruplex ſit mors ſecundum aug. videlȝ mors corporis. q̄ eſt ſeparatio aīe a corpore. et mors aīe: ſeparatio. ſ. dei ab aīa per peccatū et mors aīe poſt hanc vitam ſ. pena ipſius ſolius ante iudiciū. qualis fuit pena diuitis epulonis et mors quarta que eſt pena corporis et aīe ſimul in inferno poſt iudiciū. Si mors corporis ē a deo metuenda. vt dictū eſt: que tñ nō eſt niſi vmbra mortis ſicut dicit gregorius. ſuper illo verbo iob. xiii

Producit in lucē vmbrā mortis. Dicitur etiā ſomnꝰ
ſicut dicit greg. ſuper illo verbo iob. xiiii. Nec conſur
gat de ſomno ſuo. ꝙ̄to magis alie mortes timende
ſunt in quibus omnibus deus ab aīa ſeparat. Quan
to melior ergo deus eſt anima tanto deterior eſt ſe-
paratio anime a deo ꝙ̄ a corpore. Preterea mors
anime ſolius in inferno ante iudiciū. vel aīe cum cor
pore poſt iudiciū/quarū vtraqꝫ dicitur mors ſcđa. ſūt
incōparabiliter plus timende. ſicut docet aug. ſic di-
cens. Prima mors. ſ. corporis/animā nolentē pellit
a corpore Secūda mors animam nolentem tenet in
corpore. et ideo ſempiterna mors qñ nec aīa viuere
poterit. deum non habendo nec doloribus carere cor
poris moriendo. nec anima ibi viuere dicenda ē que
a vita dei alienata erit nec corpus qđ eternis dolo-
ribus ſubiacebit. ac per hoc durior. quia finiri morte
non poterit ab hoc autem precipue prima mors eſt ti
mēda. qꝛ ex ea fit tranſitus ad ſecundā nō ſolum au-
tem malis et impiis eſt timenda ſed etiā iuſtis. ſicut
oſtendit greg. in morali ſuper illo verbo iob. xxxiii.
Nec operatur tribus vocibus. Ubi loquens de timo-
re electorū ait. Cum de oībus ſp diuina iudicia perti-
meſcant. tūc tñ vehementer metuunt. cum ad ſoluen
dum humane conditionis debitum veniente diſtricto
iudicio propiquare ſe cernūt et fit tanto tꝫ mor acrior
ꝙ̄to retributio etern vicinior. Conſiderandū enī. qꝛ
nec hoc quidem ſine aliquo reatu eſt/quod laudabili
ter geſſimus ſi remota pietate iudicemur. Ideo da-
uid dicit. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo dñe
Et iaco. i. In multis offendimus oēs. ꝛc. Et. i. Jo. i.
Si dixerimus qꝛ peccatum non habemus. noſipſos

ſeduximus et merito dz quiſqz timere. tum ꝓpter de-
fectum ⁊ peccatoꝝ multitudinem. tum qꝛ multa late
re pñt in conſcientia quoꝝ noticiã vel memoꝛiã non
habemus. Vñ paulus. i. ad choꝛ. iiii. Nichil michi cõ
ſcius ſũ. ſed non in hoc iuſtificat⁹ ſum. tum quia que
dam foꝛte grauioꝛa ſunt ꝙ putemus: tũ qꝛ eoꝝ remiſ
ſionem per gratiam ignoꝛamus. tñ pꝛopter bonoꝝ
noſtroꝝ impuritatẽ. Nam ſicut dꝛ. Iſa. lxiiii. Quaſi
pannus menſtruate oẽs iuſtitie noſtre. Et iob. ix. Si
lotus fuero cum aquis niuis et fulſerint velut mun-
diſſime manus mee et tamen ſoꝛdibus intinges me.
mala em̃ noſtra pura ſunt mala. ſed bona noſtra nõ
ſunt pura bona. ſed multis impuritatibus ſunt admi
xta. Pꝛopter quod ait greg. Ve laudabili vite homi-
num: ſi remota pietate iudicetur. quia vnde ante ocu
los iudicis ſe placere ſuſpicatur obruitur. Pꝛeterea
timere debet homo pꝛopter inflexibilez eterni iudicis
equitatem. quia neſcit homo ꝙ diſtricte iudicat. et ꝙ
ſeuere punit. puer. vi. zelus et furoꝛ viri non parcet ĩ
die vindicte: nec acquieſcet cuiuſꝙ pꝛecibus. nec ac-
cipiet pꝛo redemptione dona plurima. Cum etiam
pꝛopter hoſtiũ malignoꝝ tunc inſidiantiũ. fraudulẽ-
tiam et infeſtationẽ pꝛoteruam. Vñ ber. ait. Hoſtiũ
noſtrum maligni ſpũs obſident et aduentum noſtrũ
ille hoꝛrende effigies preſtolantur Ideo foꝛmido exi
re. et in ipſo contremiſco poꝛtus ingreſſu: non confi-
do pꝛope aſſiſtere qui excipiat exeuntem ſecure. non
exeo ſi non dñs ipſe cuſtodiat exitum meum. heu ero
ludibꝛio demonum intercipientium me. non aſſiſten
tem qui redimat neqꝫ qui ſaluum faciat. Invita eiuſ
dem dicitur ꝙ cum infirmaretur et extremũ trahere

ſpūm videretur ſatan aſtitit et improbis accuſatio=
nibus eum inſultans. ſed vir dei imperterrit⁹ reſpon
dit fateor non ſum dignus: nec poſſum regnum celo=
rum proprijs meritis obtinere: ſed tamē duplici iure
illud obtinens dn̄s meus ieſus xp̄s ſcilicȝ hereditario
iure patris: et merito paſſionis alterꝑ horuȝ michi do
nabit ex cuius dono illud iure michi vendicans non
confundor: hoc dicto malignus hoſtis abceſſit. Item
beato martino legitur aſtitiſſe. vt cum ī extremis po
ſitum temptaret cui vir dei dixiſſe refertur. Quid hic
aſtas cruenta beſtia. nichil in me funeſte repies. De
beato quoqȝ hylarione legimus ꝙ moriens et aie ſue
loquens dicebat anima xp̄iana quid dubitas. lxx. an=
nis ſeruiſti xp̄o et mori times. In vitaſpatruȝ etiam
inuenimus ſctōs patres hora mortis multum timuiſ
ſe. Unde dicebat abbas helias tres res timeo. vna eſt
quādo anima egreſſura eſt a corpore. alia eſt qn̄ ſum
occurſurus deo tertia qn̄ aduerſū me erit ſentētia pfe
randa. Et de abbate agathone dr̄ ꝙ cum moriturus
eēt ꝑ tres dies manſit immobilis: aptos tenens ocu=
los. Ad quem fratres Abbas vbi es qui rn̄dit. In cō
ſpectu diuini iudicij aſſiſto. et illi. Et tu times. Et il=
le laboraui virtute quia potui in cuſtodiendis man=
datis dei ſed et homo ſum. neſcio ſi placuerint opera
mea coram deo: qr aliter ſunt iudicia hominū. aliter
dei nec preſumo niſi venero ante deū. De beato etiā
auguſtino legim⁹ ꝙ ante proximū diem obitus ſui li
bros a ſe dictatos et editos recenſuit. et quicquid in
eis min⁹ bene dictū inuenit correxit Juſſit autē pſal=
mos pn̄iales effigi in pariete quos attente reſpiciens
et legens vbertim flebat et iugiter. Et ne ei⁹ intentio

impedi-ctur ab aliquo. ante decem dies ferme ꝙ exi
ret de corpore poſtulauit ne quis ingrederetur ad eū
niſi tantum horis quibus intrabant medici/vel cum
ei refectio inferretur. Si ergo mortis tempore timuē
rūt ſancti: ſicut oſtēſum eſt. quomodo ergo nos miſeri
pctōres non multo plus timere debem⁹. Unde bt̄i ait
greg. in moral. ſup illo verbo iob. xxvi. Columne celi
contremiſcūt ad nutum eius. quid facient tabule ſi tre
munt columne: aut quō arbuſta immobilia ſtabūt: ſi hu
ius pauoris turbine celi etiā quatiuntur. Deniq ſup
illō thobie. vi. Exiuit ad deuorandū eum. dicit gloſa.
dn̄o in cruce paſſo diabol⁹ quo morientem aduenit: que
rēs ſi quid ei in eo forſitā inueniret. Quis ergo tunc
poterit aut debebit eſſe ſecurus/ſi ad mortē eius qui
eſſentialiter bonus eſt: & ſua morte bn̄dicta mortē no
ſtrā deſtruxit aduenire preſumpſit. Predictis rationi
bus addiq mors ē omnibus metuēda / qz poſt mor
tē non eſt facultas meritū acquirēdi ſicut dicit. eccl.
ix. Uiuētes ſciūt eſſe morituros corpaliter ſz & etiā
eternaliter niſi ſibi caueāt et abſtineāt a pctīs Mortui
aūt nichil noſcūt āplius. ſ. pficuū ad ſalutem. nec hñt
vltra mercedē quā ſcilz poſſint poſt mortē adqrere qz
tūc nichil pñt meritoriū opari. Itē poſt mortē nō eſt
ptās ad corpus vel ſeculū reuertēdi. Dicit enim ſap.
ii. Non eſt agnit⁹ qui ſit reuerſus ab inferis. Et iob.
xiiii. ligni habet ſpē ſi pciſū fuerit rurſum vireſcit &
rami eius pullulant. homo vero cū mortu⁹ fuerit & nu
datus atq conſumptus vbi queſo eſt. quomodo ſi
recedāt aque de mari et fluuius vacue factus areſcat
ſic homo cum dormierit non reſurget ſupple ad vitā
iſtam mortalem. quia ſcio ꝙ reſurget i nouiſſimo die

Non reſurget etiam q̄tum eſt de lege communi. hoc dico quia multos ſcimus miraculoſe corporaliter ſuſcitatos. Item poſt mortem nō eſt poteſtas de rebus ſuis aliter diſponendi. Et ideo ſi teſtamētum ſuū homo non condidit ſi debita non reddidit ſi forefacta non emendauit. ſi male acquiſita non reſtituit. nec de mammona iniquitatis amicos ſibi fecit. nec bona ſua pauperibus erogauit. non reuertitur ãmplius ad predicta faciēdū. Ideo dictum eſt ezechie. diſpone domui tue. q2 morieris tu et non viues. yſaie. xxxviii. et eccleſi. xi. Eſt qui locupletatur parce agendo. ⁊ hec pars mercedis eius in eo ꝙ dicit inueni requiem mihi. ⁊ nunc manducabo de bonis meis ſol9: et neſcit ꝙ tēp9 p̄tereat mors appropinquet. et relinquat oīa alijs ⁊ moriat. Ideo bene dicitur prouer. xi. Mortuo hoīe impio nulla erit vltra ſpes / ſez penitendi. penitentiā agendi merendi. reuertendi. vel de rebus ſuis aliter diſponendi. Declaratū eſt igitur ꝙ mors eſt cunctis hominibus metuenda. Nam circa hoc aūt aduertendum eſt ꝙ ſicut dicit beatus gregori9. v. Dyalo. Plerunq3 de culpis minimis ipſe ſolus pauor egredientes animas iuſtorū purgat. Sicut et ipſe narrat ibi de quodam viro ſancto qui veniens ad mortem vehementer expauit: ſed poſt mortem eius. diſcipulis ſuis in candida ſtola apparuit. et q̄ preclare a ſummo patre ſuſceptus fuerit iudicauit. Nonnunq̄ vero omnipotens deus trepidantium mentes quibuſdam prius reuelationibus roborat. vt in mortis articulo minime pertimeſcant. ſicut ibidem declarat grego. per exempla. ¶ iiii. Conſideremus deniq3 mortis penitentiam nobis omnibus tollerandam. Cum

enim nnobis inſit neceſſitas moriendi. faciamus de neceſſititate virtutem: et dum nature tributum perſol uimus s apud deum meritum acquiramus. Velis no lis neceſſario morieris. ſed ſi voluntatem tuam diui ne conformare volueris et penales anguſtias leui us ſuſtinebis: et pacem conſcientie obtinens purga torium in tuum facies hic in mundo ſoluendo videlicet penas d debitas pro peccatis. ac inſuper eterne vi te brauium perſequeris. Nonne latro pendens iu xta dominum filius mortis erat: et penas iuſte pro ſcel eribus ſuis luebat: et tamen quia voluntarie ſu ſtinens ps penas inflictas peccatis ſuis impoſuit: non tantum ve veniam impetrauit. ſed et triumphalem glo riam maiartyrii importauit. Ipſum enim martirem eſ ſe eſſerit et doctor egregius aug. Certum eſt q morie mur. cur ergo murmuramus. prorſus eadem michi videtur ſtultitia: ſcilz dolore: quia non vixeris ante q̄ ipſe vixiſti; et quia non viues poſt q̄ vixiſſe deſieris par ia ſunt hec: nec in tua poſita poteſtate. Tolerat chriſtus mortem tollerant martyres ex quibus vnus qui chriſtum non audierat incarnatū ait. ii. macha. vi. Tu dn̄e qui ſanctam habes ſcientiam manifeſte tu ſcis: quia cum a morte poſſem liberari: duros cor poris ſuſtineo dolores: ſecundum animam vero pro pter timorem tuum libenter hoc patior: chriſtum et martires reuoluas animo quicquid in carne toleras leuius eſſe credas eorum tormento. Quid ſi morie ris in terra propria vel etiam aliena cum omne ſo lum forti ſit patria niſi q in patria morieris plus cō ſolationis habeas temporalis. ſed in aliena ceteris paribus amplius ſpiritualis Quid ſiue iuuenis: ſiue

ſenex cum numerus annoꝝ: nec miſerū faciat nec beatum. Nōne mors eſt humani generis terminꝰ non ſcopulus in quē impingas ſed portus quē libenter attingas. ad quē ſi quis infra primos annos applicuerit. non querimoniam agat quaſi minus vixerit. ſed gaudeat quia citius nauigauit.

¶ Sermo. iiii. de morientium differētia continens. §. iii.

Q Uia ſupius dictū eſt mortē omibus eſſe timēdam: cuius contrariū verū eſſe videt. cum alii qui mortē legātur: et inueniātur optaſſe. Sciēdū eſt ꝙ impii cū anguſtia: iuſti cū ſpei fiducia perfecti vero cum leticia. moriūtur. Ideo primi mortem vehementer abhorrent. ſcdi patiēter tolerant. tertii feruenter deſiderant §. i Impii debent mortē non ſoluz metuere. ſꝫ horrere. ſicut patet ex dictis ſupra de mortis anguſtia propter terrorē dānationis. Et merito debent horrere cum eis dicat ſapiens eccl. xli. Ve vobis viri impii qui dereliquiſtis legem altiſſimi quia ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: ⁊ ſi mortui fueritis in maledictione erit pars veſtra. Maledicti ergo ſunt in vita pariter ⁊ in morte. ſed longe peius eſt in morte ꝗ̄ in vita: quia ſicut dicitur eccl. x. Cum morietur homo hereditabit ſerpentes: beſtias et vermes. Serpentes ſunt filii et nepotes imitatores ſcelerum paternorum: quia de venenatis parentibus venenati filii generantur. Unde beatus iohan. bap. ait. lu. iii. Genimina viperarū quis docet vos fugere a ventura ira. Et pſal. ait de impiis. Introibunt in inferiora terre. i. ad infernum. partes vulpium

erunt. i. temporalia bona cedent in partes vulpium i. heredum malicioſorum et fetentium. Et aduerte ꝙ vulpecule cum parentes predam eis attulerant. pugnant adinuicem. dentibus et vnguibus mordent et lacerant ſe mutuo: que prius anteꝙ̄ predam haberent diuidere colludebant et ſtabant in pace. Per beſtias intellige demones. que animam rapiunt. vermes ad litteram cadauer deuorant et corrodunt Et ſic bona impiorum intres partes diuiduntur. in morte anima demonibus. cadauer vermibus et temporalia bona heredibus aſſignantur. Non eſt ergo mirum ſi cum anguſtia moriuntur qui de temporali ad perpetuum pertrahuntur. §.ii. Moriuntur iuſti cum fiducia. quoniam et ſi morientes conſiderant multitudinem peccatorum et paucitatem meritorum omnino tamen expedit ꝙ illa hora ſumant fiduciam in qua malignus hoſtis ad deſperationis abyſſum non conatur eos pertrahere. conſiderando ſuffragia ſanctorum pro eis intercedentium. preſidium angelorum morituris aſſiſtentium. theſaurum chriſti pro ſuis tempore neceſſitatis expoſitum: et immenſam diuine pietatis abyſſum. Exemplo beati beru. qui in extremis agens diabolo aſſiſtenti et improbe accuſanti reſpondiſſe fertur. Fateor non ſum dignus. nec poſſum regnum celorum propriis meritis obtinere. verum dominus meus illud duplici iure poſſidens: videlicet hereditario iure patris et merito ſue paſſionis alterum horum michi tribuet. ex cuius dono illud michi vendicans non confundor. Unde dicit ſap. prouer. xiiii. Sperat iuſtus in morte

ſua licet enim fidelis quilibet ante mortem plus de-
beat timere ꝙ confidere: et in ipſa mortis hora pre-
cipue fortūdare. propter rationes ſuperius aſſigna-
tas: et ſic inter ſpem ambulet et timorem neceſſe tñ
eſt vt illa hora vltima ſpiritus aſſumpta fiducia ne de-
ficiat roboretur. Multa enim ſunt que tunc ad inte-
ritum et deſperationis baratrū pertrahūt deſolatū
Ideo talem ſic depreſſum meſticia per ſpei conſola-
tionem ſubleuare conatur. ſep. eccl. xl. Noli metue-
re iudicium mortis. Quis enī fiduciam ſpei non aſ-
ſumat: ſi deuota mente recogitet. q immenſe dei pie
tas petrum poſt trinam negationem paſtorem eccle-
ſie ⁊ vicariū xp̄i fecit paulū perſecutorem miſericor-
diam conſecutū. doctorem gentiū et lumen orbis ef-
fecit matheum theloneariū apl'm et euangeliſtā con
ſtituit: publicanum orantem iuſtificauit. zacheum ho
ſpitem chriſti facere non contempſit. euangelicā pec
catricem ſpēaliſſimam chriſto reddidit filium prodi-
gum conſumpta ſubſtātia: et libidine conſummata
reuertentem recepit. dauid poſt adulterium et homi
cidium eximiū prophetarꝫ conſtituit Manaſſem poſt
tam cruenta flagitia reduxit in regnū ſuum: et nini-
uem ciuitatē a ſubuerſione liberauit. Ipſe enim qui
diues eſt in mīa: cuius mie nō eſt numerus neqꝫ finis
cui proprium eſt miſereri ſēp ⁊ parcere. nulli vnꝙ ſu-
am miſericordiam denegat fideli mente petenti. Si
cut ipſe per prophām ſuā proclamat. Quacunqꝫ ho-
ra ingemuerit peccator. omnium iniquitatum eius
non recordabor. hoc exemplum clariſſimum luculen
ter apparet in latrone: cui confitenti xp̄m ipſa hora
promiſit et contulit paradiſum. ⁊c. Moriūtur perfecti

cum leticia. Ait enĩ aplũs phi. i. Mihi viuere xps et moꝛi lucrũ. Sane perfectis eſt moꝛi lucrũ quia de labore tranſeunt ad quietẽ de vilitate ad gl'am. de paupertate ad regnũ. de timoꝛe ad ſecuritatez de doloꝛe ad gaudiũ. de moꝛte ad vitam. Jõ bene dꝛ. eccl'. xli. O moꝛs bonũ eſt iudicium tuum homini indigenti. De muliere ſeq̃ dꝛ p̃ꝛouer. xxxi. Ridebit in die nouiſſimo. Deus enim totius conſolationis ſcis ſuis agonizantibus multas conſolationes immittit: ⁊ ſalutis ſue reuelationes oſtendit aliis iuſtis aſſiſtentibus et plerũqꝫ etiam in remotis agentibus. gloꝛificationis eoꝛum ſigna demonſtrat. ſicut beatus greg. oſtendit per multa exempla. iiii. dyalo.

¶ Sermo. v. quoꝛum mors deſideranda continet. ℌ. ii. i.

c Onſiderandum eſt ꝙ ⁊ ſi moꝛs iuſtis foꝛmidanda ſit multiplici rõne ſicut eſt ſuperius declaratũ: tñ timoꝛem iſtum vincũt ⁊ pene euacuant quattuoꝛ pꝛopter que moꝛs eis redditur magis deſiderabilis ꝙ̃ timenda. videlicet timoꝛ tranſgreſſionis doloꝛ afflictiõis. feruoꝛ emulatiõis. dulcoꝛ p̃guſtatiõis ℌ. i. Pꝛimũ ergo pꝛopter qð moꝛs deſiderat a iuſtis eſt timoꝛ trãſgreſſionis q̃ timoꝛ ꝯtinue ſollicitat aiaz viri iuſti. Sicut pulchꝛe docet apl's ro. vii. Scio ꝙ non habitat in me. hoc eſt in carne mea bonũ. Nã velle adiacet michi perficere aũt non inuenio. Nõ enim quod volo bonum. hoc facio. ſed quod nolo malum hoc ago. Inuenio enim aliam legem in membꝛis meis repugnantem legi mentis mee: et captiuantem me in lege peccati et moꝛtis. vt non quecunqꝫ vultis illa faciatis. Et ideo exclamat idem aplũs

perſonam cuiuslibet noſtrū in ſe exprimēs cum dicit infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Et ſap. eccl. vii. Melior eſt inquit dies mortis die natiuitatis. melior. i. certior ait hiero. quia in morte pꝫ qualis fuit homo q̄ moritur. ſed in natiuitate neſcitur qualis erit qui naſcitur: bonus ſcꝫ vel malus dānandus finaliter vel ſaluandus. Infinita ſunt pericula in q̄ iugiter ambulemus. Quid nos inter demonū laqueos hoīm gladiorꝫ. carnis motus illicitos remanere delectat. Ubi quotidie mūdus labitur. virtus minuitur. reatus augetur. corpus multis penis et doloribus laboribusqꝫ ſubiugatur. Si ruinoſuꝫ eſt domicilium corporis in quo viuimus. procelloſuꝫ eſt mundi pelagus inter qđ currimus piculoſuꝫ eſt quicquid terrenū diligimus. que oīa nobis ſuadent vt de tot periculis nō inuiti. ſꝫ alacres exeamꝰ: qꝛ ſemp in periculis victitamus: et ſemper eſt ſtatus noſter dubius et incertus. Ideo dꝛ. eccl. xi. Ante mortē ne laudes hominē quēq̄. gloſa ſtultum eſt laudare pugnantem quaſi iam victorē. Et beatus ambro. Illo potiſſimū tpe merita ſanctitatis extollat quādo nec laudanti adulatio nocet: nec laudatū tentat elatio lauda ergo poſt periculū predicta ſecurū lauda nauigantis felicitatem. ſꝫ cum peruenerit ad portū lauda ducis ſalutē ſed cū perductus eſt ad triumphum. Quis enim viuens tute poſſit et ſine trepidatione laudari. qui ꝛ de p̄terito meminit ſe habere qđ doleat: et de futuro videt ſibi ſupereſſe quod timeat. Quis etiam in hoc corpuſculo poſitus. debeat ſibi quicquā vendicare de meritis. quorū iter vite occulta demonū infeſtatio velut latronū obſidet multitudo. quibus p omnes

vias ſupplantatozes: inuiſi animarum laqueos ten=dunt innumerabilium moztibus expaueſcēdos. Na uigantibus em̄ nobis per hoc mare magnū ⁊ ſpacio=ſum: in quo reptilia quozū non eſt numerus. anima lia puſilla et magna: id eſt diuerſa inimicozū genera nobis valde pertimeſcendum eſt. ne nauem noſtram aut procella tempeſtatis arripiat. aut fluctus abſoz=beat aut ineternam predam pyrata crudelis abdu=cat. ¶ ii. Secundū propter quod mozs deſidera tur a iuſtis eſt dolo2 afflictionis. Innumeris em̄ mo dis inueniunt infirmitates. ſollicitudines: anxieta=tes: perſecutiones: tedia et hmōi que adeo cruciant et moleſtant et viri iuſti animum inquietāt vt magis deſiderent mozi q̄ viuere. Sicut patet in beato iob. qui poſtq̄ facultates: liberos et cozpozis ſanitatem amiſerat ab vxoze ⁊ amicis multipliciter moleſtatus obiurgatus: et linguarum gladiis tranſfoſſus. men=taliter plus vellet mozi q̄ viuere. Similiter thobias qui a domino cecitate percuſſus. poſtmodum vxozis obiurgationibus moleſtatus dixit. Ex nunc domi=ne ſecundum voluntatem tuam fac mecum miſeri=cozdiam: et precipe in pace recipi ſpiritum meum. ex pedit enim michi magis mozi q̄ viuere. Et perfe=ctiſſimus virozum apoſtolus dixit. ii. ad cozinth. Su pra modum grauati ſumus ſuper virtutem. ita vt te=det nos etiam viuere ſed et ipſi in nobis reſponſum moztis habuimus vt non ſimus fidentes in nobis: ſed in deo domino noſtro qui ſuſcitat moztuos: Si igitur viri perfecti pre tediis et grauaminibus moz=tem deſiderant: et vitam odiunt tempozalem quid facient viri peccatozes muliebzes et tepidi: debiles

et imperfecti: qui a peccatoribus huius mundi mole‍ſtantur opprimuntur. ſpoliantur bonis ſuis grauan‍tur angariis et iniuſtis calūniis infeſtantur. ex alia parte dāna rerum inferunt latrones incendia erugi‍nes et dermes. niues glacies: ⁊ inundationes aquaꝝ ardores ſolis. fulgura. tēpeſtates. Ex alia parte lan‍guores infirmitates innumere corpus proprium af‍fligentes mortes etiam liberorum parentū aliorum quoꝝ carorū aīcos eorum tranſuerberant: et pene tam hec ꝙ omnia ſupradicta in foueam deſperationis in‍ducūt. Propter quod dicit ſap. eccl'. Melior eſt mors ꝙ vita amara. non autem deus omnipotens ſine cā pn̄tē vitam tantis malis impleuit. ſed ſecundū alti‍tudinem ſapientie ſue miſericorditer ordinauit. vt ꝑ temporalia que patimur: et purgemur a peccatis pre‍teritis: et caueamus diligentius a futuris retunda‍tur noſtra ſuperbia: et negligentia ſiue vecordia pro‍pellatur humilientur corda et augeantur merita: im‍mo compellantur mundū contemnere. vitam cadu‍cam non diligere. diſcamus ad deum oios: mentes: et deſideria ſubleuare. vitam glorioſam totis precor‍diis preoptare. ¶ iii Tertium propter quod iu‍ſti mortem deſiderant: eſt feruor emulationis: conſi‍derantes nanqꝫ viri iuſti omnia mala que ſub ſole geruntur ꝙ videlicet multiplicantur. regnat iniuſti‍tia. veritas conculcatur dehonoratur deus. anime dannantur pauperes opprimuntur. iuſti deſpiciūtur impii dn̄antur: dolent: gemunt: et dolore tabeſcunt mori ꝙ viuere preoptantes. Unde vnus eorum ma‍thatias. i. macha. ii. dixit. Ue michi vt quid nat⁹ ſum videre contritionem populi mei: et contritionem ci‍

nitatis ſctē et ſedere illic cum datur in manus inimi-
corum. Et hiere. xx. Maledicta dies in qua natꝰ ſum
⁊c. Et pſal. zelus domus tue comedit me. et oppro-
bria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. Idem.
Defectio tenuit me pro peccatoribus delinquentibꝰ
legem tuam. Idem tabeſcere me fecit zelus meus qꝛ
obliti ſunt verba tua inimici mei. Item. iii. re. xix. he
lias petiuit anime ſue vt moreretur. et ait. ſufficit mi
chi dñe tolle animam meã Sequitur zelo zelatꝰ ſum
pro dño deo exercituum ⁊c. Deniqꝫ ſa. ait eccleſi. iiii.
Uidi calũnias ⁊ falſas accuſationes ⁊ iniquas litiga
tiones que ſub ſole geruntur. et lachrymas innocen-
tium pro calũniis ⁊ oppreſſionibus iniquorum. et nemi
nem conſolatorem oppreſſorũ. nec poſſe reſiſtere cun
ctorum auxilio deſtituto. Sequitur. Et laudaui ma
gis mortuos ꝙ viuentes. Siiii. Quartum pro-
pter quod iuſti mortem deſiderant. eſt dulcor pregu
ſtationis. Sancti namqꝫ qui illius celeſtis glorie / vel
dulcedinis modicum guſtauerunt. omnia terrena fa
ſtidiunt mundi delicias abhorrent etiam ipſam vitam
deſpiciunt ac ad abiſſum dulcedinis totis precordiis
aſpirant / Sicut vnus ipſorum de ſeipſo teſtatur di-
cens. quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes
aquarum ita deſiderat anima mea ad te deus. Siti-
uit anima mea ad deum fontem viuũ quando veniã
et apparebo ante faciem dei. Idem. Heu michi qꝛ in
colatus meus prolongatus eſt. Idem ꝙ dilecta taber
nacula tua dñe virtutũ concupiſcit et deficit aia mea
in atria dñi ⁊c. Et apl'us phi. i. Michi viuere chriſtus
eſt ⁊ mors lucrum. Sequitur. deſiderium habens diſ
ſolui et eſſe cum chriſto. Et ſap. ait. eccl'. xli. O mors

bonum eſt iudicium tuum. Sanctis profecto bonum eſt iudicium mortis. q2 mors nõ eſt aliud ꝙ exitus de carcere finis exilii. laboris conſummatio. ad portum applicatio peregrinationis terminus. grauiſſimi oneris. i. corporis depoſitio de domo ruinoſa liberatio. omniũ periculorũ euaſio omnium malorũ conſũptio debiti nature ſolutio reditus ad patriã ingreſſus ad gloriam ad quã nos perducat ieſus chriſtus. Amen.

¶ Sermo vi. de morte ſubita continens. §. xii.

Quoniam mors ſubita periculoſa nimis eſt ⁊ horrenda conſtat illud peccatum eſſe grauiſſimum: ⁊ ſummopere deteſtandum propter quod deus homini mortem ſubitam legitur inflixiſſe §. i. Inuenimus autem hanc inflictam eſſe propter peccatum inobedientie. ſicut exẽplũ habemus leuiti. x. Arreptis nadab et abiu thuribulis poſuerunt ignem et incenſum de ſuper offerentes corã dño ignem alienum quod eis preceptum non fuerat/immo prohibitum. egreſſuſq2 ignis a dño deuorauit eos et mortui ſunt corã dño. Hiero. Ignem alienũ accendit. qui temporalis cupiditatis vel corpore voluptatis ignem in ſacrario cordis nutriens audet altaribus domini appropinquare que nõ recipiunt accenſionem niſi illius ignis quẽ dñs venit mittere in terram: et voluit vehementer accendi. luce. xii. §. ii. Secundo propter peccatum murmuris et impatientie. ſicut ſcriptum eſt nume. xi. Ortum eſt murmur populi contra dñm quaſi dolentiũ pro labore Sedtur acceſſus ĩ eos ignis dñi deuorauit extremã caſtrorꝫ partem. Item nuñ. xvi. Murmurauit vniuerſa multitudo filiorũ iſrael cõtra moyſẽ et aaron. d. vos interfeciſtis populũ

domini. Sequitur ſtans aaron inter mortuos ⁊ viuẽ
tes quos ſcꝫ vaſtabãt incẽdiũ pro populo deprecatus
ẽ fuerũt aũt q̄ pcuſſi ſunt. xiiii. milia hoim ⁊ ſeptingẽ
ti. ꝭ. xvi. Tertio ꝑpter pctm̄ irreuerẽtie circa diua pu
niebat eũ dñs illos tali morte q̄ vaſa ſanctuarii con-
trectabant indigne. vel etiã ꝙ maius eſt q̄ ex curioſi-
tate ſpectabant De indigno contactu habemus inhi-
bitionem expreſſam nũ. iiii. vbi ait dominus. Non tã
gãt vaſa ſanctuarii: ne moriantur ſcilicet filii math.
vñ quia oza cũ eſſet ſacerdos temere in plauſtruꝫ teti
git in quo erat archa dñi percuſſit eum deus. ii. regũ
vii. Extendit oza manũ ad archam dñi et tenuit eam
qm̄ calcitrabãt boues et declinauerũt eam. Iratuſq̄
dñs contra ozã pcuſſit eũ temeritate q̄ mortuꝰ eſt ibi
gregorius. Sacerdos qui temere archam tetigit re-
atum ſui auſus in matura morte purgatur: Ubi in-
tuendum eſt q̄tum delinquat qui ad corpus domini
reus accedit. ſi ille morte mulceat qui archam domi-
nici corporis figuram minori q̄ debuit veneratione
corripuit De curioſo aſpectu dedit dominꝰ prohibitio
nem expreſſam nume. iiii. d. Aaron et filii eius intra
bunt ſanctuarĩũ ipſiſq̄ diſponent opera ſingulorum
Alii nulla curioſitate videant que ſunt in ſanctuario
alioquin mouentur. Propter quod percuſſit dominꝰ
bethzamitas ſicut dr. i. re. vi. Percuſſit dominus de
viris bethzamitis eo ꝙ vidiſſent archam domini et p-
cuſſit de pplo lxxii. viros et. l. milia plebis Si ergo
tantam reuerẽtiam requirebat dominus i miniſtris
veteris teſtamenti et tam ſeuere puniebat indignos
propter illa que non erãt niſi vmbra ⁊ figura ſacroſci
corpis dñi nr̃i ieſu chriſti q̄tã munditiam nũc requirit

in miniſtris noue legis. qui ipſum ſanctum ſanctoꝝ verbis conſecrant/ manibuſqꝫ contrectant. Quanta etiam pena digni ſunt qui indigne et irreuerenter ac sedunt. Tales enim ſimiles ſunt iude peſſimo ꝓditori qui exterius oſtendunt ſigna dilectionis ⁊ pacis interius autem ſunt pleni dolo et fallacia. cõtumeliã faciunt creatori. Unde ſcriptum eſt ad heb. x. Irritam quis faciens legem moyſi ſine vlla miſeratione duo bus vel tribus teſtibus moritur. Quanto magis putatis deteriora mereri ſupplicia qui filium dei conculcauerit. et ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit in quo ſanctificatus eſt. et ſpiritui gratie contumeliam fecerit dei. In multis multipliciter regnat luxuria. qui puritatis auctori in puro corde et corpore miniſtrantes non verentur ſtare ante angelum dñi qui fecerit eos medios et diſpdat. ſed omnino auderet agni immaculati ſacras contingere carnes et intingere in ſanguine ſaluatoris manus nepharias. quibus paulo ante carnes prothdolor meretriceas actrectarunt. ſic altaria circuire. ſic frequentare pſalmos. cũ huius laus ſit execrabilis et oratio in peccatum. §. iiii.

Quarto propter peccatum ſeditionis: exemplũ manifeſtiſſimum habemus nume. xvi. de chore/ dathan/ ⁊ abyron. ⁊ complicibꝰ eorum quorum aliquos terra deglutiuit alios incendium deuorauit. Dicitur enim ibi. Ecce aũt chore dathã ⁊ abyrõ ſurrexerũt ꝯtra moyſem. aliiqꝫ filioꝝ iſrael. cc. l. viri ꝓceres ſynagoge q̃ tẽ pore cõſilii per nomina vocabantur. Sequitur. ſi conſueta hominum morte interierunt non me miſit dominus. Confeſtim ergo vt ceſſauit loqui dirupta eſt terra ſub pedibus eoꝝ ⁊ aperiens os ſuum deuorauit

eos. Seequitur. ſed et ignis egreſſus a dño interfecit ccc. viros qui offerebant incēſum. §. v. Quinto ꝓpter peccatū impie oppreſſionis. Exemplū de egyptiis quorū primogenita vna nocte et vna hora pariter ſunt occiſa. ſicut dicit exo. xii. percuſſit deus omne primogenitum in terra egypti a primogenito pharaonis vſqꝫ aad primogenitum captiue ꝛc. Sequitur. Ortus eſt claamor magnus in egypto. neqꝫ enim erat domus in quua non iaceret mortuus poſtea patres mortui ſunt i i mari rubro. exo. xiiii. Viderūt ſibi iſrl' egyptios mortuos ſup littus maris. §. vi. Sexto propter peccatū effrenate luxurie. exemplum de holofer ne iudith. xiiii. et. xv. quē iudith dormiētē occidit. Itē exemplū de effrenata luxuria. tho. iii. ſara tradita fuerat ſeptē viris. ꝛ demoniū nomine haſinode⁹ occiderat illos. Ideo timebat thobias iunior illam ducere in vxorem. ſicut dicit tho. vi. Unde dixit angelo raphaeli audiui ꝙ tradita eſt. vii. viris et mortui ſunt. ſed et hoc audiui ꝙ demonium occiderat illos. Exemplum etiam de duobus filiis iude her ꝛ onā quos percuſſit dñs et occidit. g. xxxviii. §. vii. Septimo propter voti trangreſſionem. exemplū act. v. de anania ꝛ ſaphira qui partem de precio agri ſui venditi retinentes quod tamen deo deuouerāt. ſubito mortui ſunt. Dicitur enim ibi. Audiens hec verba petri ananias cecidit et expirauit. Intrantes aūt iuuenes qui veniebant de ſepeliendo virū eius inuenerunt illam mortuam. §. viii. Octauo propter peccatum blaſphemie. Eemplum. iiii. reg. xix. de exercitu ſenacherib cui inquit dñs exprobraſti et blaſphemaſti et contra quam leuaſti manum tuā. et eleuaſti oculos tuos

probraſti dño. Sequitur in illa nocte venit angelus domini et percuſſit in caſtris aſſyriorum. c. octogita v. milia. Cūqꝫ diluculo ſurrexiſſet vidit oia cadauera mortuorū De illa blaſphemia habetur plenius. ii. palip. xxxii. ⁋ ix. Nono ꝓpter deſperationē. Exemplū eze. xi. Dū prophetarē ait ezechiel phathias filius bonanie mortuus ē. Hiero. Sūt multi q̄ pctōꝝ cōſcientia ſalutē deſperant ⁊ dicunt. Ciuitas hec i qua verſamur lebes eſt nos aūt carnes et babilonia: cōſumemur ardore eius cuius iacula ignita ſunt nolentes agere pniaꝫ ⁊ deſperātes ſalutē. De talibꝰ erat iſte phathias imo princeps eoꝝ ſicut dicit ibidē ⁋ x. Decio ꝓpter peccatū puſillanimitatis ⁊ ſonnolētie. Exēplū iudi. iiii. de ſyſara q̄ hoſtes fugiens in tāto pิculo obdormiuit ſopori mortē ſociās expirauit. Exēplum de hyſboſeth de quo dr. ii. re. iiii. Dormiebat ſup ſtratū ſuū meridie. et oſtiaria domꝰ obdormiuit ⁊c. Sequitur Et percutiēs eū baana et rechab. iterfecerūt eum ⁋ xi. Sciendū ē ꝙ propter aliqua alia pctā deus qñqꝫ ſubitā mortē aliq̄bus et freq̄nter iſſigit necnō etiaꝫ iuſtis hoibus. licet ſp iuſto iudicio ſed nō ſemp cognito ignorantia videlicet ratione. hoc aūt indubitanter tenendū ē ꝙ ſi iuſtus morte ſubita rapiat̄: talis mors tn̄ ei nō obeſt: verum etiā nōnunq̄ꝫ prodeſt ſicut ſcriptū eſt ſapiētie. iiii. Iuſtꝰ ſi morte preoccupatꝰ fuerit in refrigerio erit. Et ſeq̄tur raptus ē ne malicia imutaret itellectū eiꝰ. aut malicia deciperet aiam ipſiꝰ Alia rō eſt q2 ſi quid i eo purgandū eſt tali morte purgat̄ ſicut pꝫ de viro dei q̄ miſſꝰ fuit ad ieroboā regem. iii. re. xii. Et ꝯtra ihibitionē diuinā comedit ibi falſi pro phē mēdacio circūuētꝰ. cuius inobedientiā purgaſſe

credendus eſt deus. cum iuſſu diuino occidit eum leo
ipſum enim diuum ab inobedientie reatu purgendū
occidere potuit quem mortuum et morte purgatum
tangere non preſumpſit. Et de oza ait gregorius.
Sacerdos qui archam domini temere tetigit reatuz
ſui auſus immatura morte purgauit. vt dictum eſt ſu
pra. Aliaqꝫ ratio eſt vt omnes homines improuiſi
timeant inueniri. ſcientes etiam iuſtos a morte ſic ſu
bito preueniri. ¶ .xii. Si autem peccatoribus mors
ſubita infligatur. non eſt de eorum ſalute penitus de
ſperandum. nec de ipſorum damnatione temere iu-
dicandum. cum in ipſa mortis hora poſſit homo qua
ſi inſtanti. i. tempore imperceptibili penitere deus au
tem ſemper eſt paratus gratiam ſuam infundere pe-
nitēti hoc tñ rariſſimū eſt et valde difficile qꝫ peccatoꝝ
nullā habēt diſpoſitionē preābulā imo nō ſolū diſpo-
ſitionē ſed et habitū contrarium et conſuetudinē repu
nantem et demerita impedientia ſubito ſe diſponat.
ideo talis mors peccatoribus eſt horrenda. Impios
autem quos non penituros preuidet deus mortem
iſtam infligit. vel quia tot et tanta ſunt eorum flagi-
tia qꝫ non merentur habere nec tempus nec gratiā pe
nitendi. vel qꝛ preuidet eos ſi diutius viuerent ſemper
deteriora facturos: et ſic dānationis ſue cumulū ingiē
ad aucturos vel qꝛ cōpatitur deus pauperibus et mi
ſerabilibus pſonis quos opprimūt. et ſi viuerent op-
primere nō ceſſarent. Nec quēꝗ permoueat qꝫ in exē
plis ſuperpoſitis aliqui non ſubito et in inſtanti mor
tui ſunt ſed aliqua mora licet breuis temporis inter-
uenit qꝛ ſicut ait grego. ſup illud iob. xxxiiii. Subito
moriantur ꝙtulumcunqꝫ ſero de hac vita tollantur.

In qui ſubito et repente tolluntur. quia finem ſuum cogitando preuidere neſciunt. Subitum eſt autē hoi quod ante cogitare non potuit. Subito diues ſublatus eſt qui horrea que preparauerat deſeruit. et inferni locum quem non preuidebat inuenit.

¶ Sermo de morte gratie continens. §.ix.

p Oſtq̄ dicta ſūt aliqua de morte nature ad quā debemus nos preparare quia periculoſa. dicēdum eſt de morte gratie quam debemus optare quia fructuoſua. de qua bernardus ait. Bona mors que vitam non aufert ſed mutat in melius. per quam corpus non cadit ſed anima ſubleuatur. neceſſe eſt enim vt in via moratur vitiis vt melior ſit dies mortis die natiuitatis. Moriamur ergo interim peccato ſi viuere deſideramus in chriſto. Quaſi morientes ait apoſtolus. i. cor. vi. et ecce viuimus. Ad ſimilitudinē aūt morientium morte naturali conſideremus in morte ſpirituali progreſſum/ Moriturus igitur in principio infirmatur et dolet dolor augmentatur et languet languor vigoratur et vallet. Cum autem amplius inualeſcit infirmitas motus deſtruitur. ſenſus obtūdit In mortem vero nexus diſſoluitur ſpirit9 egreditur corpus mortuum ſepellitur ſepultum reſoluitur His nouem gradibus ſpiritualiter intellectis peccato morimur. Quorū tres primi ad virtutis ingreſſum duo medii ad progreſſum. Alii vero vltimi ad ſtatum anime perfectum referuntur. §.i. Moriturus ergo ſpiritualiter infirmatur per attritionem. et dolet per contritionem. Attritionem intelligo quandō anima per gratiam gratis datam infirmatur. i. ab illicitus refrenatur. Contritionem quando per gratiam gra-

tum facientem dolet de peccatis et corde perfecto cõ pungitur et penitet. que contritio ſimilitudinē mor tis tenet. peccatum enim quod peccanti dulce fue rat ad nomentum. amare poſtea penitenti conuerti tur in lamentum. Et dum cum feto culpe ſollicitat. dum conſcientie dolor inſtigat dum pudor offenſe di uine cor penetrat. horror extremi iudicii inquietat. ſuſpirat et gemit in iudicio vehementi clamans et di cens triſtis eſt anima mea vſ ad mortem. math. xxvi. Et illud ps. Circundederunt me dolores mor tis et pericula inferni inuenerunt me. Uel illud. Cir cunderunt me dolores mortis et torrentes iniquita tis conturbauerunt me. §. ii. In ſecundo gradu dolor corporis per ſingula membra diffuſus egrum in lectum deicit: et languorem inducit. Sic contri tionis dolor in deſiderium ſurgit et in dilectionem ignеſcit. Et ſicut languor inducitur ex dolore. ſic a mor gignitur ex contrictione. Unde canti. iiii. Si inueneritis dilectum meum annũciate ei quia amo re langueo. Uideas languidum nunc in lecto iacen tem nũc aliq̃tulum ad ſurgendum pro viribus niten tem. Nonne ſic ſe habet conuerſio penitentis. dũ in eo vices alternat affectio doloris et amoris. Dolor enim deorſum deprimit. quem erigere nititur amor ſurſum. Nã q̃to per amoris impetum collectis viri bus conatur erigi. tanto repreſſus memoria peccato rum cogitur reclinari ſed bene cum eo igitur ſi nec pe nitus proſtratus nec erectus in lecto ſedeat: et cum lachrymis: gemitibus: et ſuſpiriis grãm viſitantē ex pectet. Nemo enĩ ex graui infirmitate reſurgens ſu bito in vigorem priſtinũ conualeſcit. §. iii. In ter

tio gradu paſſioꝛ naſcit̃ ex doloꝛe ſic maceratio car=
nis ex inualeſcente dilectione. Palleat om̄is amans
coloꝛ hic eſt aptus amanti. Vñ ſponſa decoloꝛatam
ſe clamat ex amoꝛe dilecti canti. i Nolite me conſide
rare ꝙ fuſca ſim: quia decoloꝛauit me ſol hoc paloꝛe
in ianuis moꝛtis afficimur. dum ex amoꝛe xp̃i caro
noſtra iugiter maceratur. Vñ pſal. Pꝛopter te mo=
rtificamur tota die. eſtimati ſumus ſicut oues occiſio
nis vt noſipſos dño in ſacrificium offerentes. Sicut
in holocauſto arietum: et ſicut in milibus agnoꝛum
pinguium ſic fiat ſacrificium nr̃m vt placeat añ deuꝫ
Vñ clamat apl's. colo. iii. Moꝛtificate membꝛa vr̃a
que ſunt ſup t̃rã. Nã ſcd̃ꝫ eunde᷑ ro. viii. Si ſcd̃ꝫ car=
ne᷑ vixeritis moꝛiemini ſi aũt ſpiritu facta carnis moꝛ
tificaueritis. viuetis. Moꝛtificetur igitur caro vt ſpi
ritus viuat. Quia ſicut ait petrus aplũs. i. petri. iiii.
Chꝛpſt⁹ ſemel pꝛo peccatis noſtris moꝛtu⁹ eſt vt nos
offerret deo moꝛtificatos quidem carne. viuificatos
autem ſpiritu. Semel moꝛi ab domino ſatis fuit qui
peccatum non fecit quibus oblatione ſua ſufficientiſ
ſima et abundantiſſima pꝛo omibus ſatiſferit. Nos
aũt peccantes quotidie. peccato moꝛi quotidie debe=
mus. Et quia fomes vel libido carnis radicaliter ſp
manet nec ſemel ita moꝛtificari poteſt vt ſemel tota=
liter deſtruatur ideo carnem non ſemel. ſed quoti=
die moꝛtificare debemus. ¶ iiii. In quarto gra
du motus deſtituitur motus. mḡ tam exterioꝛis ope
rationis ꝙ interioꝛis affectionis. Adeo nãq; fit ho=
mo immobilis ad peccatũ vt nec ip̃m operetur: nec
eius imaginatione vl' memoꝛia delectetur: vel illius
recipiat etiam pꝛimũ motum. Nam quemadmoduꝫ

ſtatutũ eſt hominibus ſemel mori hebre. ix. Sic nos
debemus eſſe ſemel mortui peccato. vt vltra non re=
uiuiſcamus in eo ſcientes ꝙ xps ſemel reſurgens ex
mortuis iam non moritur: et mors illi vltra non do
minabitur. Sequitur Ita et vos exiſtimate nos qui
dam mortuos peccato. viuentes aũt deo gloſa. Si=
cut xps mortuus eſt ſemel. ita peccatum in nobis mo
riatur ſemel. vt nõ oporteat iterari. Et ſicut xps ſem
per viuit ita ⁊ nos ſemp viuamus virtutibꝰ. Si enim
mortui ſumus pctõ: ſꝫ per grãm dei. quõ. i. qua rõe
adhuc poſt tantũ beneficiũ viuemus in illo: et vires
reddemꝰ hoſti. Cũ eñi hoc pſtitit grã vt moreremur
pctõ qđ aliud facimus ſi viuimus in eo. niſi vt gra=
tie ſumus ingrati. Uis videre ſpũm innouatum ⁊ ho
minẽ indutũ alterũ immutatũ. hic eſt qui non ſuã ſed
dñi querit facere voluntatẽ carnis mundiciã cordis
amplectit puritatẽ. ſeruat ſilẽtiũ: niſi verbũ pferat
ordinatũ. nihil tortũ videbis in oculis nihil inordina
tũ in greſſu nihil offenſũ in guſtu. nihil laſciuũ in ri
ſu nihil in auribus qđ ad pruriginẽ pertineat leuita=
tis. nihil in toto corpore quod pretendat motum ali=
quem vanitatis. ¶ v. In quinto gradu ſenſus
obtunditur: et per patientiam velut inſenſibile repu
tatur. Unde in filio ſunamitis qui mortuus iacebat
in lectulo non erat vox neqꝫ ſenſus. iiii. re. iiii. Sic
martyres velut inſenſibiles effecti omĩa genera tor=
mentorum contemnebant quaſi penitus non ſenti=
rent quia in xpm mẽtaliter excedebant. Sic apoſto=
lus clamat ſe configuratum morti xpi. ſi quo mõ per
tingat ad reſurrectionẽ q̃ eſt ex mortuis. Dũ partes
debẽt cõgrue ſuo toti: et mẽbra ſuo capiti cõformari:

Neceſſe eſt formam patientie ad nos a chriſto capite deriuari. Uide xp̄m in patibulo morientem: dorſum ſuum ſciſſum verberibus. vellicatas genas. faciem ſpecioſi pre filiis hominum ſputis linitam hominū immundorū. caput corona ſpinea ſauciatum. latus ſanguine rubricatū. manus ⁊ pedes clauis confoſſos et tanq̄ agnus manſuetiſſimus iugulatori ſuo nō reſpondens in crucis cathedra patientiam efficaciter docet verbo pariter et exemplo pater inquit dimitte illis quia neſciunt quid faciunt. Nouum docendi genus nouus magiſter. aſſumpſit reos excuſat factum attenuat: ⁊ ad penitentiam miro modo fideles ſuos informat. Moyſes iniurias ſuas proſequitur ⁊ lege talionis vlciſcitur: et abſq3 vlla miſeratione legis ſue contemptor occiditur. xp̄s autem gladium in vaginam reponi precipit. nec fratri permitti iraſci: nec racha nec fatue dici. in quibus tribus iram/ conuitium et contemptum penitus interdixit. Dictum eſt antiquis. oculum pro oculo. dentem pro dente. Iudeos vocat antiquos quos furor vindicte. ſic frenecticos fecerat. ſic reddiderat effrenatos. vt pro oculo caput pro dente vitam expeterent. Unde lex eos ad vindicte viciſſitudinem refrenabat: vt tantum exigerent vltionis q̄tum vis furentis intulerat leſionis. Ego autem dico vobis ait chriſtus math. vi. Si quis te p̄cuſſerit in dexteram maxillam prebe ei alterā. Uult dominus non vitiis vitia vindicari: ſed virtutibus ſuperari et ire ſcintillam in ipſo principio: ne in furoris incendium prorumpere p̄mittatur extingui. Si ergo vitia ſuperare volueris arma ſume patientie: non furoris. Nonne dominante colera febre acrius

eſtuate plerūq; videmus freneticū fieri egrotantem
frendet dentibus percutit pugno morſibus impetit
obſequentes ſed medicus armatus patientia deſpi-
cit iniurias morſus mortē ſuſtinet vt a pena liberet
laborantē. Cū igitur inferentes nobis iniurias. labo
rare freneſi cognoſcamus furientiū morbos et mor-
ſus virtute patientie ſuperemus. Et velut inſenſibi-
les facti quaſi mortui taceamꝰ. Exemplo dauid qui
ſauli perſequenti dicebat. quē perſequeris rex iſrael.
quē perſequeris canem mortuū ꝑſequeris ⁊ culicem
viuum. Attende ꝙ ſignanter loquitur canis viuus la
trat/clamat/et mordet ſi poteſt ſ; canis mortuus ni-
chil horū facit. Videas aliqua animalia/pedibus/vn
guibus/dentibus/⁊ cornibus ſeſe defendere. ſ; verus
patiens eſt velit canis mortuus aut culex viuus. Idē
quoq; dicit in pſalmiſta. Propter te mortificamur to
ta die eſtimati ſumus. ſicut oues occiſionis. §. vi.
In ſexto gradu corporis et anime nexus diſſoluitur:
quia ſubtractis ſenſibus velut inſenſibilis mens ef-
fecta. nullis temporalium rerū nexibus nullius cor-
ruptibilis creature vinculis per affectionem amoris
illiciti detinet. Unde canti. viii. dicitur. Fortis eſt vt
mors dilectio dura ſicut infernus emulatio lampa-
des eius lampades ignis atq; flammarū. aque mul-
te non potuerunt extinguere charitatem. Mors na-
turalis ſeparat aīam a corpore. mors ſpūalis a rei
corruptibilis affectione. In hoc gradu ſeparatur aīa
ab oībus ꝗbus ante fuerat per affectionē vnita. vt ſo
li ſponſo inhereat per amorē ꝓpter qđ amor mor-
ti merito comparatur. vt prius dura ſicut infernus
emulatio Infernus quos recipit non dimittit Sicut

ergo amor dr ſimilis morti propter perfectam ſepa-
rationem ita inferius propter perpetuam cū xp̄o vni
onem. Lampades eius. ꝛc. In lampade lux et ardor.
Ardet enim mens interius deuotione lucet exterius
coram hoibus opinione. ſic ardet deo per deſiderium
vt luceat foris hoibus ad virtutis exēplum. Dictam
ſeparationem mortis proponit ap̄ſus in ſeipſo dicēs
phi. i. Deſideriū hn̄s diſſolui ꝛ eſſe cum xp̄o. ¶ vii.
In ſeptimo gradu ſp̄us liber egreditur quia nullius
rei create retiaculis impeditur. In hoc gradu mens
ad celeſtia meditanda libere ſubleuatur. faciliter eīn
per meditationem in deū erigitur que temporalium
affectione non inuiſcatur. nec ſollicitudine detrahit̄
nec pōdere pregrauatur. aues ſuaꝝ leuitate pēnarū
ſubleuantur in altum aut ad cibū querendū. aut ad
laqueos euadendū. aut ad delectabiliter ſpaciandu;
Sic anima ad celeſtia ſuſtollitur quandoqꝫ pro ſpiri
tuali refectione querenda. ſicut hortatur ap̄ſus. colo.
iii. Que ſurſuz ſunt q̄rite que ſurſuz ſunt ſapite. non
que ſuper terrā mortui enim eſtis et vita veſtra abſcō
dita eſt cum xp̄o in deo. q̄nqꝫ pro delectatione guſtan
da: et quādoqꝫ pro quietis tranquillitate inueniēda
et plerūqꝫ pro tentatione fugienda. Et de vtroqꝫ iſto
rum ait. p̄s. Quis dabit michi pennas ſicut columbe
et volabo et requieſcam. ecce elongaui fugiens. ꝛc.
Solent terrena animalia quibuſdam luſibus ſaltuz
dare et corpora ſua q̄tuluncuqꝫ in aere ſaliendo
tranſcendere. Sic et piſces ſuper aquas ſaliunt ꝛ ter
minos ſue habitationis excedunt. Sic anima ſemet
ipſam debet excedere per meditationem ad celeſtia
ſe leuare vt mundo mortua. viuat deo. Unde aaron

moriturus iubetur in montē aſcendere: quia p medi
tationē debemus ad excelſa tranſire. paucorum eſt in
hunc montē aſcendere. paucior vero ſtare in vertice
ſed pauciſſimor ibi mori et quieſcere Propter quod
ait pſal. Quis aſcendet in montem dñi: aut quis ſta
bit in loco ſancto eius. Quinimo dñe quis habita=
bit in tabernaculo tuo: aut quis requieſcet in mon=
te ſancto tuo. Aſcenſus habet difficultatem. ſtatus
ſublimitatem. requies voluptatem. De diuinis ſiqui
dem meditari mentibus ad talia inconſutis oculis
caligātibus ad celi luminaria eleuari magne eſt dif
ficultatis. exerceri tamen in eis: et meditationibus
ſacris ſcopare et purgare ſpiritum magna eſt digni=
tatis quieſcere autem et non reuocari ad inferiusma=
gne eſt voluptatis. Notabile autem quod eſt dicitur
q aaron/ideſt montanus in ſupercilio mōtis hor mo
ritur. Hor interpretatur lumen quia in vertice mon
tis luminis et viſionis mundo carni: et etiam ſibiip=
ſi moritur vir contemplatiuus. Et aduertite verbum
domini: aaron/inquit/colligetur et morietur ibi. Mēs
enim que per vana deſideria ſpargitur que variis co
gitationibus huc illucq diſtrahitur. qui in ſe non col
ligitur in hoc monte non morit. Diſcat igitur mens
humana prius ad ſeipſam intrare et in ſe conſiſtere
quatinus in hunc montē poſſit aſcendere. Colligat
aīa fidelis cogitationes ſuas vt exurgant in medita=
tionem meditatio proficiat in contemplationem con
templatio inducat exultationem. exultatio dilatetur
in admirationem admiratio tranſeat in alienationē
alienatio terminetur in mortem ſpiritualem. Eſt
autem drña inter meditationem et cogitationem: qz

cogitatio eſt improuidus mentis intuitus circa veri-
tatis inquiſitionē vehementius occupatus. §. viii.
In octauo gradu mortuus ſepelitur: qꝛ cū per medi-
tationem mens ſurſum erigitur pacis ſerenitas obti
netur. vnaqueqꝫ res non quieſcit niſi cum ad locum
proprium peruenerit quare cum locus ſit deus ꝙdiu
amor noſter ad diuerſa ſpergitur. vel ad ima diriua-
tur. nunꝗ ad veram pacem pducitur Ideo dicit aug.
Inquietum eſt. cor noſtrum dn̄e donec requieſcat in
te. Ibi ergo ſit mens: ⁊ hic erit requies ibi mortuus
ſepelitur. hoc eſt ſepulchrū quod ioſeph dn̄o prepara
uit in quo xp̄s mortuus requieuit. Moriturus moy-
ſes montē aſcendit terrā promiſſionis aſpexit. in ver
tice montis faſchga moritur ſepelitur a dn̄o cuius ſe
pulchrū omnibus hominibus eſt ignotū. Aſcendit in
montē per mentis eminentiā cōtemplatur promiſſā
in fidelibus patriā. moritur cum efficitur quodam-
modo dei formis per grām ſepelitur a dn̄o per infu-
ſam ſibi leticiā. ſed ſepulchrū ipſius nullus agnoſcit
hominū: qm̄ illa pax exuperat omnem ſenſum. §. ix.
In nono gradu corpus ſepultū reſoluitur: qꝛ cū mēs
in diuino lumine ſemetipſaꝫ clarius intuetur recogno-
ſcens ſe ꝙtū ad aiam creatā ex nihilo: ⁊ ſic ꝙtū eſt de
ſe ſimpliciter nichil eſſe. ꝙtum aūt ad corpus ſe pul-
uere eſſe et cinerē/immo viliſſimū ſterquilinū. ſaccus
ſtercorꝝ: et cibū vermiū neceſſario hūiliari cōpellitur
Sic ait p̄s. Inflammatum eſt cor meū ad dilectio-
nem: ⁊ renes mei commutati ſunt quantū ad delecta
tionē: qꝛ in renibus conſiſtit delectatio: et ego ad ni-
chilū redactus ſum ſcꝫ in mei reputatiōe. i. veriſſima
mei cognitiōe me nichil eſſe cognoui. Attende ꝙ quā

to quis plus profícit in dei cognitione. tanto plus in diuino lumine cognoſcit ſe verius: et tanto amplius ſe conſpicit nichil eſſe Unde aplus.i.ad cor.iiii. dicit Puto ꝙ deus nos nouiſſimos. aplus: id ē viliſſimos quaſi de quibus non curret oſtendit tanꝗ morti deſti natos. quaſi ad nullā vtilitatē: ſed morti reſeruatos Sequitur. tanꝗ purgamenta huius mundi facti ſu= mus omniū peripſima vſqꝫ adhuc et dauid ex humili tate cani mortuo ſe cōparauit. Attende ꝙ ſicut ignis in ſuo cinere qui eſt vltimus ſue reſolutionis termi= nus cōſeruatur ſic aīa in hūilitate que reſoluitur vſ= qꝫ ad minima et vſqꝫ ad vltima cuſtodit. Et ſicut fe= nix coagregatis aromatib⁹ incēdit ignē quo cōcrema ta et in cinerem redacta renouatur. ⁊ per talem reno uationē perpetuo cōſeruatur. Sic anima charitatis igne ſuccenſa ac ī humilitatis cinere reſoluta. conſer uatur in grā ac de die in diem per grām renouatur.

Incipit de morte culpe.

Sermo primo de ſpiritualis mortis progreſſi bus. continens. §.iii.

p Oſt mortē nature et grē videndū eſt de morte culpe quā vitare debemus. qr eſt deteſtabilis ⁊ damnoſa. Cum em̄ oīs creatura dei bona ſit: ſicut dr ad thi.iiii. deus tn̄ mortem non fecit ſap.i. nec obſtat huic illud qđ dr eccl.xi. bonū et malū. vita et mors a deo ſunt. qr illud eſt intelligendū de corporali morte quā deus inflixit hoī propter pctm̄. vn̄ ro.v. Per hoi= nem pctm̄ intrauit in mūdū. ⁊ per pctm̄ mors. Mors igitur corporali.i. neceſſitas moriendi pro tāto dr eē a deo qr ipedimēto mortalitatis ablator hoie relicto proprijs naturalib⁹: remāſit hō de neccitate mortalis.

Moꝛs nature.i. neceſſitas moꝛiendi eſt ineuitabilis vt dictum eſt ſed moꝛs culpe eſt euitabilis et eſt in hominis libertate.ſicut dicitur eccl'.xv. ante hominem vita et moꝛs.vita inq̄ gratie:et moꝛs culpe et ꝓpter hoc eſt culpabilis. Si enim mutari non poſſet:culpabilis nō eēt quia ſicut ait augu. Nemo peccat ī eo qđ vitare non pōt .§.i. Sciendū autē ꝙ hec moꝛs qñ ꝗ conſiſtit in coꝛde tm̄.ſ.in cogitatione delectatione vel conſenſu. Vñ in perſona hominum ipſoꝛum dicit iſa.xxviii.percuſſimus fedus cū moꝛte hoc fedus committitur in conſenſu. §.ii. Qñq; conſiſtit in oꝛe. qñ.ſ.ꝓrūpit in deoꝛdinatā locutionē Dicitur enī prouer.xviii: Moꝛs et vita in manibus lingue.ſed qꝛ lingua noſtra in lubꝛico poſita eſt et per aliā frequenter labimur in peccatū. Jō dꝛ ia.iii.ligua noſtra ignis eſt vniuerſitas iniquitatis lingua ꝯſtituitur i mēbꝛis nr̄is que maculas totū coꝛpus et inflāmat rotā natiuitatis noſtre inflāmata a gehēna. Omnis eni natura beſtiarum/volucrum ſerpentū/et ceteroꝝ animaliū domatu linguam aūt nullus hoim domare pōt. Eſt eni inquietū malū plena veneno moꝛtifero. ⁊ eccl'.lxxiiii Plus multa mala que ex lingua venire teſtatur ait. moꝛs illius moꝛs neq̄ſſima et vtilis inferius poti⁹ q̄ illa. Jō ſalubꝛiter exhoꝛtando dicit aurū tuū et argētum tuum conſla et verbis tuis facito ſtaterā et frenos oꝛi tuo rectos. Et attende ne foꝛte labaris in lingua tua et cadas in cōſpectu inimicoꝛum inſidiantium tibi et ſit caſus tuus iſanabilis in moꝛtē. §.iii. Qñq; pꝛogreditur ad operationem ſicut dꝛ ſapiē.i: In iuſticia eſt moꝛtis adquiſitio.ipſi aūt manibus et v̄bis accerſierūt illā. Et ibđ aū. Nolite zelare moꝛtē in erroꝛe vie veſtre neq; adquiratis perditionē in o-

peribus manuum veſtrarum. In ſignum huius tri=
plicis mortis legitur chriſtꝰ tres mortuos ſuſcitaſſe li
cet enim innumerabiles ſuſcitaſſe credatur. De tribꝰ
tamen euangeliſte faciunt mentionem. Puellam ſu
ſcitauit in domo. mat. ix. ad deſignandum ſpũalez ſu
ſcitationẽ quaz facit quotidie a morte peccati exñtis
interius in affectione: iuuenem ſuſcitauit i porta ſu.
vii. ad deſignandum ſuſcitationem a morte peccati ꝓ
rumpentis in locutionem. Lazarum ſuſcitauit in ſe=
pulchro ad ſignãdum ſuſcitationem a morte peccati
exñtis in operatione. Jo. xi. Quõ aũt ꝓgreſſus pcti
ſerpit et ſerpendo procedit optime declaratur in prio
peccato primorum parentum. ge. iii. Dixit ſerpẽs ad
mulierem. nequaꝙ̃ morte moriemini: ſcit enim deus
ꝙ quocũqꝫ die comederitis aperientur oculi veſtri: et
eritis ſicut dii ſcientes bonũ et malũ. Attende ꝙ deꝰ
dixerat aſſertiue ⁊ cõmiatorie quocũqꝫ die comederis
⁊c. mulier addidit verbũ heſitationis. ſ. forte ſerpens
ꝯſtãter negauit dicẽs: nequaꝙ̃ moriemini. Ecce dya
bolus poſuit in q̃ſtione: mulier rñdit cum heſitatione
et ex hoc dedit dyabolo viam ⁊ audaciam negandi ꝙ
deus dixerat cum aſſertione. Niſi enim mulier heſi=
taſſet nequaꝙ̃ diabolus verbum domini negare pre=
ſũpſiſſet. Niſi etiam mulier dyabolo plꝰ ꝙ̃ deo credi
diſſet: nãꝙ̃ pomũ vetitũ tetigiſſet. Sequitur Vidit igi
tur mulier ꝙ lignũ eẽt bonũ ad veſcẽdum hoc cogno=
uit ex odoratu. ⁊ pulchrũ ocul' ecce aſpectꝰ: tulitqꝫ de=
fructu ecce tactus et comedit ecce guſtus et ſic com=
pletum eſt in eua peccatum inobedientie ad quod tñ
multe deordinate circunſtantie cõcurrũt. Poſtmodũ
dedit mulier viro ſuo: ecce iniqua ſuggeſtio: q̃ cõedit

ecce ade preuaricatio. et ſic conſummatum eſt pecca
tum inutroq̄. Iſte proceſſus qui fuit in pctō priorum
p̄entum materialiter ſolet eſſe in peccato vnius hoīs
ſpiritualiter. Nam aſpectus eſt in cogitatione odora
tus in dilectione. tactus in conſenſu guſtus in per pe-
tratione. Aduerte ꝙ mortiferus eſt iſte fruct⁹ qui nō
ſolū ex guſtu infert mortē/ſicut aīalia venenoſa/ve-
rum etiam ex viſu/odoratu/tactu et guſtu.

¶ Sermo. ii. de moriendi modis ꝙ plurimis con-
tinens. §. vii.

S Icut ait ſapiens ſapientie. ii. Inuidia dyaboli
mors intrauit i orbem terrarū. ideo nāq̄ dyabol⁹
inuidit homini. quia eū illud p humilitatē poſſe aſcē-
dere. vn̄ pce ſuperbiā ſe nouerat corruiſſe. Inuidens
aūt homini. tentat tenendo deuicit. et deuictū ſubie-
cit ac ſubiecto inique et tyrānice dn̄ari preſūpſit. Si
cut aūt tyrānus impiiſſimus ſubiectos ſuos ſine mīa
affligit opprimit: ac eis exquiſita genera mortis in-
fligit ſic dyabolus oī tyranno crudelior varijs mortiū
gn̄ibus miſeros quos in ſeruitutē ſuam redigit mori
facit §. i. Alios namq̄ mori facit ſuſpendio. ſ. per
ſuperbiā ſuperbos eū ſuſpendit in altū vanitatis. vt
poſtmodū precipitet in profundum miſerie gehēnal'
ſicut ſolent facere luctores quorum vnus aliū eleuat
a terra vt ſub pedibus ſuis deiciat eleuatā hūc modū
precipicij prius expertus fuerat in ſeipſo. Nā cum ip-
ſe leuari vellet pce ſuperbium. deus ipſum proiecit in
abiſſū profundum ſicut dr̄. Iſa. xiiij. Dicebas in corde
tuo in celum conſcendam ſuper aſtra celi exaltabo ſo
lium meum. Aſcendā ſuper altitudinē nubium et ero
ſimilis altiſſimo. Veruntamen ad infernum detrahe

ris in profundum laci. et ante detracta eſt ad inferos ſuperbia tua. Et luce. x. d. de eodem. Uidebā ſathanam ſicut fulgur de celo cadentem. Sicut igitur dyabolum. quia ſe per ſuperbiam efferre voluerat: deꝰ p̄cipitauerat in infernū. ſic ipſe tractu conſimili conat̄ homines primo quidam in altum extollere vt poſtmodū precipitet in profundū. Exēplū de achithophel. q̄ de ſapientia ſua preſumens videns q̄ nō eſſet factum cōſilium ſuum qđ ſcȝ dederat ɔtra dauid: ſuſpēdio interiit. ii. re. xvii. Et de abſalon qui nimia ambitione dn̄andi ſuccenſus patrem ſuum dauid de regno ſuo fugauit ſicut d. ii. re. xviii. q̄ in ipſo ſuſpenſo inter celum et terram mulus cui inſedebat pertranſiit. De aman vero heſter. viii. De precipicio vero dicitur. iiii re. ix. Quomodo Jeſabel fuit precipitata de feneſtra palacii. Et de ozochia. iiii. re. i. Cecidit ochozias per cancellos cenaculi: cui mandauit helias. De loco ſuper quam aſcendiſti non deſcendes: ſed morte morieris. De anthioco etiam dicitur. ii. macha. ix. Superbia repletus ignē ſpirans aīo in iudeos contigit illum impetu euntem de curru cadere et graui corporis colliſione membra vexari. Jſq̧ qui ſibi videbat̄ etiam fluctibus maris imperare et montium altitudines in ſtatera appendere. nunc hūiliatus i geſtatorio portabat̄ Nota ibidem viliſſima morte eius. Uñ bene de ſuperbo dicit̄ iob. xviii. Deuoret pulchritudinē cutis eiꝰ et conſumat brachia illius primogenita mors. Pulchritudo cutis eſt gloria t̄palis per brachia opa deſignantur mors aūt eſt pctm̄ quod animam occidit. Primogenita ergo mors eſt ſuperbia: que eſt initium oīs peti. Pulchritudinē ergo cutis eius et brachia primo

primogenita mors deuorat. quia iniqui glām et ope
rationem in ſuperbia deuaſtat. Potuit enim etiā in hac
vita glo͛ſus exiſtere/ſi ſuperbus non fuiſſet ⁊ ōperibꝰ
poterat deo commendari/niſi elatio p̄ceſſiſſet. Seq̄-
tur. Euellatur de tabernaculo eius fiducia De taber
naculo eius fiducia euellitur qn̄ peruerſus quiſq̄ qui
multa in hac vita pauerat repentina morte diſſipat.
Sequit̄ Et calcet ſup eū quaſi rex interitus. Mors vel
hic vitiis premitur que ad interitū trahūt eū vel mor
tis tp̄e poteſtati demoniace ſubiugatur. Huius mor-
tis remedium eſt timor humilians vel humilitas deū
timens ſicut ait ſapi. puer. xiiii. Timor domini fons
vite. i. vite ſpūalis: ruinum/vt declinet/id declinare fa
ciat a ruina mortis. §. ii. Alios peremit dyabolꝰ
venēo ſcilicet per inuidiā: ſicut ſcriptū eſt ſap. ii. Inui
dia dyaboli mors intrauit in orbem terrarꝫ: imitant̄
illum qui ſunt ex parte illius. q2 videlicet ſicut dyabo
lus virus inuidie ſue diffundens in homine in toto or
be terrarū vt non ſit qui ſe abſcondat a calore eius.
ſic impii intoxicati per eum et eius imitatores effe-
cti, alios inficiūt inuidendo. Primo ergo moriuntur
hac peſte ſicut dicitur iob. v. Paruulū occidit inuidia
gloſa. Paruulus inuidia occiditur. quia niſi inferior eſ
ſet de bono alterius non doleret vel paruus eſt q̄ ter-
rena diligit. magnus qui eterna. Paruus ergo inui-
dia occiditur. quia nullus hac peſte moritur: niſi qui
terrena appetit que tota non perueniunt pluribꝰ Un
de ſi qua deſideramus: illi inuidemus qui penitꝰ ea
accepit vel partem habendo quantitatē nobis reſtrin
git. Iſti aūt ſic infecti inuidia: et ſpūaliter interfecti
inficiunt alios: venenum inuidie diffundēdo ſicut de

tractores et verboꝝ infamie relatores. Contra quoſ ait ſap. eccl'. xix. Audiſti verbū aduerſus ꝓximū tuum cōmorīatur in te fidēs qm̄ non te dirūpet. Et qꝛ non minus peccat auditor detractionis ꝙ̄ ipſe detractor ſicut ait ber. Detrahere aut detrahentem audire qđ iſtorum ſit grauius non facile dixerim. Jđ̄ dicitur prouer. xvi. Indignatio regis nuncius mortis: nuncii mortis ſunt detractores. qui ſꝑ mortem nunciant proximorum ⁊ mortem nunciando etiam audientes occidunt. Contra iſtos nuncios mortis debet rex et quilibet iſtius ſe et omnes ſenſus ſuos bene regens indignari. et omnes cum indignatione expellere. vel indignationis et diſplicentie ſigna monſtrare. Sciendum autem ꝙ inuidus dolet de bono alterius. et gaudet de malo ſicut alibi declaratum eſt. Quātum ad p̄mū ſpēm inuidoꝝ reprehēdere. Jonas q̄ de niniue ciuitatis conuerſione dolebat. De quo dicit. Jone. iiii. Petiuit ionas anime ſue vt moreretur dicēs melius ē mihi mori ꝙ̄ viuere. De ii. ſcriptū eſt prouer. xxvi. Sicut noxius eſt qui mittit lanceas et ſagittas in mortem. ita vir qui fraudulenter nocet ꝓximo ſuo Iſte quia gaudet de malo alterius. ideo fraudulēter in malum alterius machinatur et per vias occultas nocere conatur De mala morte talium multa exēpla legimus in ſcriptura. Cain per inuidiam perimens fratrem ſuum abel occiſus eſt a lamech gen̄. iiii. Egypti dolentes qꝛ hebrei in terra ſua creſcebant ⁊ multiplicabantur nimis timentes ne proceſſu temporis ipſos opprimerent. afflixerunt eos multipliciter et ſibi ſeruitute duriſſima ſubiecerūt. ſed cum illos fugiētes pſequerentur aque maris rubri operuerūt currus et

equites cuncti exercitus pharaonis. ita q nec vnus quidem superfuit ex eis exodi.xiiii. Abimelech qui lxx fratres suos occiderat. vna mulier iacēs fragmen mole eius confregit cerebrum: qui ab armigero suo fecit se interfici iudi.ix. Saul qui cum iniqua inuidia persecutus est dauid. tandem irruens super gladium suum mortuus est. i.regum.xxxi. Syba filius bochri concitauit populū contra dauid ⁊ fugiens in abelam ciuitatem vbi putabat se habere refugiū decapitatus fuit ibidē. ii.re.xx. Accusatores danielis iubente dario rege missi in lacū leonum cōtinuo sunt a leonib9 deuorati danie.xi.et.xiiii. ¶.iii. Alios occidit dyabolus gladio: scʒ per iracundiam. Vn̄ dr exo.xv. Dixit inimicus persequar et comprehēdā. diuidam spolia et implebūtur anima mea. Euaginabo gladiū meū et interficiet eos manus mea. Et iob.v.dicitur Virū stultū interficiet iracūdia glosa. Mansuetudo imagine dei in nobis conseruat. qui sēper trāquill9 ē sʒ ira dissipat q̄ multis virtutib9 priuat. q̄ dū quietem mētis tollis spiritus sāctus ibi nō quiescit. Irati ⁊ impacientis figurā tenet ionas cui irato: ꝓpter hederā desiccatā dixit dn̄s. Putas ne bene irasceris tu super hedera. Et dixit. Bn̄ irascor ego vsqʒ ad mortē. Ceterū factū sāsonis seipm vt hostis interficientis et occidentis spēm iracundi ptendit. De quo dr iudi.xvi. Moriatur anima mea cū phylistinus vt vlciscar me de hostibus meis: et ꝓ amissione duorū luminū vnaʒ recipiam vltionē Iratus em̄ sibi nocere desiderat vt vindicando se noctib9 sibi possit inferre maius: vel si mile nocumentū Item factū razie pretendit modum hominis ex ipatiencia desperati. de quo dr.ii.mach.

xiiii. q̄ nichanor miſit milites quingentos qui eū cōprehenderent. cū autem cōprehenderetur gladio ſe petiit: eligens: nobiliter mori. potius q̄ ſubditus fieri peccatoribus: et contra natales ſuos indignis iniuriis agi. ſed cum non certo ictu propter feſtinationē in plagā dediſſet. recurrens ad murū ſeipm̄ p̄cipitauit in turba et cadendo venit per mediā ceruicē. curſuq; turbā pertranſiens: et ſtans ſ̄ petrā p̄ruptā complexus inteſtina ſua vtriſq; manibus: proiecit ſuper turbas: et ita defunctus eſt. Quāuis aūt ſcriptura ſacra ionā / ſanſonē: et raziā cōputet inter ſctōs eorūq; fctā predicta excuſentur a ſcis. quantū tñ ad exteriorē apparentiā modū impatientis ire p̄tendūt Sed qualiter impii in ſctōs tyrānides exercentes crudelitatis ſue penas modis variis exſoluerūt in locis innūeris ſcriptura ſacra teſtatur. Verbi gratia de ſiſaria dicit iu. iiii. Tulit iahel vxor abner cynei clauū tabernaculi: et defixit in cerebrū ſiſare: q̄ ſoporē morti ſociās defecit: et mortuus eſt. De ſebee et ſalmachia dicit iudi. i Comprehenderunt filii iſrael azon bezeth ceſis ſummitatibus manuū eius ac pedum: ſicut ipſe fecerat ſeptuaginta regibus adduxeruntq; eum in hieruſalē et ibi mortuus eſt. De caīn qui fratrem ſuū occidit et a lameth occiſus eſt: geñ. iiii. De pharaone exo. xiiii. De abymelech q̄. lxx. fratres ſuos occidit. Iudicium. ix. De ioab qui licet ſtrennus miles fuerat: q; tamē duos viros prodicioſe peremit: iuſſit dauid moriens occidi. iii. regū. ii. de zāri qui contra regē iſrael peſſimū ſcȝ hela rebellans occidit ū. iii. re. xvi. q̄ poſt ſeptem dies ſeipm̄ cum domo regia ſuccendit. De achab peſſimo dicitur. iiii. re. xxii. q̄ vulneratus in bel

lo moꝛtuus eſt veſpere. linxerunt canes ſanguinem eius in eodem loco in quo linxerant ſanguinem na=both qui ipſo achab diſſimulante fuerat lapidatus. De benadab rege ſyꝛie : qui multa mala filiis iſrael intulerat. quodāmodo a ſeruo ſuo oſal iugulatus fuit dicitur. iiii. regū. viii: De ioab rege iuda qui ʒa=chariam filiū ioiade ſacerdotis lapidari fecit. p̄ꝛ.xiiii. et.xii. q a ſeruis ſuis fuit interfectus. De anthiocho qui multoꝛuʒ viſcera toꝛſerat. quomodo dirum doloꝛem viſcerum paſſus. miſerabili moꝛte defunctus eſt. ii. macha. ix. De herode impiiſſimo quomodo pcuſ=ſus ab angelo: ꝛ ſumptus a vermibus expirauit. act. xii. His omnibus exemplis oſtendit. quomodo impii impiā vitā agentes diabolo pꝛocurante : et deo iuſte permittente diuerſa dire moꝛtis genera patiuntur. Huius moꝛtis remedium eſt patientie leuitas ſicut ait pſal. Non moꝛiar ſed viuam. caſtigans caſtigauit me dn̄s: et moꝛti non tradidit me. ii. macha. vi. Cum a moꝛte poſſem liberi duros coꝛpoꝛis ſuſtineo doloꝛes pꝛopter timoꝛē autem tuum hec patioꝛ. De pa=tientia require ſupꝛa de moꝛte gratie quinto gradu. .§. iiii. Alii ſubmerguntur per auariciam tempo=ralia nāq ꝫ fluunt et refluunt ſicut aque. Vn̄ ſicut in flumine habet homo qn̄q ꝫ aquā vſq ꝫ talum. quādoq ꝫ vſq ꝫ ad genua qn̄q ꝫ vſq ꝫ ad renes. qn̄q ꝫ vſq ꝫ ad col=lum plerūq ꝫ totus immergitur. ſic aliqn̄ amoꝛ tēpo=ralium non plus tangit hominē q̄ aqua tangēs talū eius. Vn̄ re de qua nichil aut parū curatur ſolet dici hoc non tangit taluʒ meū. quaſi quis diceret. parum afficio vel non curo. Aliquando amoꝛ tempoꝛalium pertingit vſq ꝫ ad genua quaſi plus aliquantulum ap

propinquans ad cor hominis. ſed a deo longe diſtãs
quod non eſt periculũ ſubmerſionis. vel deordinate
affectionis. Aliquando peruenit vſqꝫ ad renes: id eſt
vſqꝫ ad delectationẽ quia in temporalibus affectio dele
ctatur tñ citra deũ. aliquãdo peruenit aqua vſqꝫ ad
guttur: et tunc eſt homo in magno periculo qñ in tem
poralibus delectatur et nimis occupatur et inordina
te afficitur. Sed ſicut natans euadere põt nec tota-
liter deſpatur. quouſqꝫ caput eius emergatur. ſic in
propoſito. qñ totus homo immergit in terrenis. iam
non eſt ſpes euaſionis propter quod pſal. exclamat.
Saluum me fac deus qm̃ intrauerunt aque vſqꝫ ad
animam meam. Infixus ſum in limo profundi et nõ
eſt ſubſtantia Sic etiã beatus petrus cum adiutorio
gratie diuine ambulans ſuper aquas. videns ventum
validum venientem timuit: et cum cepiſſet mergi cla
mauit dicens domine ſaluum me fac math. xiiii.
In hoc facto btũs petrus tenet figuraꝫ eoꝝ qui diuine
grẽ manu tenẽtia ſiccis pedibus ãbulauit ſuꝑ aquas
id eſt intactis cordis affectiõibus quaſi pedibus non
tangẽtes immo potius cõculcãtes illeſi pertranſierũt
ꝙdiu non ſibi ſed deo glãm tribuẽtes: ad xp̃m venire
contendunt. Et videns petrus ventum. i. tentatio-
nis impulſum timuit: quia nõ eſt de propriis viribus
inter fluctus pelagi pſumendũ: ſꝫ diuinũ auxiliũ eſt
obnixius implorandũ Et cũ cepiſſet mergi clamauit
quia non vltimum ſubmerſionis periculum expectan-
dum eſt. ſed in ipſo principio ꝙcito aduertit homo pe
riculum: diuinum preſidium eſt petendum. Ait enim
apl'us. i. ad thi. vi. Qui volunt diuites fieri: incidũt
in tẽtationẽ: et in laqueũ diaboli et in deſideria multa

Multa ſunt inutilia et nociua que mergũt homines in interitũ et perditionẽ. In ſignũ huius dicitur exo. vii. ꝙ moyſes ex precepto dñi percuſſit aquã fluminis. que verſa eſt in ſanguinẽ: et piſces qui erãt in flumine mortui ſunt. per quod voluit dñs deſignari ꝙ aqua fluminis egypti: id eſt tranſitoria huius mundi. conuertuntur in ſanguinẽ. i. mortẽ eorumq́ inordinate ea diligunt: et piſces qui in ea erant mortui ſunt: id eſt qui in eis conuerſantur ⁊ nutriũtur ex eis. Item aqua conuertitur in ſanguinẽ. quando cupiditas temporaliũ conuertitur in crudelitatẽ. quod ſepiſſime contingit. Cupidi nãq́ fiunt impii: immiſericordes/ fraudulenti/ calumnioſi/ fures/ raptores crudeles/ et pauperũ oppreſſores Electorũ et reproborꝫ differentiã quantũ ad vſum tẽporaliũ: mirabilr oſtẽdit deus in diuiſione maris rubri. exo. xiiii. vbi dicit ꝙ aque operuerũt currus et equites cuncti exercitus pharaonis: nec vnus quidem ſuperfuit ex eis filii autem iſrael tranſierũt per medium ſicci maris: ⁊ aque eis erant pro muro a dextris et a ſiniſtris: ⁊ viderunt egyptios mortuos ſuper littus maris. Ecce aq̃ ſunt electis pro muro defenſionis que reprobis ſunt cauſa perditionis. Quod aũt ſint electis pro muro defẽſionis docet tho. iiii. dicens. Quomodo potueris ita eſto miſericors. Sequit Elemoſina a pctõ et a morte liberat. nec patietur aĩas ire in tenebras: ecce murus a ſiniſtris. Sequitur Fiducia magna corã deo ſummo eſt elemoſina. Et parũ añ dꝫ Premium bonuꝫ theſauriza tibi in die neceſſitatis. Ecce murus a dextris. Quod vero reprobis ſint cã perditionis. ptꝫ per multa exempla. Achor qui tulit de anathemate

hierico lapidauit cū oīs populus et oia q̄ eius erant igne conſumpta ſunt Joſue.vii. Adoleſcens q̄ putauit ſe dauid proſpera nunciare. ac per hoc munera re portare dicendo ſe ſaul occidiſſe iubente dauid occiſus eſt.ii.re.i. Similiter accidit duobus latronibus qui caput hyboſeph filii ſaul quem occiderant tulerunt ad dauid.ii.re.iiii. Ananias et ſaphyra uxor eius quia de precio agri venditi fraudauerunt. ad increpationem petri ſubito mortui ceciderunt.actu.v. Diues ille cuius agri fructus vberes attulerunt.cum cogitaret deſtruere horrea ſua et maiora faceret captus eſt citius q̄ credebat. dicentem ſibi domino. Stulte ac nocte ceperunt demones animā tuā a te: que autem paraſti cuius erunt.luce.xii. ❧.v. Alii cruci affiguntur per accidiam. Eſt autem accidia triſtitia quedam cor aggrauans ne aliquid agere libeat. Vñ reddit hominis membra quaſi ſtipia et paralitica ad omne opus bonum immobilia. ſicut in homine cruci affixo manus et pedes affixi ſunt: et impoſſibiles ad motum operis cuiuſcunq̄. Vñ eccl'.xxix. dr̄. multos occidit triſtitia. Et xxxviii. A triſtitia feſtinat mors et cooperit virtutē. Diſtigue tñ d' triſtitia ſicut diſtiguit apoſtolus.ii.cor.vii. Que ſecundum deū eſt triſtitia pniam in ſalutē ſtabilē operatur. ſeculi autem triſtitia mortem operatur. Accidioſus ergo etiam ſi videatur viuere. tamen mortuus eſt. ſicut dicitur apoc.iii: Nomen habes q̄ viuas et mortus eſt. Ideo ſequitur Eſto vigilans et confirma cetera que moritura erāt Non enim inuenio opera tua plana coram deo meo ❧.vi. Alii viui ſepeliuntur per ingluuiem. Vñ ait hiero. Vile ſepulchrū rationis eſt ebrietas pſal.

Sepulchꝛum patens eſt guttur eoꝝ. Uñ ſepulchꝛũ patens ex quo fumi ⁊ fetoꝛes exaltant. ſicut de cadaueribus moꝛtuoꝝ. nec mirum qꝛ ſicut ait aplꝰs. i. ad thy. v. Uidua que in delitiis eſt viuens. moꝛtua eſt. Et. ro. viii. Si ſecundũ carnem vixeritis moꝛiemini. Moꝛtẽ eſſe in talibus vere poſſumus exclamare cū filiis pꝛophetarum. iiii. re. iiii. Moꝛs in ſola. vir dei moꝛs in olla. Nam pocula delicata conuertuntur in abſinthium: et cibaria in venenum Mirabile eſt ꝙ homo nullo modo ſciret guſtaret aliquid vnde ſciret ſe moꝛtem incurrere coꝛpoꝛalem vtinã ita ſollicite ſibi cauerent homies ab his guſtandis que moꝛtem inferunt ſpiritualem. Uñ iob. vi. Nunquid guſtare poteſt quod guſtatu affert moꝛtẽ. Attende ꝙ phileſteos pariter epulãtes ſanſon concuſſit columnis domꝰ oppꝛeſſit: et moꝛtui ſunt vtriuſqꝫ ſexus tria milia. iudi. xvi. Filiis iob bibentibus vinum in domo fratris ſui pꝛimogeniti. ventus vehemens irruens a regione deſerti. concuſſit quattuoꝛ angulos domus et oppꝛeſſit eos: et moꝛtui ſunt. Iob i. balthazar in cõuiuio vidit digitos manus ſcribẽtis in pariete mane thetel phares et in ipſa nocte interfectus eſt et regnum eius tranſlatũ eſt ad iudeos et perſas. danie. v. Terribile exemplũ eſt de diuitie epulone qui induebatur purpura et byſſo ⁊ epulabat̃ quotidie ſplẽdide ꝗ moꝛtuus ſepultus eſt in inferno. lu. xvi. ¶. vii. Alii incendio comburũtur: ſcꝫ per luxuriã luxuria enĩ eſt ignis vſqꝫ ad conſummationẽ deuoꝛãs. hoc igne luxurioſi cõburũtur ſicut patet geñ. xix. De hoc incẽdio ait beatus iacobus Unuſqſqꝫ tentatur a concupiſcentia ſua attractus et illectus. Concupiſcẽtia vero cum conceperit parit peccatum. peccatum vero cum conſum=

matum fuerit opere videlicet vel conſenſu. generat moꝛtem. Nota de filio pꝛodigo qui cōſumpſit omia ſua viuendo luxurioſe. de quo dixerat pater ꝙ moꝛtuus fuerat luxuria. ſed reuixit per penitentiam. De mala etiam muliere dicitur pꝛouer. v. Inclinata eſt ad moꝛtem domus eius et ad inferos greſſus illius penetrāt. Itē eccl'. vii. Inueni mulierem moꝛte amarioꝛem que laqueus venatoꝝ eſt ſagena coꝛ eius vincula ſunt manus illius qui placet deo effugiet illam Nam ſychem filius emoꝛ qui dynam filiã iacob oppꝛeſſit. interfectus eſt cum toto populo ciuitatis. ge. xxxiiii. Amodo qui thamar ſoꝛoꝛem abſalon oppꝛeſſit in conuiuio occiſus eſt ii. re. xiii. Quia populus iſrael foꝛnicatus eſt cum madianitis pꝛecepit omnes pꝛincipes ſuſpendi in patibulis Et nume. xxv. finees hebꝛeū qui ad ſcoꝛtum intrauerat occidit ſimul cum illa muliere.

Sermo. iii. de ſignis moꝛtem mōſtrantibus continet. §. xii.

Poſtꝙ diſtinximꝰ diuerſos modos moꝛiendi ſpiritualiter vidēda ſunt ſigna quedã pꝛnoſtica moriturí Solēt medici in acutis egritudinibꝰ vti ſignis pꝛonoſticis. que ſcd̄m hyppocratis documenta vite noſtre ſunt indicatiua vel moꝛtis. A coꝛpoꝛalibus igit ad ſpiritualia tranſeuntes. modis ſimilibus indicemus in homie moꝛtē culpe §. i. Primū ſignū moꝛtis pꝛonoſticum eſt guſtus deoꝛdinatꝰ quando ſcilicet eger appetit que nocent: et reiicit que iuuarent: Infirmi filii iſrael ſpꝛeta dieta ꝙ celeſtis medicus eis indixerat. petunt carnes flendo coꝛam moyſe dicentes. numeri. xi. Quis dabit nobis ad veſcendum carnes. recoꝛdamur piſcium: et ſic de aliis.

In mentē nobis veniūt cucumeres: et pepones porri cepe et alia. anima noſtra arida eſt nichil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi manna. Impleuit autē dominus petitionem eorū mittens eis coturnices in multitudine copioſa. ſed in malū ipſorū. Nam ſequitur. adhuc erant carnes in dentibus eorum. nec defecerat huiuſmodi cibus: et ecce furor dñi cōcitatus in populum percuſſit eum plaga magna nimis: mortui ſunt ergo in ſepulchris concupiſcentie. Eſt igitur mortis ſignum abiecta ſobrietate et ieiunio carnalibus vacare delitiis. Vñ. iob. vi. dr. Nunquid poteſt comedi inſulſum quod non eſt ſale conditum aut guſtare pōt quis quod guſtatū affert mortem. Quotiens enim ciborū cruditas vitalia vincit. infirmat ſtomachū corrumpit ſanguinem. vitiat honorē. accendit coleram. febris inducit incendiū: totiens eger perdit aīam. Illicitis fertur deſideriis. ſalutaria reſpicit. appetit cōtraria et noxia ſibi querit. Aduertendo eſt autē ꝙ̄ta ſit fatuitas / immo inſania talium ꝙ̄ta deordinatio appetitus qui viliſſimos cibos appetunt cucumeres ſcʒ et pepones porros cepe et alia. cibum autem celeſtem faſtidiunt. habentē in ſe omne delectamentuʒ et omnē ſuauitatē. Vñ̄ bene verſificatē in eis illud pſal. Omnē eſcam abhominata eſt anima eorum: et appropinquauerunt vſqʒ ad portas mortis. tales faſtidio moriuntur. ¶ .ii. Secundum ſignū mortis eſt degeſtiue defectio. quando ſcʒ eger non pōt cibum ſiccare vel ſumptum retinere. vel retentum digerere. hoc autem prouenit ex defectu caloris naturalis et humidi radicalis. Nam conſeruatio vite conſiſtit in calido et humido. Unde ꝙ̄to calor magis minuitur

et humoꝛ deſiccat, tanto citius neceſſe eſt vitā deficere patientis. Et ſicut pꝛima digeſtio fit in ſtomacho. ſcda in epate. tertia in ſingulis mēbꝛis: digeſtiua tn̄ virtute per calidū et humidū operāte. Sic qn̄ in mente fuerit calidū dilectionis et humidū deuotionis ſufficiēter celebꝛatur digeſtio per quam vita aīe conſeruat. Nā ad ea q̄ dei ſūt apponit mēoꝛia recoꝛdationē ecce digeſtio pꝛima in ſtomacho mēoꝛie voluntas apponit affectionē ecce digeſtio in epate. membꝛa vero ſingula pꝛout eis congruit actionē ecce digeſtio in mēbꝛis. et ſic per calidū dilectionis et humidū deuotionis triplicis digeſtionis bonitas declaratur. Cum autē diminuitur caloꝛ dilectionis vel deficit ſignum eſt moꝛtis ſpūalis. Nā ſicut coꝛpus ſine aīa moꝛtuū eſt: ſic aīa ſine charitate moꝛtua deputatur. Jō. i. Jo iii. dꝛ. Qui non diligit manet in moꝛte. Similiter deficiente humoꝛe delictionis deſiccat hō et neceſſe eſt eum languere dum viuit et deſiccari iugiter et moꝛi. Omne eni opus cenſetur vt moꝛtuū. ſi ſpū deuotōis non fuerit animatū bonū eni opus ex viſibili conſtat actione et inuiſibili deuotione. Ʒ inuiſibilis deuotio eſt ſicut ſpiritus viſibilis aut actio ſicut coꝛpus. Sicut ergo coꝛpus viuit per animam viuificantem ſic et opus per deuotionē interius operantem. Recedente ſiquidē aīa coꝛpus expirat. moꝛitur et marceſcit: ⁊ ceſſante deuotione opus moꝛitur et areſcit: et miſer homo velut hūoꝛe deficiente tabeſcit. Vn̄ bene in pſona taliū lamētabiliter conquerendo loquitur ber. ſic dicens. Quō aruit coꝛ meū: coagulatū eſt ſicut lac factum eſt ſicut terra ſine aqua: nec compūgi ad lachꝛymas queo. Tanta eſt duritia coꝛdis mei non legere

In mentē nobis veniūt: cucumeres: et pepones porri
cepe et alia. anima noſtra arida eſt nichil aliud reſpi
ciunt oculi noſtri niſi manna. Impleuit autē domi-
nus petitionem eorū mittens eis coturnices in mul-
titudine copioſa. ſed in malū ipſorū. Nam ſequitur.
adhuc erant carnes in dentibus eorum. nec defecerat
huiuſmodi cibus: et ecce furor dñi cōcitatus in popu
lum percuſſit eum plaga magna nimis: mortui ſunt
ergo in ſepulchris concupiſcentie. Eſt igitur mortis
ſignum abiecta ſobrietate et ieiunio carnalibus va-
care delitiis. Vñ. iob. vi. dr. Nunquid poteſt comedi
inſulſum quod non eſt ſale conditum aut guſtare pōt
quis quod guſtatū affert mortem. Quotiens enim
ciborū cruditas vitalia vicit. infirmat ſtomachū cor
rumpit ſanguinem. vitiat honorē. accendit coleram.
febris inducit incendiū: totiens eger perdit aīam. Il-
licitis fertur deſideriis. ſalutaria reſpicit. appetit cō-
traria et noxia ſibi querit. Aduertendo eſt autē q̄ta
ſit fatuitas/immo inſania talium & q̄ta deordinatio
appetitus qui viliſſimos cibos appetunt cucumeres
ſcz et pepones porros cepe et alia. cibum autem cele-
ſtem faſtidiunt. habentē in ſe omne delectamentū et
omnē ſuauitatē. Vñ bene verſificat̄ in eis illud pſal.
Omnē eſcam abhominata eſt anima eorum: et ap-
propinquauerunt vſq ad portas mortis. tales faſti-
dio moriuntur. ¶. ii. Secundum ſignū mortis eſt
degeſtiue defectio. quando ſcz eger non pōt cibum ſic
care vel ſumptum retinere. vel retentum digerere.
hoc autem prouenit ex defectu caloris naturalis et
humidi radicalis. Nam conſeruatio vite conſiſtit in
calido et humido. Unde q̄to calor magis minuitur

et humoꝛ deſiccat, tanto citius neceſſe eſt vitã deficere patientis. Et ſicut pꝛima digeſtio fit in ſtomacho. ſcda in epate. tertia in ſingulis mẽbꝛis: digeſtiua tñ virtute per calidũ et humidũ operãte. Sic qñ in mente fuerit calidũ dilectionis et humidũ deuotionis ſufficiẽter celebꝛatur digeſtio per quam vita aie conſeruat. Nã ad ea q̃ dei ſũt apponit mẽoꝛia recoꝛdationẽ ecce digeſtio pꝛima in ſtomacho mẽoꝛie voluntas apponit affectionẽ ecce digeſtio in epate. membꝛa vero ſingula pꝛout eis congruit actionẽ ecce digeſtio in mẽbꝛis. et ſic per calidũ dilectionis et humidũ deuotionis triplicis digeſtionis bonitas declaratur. Cum autẽ diminuitur caloꝛ dilectionis vel deficit ſignum eſt moꝛtis ſpũalis. Nꝛ ſicut coꝛpus ſine aia moꝛtuuz eſt: ſic aia ſine charitate moꝛtua deputatur. Jõ. i. Jo iii. dꝛ. Qui non diligit manet in moꝛte. Similiter deficiente humoꝛe delictionis deſiccat hõ et neceſſe eſt eum languere dum viuit et deſiccari iugiter et moꝛi. Omne eñi opus cenſetur vt moꝛtuũ. ſi ſpũ deuotõis non fuerit animatũ bonũ eñ opus ex viſibili conſtat actione et inuiſibili deuotione. ſꝫ inuiſibilis deuotio eſt ſicut ſpiritus viſibilis aũt actio ſicut coꝛpus. Sicut ergo coꝛpus viuit per animam viuificantem ſic et opus per deuotionẽ interius operantem. Recedente ſiquidẽ aia coꝛpus expirat. moꝛitur et marceſcit: ⁊ ceſſante deuotione opus moꝛitur et areſcit: et miſer homo velut hũoꝛe deficiente tabeſcit. Vñ bene in pſona taliũ lamẽtabiliter conquerendo loquitur ber. ſic dicens. Quõ aruit coꝛ meũ: coagulatuꝫ eſt ſicut lac factum eſt ſicut terra ſine aqua: nec compũgi ad lachꝛymas queo. Tanta eſt duritia coꝛdis mei non legere

libet non orare delectat. mendationes ſolitas non in uenio. vbi iebziabo ſpūs: vbi mentis ſerenitas et pax et gaudium in ſpiritu ſancto. Ideo ad opus manuū piger ad vigilias ſonnolentes. ad irā pceps: ad odium pertinax lingue ⁊ gule indulgentioꝛ. Heu omnes montes in circuitu meo viſitat dominus. ad me autē non appꝛopinquat. Quid me aliud autem ꝙ vnum ex montibus gelboe maladictis. quem preterit in ira et in indignatione ſua ille ceteroꝛum oim benigniſſimus viſitatoꝛ. ·§·iii. Tertium ſignum moꝛtis eſt vultus īmutatio. vultū hꝫ ſibi ſimilē qui cuſtodit priſtinam honeſtatem. ⁊ vultus immutatio eſt honeſtatis deſertio. Nam eo ꝙ deuotio interius nō habetur ſtatim exterius honeſtatis conuerſatio non ſeruatur Attende ꝙ ex decoꝛe ꝯſciētie emanat decoꝛ conuerſationis honeſte. Sicut docet bern. qui ait. Cū decoꝛis claritas intima coꝛdis repleuerit pꝛodeat foꝛis neceſſe eſt quaſi lucerna latens ſub modio. immo lux in tenebꝛis lucens latere neſciens poꝛro effulgentem ⁊ veluti quibuſdā radiis ei ſpentē mentis ſimulachrum coꝛpoꝛis excipit et diffundit per membꝛa et ſenſus: quatinus inde omnis reluceat actio/ſermo/aſpectꝰ/īceſſus/et riſus: ſit tñ riſus mixtus grauitate et plenꝰ honeſtate. Sic econtrario de interioꝛe deoꝛdinatione conſcientie inoꝛdinatam exterioꝛis cōuerſationis erumpit. Uñ de talibus pōt intelligi illud hie. ix. Deſcēdit moꝛs. per feneſtras noſtras. In mutatione faciei perpenditur ſignum moꝛtis ſi habeat eger nares acutas. oculos concauos et obſcuratos. aures cō tractas et frigidas. Nares habemus acutas cum relictis his que circa non ſunt: alioꝛū vias: facta dicta

ꝑquirim⁹ ꝑ ſubtiles ⁊ curioſas/nõ tñ neceſſarias nec
multũ ꝓbabiles cõiecturas. Nã q̄ cõſciẽtie ſue negli=
gẽs eſt pſecutator aliene ſolet eſſe curioſ⁹ explorator
Oculos hñt⁹ cõcauos cũ ea q̄ diſſimulãte videmus
ꝓfundi⁹ ituemur. Hii ſũt oculi q̄ vidẽt quaſi nõ videãt
et diſſiſantes q̄ diſplicẽt in cordib⁹ ſuis malicioſe re=
ſeruãt. donec tp̄s opportunũ īuenerit qd̄ expectant.
Obſcuros et calligãtes oculos hñt. q̄ nec vite ſue cõſi
derãt breuitatẽ nec mundi picula nec pcti vilitatẽ nec
offẽſe grauitatẽ nec diui iudicii ſeueritatẽ nec ichẽne
acerbitatẽ. Vñ ſcriptũ eſt eccl'.ix. Mortui nichil mo=
uerũt ãpli⁹. Aures hũt frigidas ſurdas et ꝯtractas q̄
nec molliunt dulcedine vbi dei: q̃ frigidas hñt aures
nec obliuiſcunt iniurie ſibi facte q̃ ꝯtractas correctões
aũt et exhortatiões vilipendũt audire q̃ ſurdas tali
b⁹ eni dñs. Jo.viii. Mortem i petis vr̃is et ſeq̃t eõ. q̄
ex deo ẽ vba dei audit. ꝓpterea vos nõ auditis q̃ ex
deo nõ eſtis hoc autẽ eſt ſignũ reꝓbationis ſicut ſcri=
ptũ ẽ.i.re.ii. d filiis hely nõ audierũt vocẽ pr̃is ſui q̃
voluit dñs occidere illos. Vñ bẽr. nõnullos itecdũ au
dientes iuenit ac ſi nihil ad eos pertineãt q̄ dicũt nõ
iteare. cor ſuũ nõ diſcutere mores ſuos ñ cogitare ne
forte qd̄ audiũt dictũ ſit ꝓpter eos magis aũt ſi ſer=
mo deriuus et efficax qui ſuo et non eius qui loq̄tur
arbitrio fertur quocunq̄ voluerit ſi vnq̄ aduerſus
vitia ſua proceſſerit quibus illi ſe ſentiunt obligatos
diſſimulant. auertunt oculos cordis ſui vt qualibet
adiunctione palliunt facta ſua et ſeducunt miſeri ſe=
metipſos. In his ſalutis ſigna non video magis aũt
vereor ne forte propter ea non audiunt verba dei.
qui non ſunt ipſi a deo propterea igitur non habent

vitam. quia non recipiunt verbum vite. ſicut econtra dicit ſaluator. Jo. v. Qui verbum meum audit et credit ei qui miſit me habet vitam eternam et in iudicium non venit. ſed tranſit de morte ad vitam. Et ibidem. Venit hora qñ mortui ſcilꝫ in peccatis audient vocem dei et qui audient viuent. Itē. Jo. viii. Si quis ſermonem meum ſeruauerit mortem non videbit ieternū. Et ſic ptꝫ ex predictis ꝙ immutatio vultus dinoſcitur qñ color nigreſcit. viſus tenebreſcit auditus ſurdeſcit. §. iiii. Quartū ſignum mortis ē inequalitas pulſus: pulſus eſt iequalis cuius percuſſio variatur. ſiue i ꝙtitate qñ ſcilꝫ mō paruus modo magnus ſiue in motu modo velox modo tardus modo ſpiſſus modo carus per cuius inequalitates predictas mortis iudicium declaratur. Pulſum diffiniunt medici. motum eſſe cordis in arteriis reſultantem que a corde incipiunt aerem continentes ſpūmqꝫ vitalē ꝓpter hoc indicat diſpoſitionem cordis / ſicut et ſpeculum mentis refulget in verbis / et corporis motus exteriores. Vox quedā eſſe dinoſcitur hoī nři interioris ꝑ ſigna quedam exterius apparentia. Motus cordis debet eſſe regulariter vniformis. Inequalitas vō pulſ9 ī motu cordis inequalitatem demonſtrat. inequalitas iſta pulſus inconſtantiam ſignificat pectoris. inquietudinem carnalis deſiderii et humani affectus hec eſt mulier vaga quietis impatiens ſed vbiqꝫ inſidiens apprehenſum iuuenem ducit in mortem prouer. vii. Ego ſecundum conſilium ſapien. prouer. v. Ne intenderis fallacie mulieris pedes eius deſcendunt in mortem: vagi ſunt greſſus eius. quia ſicut corpus pedibus circumfertur. ſic animus a carnali de

ſiderio circunducitur. Sicut dicit augu. Non moue-
tur anima pedibus ſed affectibus. Unde humanus ani
mus ſequēs appetitum quietus eſſe non ſumit ſed de
uno in aliud ſemper tendit et unum poſt aliud ſucceſ
ſiue faſtidiens. auiditate maiori ad aliud qd prius faſti
dierat redit. propter hoc enim cordis affectus de uno
ad aliud euagatur quia in nulla re creata ſufficiens
delectatio inuenitur. Dicuntur enim greſſus eius in
ueſtigabiles: quia nullus explicare poſſet quam uarie quam
mutabiles quam multiplices ſint humanorum affectuum
paſſiones. Aſſimulabatur enim affectus pulſui qui modo
magnus modo paruus modo uelox modo tardus. Nam
partim ex propria uanitate partim ex propria iniqta
te. modo diligit/modo odit/nunc intenditur nunc re
mittitur: et nunc celeriter diligendum qd malum eſt preue
nit iudicium rōis: nunc tardus ad diligendum quod
bonum eſt non pōt trahi tribulationibus aut exēplis
preceptis/conſiliis/comminationibus/aut promiſſis
§. v. Quintum ſignum eſt inquietus ſomnus et non
congruo tpe ſumptus. Dicitur eni ſomnus eſſe lauda
bilis qui nec noctē effugit: nec diem impedit improba
tur aūt contrario modo ſumptus. Dormit ergo non
congruo tēpore qui dormit de die uigilatque de nocte.
Cum ergo per diem proſperitas: per ſomnū negligē
tia deſignatur. Morti uicinus eſt qui tempore ſalu-
ti ſue congruo negligit ſemetipſum Ideo clamat ps.
Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte
ne quando dicat inimicus meus preualui aduerſus eum:
fac ergo ſecundum conſilium apoſtoli. eph. v Surge
qui dormis: et exurge a mortuis et illuminabit te chri
ſtus. §. vi. Sextum ſignum mortis eſt ſudor mor-

dinatus ſi fuerit non die cretico ⁊ particularis non ex toto corpore ſed ex aliquo tm̄ membro. ſi fuerit frigidus. ſi non ex eo fortior effectus ſit. aut liberat⁹ egrotus. Sudoris purgatio pctōꝝ confeſſio. criſis iudiciū ſacerdotis. Subicitur ille morti qui nō vult aut diſſimulat propria pctā confiteri. Nā teſte ſapiente. eccl. xvii. A mortuo quaſi nō ſit perit confeſſio. apiantur ergo pori. pfluat ſudor ex mēbris ſingulis. i. fiat confeſſio gnālis tā de peccatis gnālibus q̄ȝ de circunſtantiis aggrauantibus. Tūc autem eſt ſudor laudabilis qn̄ poſt confeſſionem criminis ſequitur bone operationis effectus. alioquin qui baptiſatus a mortuo ⁊ iterū tāgit mortuū q̇d prodeſt lauatio eius. eccl. xxxiiii. Fit aūt ſudoris euacuatio ſed nō laudabilis et quaſi nō in die cretico cū pctm̄ tuū iactas vel accuſas corā ſociis quod confiteri non vis vel nō audes in facie ſacerdotis. Iactātiā dixerim cū non ſolū de bono ſi qd̄ feciſti te iactare pꝛeſumis. ſed ꝙ longe deterius eſt cū te minoris pudet eē̄ de quoꝛis quo maiora cognoſcis vel audis flagitia ſocioꝝ et ne tua te reddat innocencia viliorē qd̄ non feciſti feciſſe tu ſingis. vel ecōtra vt hūilis appeas ſuperbiſſime et imaniſſime confiteris confeſſione tātu periculoſius noxia q̄ȝta ſubtilius vana cū non q̄ris hūilis eē̄ in conſpectu dei ſed corā hominibus reputari. Sudor etiā frigidus immo quaſi gelidus eſt mortaliſ cū nō ex amore ſed timore ſeruil' potius confiteris vel ſudor gelidus eſt confeſſio ſine contritiōe. Cū eñ deteſtaris pctm̄ ⁊ te peccaſſe doles ſed nō ſufficient doles de p̄terito nec caues de futuro talis ſudor eſt frigid⁹: nec pctm̄ dolet ſed ex p̄ſūptiōe diuine mie ⁊ venie conſequende: miſer remanet ī pecca

to ſicut ex ſudore frigido creature ſe credens aſſumit confidentiam euadendi hoc eſt peccatum preſumptionis cuius exemplum habemus hiere .xx. de faſſur ſacerdote qui populo promittebat ſecuritatem. Cui hieremi. ait. In babilonem veniens et ibi morieris.

§.vii. Septimum ſignum mortis eſt fetoris exalatio quādo enim fetet egrotus ſignum eſt ꝙ corpus iam reſoluitur. et anima iam non poteſt retinere nec regere corpus ſuum: ſic diffuſio infamie et impudentia delinquendi ſignum eſt mortis. Unde de talibus dicitur. hiere. vi. Confuſi ſunt qui abhominationem fecerunt quinimo confuſione non ſunt confuſi et erubere neſcierunt. vulgo dicitur ꝙ quando vir honeſtus et verecundus tempore ſanitatis non curat vel non verecundatur coram hominibus denudari. ſignum eſt mortis Sic quando negligit homo famam ſuam et non curat: vel diſſimulat. ſuā infamiam publicari ſignum eſt peſſimum. De talibus ait ſap. prouer. ii. Qui letantur cum malefecerint. et exultant in rebus peſſimis quorum vie peruerſe et infames greſſus eorum. De hoc intelligi poteſt illud ioh. xi. Dixit martha ſoror eius qui mortuus fuerat. Domine iam fetet.

§.viii. Octauum ſignum eſt loquelle amiſſio quādo ſcȝ homo perdit verbum confeſſionis ⁊ diuine laudis. De primo dicitur eccl'. xvii. A mortuo/ ſcilȝ in peccatis. quaſi nichil perit confeſſio. Item pſal. Non eſt in morte peccati/ ſcȝ qui memor ſit tui: in inferno aūt. i. in profundo vitiorum quis confitebitur tibi quaſi diceret nullus. Ideo ſapiens dat ſanum et ſalubre conſilium. eccl'. xvii. ante mortē ꝯfiteri. Sanus ⁊ viuus cōfiteberis. Multi namqꝫ ſicut pluribus exemplis et

dinatus ſi fuerit non die cretico ⁊ particularis non ex
toto corpore ſed ex aliquo tm̄ menbro. ſi fuerit frigi
dus. ſi non ex eo fortior effectus ſit. aut liberat⁹ egeo
tus. Sudoris purgatio pctōꝝ confeſſio. criſis iudiciū
ſacerdotis. Subicitur ille morti qui nō vult aut diſſi
mulat propria pctā confiteri. Nā teſte ſapiente. eccl.
xvii. A mortuo quaſi nō ſit perit confeſſio. apiantur
ergo pori. pfluat ſudor ex mēbris ſingulis. i. fiat con
feſſio gn̄alis tā de peccatis gn̄alibus q̄ȝ de circunſtan
tiis aggrauantibus. Tūc autem eſt ſudor laudabilis
qn̄ poſt confeſſionem criminis ſequitur bone operati
onis effectus. alioquin qui baptiſatus a mortuo ⁊ ite
rū tāgit mortuū qd̄ prodeſt lauatio eius. eccl. xxxiiii.
Fit aūt ſudoris euacuatio ſed nō laudabilis et quaſi
nō in die cretico cū pctm̄ tuū iactas vel accuſas corā
ſociis quod confiteri non vis vel nō audes in facie ſa
cerdotis. Iactātiā dixerim cū non ſolū de bono ſi qd̄
feciſti te iactare preſumis. ſed ꝙ longe deterius eſt cū
te minoris pudet eē dequoris quo maiora cognoſcis
vel audis flagitia ſocioꝝ et ne tua te reddat inocen-
cia viliorē qd̄ non feciſti feciſſe tu' ſingis. vel ecōtra vt
hūilis appeas ſuperbiſſime et imaniſſime confiteris
confeſſione tātu periculoſius noxia q̄ȝta ſubtilius va
na cū non q̄ris hūilis eē in conſpectu dei ſed corā ho-
minibus reputari. Sudor etiā frigidus immo quaſi
gelidus eſt mortalis cū nō ex amore ſed timore ſeruil'
potius confiteris vel ſudor gelidus eſt confeſſio ſine
contritiōe. Cū eñ deteſtaris pctm̄ ⁊ te peccaſſe doles
ſed nō ſufficient doles de p̄terito nec caues de futuro
talis ſudor eſt frigid⁹: nec pctm̄ dolet ſed ex p̄ſūptiōe
diue mīe ⁊ venie conſequende: miſer remanet i pecca

to ſicut ex ſudoꝛe frigido creature ſe credens aſſumit
confidentiam ⁊ euadendi hoc eſt peccatum pꝛeſumptio
nis cuius exemplum habemus hiere .xx. de faſſur ſa=
cerdote qui populo pꝛomittebat ſecuritatem. Cui
hieremi. ait. In babilonem veniens et ibi moꝛieris.

§.vii. Septimum ſignum moꝛtis eſt fetoꝛis exa
latio quãdo enim feter egrotus ſignum eſt ꝙ coꝛpus
iam reſoluitur. et anima iam non poteſt retinere nec
regere coꝛpus ſuum: ſic diffuſio infamie et impuden
tia delinquendi ſignum eſt moꝛtis. Unde de talibus
dicitur. hiere. vi. Confuſi ſunt qui abhominationem
fecerunt quinimo confuſione non ſunt confuſi et eru
bere neſcierunt. vulgo dicitur ꝙ quando vir honeſtꝰ
et verecundus tempoꝛe ſanitatis non curat vel non
verecundatur coꝛam hominibus denudari. ſignum
eſt moꝛtis Sic quando negligit homo famam ſuam
et non curat: vel diſſimulat. ſuã infamiam publicari
ſignum eſt peſſimum. De talibus ait ſap. pꝛouer. ii.
Qui letantur cum malefecerint. et exultant in rebꝰ
peſſimis quoꝛum vie peruerſe et infames greſſus eo
rum. De hoc intelligi poteſt illud ioh. xi. Dixit mar=
tha ſoroꝛ eius qui moꝛtuus fuerat. Domine iam fe=
tet.

§.viii. Octauum ſignum eſt loquelle amiſſio
quãdo ſcꝫ homo perdit verbum confeſſionis ⁊ diuine
laudis. De pꝛimo dicitur eccl'. xvii. A moꝛtuo/ ſcilꝫ in
peccatis. quaſi nichil perit confeſſio. Item pſal. Non
eſt in moꝛte peccati/ ſcꝫ qui memoꝛ ſit tui: in inferno
aũt. i. in pꝛofundo vitioꝛum quis confitebitur tibi q̃=
ſi diceret nullus. Ideo ſapiens dat ſanum et ſalubꝛe
conſilium. eccl'. xvii. ante moꝛtẽ ꝯfiteri. Sanꝰ ⁊ vnus
cõfiteberis. Multi namqꝫ ſicut pluribus exemplis et

videre pñt. vnde neceſſe eſt vt anima ad baptiſma-
lem gratiam perueniat antē q̄ diuino cōſpectui pñte
tur. Quarta eſt: q2 culpa offendit maieſtatez diuinā
dannificat eccl'iam et maculat ſiue difformat in ani-
ma diuinam imaginem. Offenſa aūt requirit puni-
tionem. dānum ſatiſfactionem. difformatio purga-
tionem. Ideo neceſſe eſt q̄ pena punitia: ſatiſfacto-
ria et purgatoria reſpondeat culpe hic vel alibi. Et
ideo qui hic ad plenum purgati non fuerunt. neceſſe
eſt q̄ alibi puniantur. ſatiſfaciant et purgētur. Quin
ta eſt: q2 contraria contrariis curantur. ideo pecca-
tum quod cum dilectione committitur. oportet p p̄-
nā deleri. Sexta eſt quia nulli debet negligentia ſuf
fragari. ſed ſi quis neglexerit facere pniam. videret
de negligentia commodum reportare/niſi eam in fu
turo peageret quod eſſet inconueniens. Sit.
Poſtq̄ autem anime ſufficienter in igne ſunt purga
te ſtatim ſine recordatione euolant ad gloriam ſicut
patet multiplici ratione. Primo quia poſt purgatio-
nem perfectam nulla remanet in anima difformitas
diſſimilitudo vel impuritas. propter quam debeat a
gloria retardari. Secūdo quia ianua celi ſemper eſt
aperta illis qui obſtaculum nullum habent. anima
autem non habet obſtaculū poſtq̄ nulli ſubiacet cul
pe nec debitrix eſt pene. Tertio quia neceſſe eſt aiam
in qua eſt charitas eleuans et nichil eſt retardans ad
gloriam eleuari. Quarto quia cum deus pronio-
or ſit ad miſerandum q̄ ad puniendum merito de-
bet animam iam purgatam coniungere glorie q̄ pur
ganda ſubiecit pene. Quinto quia non punit deus
bis in idipſm. vnde cū anima ſufficiēter ſatiſfecerit in

penis. ideo non debet amplius puniri in dilatione premiorū. Sexto quia poſt purgationē nō dꝫ anima eſſe in purgatorio poſtq̄ nichil hꝫ cremabile vel purgandū nec in limbo: q2 non eſt de numero puerorū. nec in inferno: q2 non hꝫ mortale ergo dꝫ eſſe in celo q2 poſt mortem non ſunt alia receptacula animarū Septimo q2 efficatior eſt charitas q̄ iniq̄tas. ſꝫ iniq̄tas in hora ſeperatiōis aīe a corpore ſtati ducit eam ad ſuppliciū. Unde de impijs dꝛ iob. xxi. In puncto ad inferna deſcendūt. ergo charitas ſtatim ducit ad premiū. Uñ ſicut grauia corpora oī impedimēto ceſſante ſtatim mouētur deorſū et leuia ſurſuꝫ ſic ſpūs impiorꝫ remoto carnis onere ipſo momēto ſeparationis ferūtur ad locū ſuppliciorꝫ. propter peccati nimiam grauitatē. ſpūs vero bonorꝫ ſi non aſſit impedimentū culpe aggrauantis vel pene retardantis ſtati feruntur ad locū premiorꝫ. §. ii. De loco autē purgatorij ſciendū eſt q̄ dupliciter aſſignatur. aut ſecundum legem cōem: et ſic eſt in vno loco: ſcꝫ in parte inferni. ſ. circa limbū patrū. aut ſecundū diſpenſationē ſpecialē ꝛ ſic anime purgātur in diuerſis locis in quibus. ſ. peccauerunt: vel alibi ſicut diuine ſapientie ex cā rationabili. licet nobis ignota placuerit ordinare Hec autem concedit miſericors deus propter ipſarū animarū releuationē per ſuffragia procurandā. vel propter aliorū edificationem viuorum quibus videlicet permittuntur aliquo modo apparere.

¶ Sermo. ii. de penis purgatorii continens. §. v.

Iam nunc ad interiora purgatorii penetrantes eiuſq̄ ſecretiora pia ſtudioſitate ſcrutātes conſiderem⁹ ſtatū et ordinē animarꝫ in purgatorio exiſtiū

qualitatem/ꝙ̃titatem penarũ ac modũ purgationis
earũ: vt ex hac conſideratiõe ſeueritatẽ diuine iuſti=
tie in puniendo pctã clarius agnoſcentes. deum time
amus offendere: et ne in penas hmõi incidamus pec
cata vitare ac ſalutare penitentiã agere ſtudeamus
animabus quoqz in purgatorio cruciatis viſceroſa cõ
pati caritate. necnon et operoſa ſuccurrere pietate
curemus. Attendendum eſt autem. ꝙ in purgatorio
duplex eſt pena. vna danni que eſt ex carentia diuine
viſionis. Alia ſenſus que eſt ex affectiõe ignis. vtra=
qz autem eſt grauis valde. §.i. Dicunt enim
aliqui ꝙ minima penarum purgatorii grauior eſt ꝙ̃
grauiſſima pena mundi hoc autem apparet de pena
danni. Affectus enĩ quo anima ſeparata ⁊ a ponde=
re corporis abſoluta deſiderat ſummum bonum. ma
ior eſt ⁊ intenſior ꝙ̃ affectus cuiuſcunqz rei tempora
lis in hac vita. maxime cum iam tempus habendi ad
uenerit a quo ſe videt anima per ſuam negligentiaz
retardari quam retardationem potuiſſet exñs in cor
pore per modicam penitentiam ammouiſſe. Si enĩ
ſpes que differtur affligit animaz ſicut dicit prouer.
xiii. ꝙ̃to maius eſt bonũ ſeparatũ et magis cognituz
tanto in expectando maior eſt afflictio et ꝙ̃to proli=
xior eſt dilatio tanto maior naſcitur eſſe dolor eiuſqz
carentia moleſtius toleratur. §.ii. Iſtud eti=
am pena ſenſus apparet triplici ratione pmo quidez
declaratur ex parte ignis affligentis. De igne enim
purgatorii loquens beatus aug. ait. Hic ignis ⁊ ſi eter
nus non ſit. miro tñ modo grauis eſt. excedit enĩ om
nẽ penam quam aliqs paſſus eſt in hac vita nũꝙ̃ in
carne tanta eſt pena inuẽta/ licet mirabilia paſſi ſint

martyres tormēta. Idem. dicit aliqs. ad me non pertinet quādiu moras habeā in purgatorio. tm̄ vt ad vitā eternā pergā. Nemo eī̄ dicat fratres chariſſimi q2 ille purgatorius ignis durior erit q̄ quicq̄ penarū in ſeculo. aut videri poterit aut ſentiri. Et cum die iudicii ſcriptū ſit q̄ erit dies vnus tanq̄ mille anni: et mille anni tanq̄ vnus dies. Unde ſcit vnuſquiſq3 vtrū diebus aut menſibus aut forte etiā annis p illum ignē tranſiturus. Et qui digitū ſuū nō timeat in ignē mittere. quare non timeat non paruo tempore in animas ſil' ⁊ corpore cruciari. Et ideo totis viribus vnuſquiſq3 laboret vt ⁊ crimina capitalia poſſit euadere: et minima pctā ita bonis operibus redimere. vt aut parū ex ipīs aut nichil inueniat remanere qd̄ ignis ille poſſit aſſumere. Quāuis autē alia forſitan elementa/ vel elementa corpora ad cruciatū animarum concurrant. tn̄ ignis qui inter omīa elementa minus hʒ de materia ſubtilior et purior eſt. magis actiuus et penetratiuus: et magis affectiu⁹. ideo magis dicuntur igne q̄ alio materiali corpore cruciari. Item q̄ pena purgatorii ſit grauior q̄ aliqua pena hui⁹ mūdi eſt rō ex pte aīe patiētis: q2 cū dolor ē eēntialis/ qn̄do nō ſit leſio ſʒ leſiōis ſēſus aīa vō ſepata viuatiu⁹ ſentit leſiuū q̄ cōiuncta. iō vehementior eſt dolor aīe ſepate q̄ coniuncte. §. iii. Ad idem ſumitur ratio ex parte iudicis penas infligētis q2 plus querit de⁹ emendā q̄ penā. Nō eī̄ delectat in penis nr̄is iquantū ſūt afflictiue vł' leſiue in natura. ſʒ iquātū ſunt ſatiſfactorie ⁊ oſtēſa. Ideo plus pōderat in pena vtute bōe volūtaſ ⁊ deuote aſſumentis ex mea libertate. quā ḡuitatē doloris affligētis: ⁊ tollerātiā

voluntatis non recuſantis ex neccitate. Vñ ⁊ actiones
noſtre et paſſiones quanto plus hñt de voluntario. tanto
ceteris partibus plus hñt de merito: ⁊ ſunt amplius gra
te deo.. Maiorem multo plus acceptat ⁊ approbat
modicam penam voluntariã in pñti. quã penam lon
ge grauiorem minus voluntariã in futuro. Quapro-
pter exigit equitas diuine iuſticie vt quod deeſt ibi de
voluntario ſuppleatur acerbius in tormento. §.iiii.
Hoc autẽ ſciendũ eſt ꝙ ſub eodẽ nõ omnes aie equa-
liter cruciãtur. ſed vnaqueqꝫ plus punitur et ardorem
ſentit ſecundũ ꝙ plus de cremabili vel aliqđ magis
cremabile ſecũ tulit. Cũ enĩ ille ignis agat in aias vt
inſtrumẽtum diuine iuſticie. ideo ſcdm regulã inqui-
tatis diſtinguntur gradus in penis ſicut ſunt gradus
in culpis. Et ſecundũ quãtitatẽ criminũ intẽguntur
cruciamenta penaꝝ. Hec aũt diuerſitas non prouenit
ex diuerſitate ignis vrentis. ſꝫ ex parte ſpiritus patiẽ
tis. Sicut enĩ in domo patris eterni mãſiones mul-
te ſunt. ſicut ſcriptum eſt iohan. xiiii. et inequalitatem
graduum facit diũa meritoriũ. ſic in purgatorio di-
uerſitatem penarũ facit diũa peccatoꝝ. Vñ greg. ait
ſic. Jehẽna quãuis cunctis vna ſit non tñ cũctos vna
et eadẽ qualitate ſuccendit. Nam ſicut ſub eodem ſo
le omnes tangimur. non tñ ſub eodẽ vno ordine eſtu
amus qꝛ iuxta qualitatem corporis ſentit etiam pon
dus caloris. Sic dãnatis vna eſt iehẽna: ⁊ purgãdis
vnus eſt ignis qui afficit ſꝫ tñ non oĩs equaliter con
burit: qꝛ quod hic agit diſpar valitudo corporum hoc
ille exhibet diſpar cã meritorũ. Ex dictis pꝫ grauiſſi
mas eſſe penas purgatorii licet in eis magna ſit di-
ſparitas grauitatis. §.v. Quis igitur tã inſolẽs

qui non contineret deū offendere. quis tā inſan⁹ qui non horreret in penas illas incidere quis tam pernix qui nō deberet pctā fugere. quis tā durus et ferreus qui nō cōpateratur tā vehemēter afflictus: quis deni qꝫ tam impius et crudelis qui nō conaretur animas illas eripere de tormētis: ſi cogitaret profunde nō ꝑ functorie de premiſſis. Si naqꝫ hoc homines diligē ter aduerterent ac in memorie ſecreto reconderent. necnon frequēter meditando reuoluerūt ac reuoluē do ſepius ruminarent penitere et pniam ſalutarem vſqꝫ in purgatoriū agere non differrent. In hac quippe vita tā per ſe quā per alios modo faciliter poſſent ſuā procurare ſalutē mō poſſent amicos et interceſſores adquirere. modo poſſent ꝑ ſe ꝑ breuē ⁊ leuiſſimā penitentiā ab eterna morte redimere modo poſſent: non tantū debitas pro peccatis ſuis penas exſoluere ſed quod longe maius ē merita cumulare. Pena eīn purgatoria ſatiſfactoria ē pro reatu ſed nō eſt meritoria pnia vero pñtis vite nō tm̄ eſt ſatiſfactoria pe- ne verūetiam meritoria felicitatis eterne. Rurſus in purgatorio multa puniūtur que nō reputantur eſſe pctā: vel que non ita grauia iudicātur. Magna itaqꝫ fatuitas eſt hoīs expectantis vſqꝫ tūc agere fructum penitentie ſalutaris.

¶ Sermo. iii. de compaſſione ad animas in purgatorio exiſtentes habenda et adiutorio impendēdo continens. ꝯ x.

a De cōpatiendū aūt viſceraliter ex affectu. ⁊ ſuc currendū efficaciter cum affectu aīabus in purgatorio exiſtentibus tria ſpecialiter nos mouere debent. Primum eſt ſtatus eorꝫ p. a conſideratio. ſecun

dum eſt beneficiorum que ab eis recepimus grata re
cognitio. tertium eſt indigentie noſtre future prudēs
premeditatio. Quātum ad primum debemus aduer
tere ꝙ earum miſerabilis ſtatus miſeratione dignus
et ad miſerandum motiuus demonſtratur ex quat-
tuor quorum primum pertinet ad penam ſenſus. alia
vero tria pertinent ad penam damni. Iſtud primum
eſt dolor afflictiōis. quia ſicut dictū eſt duriſſime cru
ciantur. Non eſt tyrannus in mūdo: nec alius quiſꝗ̄
corde tam ſeuerus qui ſi coram oculis ſuis videret ho
minē quantūlibet ignotū vel etiā impiū ſic atrociter
cruciari qui non ad pietatem compaſſionē et miām
moueretur. Quam damnabiliter ergo durus et dete
ſtabilis obduratus ac totius humanitatis eſt expers
qui patrem et matrem/filios et nepotes/conſangui-
neos et amicos probabiliter credit ſi tn̄ recogitat in
illius ardentiſſime fornacis incendiis cruciari. illos
tn̄ non ſolū liberare non nititur: ſed nec vlla pietatis
compaſſione mouetur: quodqꝫ magis eſt nec faciem
ſuam illic conuertere nec oculis mētis inſpicere me-
ditando dignatur. Conſiderare deberet homo rōalis
expſis. ꝙ animalia bruta naturaliter ſibi ſilia diligunt
ac mutuo ſibi compatiūtur ſeqꝫ coadiuuāt et defen-
dunt. Unde brutalis ſtoliditas et feralis crudelitas
humanā cōdēpnat duriciē naturalis pietatis oblitam
.§.ii. Secundo mouere nos debet ad compatiēdum
eis dānum detentionis. qua a dei viſione diutiſſime
retardantur. Detinentur eñ in carcere donec penis
addicti et debitis obligati plene ſatiſfecerint vſqꝫ ad
nouiſſimū quadrantē. Si autē pium eſt homines in
carcere materiali. detentos perſonaliter vel realiter

per trāſmiſſum eis beneficium viſitare: ꝙto maio=
ris eſt pietatis ⁊ meriti plenioris aīas diuino carcere
mancipatas non ſolū mentaliter meditando. verum
etiam realiter beneficiis adiuuando viſitare. Hec aūt
pena detētionis ꝓpter retardationem a viſioni diui
na longe grauior eſt omni pena ſenſibili ⁊ preter hoc ꝙ
eſt qualibet pena pn̄ti grauior eſt etiam prolixior ꝙ
communiter credāt homines cuius diuturne deten=
tionis aut prolixe retardationis vna eſt: quia neſcit
homo pōdus diuine iuſticie iudicantis: id eſt ꝙ diſtri
cte iudicat et ꝙ ſeuere punit. alia ratio eſt claritas di
uine ſapientie omnia ſpeculantis. videt enim multa
que non videmus in nobis. et multa inuenit punien=
da que nos latent velut negligentia vel obliuione de
lecta. In auro quod videtur eſſe puriſſimum inuenit
adhuc ignis aliquid expurgādū. Alia racio eſt q2 tar
de et male ſoluuntur defunctorū debita vel legata.
raro pauce vel nulle fiunt pro eis elemoſine nec pro
eis orationes vel alia ſuffragia procurantur: ⁊ qd pe
ius eſt eorū bona diripiuntur et anime negligūtur et
obliuioni traduntur. Vn̄ quilibet eorū pōt dicere illd
pſal. Obliuioni dat⁹ ſum tanq̄ mortuus a corde hic
notari pōt exemplū. qd in geſtis. Karoli ſcriptū ē mi=
les quidā in exercitu Karoli moriens. de paucis reb⁹
quas habuit teſtamentum: quale prout ordinauit
quem videlicet et arma ſua committens cuidam quē
ſibi credebat eſſe fidelem: vt illo ſabbato de medio il
lo ſine dilatatione venderet. eorumqꝫ precium pau=
peribus erogaret quo mortuo ille cupiditate cecatus
res defuncti ſibi retinuit et de teſtamento prefato ni
chil ſoluit: poſt dies vero triginta mortuus apparēs

dormienti per ſōnum. illumq̄ʒ de infidelitate corripi
ens dixit ei ꝙ quia triginta diebus eū in purgatorio
torqueri permiſerat nec erogarat pauperibus fidei
ſue commiſſa et que promiſerat eroganda. ideo iuſto
dei iudicio traderetur demonibus non triginta dieb⁹
in purgatorio: ſed in inferno perpetuo cruciandus.
Euigilās autem ille ſtupefactus et territus ſed poſt
modum que viderat et audierat paruipendens. dum
in craſtino ſomnium ſuum quaſi cum riſu ſocijs ſuis
recitaret auditus eſt ſubito fragor: ſtrepitus et tumul
tus horribilis velut tempeſtatis in turbine venientis
Turbatis omnibus et exterritis. ethiopes quidam
tetri et horridi illum repente de medio rapuerunt. ſe
cumq̄ʒ corpus ſuum et animam deuexerunt. Cuius
corpus per prerupta rupium per defoſſa terrarum.
per concaua vallium requiſitū. poſt triduum inuētū
eſt tetrum nimis et fetidum. ac membris oībus con=
quaſſatum. Prudenter ergo huius mundi ſapientes
agerent ſi dum viuunt et ſani ſunt ſibi ſalubriter pro
uiderent. nec fidei cuiuſq̄ʒ ſua ſeq̄ʒ committerent: ſed
ipſimet potius elemoſinas ſuas darent: debita ſolue
rent. ac aīcos ſibi prouide procurarent. qui migran=
tibus ex hoc exilio eterna tabernacula procurarent
Si enim hec facerent homines certam viā eligerent
et non ſe committerent in incertum. Item maius ſibi
meritum adquirerent per ſe ꝙ̄ per alios faciendo q̄ʒ
ex maiori deuotiōe fieri viderentur. Unī beata lucia
dixiſſe refertur matri ſue. non ſatis deo carus eſt qui
illi dat de hoc quo ipſe perfrui nō poteſt. ſed ſi tibi vis
gratū eſſe deum hoc illi da quo poteris vti. Nam qḋ
das moriens iō das quia tecū ferre nō ꝑuales viuēs

ergo et ſalutē tui corporis obtinens da chriſto qđ poſ
ſides. Dicebat quidam deuotus homo qđ das viuus
et ſanus aurū eſt qđ das moriens argentū eſt. qđ ve
no das erogandū poſt mortē plūbū eſt. Itē q̄to teſta
menta perſolui diutius differuntur tanto tardi⁹ per
cipiuntur ab eis ſuffragia. et tenentur diutius in tor
mentis. Si autem viuēs et ſanus hec homo faceret
in celū ſua permitteret. manſionē q̄ ſibi in celeſti pa=
latio prepararet: ac p̄cauerat ſibi vt oīno purgatoriū
non intraret: vel ſaltē ibi longe breuiori tp̄e remane=
ret. Religioſus quidam litteratus et prudens ſalu=
briter ſibi prouidere cupiens ante mortē quatin⁹ ſe=
curius: et cum maiori ſpe ſalutis ex hac vita migra=
ret. ac de penis purgatorii celerius expediri valeret
conuocatis fratribus de conuentu humiliter eis dixit
Cariſſimi fratres ego ſperans me ex hac vita infra tē
pus modicū exiturū. tota mentis affectione et feruē
ti deuotione depoſco vt miſſas: orōnes aliaq̄ ſuffra=
gia que tenemini ſoluere coram deo: tā ex cōi chari=
tate qua tenemini oībus chriſtianis generaliter q̄ ex
profeſſionis vnitate. q̄ etiā ex ſtatutis capl'i genera
lis michi dnī ad hūc viuo impendere veſtra piiſſima
charitate et chariſſima pietate velitis nunc ante mor
tē meā exſoluere. Si eñ vſq; poſt mortē diſtuleritis
neceſſe habeo penas purgatorii ſuſtinere quouſq; per
orationes veſtras fuero liberatus et ſic forſitā per
vnum annum duos vel amplius cruciabor et a viſio
ne diuina ⁊ fruitione glīe retardabor. Si vero me de
uente miſſas veſtras et orationes ſolueritis: forſitā
oino ab ingreſſu purgatorii preſeruabor: vel ſaltē ce
lerius liberabor: citiuſq; ingreſſus in gloriam vices

veſtre charitati rependēs pꝛo vobis dn̄m depꝛecaboꝛ
O ꝙ ineſtimabile damnum eſt a dei viſione vel mo=
dicū retardari ſicut colligere poſſimus ex verbis au=
guſtini in libꝛo de libero arbitrio ſic dicentis. Tanta
eſt pulchꝛitudo iuſticie: tanta iocūditas lucis eterne.
hec eſt incōmutabilis veritatis atqꝫ ſapie vt ſi nō lice
ret amplius in ea manere, ꝙ vnius diei moꝛa pꝛopter
hoc ſolum innumerabiles anni huius vite pleni deliti
is ⁊ circūfluentia tēpoꝛalium bonoꝛū recte. meritoqꝫ
ꝯtennerentur. Vn̄ nō ſine cā nec ſine deuotiōe dictū
eſt. Melioꝛ eſt dies vna in atriis tuis ſup milia. Quā
tū aūt eſt bonū eius beata perfrui viſione tm̄ eſt dam
nū in eius carentia et retardatione. Vtinā diligēter
attenderent homines ac pꝛofundius cogitarent ꝙ in
eſtimabile ſit hoc damnū pꝛofecto non ſic faciliter ad
peccata currerēt. nec peccatū quodcunqꝫ leue vel mo
dicum reputarent ãnimo quodlibet veniale vehemē
tius abhoꝛrerent ꝙ nunc moꝛtalia pctā foꝛmidēt. ꝗs
em̄ non totis viribus euitaret quodcunqꝫ pctm̄ ſi fir=
miter teneret te ꝓpter illud vnius diei moꝛa vel ãplꝰ
glīa dei viſione priuandū ꝙtū ergo dolendū eſſet et
amariſſime ploꝛandū ꝙ oēs hoīes ſic paſſim quaſi
timoꝛe dei poſtpoſito eiuſqꝫ iudicio ſic ꝯtēpto currūt
et pꝛecipitāter coꝛruunt non tm̄ in venialia ſꝫ etiā in
moꝛtalia: nec eſt ꝗ cōſideret quanta dāna icurrere nō
verentur et ad ꝙ hoꝛrēda ſupplicia dilabuntur. Ideo
dr̄ eccl. xxii. Super moꝛtuū ploꝛa defecit em̄ lux eiꝰ
Super moꝛtuū inꝙ in purgatoꝛio ploꝛa. Mꝛ defecit
lux btificans. vel ſuper moꝛtuū in moꝛtali pctō. quia
defecit lux cogitationis eiꝰ excecauit enim in malicia
eius. Sa. ii. Tertio compatiendū eſt eis quia quaſi

mentibus irretici non pn̄t operari meritoꝛia. Iā em̄
exierunt ſtatum merendi et tempus eſt ſecundū me-
rita recipiendi. Vñ ſcriptū eſt eccl'.ix. Moꝛtui nō ha-
bent vltra mercedē.i.facultatē pꝛo merendi merce-
dem ¶.xiii Quarto quia quaſi pedibus vinculati
non pn̄t ad viuos venire et ad petendum ſuffragia qđ
intelligendū eſt quantū eſt de lege cōi. Sicut dicitur
ſapi.ii. Non eſt agnitus qui ſit reuerſus ab inferis.
Et iob.xiiii. Homo cū moꝛtuus fuerit vbi queſo eſt
quomodo ſi recedant aque de mari et fluuius vacue
factus areſcat. ſic homo cum doꝛmierit non reſur-
get. Et.ii.re.xiiii. Omnes moꝛimur et quaſi aque di
labimur in terram que non reuertuntur que omnia
ſunt intelligenda de lege communi. Nonnunꝙ tamē
moꝛtui caris ſuis viuentibus apparuiſſe leguntur.
aut de gratia ſpirituali facta ſibi ad poſtulanda ſuf-
fragia. aut ad inſtructionē: coꝛreptionem: ſiue conſo
lationem viuoꝛum quibus videlicet apparebant que
omnia pꝛobari pn̄t euidentiſſime per exempla. Sic
igitur declaratum eſt pꝛimo pꝛopoſito videlicet qđ
ad miſerandum moꝛtuis in purgatoꝛio. mouere nos
dꝫ eoꝛum penalis miſeria ¶.v. Secundum prin-
cipale fuit ꝙ ad eis miſerandum mouere nos dn̄t de
pꝛeterito ſuſcepta beneficia. Ad hoc autem nos inui
tat dauid rex piiſſimus et pꝛopheta in.ii.re.i. Conſi-
dera iſrael pꝛo hijs qui moꝛtui ſunt ſaul ſcilicet ⁊ iona
ta qui regebant eos hac pꝛo eoꝛum defenſione con-
tra aduerſarios dimicabāt. Sequitur filie iſrael ſup
ſaul flete qui veſtiebat coccino in delitijs. qui pꝛebe-
bat oꝛnamenta aurea cultui veſtro quomō ceciderūt
foꝛtes in pꝛelio ⁊c. que ſequuntur. Sed pꝛochdoloꝛ

omnes pene homines tam ſeculares quã etiam regu
lares ſuper receptis beneficiis moꝛtuoꝝ ingrati. cor⁊
oculũ hñt ad reliqua q̃ ſupſunt pꝛõptioꝛes ad moꝛ=
tuoꝝ ſpolia rapiendũ quã ad ipſos moꝛtuos adiuuã
dum. Vñ ſcriptũ eſt. ii. parali. xx. Venit ioſaphat ⁊ oĩs
populus cum eo ad trahenda ſpolia moꝛtuoꝝ §. vi
Tertio ad compatiendũ moꝛtuis mouere nos debet
de futuro noſtra indigentia. Qñ eñ liberati fuerint
et in conſpectu dei gloꝛiam aſſecuti ipſi nos iuuare
poterunt ſuis oꝛationibus. et nos indigebimus adiu
uari. Illos autē pꝛecipue credendi ſunt pꝛopenſius
recommẽdatos habere qui eos cũ eẽnt in locis pena=
libus adiuuerunt. Et illi maxĩe merentur poſt moꝛtẽ
adiuuari ſuffragiis q̃ dũ viuerẽt fuerũt ſolliciti pꝛo
moꝛtuis adiuuandis. Vñ ruth. i. Faciat vobiſcũ deꝰ
miſericoꝛdiam ſicut feciſtis cum moꝛtuis. Et. ii. cap.
Benedictus ſit a dño booz qm̃ eandẽ gratiã quam fe
cerat viuis: ſeruauit ⁊ moꝛtuis. Nota qñ aliq̃s gene
roſus vel valens homo tenetur in carcere de cuius li
beratione ſperatur. et ꝙ futurus ſit magnus et valde
potens magnifice retribuere illis que in ſua neceſſi=
tate compaſſi fuerint: et beneficiis ſuis adiuuerit. et
ad eius liberationẽ opam dederint efficacẽ tali liben
ter ſeruit in carcere et ad eius liberationẽ ⁊ ſolatium
cura diligẽs adhibetur. Quanto magis ergo iuuan=
di ſunt moꝛtui in purgatoꝛio quos conſtat aicos eſſe
magni pꝛincipis qui de beneficio eis impenſo letan=
tur ipſi aũt ingrati eẽ nõ poterũt ſed beneficiis ſuis
retribuere ex ſũma charitate valẽt. ⁊ ex ſumma ptãte
valebũt. Religioſus quidã oꝛationes ⁊ miſſas quas
ſecundum religionis ſue ſtatutũ ſoluere tenebat ne=

gligēter agebat Qui mortuus dure eſt de negligētia
rephenſus:et inſup ſic punit⁹. ꝙ ſuffragia q̄ pro ipſo
fiebāt iuſtus iudex diſtribuebat alijs. vt in quo pecca
uerat puniret̄. vt ſicut ipſe mortuos fraudauerat ſic
mortu⁹ fraudaret̄ nec ipſe mortu⁹ iuuaret̄ a viuis q̄
viuus neglexerat q̄ debebat ſoluere pro defunctis .ꝯ.
vii. Poſſunt aūt iuuari aīe defunctorū quattuor mo
dis ſicut docet augu. Primo ꝑ orationū ſuffragia. ſi
cut dr̄.ii. macha.xii Niſi eos qui ceciderāt reſurrecta
ros ſperaret ſupflūū videret̄ et vanū orare pro mor
tuis. Et qr̄ conſiderabat ꝙ hi cū pietate dormitionē
acceperant. optimā haberent repoſitā gratiam. Sācta
ergo et ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare
vt a peccatis ſoluant̄. ꝯ.viii. Secūdo iuuari pn̄t ꝑ
oblationū ſacrificia ſicut ſcriptum eſt .ii. macha.xii.
Judas collatione facta. xii. milia dragmas argenti
miſit hieroſolimā offerri ea ibi pro peccatis mortuo
rum. Sacrificiū aūt placens deo et ſumme efficatie
tam ꝓ mortuis q̄ ꝓ viuis eſt eukariſtie ſacramentū
in quo xp̄s veraciter continet̄. ac deo patri pro nobis
in odorē ſuauitatis affertur. Cuidam religioſo orā
ti apparuit mater eius poſt mortē quaſi ſupra crathē
ferream extenſa prunarū ardentiū ex ſuppoſita con
gerie copioſa. Cui prouide quidem admiranti et inq̄
renti q̄ nā eſſet. Rn̄dit ꝙ mater ſua eſſet q̄ tali incen
dio duriſſime torq̄batur ſibiq; conceſſum erat a deo
de grā ſpāli ꝙ ad filiū ſuū poſſet accedere ſuffragia
petitura. adſiciitq; ꝙ ſi triginta meſſias pro ipſa deuo
te diceret. prorſus purgata rurſus appareret ei Con
pletis igit̄ triginta diebus et miſſis ab illo deuotiſſi̅e
celebratis mater oīno purgata deo ſummo gratias

agens apperuit oranti filio facie iocunda et immenſo lumine radioſa. ſeq₃ eius orationib⁹ liberatā aſſeruit. eiq₃ cum gaudio vale dixit. ¶.ix. ¶Tertio iuuari poſſunt per affſictiua ieiunia. Exemplū. ii. re. iii. d̄ abner mortuo. de quo d̄r ꝙ percuſſit eū ioab in faguine et mortuus eſt. Quo audito dauid dixit ad ioab et ad oēm populū qui erat cum eo: Scindite veſtimēta veſtra et accingemini ſaccis ⁊ plāgite. ꝛc. q̄ ſequuntur. Sequit̄. Iurauit dauid dicēs. Hec faciat michi deus et hec addat ſi ante ſol' occaſuȝ guſtauero panē vel aliud quicq̄. ¶.x. ¶Quarto iuuari poſſunt per elemoſinarum ſuffragia. Tē d̄r. eccl'. vii. Paupi porrige manū tuā vt perficiatur propiciatio et bñdictio tua: ⁊ mortuo nō prohibeas grām. Min⁹ dicit ⁊ plus ſignatq₃ mortuo non ſolū non eſt grā prohibēda ſed etiam conferenda. Multi ſunt autem qui non exhibent. ſed magis prohibent. ideo ſignanter dicit dominus non prohibeas: vt ſi non velis gratiam exhibere ſaltem non preſumas aliis prohibere.

¶Incipit tertia pars huius operis Sermo primus de tribulatione que per antichriſtum excitabit̄ continens. ¶.x.

¶In primo continuantur dicta dicendis. ¶.i.

Oſt conſideratione̅ prehabitā de morte triplici videlicet nature/ gratie: et culpe: et de mortuis tam ſpūaliter ꝙ corporaliter in hoc mundo necnon et de mortuis in purgatorio nunc ordine conſequenti/ preeunte/ cōcomitante/ ac etiam dirigēt te gratia ieſu xp̄i. conuertamus oculos ad conſiderotione̅ fina=

lis et extremi iudicii. hoc aūt finale iudiciū erūt duo precedentia/duo concomitantia & duo ſubſequentia Precedentia iudiciū erunt. antichriſti perſecutio: et mundi conſummatio. Concomitantia erunt mundi conflagatio/et omniū mortuoꝝ reſurrectio. Sequētia iudicium erunt ſupplicium reproborum: et gloria beatorum. de his omnibus eſt per ordinem ſubſequēdum. ¶.ii. De ortu antichriſti. Legitur aūt ātichriſtus in babilonia de tribu. Dan naſciturus. ſicut ſctūs patriarcha. iacob non orando ſꝫ prophetando predixit. gen. l. ſiat dan coluber in via: ceraſtes in ſemita. Super quo beatus greg .xxxi. lib. moralium ait. Ceraſta grece cornua dicuntur. Ceraſtes qui hic cornutus eſſe dicitur. digne antichriſtus aſſeritur: qꝛ contra fidelium vitam cum morſu peſtifere pdicationis. armabitur etiam cornibus poteſtatis. Bene autem dicitur in babilonie/ id eſt confuſione naſciturus: vt ex loco natiuitatis inſinuetur qual s poſtmodum ſit futurus. Sicut enim chriſtus in nazareth. i. in flore concipitur: in bethleem que domus panis dicitur temporaliter de virgine naſcitur ad inſinuandum ꝙ in flore. i. in puritate ꝟginitatis materne ſpirituſſancti virtute conceptus poſtmodum naſcendo panis vite nobis eſt factus. Sic antichriſtus homo peccati. filius perditionis ſicut actor confuſionis ordinem vite totiuſꝗ iuſtitie ꝛ fundens ſectatores ſuos ad confuſionem pertrahens merito in babilonie dicitur naſciturus. Unde apoc. vii. vbi ex aliis tribubus filiorum iſrael ſignati numerantur. ſola tribus dan ſubticetur. Huius aduentus ſicut ait apl'us. ii. ad teſſa. ii. erit ſecundū operationem ſathane: quia omnia

faciet diabolo qui eū poſſidebit inſtigante et coope-
rante. Non tñ ita poſſidebit eū vt vniatur ei. ſicut in
xp̄o humanitati diuinitas eſt vnita. nec ita vexabit
eū vt careat iudicio rationis. alioqn nō imputaretur
ei quicquid ageret ſicut nec homini furioſo. Quidaz
autē dicūt q a cōceptionis p̄ncipio diabolus in vterū
matris eius deſcendet cuius virtute deinceps aletur
puer naſcetur et adoleſcet. Alii dicunt et forte verius
q a principio conceptionis ſue habebit angelum ſui
cuſtodem ſicut hñt ſinguli ceterorum hominum vſqz ad
annos diſcretionis. ſz tunc cū extolli ceperit ſup om-
ne qd̄ dicitur deus: ab angelo ſctō derelictus: pror-
ſus a diabolo poſſidebitur ⁊ ad libitū voluntatis eius
in omibus et p omia deducendus. ſicut poſſeſſor ad
libitū ſuū pertrahit: inducitqz iumentū Vñ ait greg.
Illum perditū hominē quaſi vas propriū diabolus
ingreditur qui ſpiritualiter antixp̄s nuncupatur. c. iii.
de vita antixp̄i. Veniens aūt hierlm circuncidet ſe vt
ex hoc adquirat gratiā iudeorum: et dicet ſe eſſe meſſiā
promiſſum in lege: ⁊ faciet ſabbatū cuſtodiri propter
iudeos dīē vero dñicam propter xp̄ianos. vtriſqz ſe
conformare volens vt vtroſqz decipiat. Tūc iudei cre
dentes ipm eē meſſiā quē multis tporibus expectauerūt
conuertentur ad eū et ei vnanimiter adherebūt. Erit
aūt in concupiſcētiis feminarum. ſicut dicitur dan. xi. In
aperto tamen caſtitatem et ſāctitatē oimodam ſimu
labit vt omnes ad ſe alliciat et oſtentatione ſeducat
Cor eius in tātū afferetur ſuperbiā vt legē et cerimo
nias et etiam curſus tpm ſe mutare putet. ſicut dicit
danie. vii. Et in deū propter blaſphemias. dicens ſe
deum eſſe. xp̄m aūt dicet fuiſſe ſeductorem Vñ ſicut

ait apłus.ij.ad theſſa.ij. Tunc reuelabit homo pec=
cati:filius perditionis:caput.ſ. omniū iniquoꝝ qui
aduerſatur ⁊ extollitur ſupra omē quod dicitur deus
aut qđ colitur:ita vt in templo dei ſedeat oſtendens
ſe tanquā ſit deus. Ueniens eñ in hieruſalē in tem
plo quod reedificabunt iudei adherentes ei: ſedebit
adorari faciens ſe ſicut deū. Ueniet autem ſicut ait
apłus:in omni virtute poteſtatis humane ⁊ opulen=
tie temporalis. Creditur enim ꝙ reuelante magiſtro
ſuo et poſſeſſore diabolo inueniet theſauros occul=
tos quibus vtatur ad vanitatem et gloriam mundia
lem ⁊ ad multoꝝ perniciem/quos videlicet expectabit
magnifica largitione donoꝝ. Ueniet nichilominus
ſecundū operationē ſathane in oībus ſignis ⁊ prodi=
giis medacus:et in omni ſeductione iniquitatis. Si
cut apo.i. faciet ſigna et prodia que homines viden=
tes in admirationem inducent et ſeductionē. Dicun
tur autem ſigna mendacia vel quia non erunt vera
ſed fantaſtica:quia diabolus cuius virtute operabit
preſtigiabit oculos videntiū vt videatur eſſe quod
non eſt.vel non eſſe quod eſt:aut aliud et aliud eſſe.
et ſic oculi videntiū illudentur. Uel dicuntur menda
tia:q2 ad confirmandū mēdacia:⁊ ſeducēdū animas
oſtenduntur. Et re vera huiuſmodi ſigna non dñt mi
racula.ſed mirabilia dici pñt. Mirabile eñ eſt face=
re preter ſolitum curſum nature. Diabolus aūt ſub=
tilem habens intelligentiā ⁊ longā experientiā quod
natura facit ſucceſſiue: ipſe ſcit quaſi in inſtanti.i. ſu
bito et imperceptibiliter operari. Sicut magi phara
onis virgam in ſerpentes ſubito conuertiſſe legun=
tur. Miraculum autem facere ſolius eſt diuine pote

ſtatis:quia ſicut ſolus ipſe eſt actor nature. ſic ipſe ſo
lus poteſt naturam trāſmutare. De antichriſto dicit
apo. xiii. Et vidi de mari beſtiam aſcendentem habē
tem capita ſeptem, et cornua decem: et ſuper capita
eius nomina blaſphemie. Et beſtia quam vidi ſimi=
lis erat pardo:propter varietatem duplicitatū & con=
uerſatione. Et pedes eius ſicut pedes vrſi: propter
ardorem libidinis. Et os eius ſicut os leonum pro=
pter immenſitatem crudelitatis: et dedit illi draco.
idest diabolus virtutem ſuam et poteſtatē magnam
Nam ſicut ait greg. xxxii.li. moral. In omni faſtu
fallacie et virtutis robore et culminis elatione pro=
ſperabitur antichriſtus:quia tota virtus diaboli in il
lo damnato homine congeſta denſabitur. Sequitur
in apoca. Et vidi vnū de capitibus ſuis quaſi occi=
ſum in mortem:et plaga mortis eius curata eſt. Nā
ſicut chriſtus promiſſus mortuus eſt et reſurrexit:ſic
antichriſtus vt appareat chriſtus in lege promiſſus
ſimulabit ſe mortuum: et poſt arte magica et opera
tione demonum ſe mirabiliter ſuſcitaturum. Et admi
rata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam, id eſt beſtiam ſe=
quentes et et damnabitur adherentes: et adorauē=
runt draconem id eſt diabolum qui dedit poteſtatē
beſtie:et adorauerunt beſtiam dicentes. Quis ſimi=
lis beſtie, ſcilicet in miraculis faciendis: et quis pote
rit pugnare cum illa Et datum eſt ei os loquens ma
gna, ſcilicet ſe magnificando et blaſphemiam ſe xp̄m
eſſe mendaciter aſſerēdo. De ipſo quoqȝ dr̄ da. x. Fa
ciet iuxta voluntatē ſuā et eleuabitur et magnificabi
tur aduerſus oēm deū et aduerſus deū deorū loque=
tur magnifica. Et. viii. eiuſdē. Cū creuerint iniqui=

tates conſurget rex impudẽs facie: ⁊ intelligens pꝛo poſitiones. et roboꝛabitur foꝛtitudo eius. ſꝫ non indi tibus ſuis: et ſupꝛa quã credi poſt vniuerſa vaſtabit et pꝛoſperabitur et faciet. §.iiii. De perſecutiõe antixp̄i. Eſt aũt aduertendum ꝙ antichꝛiſtus vtetur quadꝛuplici modo ad homines ſubuertendũ: videlicet callida perſuaſione. donoꝛum largitione miraculoꝛum operatione: et toꝛmentoꝛum afflictione. Pꝛimus ergo modus homines ſubuertendi erit callida pꝛedicatio vel perſuaſio. Pꝛedicabit enim legeꝫ nouam pꝛauam eſſe. deſtruet pꝛopoſſe cultum dei. ritum eccl'ie: et iuge ſacrificium vt dictum eſt dan. viii. vſqꝫ ad pꝛincipem foꝛtitudinis magnificabitur: et ab eo tulit iuge ſacrificium: et deiciet locum ſanctificationis: eius robur quoqꝫ datum eſt ei contra iuge ſacrificium: et poſterneretur veritas in terra: ⁊ pꝛoſperabitur et faciet. Vere pꝛoſternetur veritas quoniã falſitas publice pꝛedicabitur nec veritas permitetur pꝛedicari. nec a fidelibus etiam audiri peruerſe exponetur ſcriptura. ſacra. nec veraciter exponi a catholicis permittetur §.v. Secundus modus ſubuertendi erit per donoꝛum ampliſſimã largitionem Inueniet enĩ theſauros occltos vt dictũ eſt per quos ad ſe ſequendũ et ſibi adherẽdũ plurimos inſtigabit. Cũ enĩ in multis regnet cupiditas: facilꝰ ad eũ iclinabunt cupidi: videtes ꝙ ſequaces ſuos ditabit falſã qꝫ felicitatẽ eoꝝ ad decipiẽdũ alios oſtẽdabit. §.vi. Tertiꝰ modꝰ ſubuertẽdi erit p̄ toꝛmẽtoꝝ afflictionẽ Nã ſic ait dñs mat. xxiiii. erit tũc tribulatio magna qualis nõ fuit ab itio mũdi vſqꝫ mõ neqꝫ fiet. Et hoc innuit apo. i. vbi dꝛ. Pedes eiꝰ ſiles auricalco ſicut in

camino ardenti. Per pedes em̄ vltima xp̄i membꝛa per. caminum ardentē tribulationis vehementia deſignatur. Exhibebit enim antixp̄s toꝛquendo fideles omnia genera toꝛmentoꝝ que antiquitus in ſanctis martyꝛibus ſunt impleta: et omnem ingenii ſui ſubtilitatem acuet vt ferocitatem ſui pectoꝛis impleat: nouis et inauditis ſuppliciis affligendo nec per partes. ſed ſimulis tota crudelitatis eius imanitas exercebitur: ne requiē aliquantulam aut interpollationē habentes vires reſumerēt quo minus in cruciatibus vincerentur. Vn̄ de antixp̄o dicit dan. viii. Interficiet robuſtos et populum ſanctoꝝ̄ ſecundū volūtatē ſuam. Quod exponens greg. xxxii. moꝛal. ait. Tunc non ſolū in repꝛoboꝝ̄ mentibus ſed etiam in electorum coꝛpoꝛibus crudelitate ineſtimabili ſine qualibet obiectione graſſabitur Robuſtos ergo interficiet cum eos qui mente inuicti ſunt coꝛpoꝛaliter perimet vel certe robuſtos et populum ſanctoꝛum ſecundum voluntatem ſuam interficiet: cum eos qui robuſti ac ſancti credebantur ad nutum ſue voluntatis trahet. Durabit autem hec tribulationis immanitas tribus annis et dimidio tantum: ne ſi diutius duraret patiētia ſanctoꝛum pꝛoꝛſus deficeret. Sicut enim ait ſaluatoꝛ. niſi bꝛeuiati fuiſſent dies illi non fieret ſalua omnis caro. ſed pꝛopter electos bꝛeuiati ſunt dies illi. Ecce pius dominus ſicut tribulationem venturaꝫ pꝛenunciauit: ſic et eius abbꝛeuiationem pꝛedixit vt ad ipſam ſuſtinendam per pꝛouidentiam muniremur. Quia ſicut ait greg. dominus ac redemptoꝛ noſter perituri mundi pꝛecurrentia mala denunciat vt eo minus perturbent venientia quo fuerint pꝛeſcita

Minus eñ feriunt iacula que pꝛeuidẽter et nos tole
rabilius mundi mala ſuſcipimus: ſi contra hec per ꝓ
uidentie clipeum muniamur. Pꝛedixit etiam vtrū
qꝫ: vt et ſi ex pꝛonunciata tribulatione tam hoꝛribili
terremur. audita tamẽ eius abꝛeuiatione per patien
tiam ſumptis viribus armaremur. §. vii.

Quartus modus ſeducendi erit per miraculoꝛū ope
rationem. De ātixp̄o enim loquens apoſtolus. ii. ad
theſ. ii. ſic ait cuius aduẽtus eſt in oī virtute ⁊ ſignis
et pꝛodigiis mendacibus: vt dictum eſt et multa mi=
rabilia facturus eſt per artē magicā ſecunduꝫ opera=
tionem ſathane: qui in omnibus eius operibus erit
actoꝛ et rectoꝛ: §. viii. De pſeudo ap̄lis ātichꝛiſti

Nec contētus erit antixp̄s qꝫ ipſe ſolus pꝛedicet et ſe
ducet homines: ſed etiam diſcipulos congregabit:
quos et ap̄los nominabit. qui eum vtiqꝫ pꝛedicent ſi
cut xp̄s diſcipulos ad pꝛedicandū euangelium deſti=
nauit. Iſti aūt ſatellites antixp̄i: ſeu pſeudo ap̄li pꝛe
dicabunt vbiqꝫ. et mirabilia quaſi miracula facient
quibus innumerabiles de omī natione ſeducēt. Sicut
eñ xp̄s ap̄los ſuos miſit ad pꝛedicandum: et ad mi=
racula faciendū: ſic antixp̄s pſeudo ap̄los per totum
oꝛbem mittet ad omnes nationes ad quas perſonali
ter accedere non valebit. Hi ciuitatem ſanctam hie=
ruſalem calcabunt menſibus. xlii. ſicut dꝫ apoc. xiii. ⁊
eccl̄iam perſequentur annis tribus ⁊ dimidio quibus
antixp̄s regnabit. Hi peſſimi erūt in vita: tū ſctitatē
per hypocriſim ſimulabunt. Vñ pene omnes decipi=
ent partim apparentia ſanctitatis: partim violentia
poteſtatis partim miraculis reputatis. Hos deſcri=
bens ap̄lus iohan. apocali. xiii. ait. Et vidi aliam be=

ſtiam aſcendentem de terra. Poſt primam beſtiam quam viderat aſcendentē de mari: per quam ſignificatur antichriſtꝰ et ſui principes. Alia beſtia eſt ipſe idem et pſeudo apoſtoli famam eius vbiqꝫ diuulgantes qui iure dicuntur beſtia quia in beſtia eſt ſeua crudelitas violenta rapacitas et inſaciabilis edacitas Omnia hec erunt in antichriſto et ſuis. Dicuntur etiam beſtia in ſingulari. ꝓpter vnanimē conſenſū et cōcordiam ad nocendum. Dixit ergo beatus iohannes Et vidi aliā beſtiā aſcendentem de terra et habebat cornua duo ſimilia agni que ſunt ſimulatio vite ꝛ ꝑuerſio doctrine: vel vita mala et miracula oſtēſa. Et loquebatur ſicut draco id eſt ſicut dyabolus quia ſicut ſpūſſctūs loquebatur in apoſtolis criſti. ſicut dixit eis dominus math. x. Non vos eſtis qui loquimini: ſed ſpiritus patris veſtri qui loquitur in vobis: ita malignus ſpūs i apoſtolis antichriſti. Et poteſtatē prioris beſtie oēm faciebat in cōſpectu eius. i. oēs modos decipiendi quibus decipiet antixp̄s facient in conſpectu dyaboli ꝛ antichriſti. Sicut em̄ apoſtoli faciebāt oīa vt placerēt chriſto: ſic iſti vt placeant antichriſto a quo ſperabunt ſe honores et diuicias accepturos. Dicitur em̄ dan̄. xi. multiplicabit gloriam ꝛ dabit ei honorem. Sequitur et fecit. i. faciēt terrā. i. in habitantes in ea adorare beſtiā primam. i. ātichriſtū. et fecit. i. facient ſigna magna. ſcilꝫ ad homines ſeducendum vt etiā ignem faceret de celo deſcendere i terraꝫ in conſpectu hoim. hoc ad litteram facient virtute demonū: ſicut feciſſe leguntur. Job i. Vel ſicut apoſtolis chriſti datus fuit ſpūſſcūs in ſpē ignis actu. ii. ſic illi dabunt ſpiritum malignum in ſpē ignis. ꝛ quia hec ſigna non fient in occulto ſed in publico in conſpectu

hominum. ideo ꝙ plurimi decipientur. Uñ dꝫ ibidem Et ſeducit. i. ſeducet hitantes in terra per ſigna que data ſunt illi facere permiſſione diuina. Uñ domin⁹ math. xxiiii. predixit. Surgent pſeudo chriſti et pſeu do propħe et ſeducent multos ⁊ dabunt ſigna magna et prodigia vt in errorem mittantur ſi fieri poteſt eti am electi propter quod ſicut ait grego. xxxii. lib. mo⸗ ralis penſemus que erit humane mentis illa ✝ten⸗ tio quādo et pius martyr corpus tormentis ſubiicit et tñ ante eius oculos tortor miracula facit. Cui⁹ tūc virtus non ab ipſo cogitationum fundo quatiatur: quādo is qui ſlaris cruciat miraculis choruſcat. Ex. vehementia tentationis huius etiam ſapientiſſimi ſe ducentur ſicut bene deſignatur apoc. xii. Cauda dra conis trahebat ſecum tertiam partem ſtellarum ⁊ de antichriſto dꝫ dañ. viii. Deiecit de fortitudine et de ſtellis et cōculcauit eos. Qd exponēs greg. xxxii. mo ral᷑. ait. De fortitudine et de ſtellis deiecit: quia non nullos et luce iuſticie reſplendentes et ſapientie cla⸗ ritate fulgentes et virtute operis robuſtos frangit. Ceterum pſeudo apoſtoli precipient, et cum ingenti poteſtate compellent habitātes in terra vt faciāt ima ginē beſtie. i. antixpi vt eam faciāt adorari ſicut fecit nabugodonoſor danie. iii. Et dabitur illis a diabo⸗ lo. deo ſcilicet permittēte vt debet ſpm̄ malignū ima gini beſtie. et faciant eam loqui et moueri ad maio⸗ rem hominem ſubuerſionem et loquetur imago be⸗ ſtie per malignum ſpiritum. ſicut olim in ydolis da⸗ bant demones reſponſa. Et facient omnes diuites et pauperes puſillos et magnos. liberos ⁊ ſeruos hēe caracterē. i. aliqđ ſignū antixpi repñtatiuum vel ad

litterã inſertionem ſui nois in dextera manu aut in
frontibꝰ ſuis euident̄ ⁊ materialiter: ſicut hodie poꝛ
tant iudei ſigna deſignantia ipſos eſſe iudeos. Ad=
huc iſti maioꝛa facient per pꝛincipes qui eis adquie=
ſcent in omnibus ꝙ q̄cunqꝫ non adoꝛauerit imaginē
beſtie occidatur. et ne quis poſſit emere aut vendere
niſi habeat caracterē beſtie. i. ſignū per qđ dinoſcat̄
pertinere ad antixp̄m. aut nomē vt ſcientia chꝛiſto di
cuntur xp̄ani ſic illi ab ãtixp̄o ãtixp̄ani vocent̄. Hec
aũt faciēt vt hoĩes extrema neceſſitate cognant̄ anti
xp̄o et ſuis dãnabilit̄ adherere. ¶ ix. De enoch et he
lia. In hac tanta neceſſitate non oino deſeret dñs ſo
cios ſuos ſed ad eoꝛū ꝯſolationē mittet enoch et he=
liã. ſicut dꝛ apoc. xi. Ad hoc eñi in paradiſo terreſtri
viuentes. diu reſeruati ſunt: vt illo tp̄e venientes anti
xp̄m redarguant. veritatē: defendant ſeductos reuo
cent ac vacillantes in fide confirment: pꝛophetabunt
autē diebus mille ducentis. lx. amicti ſaccis. i. tribus
annis et dimidio p̄dicabūt pniam verbo pariter ⁊ ex
emplo: ſicut et ãtixp̄s tempoꝛe predicabit. ip̄m autē
ãtixp̄m coꝛã omi populo arguent ac mendacē et fal=
lacē oñdēt. ¶ Tunc beſtia faciet aduerſus eos bellū. ſ.
diſputando/blandiendo/pꝛomittendo comminando
coꝛpoꝛaliter affligendo: et vincet eos coꝛpoꝛaliter oc
cidendo ¶ Et iacebūt coꝛpoꝛa eoꝛū inſepulta in platea
hieruſalem: et non ſinentur poni in monumentis vt
ſcilꝫ homines videntes non audeant eos confirmari
et magis timeãt ãtixp̄m. ¶ Tunc erit tanta tribulatio
qualis non fuit antea nec poſt erit. Antixp̄s eñi ⁊ ſui
gaudebunt et iocūdabūtur et epulabuntur et mune=
ra mittent ſibi mutuo pꝛo moꝛte ſcilꝫ iſtoꝛum qui eis

reſiſtebant: et contrarii erant tam operibus q̄ verbis et predicationibus eorū. Et ſicut iſti mali gaudebūt ſic iuſti et fideles lugebunt: terrebūt ⁊ ab ipſis cōfun dentur: ſed faciet deus cum tētatione proventū. naz poſt tres dies et dimidium diua virtute reſurgent iā non ulterius morituri. Erit aūt eorū reſurrectio ma nifeſta ac clara: ut ſicut impii prius gaudebant. boni vero lugebant. Sic viceuerſa om̄es mali ſtupent ter reantur et in ſeipſis confundantur boni vero gaude ant vireſq̄ reſumant ac in fide confirmentur et deo gratias agant. Audietur etiā vox magna de celo vo cantis eos in gl'iam. et cunctis videntibus aſcendent in celum glorioſi videlicet et fulgentes. Tunc aliqui movebuntur ad pn̄iam alii vero ad duriciam tunc iu dei videntes ſe deceptos fuiſſe convertentur ad xp̄m

§. x De interitu antixp̄i. Antixp̄s autē veniens in hieruſalē in montem oliueti vn̄ dominus ieſus aſcē dit ad patrem ſimulabit ſe velle aſcendere in celum ſed ſicut dicitur dan̄. xi. In paucis diebus conteretur quia ſecundū greg. xxxii. moral' non angelorum bel lo non ſanctorū certamine: ſed ipſius aduentu iudicis ſolo oris ſui ſpiritu eterna morte ferietur. Et hoc eſt q̄ dicit apoſtolus. ii. theſſa. ii. Quem dn̄s ieſus inter ficiet ſpiritu oris ſui ibiq̄ ſeductor ille peribit vn̄ ſal uator ad celos aſcendit. Poſt eius interitū non ſta tim veniet dn̄s ad iudicium ſed electis qui in antixp̄i perſecutione titubauerunt. xlv. dies ad pn̄iam conce dentur. Quanto vero poſt tempore venturus ſit dn̄s penitus ignoratur. In diebus illis fiet quaſi ſilentiū in celo id eſt pax in eccl'ia tribulatione ceſſante. Tūc miniſtri antichriſti gaudebunt nuptias ⁊ conuiuia ce

lebrantes ac ludos diuerſi gñis exercentes atq; dicẽtes. licet preceptor noſter mortuus ſit modo tamẽ habemus pacẽ et ſecuritatẽ. Sed ſicut ait apl's. i. ad. the v. Cum dixerit pax ⁊ ſecuritas repentinus illis ſuperueniet interitus. Et ſicut ait ſaluator. math. xxiiii. Sicut fuit in diebus noe ita erit aduentus filii hoĩs Sicut enĩ in dieb⁹ erant ante diluuium cõmedentes et bibentes: nubentes et nuptui tradentes vſq; ad eũdẽ diẽ in quo introiuit in archam noe ⁊ non cognouerũt donec venit diluuium et tulit oẽs. ita erit aduentus filii hominis.

¶ Sermo. ii. de cõſummatione mũdi. ꝯtinens. §. xi.

C Onſũmationẽ ſeculi multa ſigna ꝑcedẽt: vt videtes hoies timeãt ac ad pniam excitentᷓ ꝓpinquũ eſſe iudiciuȝ ꝑnoſcẽtes. Huiõi aũt ſigna ſũt ſatane ſolutio charitatis infrigidatio. iniqͥtatis inũdãtio oĩbus mũdi ꝑtib⁹ facta cõmotio. §. i. Primuȝ ergo ſignũ erit ſatane ſolutio. i. ꝑtãtis ei⁹ laxatio: ⁊ iaȝ ꝟtute paſſionis dñice diminuta et ligata fuit ꝑtãs q̃ prius in hoies vtebatur. vt nõ enĩ poſſet nocere hoib⁹ q̃tũ vellet nec q̃tũ ante ſolebat. ligatus aũt detẽtus eſt vſq; ad tp̃s ſtatutũ quo ſoluẽd⁹ eſt vt lõge plus ſolito ſeuiat tentãdo pſequẽdo. ⁊ multiplicitẽ infeſtãdo ad maiorẽ ſubuerſionẽ et dãnationem hoim ipſoꝝ ad maiorẽ vero ꝓbationẽ et purgationẽ ꝑfectiſſimã electorũ. Nã i fine mundi boni erũt optimi. ⁊ mali erũt peſſimi. vt ſicut dr apo. vlti. Qui ſctũs eſt ſctificetur adhuc et iuſtus iuſtificetur: adhuc et qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. Stultus aũt diabolus vt dictum eſt multis et miris modis totam rabiẽ ſuã. crudelitatẽ iniquitatẽ, ac aſtutiam exercebit. ſciens q: modicũ

tempus habet: ſicut dicitur apoc. xii. Unde ad vigilãtiam et cautelam nos ãmonet beatus petrus. v. Adverſarius veſter dyabolus tanꝗ leo rugiens circuit querens quam devoret. Et pſalmiſta. Inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua. Quod exponens greg. xxxii. moral. ait. ad apertam potentiam ſuffeciſſet ut leo eſſet etiam ſi inſidians nõ fuiſſet. Rurſum ꝙ ad verſucias occultas non ſeciſſet ut inſidians ſureiperet et ſi leo non eſſet. Sed quia hic antiquus hoſtis in cunctis ſatis viribus effrenatur: ſevire per utrãꝙ permittitur: ut contra electos in certamine et fraude et virtute laxetur virtute ꝑ potentiam fraude per ſigna. Recte ergo inſidians per miraculorum ſpeciez leo per fortitudinem ſecularem: ut eniz eos qui aperte iniqui ſunt pertrahat ſecularem potentiam: oſtendat: ut viros etiam iuſtos fallat: ſigna ſanctitatis ſimulat. Idem etiam grego. exponens illud dan. viii. Dirigitur dolus in manu eius. ait in manu eius dolus dirigitur quia fraus per opus adiuuatur: qđ enim fallendo dicit hoc mira faciendo aſſerit. Nam quicquid lingua mendax ſimulat: hoc quaſi veruz eſſe manus operis oſtentat. ¶ ii. Secundum ſignuz erit charitatis infrigidatio ſicut predixit dominus math. xxiiii. Refrigeſcet charitas multorum. Sicut enim ſeneſcente microcoſmo. i. hoie qui a phis dicitur minor mundus ſolet calor naturalis diminui: et appropinquante morte magis ac magis minuitur donec in morte prorſus deficiat ſic in maiori mundo ſeneſcente et ad ſui terminum appropinquante charitas que eſt calor vite ſpũalis refrigeſcet et penitus deficiet. Ait eñ. Ari. ꝙ ſeniũ eſt frigidũ / ſiccum / et morbidum

Sic mundus morti: id eſt extremo iam propinquus frigidus eſt per defectum charitatis et ſiccus per defectum deuotionis. In his enim duobus conſeruatio vite ſpiritualis exiſtit. Cum igitur iam charitatis videamus feruorem pene penitus extingui ac deuotionis humidum exſiccari quid aliud cogitare debemus niſi ꝙ prope eſt interitus huius mundi. Qđ eñ antiquatur et ſeneſcit prope interitu; eſt heb. xi. Si quis attente conſideret in quolibet ſtatu tam regularium ꝙ ſecularium tam clericorum ꝙ laycorum tam ſubditorum ꝙ prelatorum ꝙ indeuote deo ſeruitur ꝙ tepide adoratur ꝙ irreuerenter oratur ꝙ arido corde laudatur. immo potius contemnitur dehonoratur turpiter ac deteſtabiliter blaſphematur manifeſte videbit charitatem ad deum non ſolum frigeſcere: ſed iã ita notabiliter friguiſſe vt pene videatur extincta. De charitate ad proximũ quõ iam plene deffecerit. clamant nudi clamant famelici clamant inedia morientes. Relegata eſt miſericordia a filiis hominum clauſa eſt ianua pietatis, contracta eſt largitas niſi qui vanitati aut cupiditati deſeruit. aruit fons compaſſionis et viſcera ſua clauſit et ſic non reſtat aliud niſi ꝙ cito fiat iudiciũ ſine miſericordia illis qui ob charitatis defectũ miam non fecerũt. § iii. Tertiũ ſignum erit iniquitatis inũdatio. nã timore dei poſtpoſito et amore reiecto et honore cõtempto quid reſtat niſi malorum inũdatio. iniquitatũ multiplicatio innumerabilium indicibiliumq; ſuper abundantia peccatorum. Ideo videmus impletũ illud ozee. iiii. nõ eſt miſericordia non eſt veritas. non eſt ſcientia dei in terra maledictum et mẽdacium inũdauerũt: ⁊ ſan

guis ſanguinē tetigit. Et clare videm⁹ īpletū qḋ ꝑ dixit apľus. ii. ad thi. iii. In nouiſſimis dieb⁹ inſtabūt tp̄a ꝑiculoſa et erūt hoīes ſeipos amātes amore. ſcʒ priuato. de quo dicit augu. Ciuitatē diaboli fecit amor ſui vſqʒ ad cōtēptū dei. Ex iſto ei amore oīa mala prouenīūt. ſicut ex charitate ꝯſtat pullulare virtutes. Unde poſt illḋ erūt hoīes ſeipos amātes. ſeqͥtur cupidi elati ſupbi/blaſphemi parētib⁹ non obediētes ingrati celeſti ſine affectione. ſine pace criminatores incontinentes immites ſine benignitate. proditores proterui tumidi voluptatuʒ amatores magis q̄ dei Tales etiā deſcribit apľs. ro. i. dicens eos eſſe repletos omni iniquitate. malicia fornicatione/ auaricia nequitia/plenos inuidia/homicidiis cōtentione/dolo malignitate/ſuſurrones/ detractores/ deo odibiles/cōtumelioſos/ſupbos elatos et inuentores malorum inſipientes/īcompoſitos/ ſine affectiōe ſine federe abſqʒ mia. O ſi qͥs lynceis oculis ꝯſcientiarū parietes penetrare et cordiū occulta luculentē poſſʒ īſpicere. occurrerent crimīa q̄to ſecretariora tāto forſitā grauiora. Sʒ ne publicem⁹ occulta dedecoris aut parietē fodiamus vt appareat idolū obhoiationis: quia nec teſtes ſum⁹ nec iudices oculorū. ſʒ aliū hēbūt iudicē/nō regē vel ꝑncipē. ſʒ ꝯſciētiaꝝ ſecretiſſimū īſpectorē q̄ oīa nuda ſunt oculꝭ ei⁹ q̄ ſicut nichil deſeret in ſcrutatū ita nichil ꝑterſet īpunitū. Videamus q̄ palā corā ſole gerūtur q̄ nec ignorari pn̄t nec aliqua tergiuerſatione celari nec excuſationis pallio operiri quia tam impudenter agūt hodie peccatores vt frontē meretricis excedere videātur. De qͥbus dictū eſt e iſa. iii. pct̄m tuū quaſi de ſodoma adicauerūt īmo laudāt

ꝑctõr in deſideriis aīe ſue: et iniquus benedicitur: et pˀublicatis peſtiferis adinuētionibus vitioꝝ q̄ eſt in eis aſtutioꝛ et effrenatioꝛ ille ꝓbioꝛ/ſapientioꝛ vaſētioꝛ iudicaṫ. Uerecūdia quoqꝫ importabil' innocētē vel minus impiū eſſe inter hoīes ſceleratos: ſimplicē inter vulpes colūbam inter vultures. agniculū inter lupos. Inhonoratur deus iniquis operibus ⁊ linguis non ſolū peioꝛantium: ſed blaſphemātium nomē eiꝰ ſceleratiſſime laceratur: eius mandata contemnuntur ꝓmiſſiones vilipendūtur. cōminationes non timentur ſupplicia non hoꝛrētur leges abolentur: et ꝓ libito voluntatis neqꝫter exponūtur. Et ſicut ait cipꝛianus. cōſenſere iura pctis et cepit licitū eſſe q᷑ publicū eſt iura iniuriis militant: et iniurie ꝓ iuribus inducuntur. abuſiue conſuetudines ſanciūtur. legē habentes ſine lege viuūt: et legibꝰ abutūtur. Diues pauperem ſuppeditat: et potēs oppꝛimit impotentē vulpes cuniculū lupus agnū. vultur columbā accipiter alaudem deuoꝛat: impius iuſtū et ſimplicem verſipellis. facti ſunt homies ſicut piſces maris et ſicut reptilia non hn̄tia pꝛeceptoꝛē. in mari pyꝛate pꝛedātur in viis inſidiātur pꝛedones. latrones in nemoꝛibus: fures in domibus in vꝛbibus abūdant ſediciosi in curiis pꝛoditoꝛes ſeuit inuicē diſcoꝛdantiū malicia litigiis replentur oīa veritas odio habe. ac etiam pꝛocul abiicit iuſticia ſeuit rapacitas cupiditas dn̄aṫ. Quid plura: q̄ lingua poteſt exꝓmere: aut q̄s intellectꝰ cogitare ſufficeret q̄/quot/qualia/q̄taqꝫ flagicia cōmittūtur. Qꝛ em̄ non ꝓfert cito cōtra malos ſentētia: filii hominū abſqꝫ vllo timoꝛe perpetrāt mala. Cū igitur multitudo ſit tā̄ ſcelere: nec ſpari poſſet coꝛrectio qn

potius quotidie creſcit malicia. inſoleſcit temeritas
ſperatur impunitas: et in immēſuꝫ iniqtas cumulatꝫ
quid reſtat niſi doloꝛ et gemitus. Non enī ſenio cri=
mina moꝛiuntꝫ. nec vetuſtate tpoꝝ obꝛuūtur. qnimmo
velut ī dꝛacōnio capite reſecato alia validius ꝛ numero
ſius pullulantia renaſcūtur Sic addūtur pctā pecca
tis adinueniūtur pctā. multiplicātur abſqꝫ numero:
et peccandi libidinoſa rabies ardētius inflammatur
Quid igitur amplius expectare debemus: niſi ꝙ in
breui ſit finis a iuſto iudice tot et tantis flagiciis: taꝫ
hoꝛrendis abhominationibus imponēdus. Debem⁹
enim diligentē aduertere et mēoꝛiter retinere qđ gen.
vi. legimus. Videns deuſqꝫ multa malicia hominū
eſſent in terra: et cuncta cogitatio coꝛdis hūani intē=
ta eſſet ad malū omni tpe penituit eum ꝙ hominem
feciſſet in terra. Et infra. Finis vniuerſe carnis ve=
nit coꝛam me: repleta eſt terra iniquitate a facie eo=
rum: ꝛ ego diſperdam eos cum terra. Ecce quod pꝛo
pter multiplicationem et redundantiam peccatoꝛuꝫ
ad purgationem mundi et exterminationem homi=
num impioꝛū immiſit deus cathacliſmum aquarum
Item gen. xviii. dixit dominus ad abꝛahā. Clamoꝛ
ſodomoꝛum ꝛ gomoꝛreoꝛum multiplicatus eſt ꝛ pec
catum eoꝛum aggrauatum eſt nimis. Et ſequitur. ꝙ
pluit dominus ignem et ſulphur de celo. quinqꝫ ciui=
tates oīno ſubuertēs cū oībus hoīb⁹. necnō ꝛ infanti
bus iumētis. Itē qñ multiplicata ſunt pctā populi ca
naan: et pꝛecepit dñs filiis iſrael vt in ingreſſu ſuo in
terrā pmiſſionis pꝛoꝛſus exterminarēt eos nec quē̄qꝫ
viuere pmitterēt. Vñ qꝛ aliqbus pepercerūt increpari a
dño meruerūt ſicut dꝛ ioſue. ii. Itē diu ſuſtinuit dñs

peccata filiorum iſrael. ſed poſtꝙ complete ſunt ini-
quitates eorũ eiecit eos a facie ſua de terra ſua: trāſ
ferens eos in exteras nationes. primo decem tribus
ſicut habemus. iiii. re. xvii. poſtea duos trib⁹. iiii. re.
vlti. ſed illa abiectio ſeu tranſactio fuit temporalis.
Unde poſt annos. lxx. redierunt: ſed poſtmodū quia
chriſtum dñm crucifigēdo inmaniſſe peccauerũt ter
ram ſuam vſqꝫ ad antichriſti tpūs irrecuperabiliter
amiſerunt. Sic etiam exterminata ſunt regna calde
orum / medorum / et perſarum: necnon et grecorum
que ſuis temporibus potentiſſima fuerunt et maxi-
ma: tamen propter iniquitates eorum ad nichilum
ſunt redacta. Denicꝫ nuper diebus iſtis etiam chri-
ſtiani noſtri propter peccata nepharia que magis ta
cenda cenſui ꝙ pandenda iuſto dei iuditio per man⁹
infidelium trucidati / captiuati / vel in fugā conuerſi.
de terra ſancta promiſſionis quam dominus ieſus
ſua benedicta natiuitate conuerſatione / et morte ſa
cratiſſima conſecrauit: turpiſſime ſunt eiecti: qꝛ fla-
gicioſam eorum vitam non potuit amplius ſuſtinere.
Hec omnia ſupradicta que ſunt quedam particula-
ria dei iudicia: ſunt etiam futurorum ſigna pro noſtri
ca: et futuri iudicii generalis exempla: qm̄ ſicut deus
illorum iniquitates vſqꝫ ad prefinitum tempus pati
entiam expectauit: et poſtmodum iudicium ſuum
exercens inflexibiliter ire ſue furorem ſuper eos ef-
fudit. Sic de generali iudicio firmiter eſt tenendum
ꝙ quando ſit preciſe futurum: omni viuenti ſit in
eternum / niſi cui fuerit a domino reuelatum.

§. iiii. Quartum ſignum futuri iudicii erit
in diuerſis mundi partibus facta commotio. Ante

conſummationez enim mundi neceſſe eſt magnas et mirabiles commotiones fieri in oībus creaturis. Sicut nanqꝫ deus p̄imū ſuū aduentū in mundū qui debebat eſſe gratioſus et amabilis per ſuos prophetas p̄nunciari voluit: multiſqꝫ figuris et enigmatibus p̄eſignari: ne ſi ſubito veniret hoīes non agnoſcerēt quin potius vt ipm agnoſcentes cū omni deuotiōe ſuſciperent/ac anteq̄ veniret ad eius ſuſceptionē deuotam cū omni ſe diligentia p̄pararēt. Sic ſecundum eius aduentū terribilē ⁊ horrendū per oēs prophās ſuos voluit proclamari: multiſqꝫ ſignis p̄cedentibus propinquū eſſe iudiciū faceret demonſtrari: vt ſaluādi qui boni ſunt ad meliora et ampliora p̄uocētur: et qui in peccatis ſunt citius ad pniam conuertanť. Reprobi vero inexcuſabiles merito iudicētur. Unde beatus greg. ait. Saluator noſter nos patos īueniri deſiderans ſeneſcentē mundū que mala ſequātur denūciat vt nos ab eius amore cōpeſcat: appropinquante eius termino q̄te perſecutiones p̄ueniunt innoteſcit vt ſi deum in tranquillitate metuere nolumus: vicinū eius iudiciū vel perſecutionibus attriti timeam⁹ Itē quando paterfamilias contra aliquē p̄pter iniurias vel contumelias ſibi factas vehemēter eſt iratus oēs eius domeſtici et aīci ad dn̄i ſui vindicandas iniurias vnanimiter animantur. Sic omnis creatura factori ſuo deſeruiens excandeſcit in tormētis cōtra impios ad vindicandum iniurias creatoris. Item cū exigente iuſticia in quibus quis peccat per hec et torquetur Nos autem cunctis creaturis abutentes delinquimus iuſtum eſt vt in cunctis ⁊ a cunctis a iuſto iudice torqueamur vt impleať qđ dicit ſap. v. Pugnabit pro eo

Orbis terrarū contra insensatos sicut ait gre. Omnia que ad vsum vite accepimus ad vsū cōuertimus cul pe sz oīa que ad vsuz nře prauitatꝭ cōuertim⁹: ad vsū nobis vertentꝫ vltionis. Tranquillitatē pacis hūane cōuertim⁹ in vanā securitatē ꝛ ideo iuste sicut ait sal uator mat. xxiiii. Surget gēs contra gentē: ꝛ regnuz aduersus regnū. Peregrinationē vie ꝓ habitatione dileximus patrie ideo erūt terre motus. Salutē cor porū in vsuz redigim⁹ vicior. ideo erūt pestilētie vber tatis abūdantiā non ad necitatē carnis assumpsimus sed ad pueritatē intorsimus voluptatꝭ iō erit fames serenitatē aeris conuertimus ad vsum terrene dele ctationis. ideo erunt fulgura / tempestates / et toni trua. Iure igitur restat vt sic omnia nos feriant q̄ sic omnia vicijs nostris male subiecta seruiebāt. vt quot in mū do incolumnes habuim⁹ gaudia. tot de ipō post mūdum cogantur sentire tormēta. ·§·v: Attendē dum est autem ꝙ in omnibus creaturis: ꝛ in singulis mundi partibus erunt cōmotiones mirabiles ad co gitandum terribiles ad videndum. sed pene intolera biles ad sustinendum. Erunt etiam huiusmodi com motiones in demonibus / hominib⁹ / in elemētis om nibus / in corporibus celestibus / necnon in beatis spi ritibus. Primo quidem in demonibus: quia sicut di ctum est soluetur sathanas. i. potestas eius relaxabi tur. Permittentꝫ enim demones fortius solito tenta re homīes. vehementius impugnare acrius persequi et ex tota sua malicia amplius in eos deseruire. Vñ ipsi crudelitate commoti: multas horribiles commo tiones in homines excitabunt: ac totum mundum cō tra eos mirabiliter commouebūt. ·§·vi. Itē erit

commotio in hominibus. Nam ſicut predixit domi-
nus. Erunt prelia et ſediciones. prelia ad hoſtes per
tinent ſediciones ad ciues. vt ergo nos indicet inte-
rius exteriuſqꝫ turbari aliud nos fatetur ab hoſtibus
aliud a fratribus perpeti. Surget enim gens contra
gentem: ⁊ regnum aduerſus regnum. Tolletur vbi-
qꝫ pax de terra. vbiqꝫ prelia mouebuntur. inſurgent
maiores contra ſeinuicem et contra minores alios.
minores ſimiliter in maiores ac etiam in ſeipſos. re
gnū cōtra regnū diuidet ⁊ in ſeipſo diuiſionū ſciſma
tibꝰ diſcindetur. Ciuitas ciuitatē impugnabit caſtrū
vnum in aliud inſurget. domus contra domum. fa-
milia contra familiam. perſona contra perſonam ar
mabitur. Tumultuabitur puer cōtra ſenem: et igno
bile contra nobilem princeps cōtra ſubditos: et econ
uerſo. laici contra clericos et econuerſo. religioſi con
tra ſeculares et econuerſo: religioſi contra alios
religioſos ac ipſi diuidentur multiformiter inter ſe-
ipſos clerici contra prelatos et econuerſo conſurgēt
non erit collegium nec monaſterium vbi non multu
oſa commotio ⁊ ſedicioſa turbatio concitetur. Tunc
implebitur illud hie. ix. Unus quiſqꝫ a proximo ſuo
ſe cuſtodiat: et in omni fratre ſuo non habeat fidu-
ciam: quia omnis frater ſupplantans ſupplantabit
et omnis inimicus fraudulenter incedet et vir fra-
trem deridebit: et veritatem non loquetur. Sequi-
tur: ſagitta vulnerans lingua eorum dolo locuta
eſt. In ore pacem cum amico ſuo loquitur: et occulte
ponit ei inſidias. Et micheę. vii. Nolite credere ami
co: et nolite ↄfidere in duce ab ea que dormit in ſinu
tuo cuſtodi clauſtra oris tui qꝫ filius cōtumeliā facit

patri: ⁊ filia conſurget aduerſus matrē ſuam: nurus contra ſocrum ſuū: ⁊ inimici hominis domeſtici eius Et quod lōge grauius eſt tradet frater fratrē in mortem ⁊ pater filium: ⁊ inſurgent filii in parētes: ⁊ morte afficient eos ait ſaluatoꝛ math. xxiiii. Sicut autē in coꝛpoꝛe naturali cū membꝛa ſingula diſſoluitur ⁊ cathena aurea / id eſt armonia totius coꝛpoꝛis q̄ videlicet elementa inter ſe ⁊ aīa ſil'cum coꝛpoꝛe tenebantur mirabili nexu concoꝛdie federata diſſidētibus elementis in coꝛpoꝛe quaſi quedā intrinſeca pugna vno eoꝛum pꝛedn̄ante ſup̱ alia diſſipatur: neceſſe eſt hoīnem cito mori. Sic in coꝛpoꝛe vniuerſi reipublice certiſſimū ſignū deſtructionis eius finalis eſt tā hoꝛrenda diuiſio qualis ſuperius eſt deſcripta. Dicit eñ ſic ſaluatoꝛ. mat. xii. Omne regnū contra ſe diuiſum deſolabitur: ⁊ omnis ciuitas ⁊ domus contra ſe diuiſa non ſtabit. Item ſicut in edificio materiali quando parietes ab iuicē ſep̱ant̄ ac ſinguli quoq; parietes interrupti fixuras multas habētes itrinſec⁹ ⁊ extriſecuſ diſſoluūtur ex terminiū illius edificii ſine ſpe reparationis indicant et minātur. Sic in ꝓpoſito intelligēdum eſt ꝙ tanta cōmotio in coꝛpoꝛe reipublice final' eius exterminii eſt euidentiſſimū argumentū. .S. vii. Item erūt commotiones in elemētis omibus. Nam in terra erit fames valida / non in vna regione tm̄ vel pꝛouincia: ſed vbiq; terraꝝ ſterelitas ⁊ defectus neceſſarioꝝ add victū. In viſceribus quoq; terre tāta fiet cōmotū: ꝙ erunt terre motus terribilis crebꝛioꝛes et incomparabiliter vehementioꝛes ſubito. i. crebꝛius et in pluribus mūdi partibus accidentes: tam violenti vel foꝛtes vt ciuitates turres ⁊ caſtra deſtruet: ac mō

tes a fundamentis penitꝰ euertāt. Tunc implebitur illud iſa.xxiiii. Cōfractiōe cōfringet terra. cōtritione cōteret terra cōmotione cōmouebitur terra agitatōe agitabitur terra. Et quod dominꝰ ipſe pꝛedixit. Erit fames et erunt terre motus magis per loca in aquis ſimiliter in mari et fluminibus erunt commotiones: videlicet inundationes inſolite: ſonitus inauditi pꝛocelloſe fluctuuꝫ cōmotiones eleuationes ac depꝛeſſiones vndarū. ac tempeſtates tam auditu terribiles ꝙ aſpectu. In aere quoqꝫ multe cōmotiones ⁊ multiplices erunt: videlicet epydimie et infectiones maxime ex quibus oꝛientur peſtilentie: id eſt coꝛruptōes moꝛbos et moꝛtes innumerabiles: tam in hominibus ꝙ iumentis et beſtiis gn̄antes. Erunt etiam tonitrua/choꝛuſcationes fulgere/tempeſtates/grandines/eſtꝰ intolerabiles ventoꝛum concurſus: et turbines. Hec autē omnia tanta et tam crebꝛa erunt qualia añ nūꝙ fuerunt: ita vt homines ſuper terram areſcant: et velut amentes pꝛe timoꝛe ⁊ confuſione fiant. Vñ ſap.v dicitur. Ibunt directe immiſſiones fulgurum ⁊ tanꝙ habene curuato archu nubiuꝫ exterminabuntur: ⁊ ad certum etiā locū pꝛoſilient. et a petroſa ira plene omnino mittentur gratia dines: et excandeſcet in illos aqua maris. necnon ⁊ flumina concurrent duriter ⁊c. In igne vero erunt commotiones ex conflagratione ignium mundanoꝛum de qua dicetur infra ideo ſupſedamus ad pñs. §.viii. In coꝛpoꝛibus quoqꝫ celeſtibus erunt commotiones ſicut ait ſaluatoꝛ lu.xxi. Erunt ſigna in ſole luna et ſtel. Et expꝛeſſius math. xxiiii. Sol obſcurabitur et luna non dabit lumē ſuuꝫ et ſtelle cadent de celo. Secundum ambꝛo. Sol ⁊ lu

na ad tempus pñt intelligi priuari lumīe ſuo ꝛ pacto die iudicii maius lumen decipiēt. Et criſo. ait. pater familias moriente domus tota turbatur: familia plā git et nigris veſtimentis ſe induit: ſic humano gene=re propter qḋ facta ſunt omnia circa finem conſtitu=to celi miſteria lugere dicuntur: et candore depoſito tenebris induuntur. Vñ actu. ii. Sol cōuertetur ī te nebras. et luna in ſanguinem anteꝙ̄ veniat dies dñi magnus et manifeſtus et ſumptū eſt de iohele quaſi a facie domini contremuit terra moti ſunt celi ſol et luna obtenebrati ſunt et ſtelle traxerunt ſplēdorem ſuum. Protanto de ſtellis dicit dñs Stelle cadēt de celo: q̄r videlicet non lucebunt nec videbuntur: ac ſi cecidiſſent de celo. Aliter hec verba pñt intelligi ſecū dum ambro. hiero. et bedā. Sol ꝛ luna obſcurati dicū tur non diminutione ſui luminis: ſed ſuperueniente claritate maxima veri ſolis obſcurari et nullius eē lu minis videbuntur. iſa. xxiiii. Erubeſcet luna et cōfun detur ſol cum regnauerit dominus exercituum: ꝛ ſtel le cadent de celo non quia ſtelle que ſunt lumina que dam celi credenda ſint cadere vel corrumpi: ſed in ſu periori parte aeris fient inflammationes vehemen=tes et multe que ſic diſcurrent per aera vt quaſi ſtelle de celo cadere videantur vel ſecundum ambro. Stel le cadent id eſt qui fulgere videbantur in eccīa et eſſe firmiſſimi turbabuntur a ſanctitate vite. et ꝟitate fi dei p̄turbatione cadentes. ¶ ix. Tandē etiā erūt cōmotiones in beatis ſpiritibus: ſicut ait dñs ꝟtutes celi mouebūtur. id eſt angeli et dicuntur virtutes ce=lorum quia in celis eſt eorum habitatio. Aut ſecundū philoſophos quia ſunt motores orbium celeſtium. Mo

neri autem dicuntur motu reuerentie. Ex conſideratione enim maieſtatis iudicis uenientis reſilient in proppriã in pnitatem et videntes eum iratum cõtra impios quaſi tremere videbũtur. Sicut patrefamilias vehemẽter irato. oẽs ei⁹ aiti motũ quẽdã ⁊ ſigna cuiuſdã conformationis oñdũt. Aut dicitur moueri ad litterã q̄ꝛ explebunt myſterium cõſummatõis mũdi ⁊ reſurrectionis generalis. Sicut dicitur mat. xiii Mittet filius hominis angelos ſuos ⁊ colligent de regno omnia ſcandala. Et infra. Exibunt angeli et ſeparabunt malos de medio iſtorum. Et rurſus. xxiiii. mittet angelos ſuos cum tuba et voce magna cõgregabunt electos eius. ꝛc. Unde criſo. Exurgente rege celeſti iudicare viuos et mortuos. virtutes angelice mouebuntur: terribiles miniſtri terribilem dominum precedentes. ꝯ. x. Hieroni. autem dicit ſe inueniſſe ſcripta in annualibus iudeorum. xv. ſigna iudicium preceſſura. Prima die erigit ſe mare ſuper altitudines montium. xl. cubitis ſtans in loco ſuo quaſi murus. Secundo tantum deſcendet q̄ vix videri poſſit. Tertio marine bellue apparẽtes ſuper mare dabunt rugitus vſq̄ ad celum. Quarto ardebit mare et omnes aque. Quinto herbe et arbores dabunt rorem ſanguineum. Sexto ruent edificia. Septimo petre ad inuicem collidentur. Octauo fiet generalis terre motus. Nono equabitur terra. Decimo exibũt homines de cauernis et ibunt velut amentes nec poterunt mutuo ſibi loqui. Undecimo ſurgẽt oſſa mortuorum et ſtabunt ſuper ſepulchra ſua. Duodecimo cadent ſtelle. Tertiodecimo morientur viuentes: vt cum mortuis reſurgent. Quartodecimo ardebit

celum et terra. Quindecimo fiet celum nouū et terra noua et reſurgent omnes. Utrum aūt continue aut īterpolate futura ſunt iſta hiero non expreſſit. Hec dicta de duobus antecedentibus iudicium: videlz de antichriſti pſecutione et de mundi cōſummatione ſufficiant. ¶.xi. Conſequēter dicendum eſt de duobus cōcomitantibus aduentum iudicis. et primo de mundi purgatione ſecundo de generali corporum reſurrectione. Quantū ad primū ſciendum eſt ꝙ venturum iudicem precedet ignis: qui faciem huius mundi comburet peribuntqꝫ celum et terra: ſicut ait dn̄s math. xxiiii. Celum et terra tranſibunt non ſecundum ſubſtantiā. ſed ſecundum ſpeciem que mutabitur in meliorem. Celum dico aereum non ethereum. ¶Tantū autem aſcendet ignis preambulus iudicii: q̄tum aſcenderunt aque diluuii. ſ. xxv. cubitis ſuper cacumina montium vt hanc mundi partem purgent a ſordibus peccatores. Nam homines peccatorum non ſolum ſuis ſcelēribus maculantur. verūetiam ſuam habitationem inquinant oēſqꝫ creaturas quarū obſequiis abutuntur inficiūt et peruertūt. Ideo tm̄ aſcēdere credendus eſt ignis mundi purgatiuus q̄tum aſcendere potuerunt fumi ydolatrie: aut fetor criminum aliorum. ¶Terram igitur mare et omnes aquas ac aeris craſſitudinem purgabit electos etiam ſecundum apoſtolum emundabit reprobos vero torquebit vt enim ait augu. hoc erit incendium ſanctis quod fuit tribus pueris caminus babilonis. De reprobis vero dicitur in ps. Ignis enim eum precedit et inflammabit inimicos eius.

¶Sermo. iii. de generali corporum reſurrectione.

continens. ·§·v·
D Icto de mūdi purgatione. dicendū ē breuit de
gn̄ali corporū reſurrectiōe. §.i. Circa qđ ſci
endum eſt ꝙ purgato mundo et dn̄o ad iudiciū veni
ente emittetur vox illa magna et manifeſta q̄ dr̄ tu-
ba math.xxiiii et .i. theſſa.iiii. dn̄s in iuſſu et in voce
archāgeli et in tūba dei deſcendet de celo: et mortui q̄
in xp̄o ſūt reſurgent primi. Hec vox erit aliqđ p̄clarū
et euidens ſignum qđ dabit ad mortuos ſuſcitandū
vt oēs reſurgēt et ꝯueniāt ad iudiciū. Hec vox dr̄ iuſ
ſus dei qr̄ eius ꝟtute ſuſcitabūtur mortui quaſi iuſſu
diuino p̄s. Vox dn̄i in ꝟtute. Dicitur etiā vox archā-
geli. qr̄ annuente dei filio p archāgeli miniſteriū hoc
nō dubitat̄ iplēdū. Sic enī dr̄ mat.xxiiii. Mittet an-
gelos ſuos cū tuba et voce magna et cōgregabit ele-
ctos a quattuor plagis t̄re. Tuba vero dr̄ qr̄ tanq̄ ſi
nū triūphi victores ad p̄miū et ad cōuiuiū epularū
inuitabit. victos aūt exterrēdo turbebit. Hec autē vox
ab oibus tā electis ꝙ re probis audietur et ad cōſpe-
ctū iudicis cuius vox erit ab oibus occurret̄. Eſt au-
tē cōſiderandū ꝙ reſurrectio erit oim gn̄aliter: ſicut
ait ap̄ls.i. ad cor.xv. Oēs quidā reſurgemꝰ et fiet in
inſtāti: nō ſucceſſiue: ſicut ait idē ap̄lus. In momēto
in ictu oculi i nouiſſima tuba. §.ii. Reſurget etiā
vnuſqſq; idē nūero q̄ fuit prius ſicut ait iob.xix. In
nouiſſimo die de terra ſurrecturꝰ ſū: et rurſū circūdabor
pelle mea et in carne mea videbo deū quē viſurꝰ ſum
ego ipſe et oculi mei conſpecturi ſunt et non alius cū
enī ad hoc fiet reſurrectio mortuorū vt vnuſqſq; ſecū
dum opa ſua recipiat penā vel p̄miū optet ꝙ ipſe idē
q̄ demeruit puniat̄. et qui bene egit p̄miū conſequat̄

Propter qđ ait ſaluator. Jo. vi. Uenit hora in qua omnes qui in monumentis ſunt audient vocem filii dei et procedent qui bona fecerunt in reſurrectionē vite qui vero mala egerunt in reſurrectionem iudicii. Et hoc etiam ſequitur ꝙ reſurgentium corpora erunt eiuſdem nature: alioquin non eſſent eadem numero que fuerūt prius. Unā dñs ait lu. xxiiii. Uidete manus meas et pedes meos. quia ego ipſe ſum. Et poſtea palpate et videte quia ſpūs carnem et oſſa nō habet ſicut me videtis habere. Terrena materies ſicut ait aug. in quecūqꝫ puluerē cineremqꝫ reſoluatur in quoſqꝫ alitus auereſqꝫ diffugiat in quamqꝫ corporꝫ ſubſtantiā vel in ipſa elementa vertatur in quorumqꝫ animalium vel etiam hominum cibum carnemqꝫ mutetur illi anime in pūcto temporis illam reddet qui illam premitus vt homo viueret aiauit. Reſurget autē non fantaſtice ſed vere quicqđ eſt de veritate nature humane et in vno reſurget vnumqđqꝫ in qđ habet optimum ſui eē. Unde coſta ade detracta de qua mulier formata fuit non in adam reſurget: ſed in euam quia formata muliere perfectior fuit homo ꝙtū ad conſeruationem ſpēi ꝙ ante. Eadam ratione manus hois comeſta ab alio homine reſurget in primo quia vero corpus humanum perfectiſſimum eſt omnium corporum inferiorum. Ideo caro bouis et alterius animalis comeſta ab homine et in carnem eius conuerſa. reſurget in comedente. non in ſua ſpē ꝙ prius habuerat ſed in ſpē carnis humane/ .§. iii. Tunc ſecundum apoſtolum omnes electi de cunctis orbis ptib⁹ occurrēt xpo: in virū pfectū. i. in virilem pfectionē eq̄ ſi ſcꝫ in ſtatu trigita annorꝫ vel circiter quaſi in etate

chriſti i qua ſcʒ xp̄s habuit plenitudinē corpis ſenſus
et roboris: reſurget etiā vnuſq̄ſq; i mēſura etatis plēi
tudinis xp̄i q; vnuſq̄ſq; ſui corpis mēſuraʒ recipiet q̄
i etate trigita ānoꝝ habuit: etiā ſi ſenex obiit: vel quā
in illa etate habitur⁹ eſſet ſi vſq; ad eā puenisset. Sic
āt modificabit̄ illa natura corpis vt nihil ex ea pereat
nichilq; ſupfluat: ſed ſi q̄d alicui deſuit de⁹ ipſe ſupple
bit: vt oēs reſurgāt i itegritate mēbroꝝ: et ſi q̄d enor
mit̄ abūdauit i aliqua ſui pte diuidet̄ p totū corp⁹ vt
nichil idecēs ſit i eis. Dānatoꝝ āt corpa reparabunt̄ ite
gra abſq; oi diminutiōe mēbroꝝ: et abſq; defectu et
corruptione quā error nature vel infirmitas introdu
xit. Vn̄ ait ap̄ls. i. ad cor. xv. Mortui reſurgēt icor
rupti. Qd̄. q̄d ē tā de malis debet itelligi q̄ de bonis.
Vn̄ quantū ad integritatē nature nō erit drīa i cor
porib⁹ bonoꝝ vel maloꝝ licʒ in aliis bn̄ ſit magna dif
ferentia ſicut iā oſtēdim⁹. ·S·iiii. Hoc etiā ſciēdū
q̄ oēs reſurgēt imortales xp̄s cū mortē nr̄am ſua
morte deſtruxit: ⁊ oēs defect⁹ q̄ in naturā hūanam ex
pctō puenerāt. Neceſſitas āt moriēdi ē defect⁹ i no
bis puenīēs ex pctō. vn̄ ſic oēs a morte reſurgēt vt nō
vlteri⁹ moriant̄ Sicut ergo xp̄s reſurgēs ex mortuis
iā nō morit̄: ro. vi. ſic reſurgēt oēs nō iterū morituri
Vn̄ apo. xx. mors vltra nō erit. Et iſa. xxv. Precipita
bit dominus mortem in ſempiternum. Ex premiſſis
patet q̄ poſt reſurrectionem non erit vſus ciboꝝ nec
venereorum quia vſus ciborum corruptibili vite de
ſeruit. Cibos enim aſſumimus vel propter nutrimē
tum vt vitemus corruptionem que poſſet accidere ex
conſumptione humidi naturalis: vel pꝑter augmētū
Omnes autem in debita q̄titate reſurgent. Itē nec

vſus venereoꝝ. quia cõmixtio maris et femine ordinatur ad generationẽ per quã ſpẽs homĩs conſeruatur et perpetuetur in eſſe que in indiuiduo conſeruari nõ põt. Reſurgentiũ autem vita imortalis erit vt dictũ eſt ita ꝙ in quolibet indiuiduo conſeruabitur ineternum. Ideo dicit dominus math. xxii. In reſurrectõe neqꝫ nubent neqꝫ nubentur: ſed ſunt ſicut angeli dei In corporibus tñ reſurgentium erũt membra ſingula que nunc in ſtatu vite corruptibilis nutritiue vel gñatiue virtuti deſeruiũt: non propter actũ nutriẽdi vel gñandi: ſed ad perfectionẽ et decorẽ nature. Sicut diſtinctio ſexuum erit ibi non ad mixtionem. ſed ad oſtendendũ perfectionem et integritatem nature vtriqꝫ ſcḋm ſexus ad integritatem nature noſcitur pertinere. ¶ v. Quãuis aũt oĩs defectus in reſurrectione ab omnibus cõiter tam bonis ꝙ malis auferatur remanebit tñ drñia inter bonos et malos ꝗ̃tum ad ea que perſonaliter conueniunt vtriſqꝫ. Eſt autē de rõe humane nature ꝙ anima ſit forma corporis ipſum viuificans in eſſe conſeruans: ſed ex perſonalibꝰ actibus meretur anima vel ad diuine viſionis gloriam eleuari. vel ab ea per culpam excludi. Diſponẽtur igitur omnium corpora ſecundum concedentiam anime vt ſcꝫ ipſa incorruptibilis exñs corpori ſuo tribuat eſſe incorruptibile compoſitione eius ex contrariis non obſtante eo ꝙ materia corporis humani ꝗ̃tũ ad hoc oĩno ſubiicietur anime diuina virtute hoc faciente vel cum corpore ſuo eternã gloriã vel penam ſicut meruit ſortiatur. Sed ex actibus ſuis perſonalibus meretur vnuſqſqꝫ vt corpus ſuum proportionetur anime in conditionibus glorie vel miſerie. Unde

corpora beatorũ erunt clara agilia/ impaſſibilia/ et ſubtilia. Corpora vero reproborum erunt tenebroſa ponderoſa paſſibilia/ turpiſſima/ et fetida ſed de his infra dicemus.

¶ Incipit de iudicio ⁊ de hoc ſunt ſermones .v. Primus de quibuſdam circunſtantiis ipſius iudicii continens. §.v.

Dicto de precedentibus iudiciũ/ videlicet de tribulatiõe q̃ erit tp̃e ãtichriſti/ ⁊ de cõſummatiõe mũdi: ⁊ de duobus cõcomitãtib⁹ iudiciũ/ videlȝ de ignium cõflagratione/ et gñali reſurrectione nunc dicẽdũ eſt de finali iudicio ⁊ meritorũ retributione. §.i. Cũ eñ in vita p̃ñti nõ fiat ſingulis retributio condigna ſecundũ merita ſua vel demerita. qm̃ mali multa faciunt de q̃bus mĩme vel non condigne puniũtur boni ſimiliter multa bona de q̃bus non remunerantur. rationabile eſt credi ꝙ in fine mũdi fiat iudicium generale in quo et iuſtis fiat condigna retributio p̃ merita: et impiis digna punitio pro peccatis: licet autẽ vnuſq̃ſq; iudicium ſuum p̃ticulare vel pſonale recipiat in morte q̃tũ ad animã. penã ſcȝ vel gloriã tñ nec anime reproborũ totã penã ſibi debitã recipiunt. nec electi totã ſuã .i. p̃fectã gloriã ſortiunẽ. Quia anime ſep̃ate non hñt perfectũ nature ſue modũ ſcd̃m aug. propter iclinationẽ naturalẽ quã hñt ad corpora ſua Nã et corpora naturalẽ inclinationẽ hñt ad aĩas et eis appetũt reuniri: et anime appetitu naturali inclinantur ad corpora ſua intantum ꝙ ſicut ait aug. anime beatorũ aliquo modo retardantur ne ex toto ferantur in cõtemplationem diuine maieſtatis. id tam bonorum q̃ malorum anime ſua corpora reſument.

vt dictum eſt. vt cum corporibus ſuis quibus merue-
runt vel demeruerunt condignā penam premiſi ſor-
tiantur. Hec autem condigna retributio fiet in extre
mo iudicio. Ideo dicitur iob. xix. Scitote eſſe iudi-
cium. licet autem tota trinitas iudicet: quia indiuiſa
ſunt opera trinitatis: tñ pater omne iudicium dedit
filio ſicut dicitur. io. v. Ipſe enim ɔſtitutus eſt a deo
iudex viuorum et mortuorum. actu. iiii. §. ii. Ve-
niens autem ad iudicium apparebit omibus tam bo
nis ꝙ malis. Unde apo. i. videbis eum omnis ocu-
lus et qui eum pupugerunt. Sed formam diuinita-
tis ſoli boni videbunt et videre poterunt: mali vero
non poterunt nec digni erunt. Unde iſa. xxvi. Tolle
tur impius ne videat gloriam domini. Formam ve-
ro humanitatis glorioſe omnes videbunt boni ad
gloriam et gaudium mali vero ad ſupliciam et do-
lorem. Nam blandus / iocundus / et delectabilis iu-
ſtis: durus / ſeuerus / et terribilis reprobis apparebit
ſingulis ſcilicet ſecundum exigentiam meritorum.
In ipſa igitur forma qua iniuſte iudicatꝰ eſt iuſte iu-
dicabit. ſecundū illud iob. xxxvi. Cauſa tua quaſi im
pii iudicata eſt: iudiciū cauſamꝙ recipies: ſed iudica
tuo eſt in humilitate et in infirmitate. iudicabit autē
in poteſtate magna ⁊ maieſtate ſicut dicitur lu. xxi. ⁊
mat. xxii. §. iii. Attendendum eſt autē ꝙ in ipſa
hora deſcenſus xp̄i ad iudicium fiet illa vox archan-
geli. i. principis angelorum ſcʒ ipſius xp̄i ⁊ illa tuba ter
ribilis reſonabit cuius ꝟtute fiet reſurrectio mortuo
rum: ⁊ cuius clāgore oēs ad iudiciū vocabunt. Tunc
igit electis occurētibꝰ iudici in aera ſubleuat oi gau
dio ieffabili: ⁊ reprobis in tra remanētibꝰ iv alle ioſa

phat ſedebit xp̄s in aere nube ſibi miniſteriū exhiben
te ſicut in eius aſcenſione legimus eſſe factum. actu.
p̄io ſic veniet quēadmodū vidiſtis eū euntē in celū
Deſcendens aūt adducet ſecū celeſtis regni collegiū
ſtipatus agminibus btōꝝ tam ſctōꝝ ꝙ etiā angeloꝝ
Unde iude. ii. Ecce veniet dn̄s in ſanctis milib⁹ ſuis
facere iudiciū contra oēs impios. .§. iiii. Hoc etiā
ſciendū eſt ꝙ vbi xp̄s iudicatus eſt/paſſus ⁊ mortuus
reſurrexit et ad celos aſcendit: ibi iudicium ſuū exer=
cebit. Dicit autem ſe iudicaturum in valle ioſaphat.
non ꝗ p̄ciſe ibi iudicet: cum vallis illa modica ſit:
nec poſſit tam innumerabilem continere multitudi=
nem: ſ; q̄ ioſaphat interpretatur iudicium: ⁊ iudicā=
di qui in infimis vixerunt: in infimis remanebunt.
Ideo totus ille locus in quo fiet cōgregatio: vallis
ioſaphat dicitur magis ꝙ̄ hieruſalē vbi iudicatus eſt
vel mons caluarie vel vbi crucifixus eſt mortuus/ et
ſepultus. vel mons oliueti vnde legitur aſcendiſſe.
.§. v. Sciendum quoq; ꝙ non ſolus xp̄s iudicabit.
ſed etiam omnes perfecti/apoſtoli ſcilicet et apoſto=
lici viri ſicut ipſe promiſit mathe. xix. In regeneratio
ne cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſue
ſedebitis et vos ſuper ſedes. xii. iudicātes. xii. tribus
iſrael. Et licet iſtud ſolis apoſtolis videatur eſſe pro
miſſum. tamen intelligendum eſt de omnibus perfe
ctis alioquin paulus ibi non ſederet. Dicit autem ip
ſe. i. ad corinthi. vi. Neſcitis quia ſancti de hoc mun
do iudicabunt. Et ſap. v. Iudicabunt ſancti natio=
nes. Unde quia duodenarius eſt numerus abūdās
intelligitur per. xii. ſedes perfectio tribunalis. id eſt
vniuerſitas perfectorum iudicantium per. xii. tribus

vniuerſitas iudicandoꝝ. Ceterum ſecundum greg. quattuoꝛ erunt oꝛdines in iudicio. duo ſcꝫ electoꝛuꝫ et duo repꝛoboꝛum. Electoꝛum namqꝫ quidam iudicabunt et regnabunt non autem iudicabuntur vt ꝑfecti. Quidam iudicabuntur et regnabunt vt mediocriter boni. Repꝛoboꝛum autem quidam iudicabuntur et peribunt vt mali catholici. Quidam non iudicabuntur et peribunt. vt incruideli quoꝛum dannatio a deo nota erit ꝙ non fiet diſcuſſio ſiue diſceptatio de peccatis eoꝛum. Erit autẽ ibi iudicium quadꝛuplex videlicet pꝛie auctoꝛitatis: et hoc erit totius trinitatis. Pꝛincipalis myſterii quod erit xp̄i ſolius. Aſſeſſionis quod erit perfectoꝛum. Et comparationis qđ erit minus maioꝛum quo videlicet minus mali comparatione ſui ſcelecatioꝛes iudicabunt. i. iudicandos oſtendunt ſecundum illud math. xi. Uiri niniuite ſurgent in iudicio contra generationem iſtam ⁊ condemnabunt eam.

¶ Sermo. ii. de iudicandoꝝ peremptoꝛia citatione continens. §. v.

Is quaſi quibuſdam accidentalibus ipſius iudicii pꝛelibatis nunc iam ad ipſius foꝛmā pꝛoceſſum et oꝛdinem mentis oculos cōuertamus: ⁊ ꝙ̄ tremendum et hoꝛrendum ſit ſubtiliter intuenti ⁊ cogitāti ꝑfundius videamus. Cōſiderāda eñ ſunt quattuoꝛ que ipſum terribile nimis efficiunt/ quoꝛuꝫ etiā ſingula rationem terroꝛis includūt. Pꝛimum eſt peremptoꝛia citatio. ſecundum eſt cauſe diſcuſſio tertiū eſt ſn̄ie pꝛolatio quacum eſt pꝛolate execiutio. § i.
Pꝛimū eſt igitur peremptoꝛia citatio/ qua videlicet in illa voce terrifica et tuba mirabili perſtrepēte qua

celū et terra cōmouebunt: ⁊ oīs creatura cōcutietur. oēs hoīes ad iudiciū vocabūtur: ⁊ a tribunal eīm iudicis citabūtur. Jit enī aplus. i. ad cor. v. Oēs gñaliter ſine exceptione. nos ꝑſonaliter ſine excuſatione oportet ſine euitatiōe. manifeſtare ſine abſcōſione vl' tergiuerſatiōe. añ tribunal xpi ſine retardatiōe vt recipiam⁹ vnuſqſq; propria corpis prout geſſit ſine perſone dilatōe / ſiue bonū ſiue malū ꝑ iuſta retributiōe Oportet igit vt accedas ꝑſonaliter, nō poteris pro te procuratorē mittē. nemo ꝓpoterit rñdē nulli licebit tibi conſulere. nullus pro te audebit intercedere: nec aliqs poterit te iuuare. Uñ ḋr ſopho. i. Uox dei dñi amara tribulabitur ibi fortis: dies illa dies ire. dies tribulatiōis ⁊ anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie. dies tenebrarū ⁊ caliginis. dies tube ⁊ clāgoris. De hac citatione ḋr amos. vii. Uocauit domin⁹ iudicium ad ignem. Et ſopho. iii. Judicium meum vt congregem regna ⁊ effundā ſup eos indignationē meā omnē irā furoris mei. Admirans iob q̄ deus hominē creatura. ſ. tam fragilē ⁊ inſtabilē vocet ad iudicium. dicit iob. xiii Homo natus de muliere breuiviuens tēpore multis repletur miſeris q̄ quaſi flos egrediens conteritur et fugit velut vmbra ⁊ nunq̄ in eodē ſtatu pmanet. Et dignū ducis ſup huiuſcemodi aperire oculos et adducere eū tecum in iudiciū. Hanc autem citationem longo tempore ante ꝓmulgauit de⁹: vt nulli⁹ ſit excuſatus qui tūc nō fuerit preparatus. Uñ ḋr actu. xvii. Deus annūciat hoibus vt oēs vbiq; penitentiā agant eo q̄ ſtatuit diem in qua iudicaturus eſt orbē vt autē non negligāt nec differant hoies ad illud iudicium ſe preparare: ſed omni hora ſibi prouideant.

voluit illam diem et horam omni creature eſſe inter
tam. Ait enim math. xxiii. De die autem illa et ho-
ra nemo ſcit. neq; angeli celorum. ſed ſolus pater.
Sicut autem fuit in diebus noe ante diluuiū erāt
homines comedētes et bibētes/nubētes ꝛ nuptui tra
dentes vſq; ad eum diē in quo venit diluuium/ et nō
cognouerunt homines et tulit omnes: ita erit ad-
uentus filii hominis. Ideo premonens ait. Vigilate
itaq; quia neſcitis diem neq; horam. math. xxv. Et
rurſus luc. xxi. Attendite ne grauētur corda veſtra
crapula et ebrietate et curis huius vite: et ſuperueniat
in vos dies illa: tanq̄ laqueus enim ſuperueniet in
omnes. vigilate itaq; omni tempore orantes vt di-
gni habeamini fugere omnia iſta que futura ſunt et
ſtare ante filium hominis ¶.ii. Auertendū eſt
q illa dies amara eſt et terribilis propter ſubitam vo
cationē: amarior propter peccatorum omnium ſubi
tam recordationem: amariſſima propter neceſſitatē
comparandi coram iudice ad extremam ſui confuſio
nem. Vocatio ſiquidē citationis peremptorie ineffa
biliter erit terribilis: quando miſeri audiant ſe cum
tanta auctoritate citari omnes generaliter tam bo-
nos q̄ malos ad citationem huiuſmodi vocari pro
cauſa tam ardua et coram tanto iudice congregari:
totum mundum commoueri: ꝛ contra ſe omnes crea
turas armari. Beatus hiero. huius citationis. ii. im-
memor dicebat Siue comedo ſiue bibo ſiue aliud q̄d
facio: ſemp videtur michi vox illa ſonare in auribus
meis. Surgite mortui venite ad iudicium ſinguli
ſecundum merita recepturi. Si quis de hac ineuita
bili citatione frequenter et profunde ꝛ nō profuncto

rie cogitaret: vana mūdi et oīs carnis illecebras absi-
lipēdēdo cōtenneret: eūctaqꝫ saluti sue cōtraria cū sū
ma vigilātia precaueret. Exemplū de quodā rege q
pro eo ꝙ sp meditatiuus erat ⁊ maturus: nunꝙ in p-
ta leticia dissolutus: nūꝙ ad mūdi delectatiōes effu
sus: iudicabat a suis melācolicus / fatuꝰ ⁊ inhūanus.
Cumqꝫ cām tante tristitie frater suus germanus ad
suggestionē militū ⁊ baronū cū timore quodā ⁊ reue
rētia requisisset: dixit rex q ad eius interrogationē
in crastino rñderet. Hanc aūt cōsuetudinē rex hēbat
q si quē queꝙ ad mortis suppliciū iudicare volebat:
vespe pcedenti nuncios pmittebat q ante domū eius
tuba terribilē ad hoc specialiter instituta clangerent
et sic ei mortis imminere iudicium presignarēt. Cū
igit pcones hmōi clāgētes ante ianuā domꝰ sue fra-
ter regis audisset: tremefactꝰ expauit anxie secum co
gitans et admirans qua de cā rex mortis in eū pro-
ferre sentētiā decreuisset. Totā aūt noctē in pauore
et eiulatu trāsigēs: cū tota familia filiis ⁊ vxore. mane
facto ad palacii fores scissis vestibꝰ / laceratis crinibꝰ
lachrymisqꝫ pfusis clamās ⁊ eiulās dolorē cordis si-
gnis euidētibus indicabat: curuatis in terrā genibus
ac cōplosis manibus ꝙta poterat hūilitate tā cordis
ꝙ corporis miām postulabat. percunctanti regi ꝙ ob
cām hoc fecerat. Rndit. dñe mi rex qr terribilē tubā
audiēs ideoqꝫ mortis iuditiū imminere michi metu
ens pre nimio timore deficio maiestatis tue conspe-
ctum sustinere non valeo. Cui rex clementer ait. cha
rissime frater si tu nullius offense in me conscius. au
dita tamen tuba concrepāte terribiliter expauisti et
a facie germani fris tui hoīs mortalis horruisti. quō

non magis timeã multoꝝ ſceleꝝ teſte cõſcientia mea reus et aliquoꝝ fortaſſis quoꝝ nõ ſum ꝯſcius ãte tribunal eterni iudicis de neceſſitate vẽturus: ab eo cuius ſapientia indeceptabilis: cuius iuſticia inflexibilis cuius potẽtia inſupabilis. cuius deniqꝫ ſnia irreuocabilis. pro oi errato rationẽ diſtrictiſſime redditur⁊ His auditis oẽs circunſtãtes ſe cõfuſos eſſe viderũt: regiſqꝫ ſapiam admirãtes ſibi ſatiſfactũ eſſe rationabiliter cognouerunt. O ꝙ tremẽda erit dies illa qñ nec penitẽtie tẽpus erit: nec defenſiõis locus. nec reſiſtẽtie virtus nec fugiendi facultas nec latẽdi poſſibilitas. nec ſecuritas comparẽdi. vbiqꝫ fragor. vbiqꝫ clamor vbiqꝫ terror et horror vbiqꝫ timor et tremor. §. iii. Amarior nichilominus erit dies illa propter recordationẽ pctõꝝ oim. nam ſubito ſuſcitatis et ad iudiciũ ſic citatis: occurret repente ⁊ ante mentis oclõs reuoluetur omniũ ſuoꝝ congeries pctõꝝ oĩ tormẽto amarior: inde qꝫ remorſus conſcie omni ſerpẽte mordacior. inde iehenne timor inconſolabil' inde dolor irremediabilis. inde deſperatiõis horror ineſtimabilis inde cõfuſionis pudor intollerabilis. Tũc eñ virtute dĩna fiet vt vnicuiqꝫ omnia opera ſua mala vel bona ad memoriã reuocẽtur ac mẽtis intuitu mira claritate cernantur: vt hoiem vel accuſet cõſcia / vel excuſet eaqꝫ teſte / vel dãnetur eternaliter: vel ſaluetur. §. iiii. Amariſſima aũt erit dies illa propter neceſſitatẽ cõparendi cora tanto iudice: qm ſicut ait criſo. Sitius eſt mille fulmĩa ſuſtinere ꝙ vultũ ei⁹ mãſuetudĩs plenũ nos tñ aduerſantẽ videre. illiuſqꝫ toti⁹ trãquillitatis oclõs nequaꝙ ſuſtinẽtes nos aſpicere. Dicit etiã hiero. ꝙ ſol et luna lumẽ ſuũ retrahãt: qꝛ ſeueritatẽ

iudicis aſpicere non valebūt nō ꝙ clemētioꝛa ſint dei
iudicio ſed ꝙ oīs creatura in toꝛmētis alioꝛū de ſuo
iudicio pertimeſcat virtutes quoqꝫ celoꝝ.i.angeli tūc
mouere dicūtur: nō quidē motu dānationis vel aliq̄
perturbatione pauoꝛis. ſꝫ admiratiōis ex his que vi=
derint et reuerētie iudicis quē iratū aſpiciēt. Ut aūt
ait beda. Quid faciet virgula deſerti ? vbi concutiēt
cedꝛus paradiſi. Tunc deſiderabūt impii montibus
obꝛui et a facie iudicis opiri. Sicut dꝛ apoc.vi. Aut
certe illa hoꝛa iudicii i inferno recōdi. Sicut dicit iob
in perſona cuiꝰlibet ipii. Quis michi hoc tribuat vt in
inferno pꝛotegas me et abſcōdas me: donec pertrāſe
at furoꝛ tuus. ℘.o. Quia vero furoꝛē dixit in deo
de quo ſcriptū ē ſapi.xi. Tu aūt dn̄e cū tranquillitate
iudicas. Sciendū ē ſcd̄m greg. ꝙ diſtrictū iudiciū in
concuſſus exierit: qui ſemper manſuetus exñs: ⁊ ſp̄ i=
cōmutabile permanēs: malos punit. Uñ in extremo
iudicio i ſemetipſo incōmutabilis manēs nulla viciſſi
tudine aut mutabilitate variatur ſed tñ electis aut re
pꝛobis nō ſub eadē incōmutabilitatis ſpē demōſtrat
qꝛ et tranq̄llus iuſtis ⁊ iratus appebit iniuſtis. Teſtē
em̄ conſciam intra ſemetipſos deferūt. Unde ⁊ eoꝝ
mentes eque vnū reſpiciūt: ſꝫ nō equaliter modificā=
tur: qꝛ ⁊ iſtis cū benignū oſtēdit iuſticia: ⁊ illis terribi
lem culpa ſua: quoꝛum pauoꝛem quis explicet cū con
tingit miſeris ⁊ intra ſe culpam cernere: et ante ſe iu
ſtum iudicem videre. Hoc nimium quotidie in vſu vi
te pꝛeſentis agitur. vt de qualitate venturi iudicii coꝛ
da moꝛtalium doceamur. Nam cum duo ad iudiciū
pergūt / alius innocētie ſibi conſcius / alius culpe ſue
ante pꝛolatum ſententiam adhuc tacentem iudicem

conſpiciunt.et tñ culpe debitoꝝ grauẽ contra ſe iram hoc ipſum iudicis ſilentium ſuſpicatur quã irã ſibi nõ denũciat perturbatio iudicis: ſed recordatio prauitatis: quia et ſi adhuc eum reum eſſe ſententia non foris clamat intus tñ conſcientia grauiter accuſat. At contra iuſticie amicus decernentis vultum conſpicit ſed intus de teſtimonio recordationis hylareſcit. ꝛ qꝛ quod metuat non habet. ideo omne quod circa ipm eſt blandum videt.

¶ Sermo.iii.de diſcuſſione meritoꝝ.ꝯtinẽs .§.viii.

Poſt citationẽ ꝑemptoriã erit i iudicio meritoꝝ diſcuſſio ſicut deſcribere dignat⁹ eſt ipſe iudex. mat.xxv.vbi quattuor per ordinez deſcribũtur: videlz iudicio veniẽtis dñatio ꝑtãtiua. Citatoꝝ ꝯparẽtiũ cõgregatio collectiua. Cõgregatoꝝ ſeꝑatõ diſtinctiua. Meritoꝝ diſceptatio diſcuſſiua. §.i. Dicitur enĩ ibi cum venerit filius hominis in maieſtate ſua.i.i diuinitate cuius ꝟtute tãꝗ ex ſũma auctoritate re ꝓbos iudicabit i ea tũ forma qua iudicatus fuit.i. hũanitatis apparebit oĩbus tã bonis ꝗ malis ꝛ in ea iudiciuz exercebit. vt dictũ eſt. et oẽs angeli eius cum eo: nec ſolũ angeli: ſꝫ etiã oẽs ſancti ſicut dꝛ iſa.iii. Deus ad iudiciũ veniet cum ſenioribus ppl'i et principib⁹ per ſeniores intelligens et deſignans pr̃iarchas et ꝓphetas ꝛ apoſtolos ꝗ maiores et excellentiores ſũt i populoꝝ p pricipes ſignificãs ãgelos. Tunc ſedebit in ſede maieſtatis ſue In ſede notatur excellentia iudiciarie poteſtatis quam tunc manifeſtum erit euz habere ſuper eccleſiam ꝑs. Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam. Et iſa.vi. Vidi dominum ſedẽtem ſuper ſoliũ excelſum et elatum et plena erat omnis terra maie=

ſtatcrius. §.ii. Et congregabuntur tanq̄ cita=
ti et obedicntes citationi ante eum tanq̄ ante iudicē
ſuum pro meritis recepturi omnes gentes ſci licet cu
iuſlibet etatis ſtatus conditionis/ſexus/honoris.
§.iii. Et ſeparabit eos ab inuicem ſcilicet bonos a
malis bonis ſtantibus cum ipſo ſurſum in aere. Im=
piis vero manentibus in terra deorſū ſicut paſtor ſe
patoues ab edis p oues ſignificant electi tanq̄ mundi
fructuoſi/ſimplices/inocētes/hūiles/patiētes. p edos
reprobi deſignātur tanq̄ īfecūdi et fetidi. § iiii. Poſt
hec fiet diſceptatio meriorꝫ in qua cōſideranda ſunt
quattuor horribiliter formidanda: videlꝫ ocultorum
pſcrutatio pſcrutatorū publicatio publicatorum atte
ſtatio atteſtatorū obiurgatio. primū igitur erit occul
torū oim peerſcrutatio. Deus enim qui eſt īſpector in
tus occultorum/ſciet/videlicet et agnoſcet omnia ſe
creta cordium et nichil eum latebit: et omnia que la=
tuerunt i cordibus ſingulorum cū ipſorum oculos re
uocabit vt et ipſe iudex videat et qui fecit. Unde ps.
ait. Arguā te et ſtatuā contra faciē tuā de hoc dictum
eſt cap. precedenti. §. v. Secundo fiet ibi occulto
rum publicatio qꝛ iudex non ſolum vnicuiqꝫ ſecreta
ſua facinora reuelabit: ſed omnibus aliis angelis bo
nis et malis. Sicut ait dn̄s per prophetā oſee. vi. Iu
dicia mea quaſi lux egredietur. Et ſopho. iii. Mane
iudicium ſuū dabit in luce et non abſcondetur. Item
reuelabo pudenda ſua coram facie tua et oſtendam
gentibus nuditatem tuam: et regnis ignominiam tu
am. Singula verba diligēter attende et diſcretionis
libera pondera quod importent: honeſtiꝰ hō erubeſcit
etiā ſua videre pudēda magis antē verecūdat videre

aliena: sed icompabiliter pl⁹ horreret ab illis videri ſua. Quantũ ad primũ dicit/ reuelabo pudẽtia coraȝ facie tua. vt in te ipſo primus erubeſcas: poſtea ſubdit et oñdã gentibus nuditatẽ tuã. Attende ꝙ tā vere cundia ſuffunderetur honeſta mulier et pudica ſi corã hominibus totius regni in ſuam ignominiam nudaretur. Reuera p̃nimia confuſione deficeret etiã ſi mĩta ſpecioſitate niteret magis aũt ſi difformis eẽt et horrida et propter hoc in ludibriũ haberet̃. Adhuc autẽ lõge magis horreret ſi multa feda ⁊ enormia i ſecreto cordis eius latentia corã omnibus vulgarẽtur Quanto igitur icõparabilius quelibet anima confũdetur qñ corpus eius oi difformitate turpius. et oi fetore fetentius omnibus oſtendetur. Adhuc longe vehementius: quia cuncta eius horrenda flagitia omnibus reprobis hominibus et demonibus mundabuntur Adhuc etiam horribilius: quia ab omĩbus bonis hominibus et angelis videbũtur. Sed ieſtimabiliter intolerabilius ſe videri ab ipſo ſummo iudice cõfundet̃ Cogitet vnuſq̃ſq; ſi põt quãta tunc erit confuſio i cordibus impiorꝫ ⁊ ꝙ inexcogitabile ex hoc extrema confuſione tormentũ. §. vi. Tertio adhuc agmẽtum miſerie reprobo᷑ fiet ibi ꝓmulgatorꝫ ꝓteſtatio: oẽs q̃ppe creature ſenſibiles quarũ vſu vel obſequio abuſi ſunt ipſi in teſtimoniũ contra ipſos adducentur: ſicut dr. iii. re. i. Ignis in conſpectu eius ardeſcet et in circuitu eius tempeſtos valida: aduocauit celũ deſurſum et terrã diſcernere populũ ſuũ. Itẽ deutro. xxxii Innocabo contra vos celũ et terrã: id eſt oĩs creaturas q̃ ſunt in celo et in terra. Itẽ cõtra ipſos teſtificabũtur homines quos oppreſſerunt tꝑaliter corporali

ter vel ſpiritualiter leſerunt ad peccatū attraxerunt ĩpedierūt a bono. verbis moribus et exēplis. occaſionem ruine vel ſcandali prebuerūt pacem corꝑ ⁊ cordis ſabbatum turbauerunt deniq3 creatorē eorū et dñm offenderunt. Itē teſtabūtur contra ipſos ſpāliter oēs ſancti quorꝫ periurauerūt nōia: fregerunt vota violauerunt feſta ꝓphanauerunt ipſe loca ſancta blaſphemiis et nephandis operibus ĩpugnauerunt. Itē ꝯtra ipſos teſtificabuntur etiā demones qui eorū ſcelera viderunt quorū perſuaſionibus acquieuerūt ⁊ ꝯſiliis adheſerunt. Itē teſtificabūtur contra ipſos āgeli ſancti quorū cuſtodia ſpreuerunt: quorꝫ doctrinā monitiones / et conſilia / necnō ⁊ intercesſiones / auxilia ⁊ reprehentiones ⁊ oē charitatiuū miniſteriū contēpſerūt Vñ ait origines. Vnuſqſq3 angelorū ĩ extremo iudicio aderit producens illos quibus prefuit. quos adiuuit: quos inſtruxit pro quibus ſp faciem patris vidit Vñ tot teſtibus ⁊ tātis multiplicatis contra miſeros oī fide digniſſimis et omni exceptione maioribus nō habebit eorū aliquis quid valeat reſpondere: ſed dicere ꝑt illud iob. x. Inſtauras teſtes tuos cōtra me: ſed qđ erit maius et grauius vnuſcuiuſq3 conſciētia teſtificabitur. et clamabit contra ipſū ſicut ait apl's ro. ii. Teſtimoniū illis ꝑhibente conſcientia tēporum cogitationū aut etiam defendētiū ĩ die cū iudicabit dominus occulta hoim. Vnuſqſq3 eñi librū ꝯdānatiōis ſue portabit. ⁊ apertū corā oibus demōſtrabit q̄ oib9 aliis euidentior et irrefragabilior teſtis erit cunctiſq3 et ipſo iudice tacentibus. i. ſi tacerent dnimo ſi pro ipſo teſtimonium perhibere poſſent ⁊ vellent ipm impiū nichilominus condēpnabit De libris hmōi dr daniel. Iudiciū ſedit et libri aperti ſunt. Et apoc. xx. Vi

di mortuos magnos et puſillos ſtantes ante thronuꝫ et libri aperti ſunt: et alius liber apertus qui eſt liber vite et iudicati ſunt mortui ex his que ſcripta ſunt in libris ſecundum opera ipſorum. Poſtremum ad cu=mulum dānationis ipſorum: cōtra eos teſtificabitur ex abundanti etiam ipſe iudex ſicut ipſe dicit per pro phetam hieremie. xxix. Ego ſum iudex et teſtis dicit dominus. Vñ etiā egregie ait proſper. libro de vita contemplatiua. Cum ad illud vltimum iudicium ve nerimus ab eo iudice iudicandi qui nec occultatione criminū falli pōt: nec ad impunitatem prouidendam muneris alicuius oblatione corrumpi cum ceperint omnium ſecreta reuelari. et non ſolus actus vel ver=ba ſed etiam cogitationis oſtendi. Quid faciemꝰ ſub tanti iudicis maieſtate: quid excuſationis oſtendere poterimus. qua nos defenſionis arte purgabimus: q̄ nobis ſubuectura pn̄ie quā geſtare carne contēpſimꝰ q̄ nobis defenſura ſunt opera bona q̄ in hac vita non fecimus. ad quos apl'os ibimus ad quos alios ſctōs confugituri ſumus quorꝫ exēpla ſil' et verba contēpſi mꝰ: an forte aliquos fragilitas corporis excuſabit ſꝫ ex cuſationē eorꝫ remanebūt oīa exempla ſanctorꝫ q̄ fra gilitatē carnis vincentes. quod fecerunt vbiqꝫ poſſe fieri docuerunt. maxime quia nec ipſi peccato ſua virtute: ſed dei miſerantis auxilio reſiſterunt quibus ſe non querentibus vt queratur atqꝫ vt eum creda=tur oſtendit et in ſe credentes ne a peccato vincātur. iuncta protectione defendit. Quid ergo rñſuri ſūt in pcī ſi eis dominus dicat ſi potuiſtis cur non reſiſtis de ſideriis peccatorum: ſi non potuiſtis quare meum cō tra peccata non queſiſtis auxiliū aut vulnerati quare

non abhibuiſtis vulneri veſtro remedium. Numquid ad hec obmuteſcentibus et quid excuſationis referãt non habentibus. Dicit ligare eos manibus et pedibꝰ et mittite in tenebꝛas exteriores ibi erit fletus et ſtridoꝛ dentium. Ideo ſicut ait. greg. i moꝛal. Juſti hãc ignominiã euadere cupiẽtes ⁊ examen iſtud diſtrictiſſimum pꝛeuenire volentes: iudicium ſuum quotidie introꝛſus agunt quid deo quid pꝛoximo debeant ſollerter inſpiciunt atqꝫ ad agenda bona ſe vehementer accendunt. et de perpetratis malis diſtricte redarguunt. Unde bene dicitur pꝛouer. xii. Cogitationes iuſtoꝛum iudicia vbi quippe debet vniuſcuiuſqꝫ mens ⁊ cauſas ſuas apud dominum et cauſas domini contra ſe ſollicita inquiſitione diſcutere debet caute penſare vel que bona a deo percepit vel que mala bonis illiꝰ per neceſſe viuendo rependit quod electi quotidie facere non ceſſant. Accedunt enim ad ſecretarum iudicis intra ſuum coꝛdis conſiderant ꝙ diſtricte quandoqꝫ feriat qui diu patienter exſpectat metuſit in his que ſe egiſſe meminerunt: et puniunt flendo ꝙ ſe mala perpetraſſe intelligunt. Timent dei ſubtilia iudicia: etiam de his que in ſemetipſis foꝛtaſſis intelligere non poſſunt. vident enim in dei diuinitate quod ipſi per humanitatem non vident. Conſiderant diſtrictũ iudicem qui quo tardius venit eo ſeuerius percutit. Sanctoꝛum etenim patrum conuentum: cum eo pariter contemplantur eoꝛumqꝫ vel exempla vel dicta ſe contempſiſſe repꝛehendunt. Atqꝫ in hoc ſecreto interioꝛis iudicis ipſa mentis ſue diſcuſſione conſtricti penitendo feriunt quod ſuperbia ꝯmiſerunt ibi nãqꝫ auerſum ſe quicꝙ in ſe ĩpugnat enumerãt. Ibi ante

oculos ſuos oē qḋ deſleant coaceruant. Ibi quicquid per irā diſtricti iudicis terribel' infligi poſſit intuētur ibi tot patiuntur ſupplicia qḋ pati timeāt. nec deeſt in hoc iudicio mente concepto om̄e myſteriū qḋ punire reos ſuos plenius debeat. Nam conſcientia accuſat ratio iudicat: timoꝛ ligat. doloꝛ cruciat: qḋ iudicium eo certius punit quo interius ſeuit quia videlꝫ ab exterioꝛibus non accedit. Unuſqſqꝫ eīm cū cauſā huiꝰ examinis contra ſe agredi cepit ipſe eſt actoꝛ qui exhibet ipſe reus qui exhibetur odit ſe qualē fuiſſe ſe meminit. ⁊ ipſe eſt qui ſemetipſum inſequitur illum qui fuit. Quia ergo nunc in poteſtate eſt ineternū mētis noſtre contra nos ſubire iudicium recognoſcendo accuſemus noſmetipſos quales fuimꝰ/toquēdo puniamus: non eſſemus dum licet iudicare qḋ fecimus: qꝛ ſicut dicit aplſ. i. ad coꝛ. i. Si noſmetipſos iudicaremus non vtiqꝫ iudicaremur. Repꝛoboꝛū nāqꝫ ppꝛium eſſe ſolet ſp pꝛaue agere et nunq̄ que egerūt retractare oē eīm qḋ faciūt ceca mente pertranſiunt ſtatūqꝫ ſuū niſi cū puniti fuerint non agnoſcunt. At cōtra electoꝛū eſt actus ſuos ab ipſo cogitationis fonte diſcutere et omne qḋ turbidū pꝛoferunt excitare: hec greg. .ſ.vii. Quarto erit ibi ab ipſo iudice diſceptatio nō ſolū eīm erit ibi ocultoꝝ perſcrutatio perſcrutatoꝝ publicatio: publicatoꝝ atteſtatio quoꝝ pꝛimū erit graue. ſecūdū grauius: tertium grauiſſimū qui uimo ad deſolatiōis et miſerie eoꝝ cumulū fiet eis obiurgatio ab oꝛe ipſius iudicis qḋ erit ineffabiliter ſuper grauiſſimum. Ioelis. iii. Cōgregabo om̄s gētes et ducā eas invallā ioſaphat et diſceptabo cū eis. Ipſe nāqꝫ q̄to benignioꝛ fuit in peccata noſtra diſſimu-

lando. lōganimioꝛ ad pniam expectando. ꝓmptio
ad indulgendū pꝛōnioꝛ ad gratiam conferendū. tan
to tunc ſeuerioꝛ erit ad increpādū grauioꝛ ad audiē=
dū ⁊ iplacabilioꝛ ad puniendū. Vñ ait iſa. xxiiii. Ta=
cui. ſꝫ ſilui. patiens fui. quaſi parturiēs loquar. O qs
faciē eius poterit ſuſtinē: quis increpationes audire
quis tonitruū magnitudinis eius intueri Ait iob. O
ꝙ amāra / ꝙ hoꝛrenda / ꝙ medullaꝝ coꝛdis penetrati
ua erit vox illa. Ait ei apl's hebꝛe. iiii. Uiuus eſt ſer=
mo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilioꝛ oī gladio ācipiti: per
tingēs vſqꝫ ad diuiſionē aie et ſpūs compagū quoqꝫ
ac medullaꝝ et diſcretoꝛ cogitationū coꝛdis Oia eīm
nuda ⁊ aperta ſunt oculis Sed ſicut ipſemet ait mat=
xxv. Ante increpationes repꝛoboꝝ ꝑmittet laudes et
pꝛeconia beatoꝛū. Tunc dicet rex his q̄ a dextris eius
erunt venite bñdicti patris mei poſſidete ꝑparatum
vobis regnum a conſtitutione mundi. Eſuriui enim
et dediſtis michi manducare ſitiui ⁊ dediſtis michi bi
bere. ⁊c. Poſtmodū increpationes pꝛofert repꝛobo=
rum. d. Eſuriui ⁊ non dediſtis michi manducare Hic
aūt ſciendum ꝙ iudex ipꝛopabit eis / non ſolum mala
que fecerint locuti fuerint: aut etiam cogitauerint ve
rum etiam et bona que omiſerunt aut neglexerunt
ſed ⁊ beneficioꝛum ſuoꝛum oīm immenſam multitu
dinem que ingratus ſuſceperint quibus abuſi fuerit
que neglexerint / ꝯtempſerint aut abiecerint Caſtiga
tiones / medelas atqꝫ inumera remedia q̄bus curari
debuerint: ⁊ nō ſunt curati. Creaui vos inq̄ ⁊ ad ima
ginē ⁊ ſimilitudinē meā ⁊ vos eā neqter pꝛophana=
ſtis. Angeloꝝ meoꝝ cuſtodiā dedi vobis et vos eam
cōtemnentes monitis eoꝝ contraria opari minime

timuiſtis p̄iarchas ꝓphās ⁊ aplōs niſi vobis cōmo
uendū vos quos audire renuiſtis. Inſuper cū in for-
ma dei eſſeꝫ hanc ſerui formā ꝓpter vos in mūdū ve-
niēs accipi. in qua. xxxiii. annis vobis ſeruiēs ſaluteꝫ
vr̄am curioſe procurare non rēnui/ operādo/ diſcurre
rēdo/ predicādo/ ieiunādo/ pernoctādo. ſuſtinēs in fa
ctis meis obſeruatores in dictis cōtradictores ⁊ mur
muratores. In hac quoq̄ forma ꝓ vobis tradit⁹ fui/
vēdit⁹/ ligat⁹/ ⁊ ↄſputus/ velat⁹/ faciē colaphis ceſus
flagellatus. ſpinis coronat⁹. mandacit accuſat⁹. mor
te turpiſſima cōdēnat⁹. deriſus ab hoibus. felle ⁊ ace
to potatus mortuus. lanceat⁹. paradiſuꝫ vobis apui
gratiam meam obtuli: ſemper iuuare vos parat⁹ fui
regni mei gloriam repromiſi non coegi vos: ſed li-
bertatem ſpiritus vobis dedi: amorem ſolummodo
et voluntatem bonā a vobis requeſiui. Quid vltra de
bui vobis facere ⁊ nō feci. Dicite michi pctōres paſſi-
biles et mortales: quid paſſi eſtis ꝓpter me creatorē
et ſaluatorē veſtrū q̄ cū impaſſibilis ⁊ imortalis eſſeꝫ
paſſibilis ⁊ mortalis ꝓpter vos fact⁹ ſuꝫ oīo paſſionē
et mortē ſuſtinui. ¶.viii. Aduertendū eſt tn̄ ꝙ tā
in cōmodationē bonoꝝ ꝙ̄ abiurgatione maloꝝ ſola
opa mie memorātur. nō quia de ſolis ille iudiciuꝫ te
neatur: ſꝫ vt ſe pronū ad remunerandū oſtēdat: ma-
gis opa mie ꝙ̄ iuſticie vel alterius ꝩtutis commemo
rat. Si eni opa tā facilia et ad que rō naturalis incli
nat tanto p̄mio remunerabit ꝙ̄to magis ea que ſunt
difficiliora. Itē vt oñdat ꝙ quicūq̄ ſaluabit magis
ex dei mia ꝙ̄ ex ſuis meritis ſaluabitur: ⁊ ei qui ſolū
miam fecerit mia cōcedetur. In redargutione malo
rū ſimiliter ſola immiſericors auaritia memoratur.
primo vt oſtendatur ꝙ impii non ſunt digni miſeri-

coꝛdia qui miam nō fecerūt: qꝛ ſicut ait Jaco. ii. Judiciū ſine mia fiet illis qui nō fecerūt miam. Item vt cū cumulū diuine mie ſuſceperunt iuſte de tāta igratitudine arguētur/qui vel mima mie opa nō fecerūt Itē opera mie omiſſa aggrauāt rigoꝛē iuſticie. Pensandū eſt aūt ꝙ ſi dānatur quis ſua non dedit ꝙ̄to iuſtius qui rapuit alienē. Utrū aūt illa diſceptatio ſit vocalis vel tm̄ mentalis Reſpōdent aliqui ꝙ erit mētalis tm̄: qꝛ ſi ſinguli iudicarētur vocaliter lōgiſſimū tp̄s requireretur. Alii dicūt ꝙ illa erit et mētalis et vocalis: qꝛ xp̄s iudicabit interius vt deus. iō iudicium erit mētale et iudicabit vt hō et in foꝛma hoīs. iō erit vocale: qꝛ tm̄ fiet mō diuino eo ꝙ vniuſcuiuſqꝫ cōſcia accuſabit ſe in particulari de ſingulis: et fiet mō hūano: qꝛ oēs in generali iudicabūtur iudicio vocali ideo non opoꝛtebit ꝙ longo tp̄e protendatur.

¶ Sermo iiii. de ſnie ꝓlatione. continens. §. viii.

Post citationem peremptoꝛiam moꝛtuoꝛum/diſceptationē diſcuſſoꝛiam meritoꝛum reſtat audire ſententiam ſinguloꝛum. Ad hoc enim fiunt citationes et meritoꝛum diſcuſſiones in iudiciis vt a iudice ſententia ꝓferatur/et vnicuiqꝫ ſecundum merita rependatur. Ait enim ſap. prouer. xxvi. Judicium determinat cauſas nimirum iudicalis ſententia refoꝛmat pacem in litigiis. imponit finem in flagiciis. certitudinem pꝛebet in dubiis. Audiatur ergo ſententia ſummi et eterni iudicis cum reuerentia et tremoꝛe audiatur cum diligentia ꝛ amoꝛe. Hic autem debem⁹ aduertere ꝙ extrema iudicis noſtri ſententia bipertita eſt. vt ſecundum diſiam meritoꝝ in iudicatis inuentā. fiat differens retributio pꝛemioꝝ

vel inflicto tormentorum. Primo nãq; deſcribit ſen=
tentia delectabilis deſiderabilis/ et amabilis in ho=
norem et gloriã btõꝝ; cũ dr venite benedicti. ⁊c. mat.
xxv. Scdo profertur ſentẽtia terribilis/ horribilis
ac intolerabilis in dolorem et exterminiũ reproboꝝ
Et recte pᷓo profertur ſnia de glorificatiõe bonorũ
nam ſummi iudicis bonitatẽ magnificã et largitatẽ
munificiã magis decet conferre ſtipendia ꝙ inferre
ſupplicia. ¶ i. Dicit ergo venite bñdicti. ⁊c. ⁊ ſunt
hic quattuor attendenda totis precordiis ⁊ totis niſi
bus appetenda/ videlicet electorũ commendatio gra
tioſa: cum dicit benedicti patris mei. Secundo inui=
tatio amoroſa: venite Tertio inueſtitio fructuoſa poſ
ſidete. Quarto poſſeſſio glorioſa: pparatũ vobis re=
gnum. Primo ſi quidẽ electi ab ipſo iudice commen
dantur: cũ dicit benedicti. O cõmendatio gaudioſa ⁊
amabilis: dulcoroſa ⁊ honorabilis a iudice q̃ non mẽ
titur. nõ blanditur: nec fallit cõmendari. Vñ dicet illis
illud pſal. Benedicti vos a dño qui fecit celũ et terrã
¶ ii. Scdo cõmẽdati curialiter inuitantur cũ dr venite O
inuitatoꝝ gratioſum/ amoroſum/ ⁊ gaudioſum inuitato
riũ nulla dedignatiõe ſpnendũ: nulla pigritia negli=
gendũ: nulla obliuione delendũ: ſꝫ omni affectiõe ap=
petendũ ⁊ tota intentiõe querẽdũ. Vos inꝗ q̃ fuiſtis
humiles ſerui mei: mihi humiliter obſequẽdo milites
ſtrennui ꝓ me viriliter ſuſtinẽdo fideles amici ſince=
riter diligendo fratres chariſſimi michi conformiter vi
uendo: venite inꝗ vt reficiamini: vt honoremini. vt
michi vniami ſicut mẽbra capiti. ſicut rami ſtipiti. ſi=
cut amici amico delectiſſio. ſicut ſpõſa ſpõſo dulciſſi=
mo. Unde mat. xxii. curialiter nos inuitat ad nuptias

dicēs. Om̄ia pata ſunt venite ad nuptias. Et apo. vlti.
et ſpōſus et ſponſa dicunt veni: ⁊ qui audit dicat veni
q. v. Et xp̄s ſpōſus et tota celeſtis curia amicabiliter
inuitat ad nuptias: cuilibȝ noſtrū dicēs veni. Et qui
iſtā inuitationē audit nō debet eſſe cōtentꝰ ꝙ ſolus
veniat: ſȝ aliis dicat veni. ¶ iii. Tertio īuitati ac
tualiť veſtiūtur cū dr̄ poſſidete .i. in hereditatis veſtre
vobis frequēter ꝓmiſſe. diu ꝓlate. ardēter cōcupite.
hūiliter requiſite poſſeſſionē actualē: intrate / ingre=
dimini et poſſidete eā. Vñ cuilibȝ amico ſuo dicet do
minus in morte illud deut. ii. Incipe poſſidere terrā
¶ iiii. Quarto inueſtiti introducūtur cū dr̄: regnuȝ
quod vobis paratū eſt a conſtitutiōe mundi. Hec eſt
poſſeſſio glorioſa: iō cōuenienter regni noīe deſigna
tur. De quo dr̄ ſap. iiii. Accipiēt regnū decoris et dia
dema ſpeciei de manu dñi. Vñ i iudicio dicet eis vos
eſtis qui permāſiſtis mecū in tentationibus meis / et
diſpono vobis ſicut diſpoſuit michi pater meꝰ regnū
vt edatis et bibatis ſup menſam meā in regno meo.
luc. xxii. De huius regni adeptione recognitionē fa=
ciunt oēs ſancti et gratias agūt xp̄o dicētes. illō apo
cali. v. Redemiſti nos dñe in ſanguine tuo ex oī tri=
bu et lingua et populo ⁊ natione / ⁊ feciſti nos deo no
ſtro regnū et ſacerdotes: et regnabimus ſup terram
O ꝙ glorioſuȝ eſt regnū in quo cū xp̄o regnāt oēs
ſcti. Sed hec in generali dicta ſufficiant: quia in ſpe
ciali plura dicere proponimus cum agemus de glo=
ria beatorum. ¶ v. Sequitur ſentētia de condē=
natione reproborū cum dicit. Ite maledicti in igneȝ
eternum qui paratus eſt diabolo et angelis eius.
Ibi primo deſcribitur impiorum exprobratio maledi

cti. ſecundo ipſorum condemnatio in ignem eternū. ⁊c. Primo igitur exprobratio ignominioſa. Quanti quippe honoris ⁊ preconii a ſummo iudice commēdari: tante confuſionis eſt et opprobii ab ipſo exprobrari. De hec maledictione dr̄ eccl. xli. Ve vobis impiis q̄ dereliquiſtis legē altiſſimi. quoniā ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: et mortui ſi fueritis in maledictione erit ps veſtra. O q̄ ineſtimabilis et intolerabilis erit confuſio in cordibus ſumme ſuperbis ab ore tanti iudicis in cōſpectu multitudinis infinite maledictionis iacula ſuſtinere. inflatus ne ipe ſpūs hominis adhuc in carne viuentis plus eligeret et tolerabilius ſuſtineret valde graui ſenſibili pena q̄ maledictiōibus ⁊ opprobriis obiurgari. ¶ vi. Poſt maledictionē profertur cōdemnatio ad penam ſenſus cum addit in ignem eternum. ſeparatio a dei et ſanctorū ꝯſortio: ⁊ cruciatus eternus in iferno. Hec ſunt ſecuris et ignis de quibus dr̄ math. vi. Omnis arbor qui non facit fructū bonū: excidetur et in ignē mittetur. Quarū penarū priorē aſſerit ibi criſo. eſſe tormentis oibus grauiorē. Horrendum eſt inquit illud ſuppliciū et res intolerabilis. tamen ſi decē milia iehennas ponat aliquis: nichil tale dicturus eſt quale eſt ab illius glorie beate procelli honore ⁊ rēgno exoſum eſſe. His ergo qui regno celoꝝ iudicabūtur indigni ſicut dicit gre. nazazenus erit hec grauior oī pena q̄ proicientur a deo: ⁊ pudor atq̄ confuſio conſcie eorum cuius finis vel remediū nuſq̄ inuenitur. Itē beatus greg. in omelia de ꝟginibus ait. O ſi ſapere poſſit quis palato cordis quid admirationis habeat: ecce ſponſus venit: quid dulcedinis: et que parte erant

intrauerunt cum eo ad nuptias. quid amaritudinis
et clauſa eſt ianua. Januā eñi glorioſi regni aditum
intellexit: que poſt iudiciū nulli patebit. Tunc ſiqui-
dem apparebit illius ſeueritas magna: cuius nūc eſt
miſericordia. Nemo ſcit ꝙ diſtricte iudicat: ꝛ ꝙ ſeue
re punit. Jllud iudicium timebat pſal. dicens. Non
intres in iudiciū cū ſeruo tuo dñe: qꝛ non iuſtificabit
in conſpectu tuo omīs viuens. Multi nūc iuſti credū
tur ꝛ ſe bonos arbitrant: qui tunc reprobi inuenient
Multa nūc bona ꝛ meritoria reputant: q̄ tn̄ ad exa-
men diui iudicii deducta manifeſte patebūt eſſe pctā.
Multaqꝫ nūc leuia iudicātur: que appēſa libra iuſti-
cie importabilit grauia videbunt. Uñ. i. pe. iiii. Si iu
ſtus vix ſaluabit. impius ꝛ pctō ꝛ vbi parebūt ꝛ .ꝯ. vii.
O examen horrēdū: o tremēdū iudiciū: o ſnīa diffi-
nitiua modis oibus metuēda. momētis oibus expe-
ctāda ac totis viribus declināda. Tūc eñi q̄s eā aude
bit audire: q̄s eā poterit expectare. poſtremo q̄s eam
poterit ſuſtinere. illa cū prolata fuerit nulla potentia
poterit infirmari nulla ſapientia reuocari. nulla pre
ce. nullo ve precio poterit mitigari. nec ab ea ad ali-
um iudicem poterit appellari. bẽr. Ueniet qui male
iudicata reiudicabit. male iurata confutabit qui fa-
ciet iudicium iniuriam patientibus: et arguet in equi
tate pro manſuetis terre. veniet pro certo qui ꝑ pro-
phetam minatur. cum accepero tempus ego iuſticis
as iudicabo. Quid faciet de iniuſtis iudiciis qui eti-
am iuſtitias iudicabit. Ueniet inꝗ dies iudicii vbi
plus valebunt pura corda ꝙ actua verba: et conſcien
tia bona ꝙ marſupia plena. Quando quidem iudex
ille nec falletur verbis. nec flectetur donis.

Hoc penſandum eſt ꝙ iudex ille iuſtiſſimus nulli par
cet nulli deferet nullumqꝫ palpabit. non enī ſubtra-
het perſonam cuiuſq̄ꝫ qui eſt oim dominatoꝛ. nec vi-
ius verebitur magnitudinē. quī puſillum et magnū
ipſe fecit et equaliter cura eſt illi de omnib9. Hoc ta-
men ſaluo ꝙ exiguo concedetur mia potens autem
potenter toꝛmēta patientur. foꝛtioꝛibus enī foꝛtioꝛ
inſtat cruciatio. zelus ⁊ furoꝛ viri nō parcet in die vin
dicte. nec acquieſcet cuiuſq̄ꝫ pꝛecibus. nec recipiet pꝛo
redemptione dona plurima pꝛouer. vi. S.viii.
¶ Eya fratres chariſſimi timeamus illam ſniam ca
ueamuſqꝫ totis niſibus ne incidam9 in eā: qꝛ hoꝛren-
dum eſt incidere in manus dei viuētis. hebꝛe. x. Cur
ramus ad curiā mie condonātis anteqꝫ cōueniamur
ad curiā iuſticie puniētis ſecūdū conſiliū apli ad he.
iiii. Adeam9 cū fiducia ad thꝛonū grē: vt miſericoꝛ-
diā cōſequamur ⁊ grām inueniam9 in auxilio oppoꝛ-
tuno. Vñ btūs aug. ait. mie tp̄s nunc eſt: iuſticie tp̄s
poſt erit. Vñ tp̄s mie vocat modo auerſos. donat
pctā conuerſis. patiēs eſt ſuper peccatoꝛes donec cō-
uertātur. quecūqꝫ cōuertūtur pꝛeterita obliuiſcitur
futura pꝛomittiť. hoꝛtať pigros. cōſolať afflictos do
cet ſtudioſos. adiuuat dimicātes neminē deſerit labo
rantē ⁊ exclamantē ad ſe donat vñ ſibi ſacrificetur.
ipſe tribuit vñ placeť. Magnū mie tp̄s non vos trā-
ſeat frēs non vos trāſeat. futurū eſt iudiciū. erit tūc
pnia ſꝫ infructuoſa ſap. v. Dicent impii intra ſe pniaꝫ
agētes ⁊ pꝛe anguſtia ſpūs gementes. Tunc iudex a
ſeueritate ſua flecti non poterit. nec eius ſnia immu-
tari valebit: nunc autē pꝛonus ad miam. incōparabi
liter plus deſiderat. grām ſuā dare ꝙ nos recipere.

plus pctā nſa remittere ꝙ nos dimittere: vel de illis penitere velim⁹. Si aūt aliquādo iuſte pctis noſtris iraſcit̄ et tanꝙ pius pater filios delinquentes punire voluerit: nichil ominus tñ multa facilitate placat. Legimus eni ꝙ moyſē per filios iſrael punire volentem detinuit aaron tā penitentē cōpeſcuit. dauid angelū percutientē pplm hūilitate placuit. Ezechias ſniam de morte ſua reuocari lachrymis impetrauit. Niniuitaꝝ pnia ſniam de extermino ciuitatis iam promulgatā reuocari promeruit. Quid plura ante tps deficiet ꝙ oia exēpla huius enarrare poſſem⁹: quin quotidie infinitis modis dei miam experimur. Nouit deus mutare ſniam ſi tu moueris emēdare delictū: ait ambro. Caueamus tñ fres chariſſimi ne diuina clementia abutētes et impugnitatē nobis fatua temeritate et preſūptuoſa fiducia promittētes: i pctōꝝ ſordibus maneam⁹: et dei miam in ſeueritatē iuſticie zuertamus. Nam quāto mia dei nobis eſt largius prepata: tāto diſtricti⁹ ⁊ implacabili⁹ ſeuiet eius iuſticia peruerſus nr̄is operibus et ingratitudine prouocata ſicut ait aplus ro. ii. An diuitias bonitatis ei⁹ patientie et longanimitatis contēnis. An ignoras ꝙ benignitas dei ad pniam te adducit: ſcdm autē duritiam tuā et cor impenitens theſaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iuſti iudicii dei.

¶ Sermo. v. de ſnie executione cōtinēs. §. iii.

P Oſt citationē electoꝝ cōgregatōez citatoꝝ. poſt diſceptationē ⁊ diſcuſſionē plenarıā meritoꝝ p⁹ prolatā ſniam ſecundū exigentiam diſcuſſorum. iam non reſtat aliud niſi actualis executio iudicialis ſnie vt recipiat vnuſquiſqꝫ penam vel premium pro ſuoꝝ

qualitate factoꝝ. §.i. Non enim eſtimandū eſt ꝙ in illa curia ſummi regis ita fiat ſicut fit in aliquibus curiis principum mundanorum: in quibus autoritas non inquirit aut inq̄ſita tacetur et ſub acervo pecu- nie ſepelitur. aut ſniā non profertur aut falſē in tp̄a multa defertur. Sꝫ non ſic imp.i non ſic faciet iuſt⁹ iudex de quo ſcriptum eſt iſa. xvi. Sedebit iudicans et querens iudicium et velociter reddens qđ iuſtum eſt. Uñ velociter reddet unicuiqꝫ qđ iuſtū eſt. qꝛ pro fecto immediate poſt prolatam ſniam btōs cum iubilo deducet in gloriam. et reprobos a facie ſua proiectos ſil' devolvet et p̄cipitabit pariter in iehannē: ſicut dr. math. xxv. Ibūt hii in ſupplicium eternum. ſ. reprobi iuſti autem in vitam eternā. §.ii. In diſceptatōe fit ordo contrarius qꝛ iudicis ſumme boni proprium eſt prius recordari bona facta bonoꝝ ꝙ maloꝝ: poſt modū vero in exitu utrumqꝫ prius nominat penam malorum ut nos prius q̄ timoris ſunt mala devitare diſcamus poſtmodum vō que ſunt honoris bona ap petere ſtudeamus vel qꝛ reprobi ex cōdigno condem ptionis ſue ſupplicia meruerunt: electi vero gloriam ex dei imo potius quā ex meritis obtinebunt. Item qꝛ prius volet purgare mundum reprobos expellēdo oēſqꝫ mundi tocius feces et fetores ac elementorum oīm purgamēta cum eis in baratrum devolvendo et illis electis mund⁹ pulcher et mundus remaneat ad cōſolationem electoꝝ in novā pulchritudinē innovā dus: ſicut infra declarabitur. Hic autē ſciendū eſt ꝙ ignis ille ꝯflagrationis quo mundi facies purgabit. ut dictum eſt faciem iudicis antecedet. ſicut ait pſal'. Ignis aāte ip̄m antecedet et cōcomitabitur: ſicut ait

ſiđ. Ignis in ꝯſpectu eiꝰ exardeſcet. ꝛ ꝯſeq̄tur q̄ꝛ pꝛo
lata ſententia ꝯtra malos. Ite maledicti in ignē eter
nū. Ille tp̄alis ignis iuſſu iudicis quaſi flatu potēti
repētino et rapido ſił inuoluēs reꝓbos demerget pa
riter in infernū. O quātꝰ luctꝰ omnium quātꝰ vlula⸗
tus ꝛ gemitꝰ: quāta doloꝛis acerbitas quāta ꝛ quam
ineffabiłł calamitas reꝓboꝝ: in actuali ꝛ eterna ſepa
tiōe a gloꝛia ꝛ glorioſo cōſoꝛtio btōꝝ: quā tunc q̄ daꝫ
videbūt vt ſciāt q̄ et quāta perdiderāt cū nunquā in
ꝑpetuū aſpecturi. ſꝫ ineſtiabiłł pꝰ dolebūt de tā vili
eiectiōe et ſeꝑatiōe ꝑpetua a cōſoꝛtio et aſpectu diuo
tāquā videlicet de irrecupabili amiſſione ſūmi bōi.
§. iii. Et aducete φ cū deꝰ magis ſit intimus anime
quā ipſamet ſibiipſi: ac totū bonū anime magis ſit tē
poꝛe quā ipſa ſibi: doloꝛē incōpabiliter acrioꝛē ſentit
anima cuiuſlibet in ſeꝑatiōe ſui a deo φſi ipſa diſcin⸗
dereꝛ ꝛ a ſe ipſa violēter ſi eēt poſſibile ſecareꝛ. ac plꝰ
vellet totū bonū ſuū ꝑdere φ̄ bonū diuinū hoc eſt plꝰ
appeteret nō eē ſimplr̄. quā ſic eēt rurſus cū de amiſ
ſione alicuiꝰ bōi tātus debeat eē doloꝛ quātū ē de eiꝰ
adeptione gaudiū. Pꝛofecto tā ineffabilis ꝛ eſtima⸗
bilis erit doloꝛ in reꝓbis de eterna a deo ſeꝑatione
quātum ineffabile et ineſtimabile gaudium erit bea
tis de eterna dei viſione. De quo gaudio dicit apo. i.
ad coꝝ. iii. Que oculꝰ nō vidit nec auris audiuit nec
in coꝛ hoīs aſcendit q̄ ꝑparauit deus his q̄ diligūtē
Deniq; cū deus ſit ſummū imenſum ꝛ infinitū bonū
de eiꝰ amiſſione dꝫ eē ſummꝰ doloꝛ i reꝓbis ꝛ eēt im
menſꝰ et īfinitū ſi ad infinitū poſſet eſſe in creatura.
ſed hoc eſſe nō pōt ſed ē in eis q̄tū pōt earū capaci⸗
tas cōtinere diabolꝰ ergo cū toto coꝛpe ſuo. i. multitu
dine innūerabiliū oīm reꝓboꝝ ſubito demergetur et

precipitabitur in infernū. ſicut ait greg. in moꝛal' ex-
ponens illud iob. Cunctis videntibus precipitabitur
quia eterno iudice tunc mirabiliter apparente aſtan
tibus legionibus angeloꝝ aſſiſtēte cuncto myſterio
celeſtium poteſtatū atq; electis oibus ad hoc ſpecta-
culum deductis iſta belua crudelis et foꝛtis. i. dyabo
lus in medium captiua deducitur et cum ſuo coꝛpoꝛe
. i. reprobis omnibus: eternis iehēne incendiis manci-
patur. cum dr / Ite maledicti in ignē eternū. O qua-
le ſpectaculū illud erit quando hec immaniſſima be-
ſtia electoꝝ oculis oſtēdetur. q̄ hic tēpoꝛe belli nimis il
los terrere potuerat ſi videretur. Sz occulto ac iuſto
dei iudicio hoc agitur vt et nunc per eius gratiam nō
viſa vincatur a pugnantibus: et tunc a letis victoꝛi-
bus iam captiua videatur. Tūc autē iuſti diuino ad
iutoꝛio q̄tū debitoꝛes ſunt plenius recognoſcent: q̄ſ
tā foꝛtē beſtiā viderint q̄ tā infirmi vicerunt et in ho
ſtis ſui imanitate conſpiciunt: q̄tū debet gratie defen
ſori ſuo. Recedunt eñ de hoc pꝛelio tunc milites no-
ſtri: virtutū trophea referētes et receptis coꝛpoꝛibus
cum iam in illo iudicio celeſtis regni itroitū foꝛtiun-
tur: prius immaniſſimas vires huius antiq̄ ſerpentis
aſpiciunt. non vile eſtiment qđ euaſerunt.

¶ Sermo nonus de ſtatu mundi poſt iudicium con
tinens paragraphos. iiii.

Etracto iudicio natura hūana in ſuo termino
conſtituetur ⁊ iō eē incoꝛruptibile ſoꝛtietur q2
vero omnia coꝛpoꝛalia quodāmodo ſunt pꝛopter ho
minem: conueniens erit vt ſtatus oim coꝛpoꝛaliū im
mutetr. vt cōgruāt hoim ſtatui q̄ tūc erunt. §. 1. Q
poſt iudiciū ceſſabūt gñatio et coꝛruptio. Q2 igitur

multiplicatio hoim ē ꝓpter ꝯplēdū nūerū electoꝝ q̄ ꝓe-
cipue ſūt de itētione diuina nec ponūt i nūerū i ordi-
ne vniuerſi. Ideo cōpleto nūero electoꝝ ceſſabit do-
minū multiplicatio. ⁊ ſic ceſſabit gñatio et corruptio
hoīs: et per ꝯñs ceſſabit in oībus creaturis. Et quia
motus celi ē cā gñationis et corruptionis i iſtis infe-
rioribus. Ideo etiā motus celi ceſſabit quo ceſſante
et gñatione et corruptione ceſſāte creature icorrupti-
biles et q̄ aptitudinē hñt ad ꝑpetuitatē poſt iudiciū
remanebūt. §. ii. q̄ creature manebūt poſt iudi-
ciū et q̄ nō. Sciendū ē aūt ꝙ q̄dā creature hñt apti-
tudinē ad ꝑpetuitatē ſecūdū totū ⁊ ſcḋz partē vt corpo-
ra celeſtia. Quedam ſecūdū totū et nō ſcḋm partē vt
elemēta q̄ ſunt corruptibilia ſecūdum ptē: q2 propter
cōtrarias qualitates ē i eis mutua actio et paſſio: et
ꝑ ꝯñs gñatio et corruptio i cōfiniis eorū et iō in confi-
nis ſuis corruptibilia ſunt. Ceſſāte aūt motu celi nō
erit in eis mutua actio et paſſio: iō nec corruptio. ⁊ iō
poſt iudiciū remanebūt. Q̄dā aūt creature corruptibi-
les ſunt ſcḋm totū et nō ſecundū partem: vt hō. Naz
anima rationalis ē icorruptibilis: compoſitū aūt cor-
ruptibile. Oēs igitur creature q̄ quō hñt aptitudinē
ad ꝑpetuitatē remanebūt i illo vltio ſtatu mūdi deo
ſua virtute supplente qḋ eis ex ſua infirmitate deeſt.
Bruta igit̄ aialia et plāte ⁊ corpora mixta q̄ ſecundū
totū et ſecūdū partē ſūt corruptibilia: nullo mō i illo
incorruptionis ſtatu remanere debebunt. Sic itelli-
gendū eſt verbū apli. i. ad corin. vii. Preterit figura
huius mūdi: quia videlicet ſpēs huius mundi q̄ nunc
eſt ceſſabit: ſz ſbā remanebit. Sic etiā intelligit̄ illud
iob. xiiii. Hō cum dormierit non reſurget donec at-

teratur celū. i. donec iſta diſpoſitio celi ceſſet que cum
mouetur in alijs motum cauſat. §. iiii. De innouati
one mundi. Sicut ait aug. iudicatis his qui non fue=
rint inuenti in libro vite: et in eternū ignē miſſis figu
ra huius mundi ignium mundanorum conflagratio
ne purgabitur. ſicut facto mundanarum aquaruȝ di
luuio. Quaſi quid conflagratione corruptibiliuȝ ele
mentorum qualitates ardendo penitus interibunt q̄
corporibus noſtris corruptibilibus congruebant at=
q̧ ipſa eorū ſbſ̄a qualitates illas habebit que corpo=
ribus immortabilibus mirabili mutatione conueni=
ant. vt videlicet mundus in melius inouatus apte ac
comodetur hominibus: etiam carne in melius inno=
uatos. Unde vidit iohēs ſedentem in throno a cuius
conſpectu fugit celum et terra: et mare iam non eſt
quia peribunt hec ſecundum exteriorem faciem. non
ſecundum ſbſ̄am. Ante iudicium quidem eorum fi=
et purgatio ab infectione ⁊ corruptione quam ex pec
catis hominum contraxerunt. Et quia ignis inter a=
lia elementa maxime eſt actiu⁹ et corruptibilium cō=
ſumptiuus et ſordium purgatiuus. ideo ꝯſumptio eo
rum que eſt poſt iudicium remanere non deberet. et
purgatio toti⁹ mundi conuenientiſſime fiet per ignē
Ceterum q̄r gen⁹ humanum non ſolum a corruptio
ne liberabitur: ſȝ in electis gloria veſtietur: creatura
aūt corporalis ſecūdū ꝯgruentiā ſtatus finaliter di=
ſponetur: iō q̄libet creatura corporalis non ſolū purga
bitur: vt dictū ē verūetiā inouato hoīe inouabitur. et
hoīe glorificato etiā ſuomō quandā claritatis glām
ꝯſeq̄tur Unū apoc. xxi. vidi celū nouū ⁊ terrā nouā Et
iſa. lxv. Ecce creo celos nouos ⁊ terrā nouā ⁊ nō erit in

inferioꝛia pꝛioꝛa ⁊ ſi aſcēdēt ſup coꝛ. ℭ.iiii.in quo deſcri biť mūdi facies inouati. Cōſideremꝰ ſi placet faciē et pulchꝛitudinē huꝰ mūdi i meliꝰ innouati. ⁊ sciēdū eſt ꝙ terra nō erit ɡ vbiꝗ ſiccā vel mōtuoſa:ſʒ ad figurā ſperi cā reduceť. ⁊ qꝛ nō erit āplius hoim hītatio ſup terrā tota circūdabiť aqs vt et elemētū aq̄ foꝛmā ſpericam habeat:ſic et aer et ignis foꝛmā ſpericā habebūt et ſe mutuo ꝯtinebūt. nec erūt i ꝯfinns cōfuſa vel pmixta qꝛ ceſſabit actio ⁊ paſſio vt dictū ē. Suppoſitio igiť ꝙ in elementoꝝ purgatiōe ɋcqd groſſiꝰ pōderoſius et āplius tenebꝛoſū erat in terra deſcēdent īfra in regio nē īferni. i aqua frigidū glaciale ⁊ ois ſalſedo et ama ritudo et fluxibilitas. i aere groſſicies oēs mobilitas et oēs pegrine ipꝛeſſiones. In igne vero ardoꝛ ⁊ ſicci tas fuerit ſepata terra in ſupioꝛi ſui pte erit vt criſtal lꝰ: Aq̄ multo plus pſpicue ſubtiles et pure ꝙ ſint mō Et foꝛte tūc erūt ſimiles celo aq̄o. aer vō purioꝛ cla rioꝛ rarioꝛ. et ignis ſiľr. In aere nō fieť ipꝛeſſiōes ali q̄: vt pote nubes vēti ros et pꝛuina niues et grādines fulgura et choꝛuſcatiōes tonitrua et tēpeſtates nec a liqua hmōi ſʒ ppetua ſerenitas claritas ⁊ tēperies ſē piterna. In igne vō ꝗ nūc vſqꝫ ad diē iudicii calidꝰ eſt et lucidꝰ poſt illā innouationē mūdi. vt ait baſiliꝰ i ex amerū lux ſepabiť a caloꝛe: ait eñ in retributionibus delictoꝝ rō nos ſecretioꝛ docet pciēdā eſſe ignis na turā cuiꝰ lux ad illuminādū iuſtos deputabiť. ardoꝛ āt ꝓficiet ad ipios cōcremādos. Vñ ait pſal. vox dñi īntercidētis flāmā ignis. Hec ergo crediť eē faciēs hu ius mūdi coꝛpa vō celeſtia mirabili claritate fulge būt poꝛro iuxta vbū iſa. xxx. Erit lux lūe ſicut lux ſo lis et lux ſolis ſeptemplicites ſicut lux ſeptem dierum totius autem firmamenti facies luminoſ crediť eſſe

ſicut nunc ſunt ſtelle: ſtellarum vero claritas in ſeptu plum maior erit. Dicit aũt yſido: ꝙ nec ſol nec luna poſtea ad occaſũ ſũt ventura: ſꝫ i loco i quo creati ſunt ſine fine manebũt. Vñ dr abacuch. iii. Sol et lũa. ſte terũt in hitaculo ſuo ſol i pũcto orientis: ⁊ lũa in pũ⸗ cto occidẽtis. Vñ dicitur. iſa. lx. Non occidit vltra ſol tuus. Nõ ergo erit amplius diei noctiſqꝫ viciſſitudo ſed erit vna dies non hñs veſperam cõtinua ſꝑ cla⸗ ra que nota eſt domino. Hec aũt claritas et pulchritu⸗ tudo mirabilis non erit ad neceſſitatẽ qr etiã omnes ſancti fulgebunt vt ſol. vt ait dñs mat. xiii. Fulgebũt iuſti ſicut ſol in regno pr̃is eorũ: propter qḋ dr iſa. lx: Non erit tibi ſol ad lucendum: ſcilꝫ ad neceſſitatem erit tñ ad vniuerſi decorẽ conſolatiõnẽ et delectatio nẽ ſctõꝝ: et creatoris laudẽ: ⁊ gloriã ⁊ honorẽ Vñ iſa. lxv. poſt illud. Ecce creo celos nouos et terrã nouam Subditur. exultabitis et gaudebitis vſqꝫ in ſempiter num in his que ego creo. Hec de finali iudicio et ſta⸗ tu mundi poſt iudicium ad pñs in generali: et groſſo rudiqꝫ modo dicta ſufficiant. Nunc non reſtat niſi in ſpeciali dicere de ſuppliciis reproboꝝ et gloria beato rum ⁊ prius dicemus fauente deo de ſuppliciis repro borum.

¶ Incipit quarta pars huius libri continens ſermo⸗ nes. v. Primus de diuerſitate penarum infernalium continens. ¶ xxiii.

Quiſſimis quattuor ſupradictis eorumqꝫ duobus exiliter ac breuiter terminatis or dine conſequenti ſummo nos docente ma giſtro conſideremus ſupplicia dãnorum hoc enim ſi⸗ at inter quattuor nouiſſima loco tertio memorandũ

§.i. Summe nanq est nobis utile infernu considerare nouissima. iugiter ante mentis oculos ponere. frequenti meditatione reuoluere. nernõ ꝛ in memoria viuaciter retinere miserias infernales. vt eas timere et timendo vitare. discamus peccata cuncta cauere ne fiant et iã facta diluere ac pniam salutarem agere studeamus. ſicut docet et hortatur proſper. in li. de vita cõtemplatiua dicens. Ad penam q peccato debetur. mens añ ꝙ peccet aſpiciat. cruciatus ac dolores qui. ſequi ſolent peccatorem carnalibus incentiuis opponat et nichil eam peccata delectet. nec ad peccandum delectatio vlla carnalis inclinet. Si em eo tpe quo quis peccare deliberat: attenta mente cõſideret que pena expectet in ſuis facinoribus deprehenſos. quod ſupplicium conuictos excruciet. quis tremor mẽbra quatiat. pallor ora profundat. ꝙtum denique et exercrabilem omnibus reddat/ etiã ipſũ ſordide oppinionis opprobrium. neſcio an poſſit ꝗbuſſibet vitiis accõmodare cõſenſum. §.ii. Cõſideret igitur vnuſqſq profunde ac vigilanter attendat: ꝙ in inferno eſt ſuppliciorum et miſeriarum diuerſitas innumerabilis. acerbitas intolerabilis. eternitas interminabilis. Primo quidam ibi eſt penarum diuerſitas. ſicut ex pluribus ſcripture ſacre locis elicitur et a ſanctis ſalubriter edocemur. Nan in inferno tanta eſt varietas dolorum et miſeriarum diuerſitas ꝙ nec lingua poſſet exprimere. nec intellectus comprehendere. nec mens hominis cogitare. ſicut etiam quidã gẽtilis ait Nõ mihi ſi cẽtum lingue ſint: oraqz cẽtum. Ferrea vox omis ſcelerꝫ cõprendere formas. Oĩa penarꝫ percurrere nomina poſſum. Sicut em ocu-

us non vidit: nec auris audit: nec in cor hoïs aſcen-
dit que ꝑparauit deꝰ his qui diligũt eũ. Sic profecto
debemus agnoſcere ꝙ hũanus oculus nũꝗ vidit nec
auris audit/nec in cor hoïs aſcendit ꝗ̃ta ſint mala q̃
preparauit deus his q̇ offenderũt eũ. licet aũt innu-
merabilia ſint et ieffabl̃ia: nõ tñ oïno tacere voluimꝰ
nec ſilẽtio coopi debemꝰ: ſꝫ de inumerabilibꝰ aliqua
numerare ⁊ de ieffabilibꝰ pauca et breuit̃ effari ſtude
bimꝰ: vt ⁊ nobis et aliis cogitãdi materiã prebeamꝰ.
§.i. Eſt igitur ſciendum ꝙ ibi erit pena duplex. vl
delꝫ pena dãni ⁊ pena ſenſuꝫ. Pena dãni nihil aliud
eſt ꝗ̃ eterna carẽtia diuẽ viſiõis propt̃ demerita pro
pria. Eterna dico ad driãm pene/ purgatorii q̃ nõ eſt
eterna ꝓpter demerita ꝓpria ad driãm pene puerorꝫ
qui ſine purgatiõe ab originali pctõ deceſſerũt/qui ⁊
ſi ꝑpetuo diua carcãt viſiõe. nõ tñ propter aliqđ actu
ale vel ꝑſonale pctm̃. Pena ſenſus multiplex eſt. Nã
quedã ꝑtinet ad ſenſuꝫ interiorẽ. q̃dã ad exteriorẽ.i.
quedã ad corpus q̃dẽ ad aiam. ſicut enumerãdo pa-
tebit. Eſt em̃ in inferno acerbitas ardoris attrocitas
algoris. fetoris immẽſitas ⁊ fumi obſcuritas tenebra
palpabil̃. procella terribil̃ penuria famis. ariditas ſi
tis attritio verbeꝝ ꝯſtrictio cathenaꝝ. morſus ſerpentũ
conſortiũ demonũ. turpitudo horribilis. põderoſitas
imbecillitas timor ⁊ horror pudor ⁊ dolor. vlulatꝰ et
gemitꝰ fletus ⁊ ſtridor dentiũ/ire/diſcordie/odiũ int̃
inimicicie/blaphemie/punctiões ⁊ tortiões amaritudies
et terrores/opprobriũ et cõfuſio/ſeruitꝰ ⁊ triſticia/de-
ſolatio et deſperatio. Sed quĩ longũ eſſet de ſingul̃
iſtoꝝ ſigillatim proſequẽdo dicere. ſaltẽ breuit̃ ad de
clarationẽ iſtoꝝ tã ſcripture ſacre ſñias ꝗ̃ ſctõꝝ te-

ſtimonia proferamus. ¶.iiii. De acerbitate ardo
ris dr iob.xx. Deuorabit eũ.i.impium ignis qui non
ſuccenditur. ſup qd ait greg. Jehẽne ignis cũ ſit cor=
poreus et in ſe miſſos reprobos corpalit exurat/ nec
hũano ſtudio ſuccẽdit nec lignis nutrit: ſʒ ſemel crea
tus durat inextinguibil. nec ſuccẽſiõe indiget/ nec ar
dore caret. Sciẽdũ ʒo eſt ꝙ reprobi qr ex aĩa ſil ⁊ car
ne peccauerãt. illic in carne pariẽ ⁊ aĩa cruciant. Vñ
bñ p pſal. dr. Pones eos in clibanũ ignis in tpe vul=
tus dñi. dñs ĩ ira ſua cõturbabit eos: ⁊ deuorabit eos
ignis. Clibanus nãqʒ intrinſec9 ardet. is vero qui de
uoratur ab igne ab exteriori pte incipit ɔcremari. vt
ergo ſacra eloq̃a reprobos ardere interius ⁊ exterius
demõſtrarẽt eos ab igne deuorari ⁊ vt clibanũ poni
teſtant. vt ⁊ per ignẽ deuorent in corpe/ ⁊ per dolorẽ
ardeant in mẽte. ¶.v. De ardore ſil ⁊ frigore dr.
iob.xxiiii. Ad calorẽ nimiũ tranſibũt ab aq̃s niuiũ.
Impii nãqʒ vt acri9 torquẽtur ad ardorẽ immẽſuʒ de
glaciali frigore ſubito regyrãtur. De fetore vero dr.
iſa.xxxiiii. De cadaueribus eoꝝ aſcẽdet fetor. Nullũ
em ſterq̃linũ vilius. nullũ cadauer fetidius corpibus
impioꝝ. Cogita ergo ꝙ ineffabil erit fetor in innu=
merabili multitudie corpoꝝ fetidoꝝ. ¶.vi. De igne
ſil ⁊ fetore dr apoc.xx. Beſtia ⁊ pſeudo ꝓphete miſſi
ſunt in ſtagnum ignis et ſulphuris. Unde in figurã
huius cum dñs ſodomã et gomorẽ punire decreuiſ=
ſet puniuit eos igne et ſulphure. Sic etiã peccatores
qui et putridis deſideriis ⁊ fetore carnis arſerũt iuſte
in igne ⁊ ſulphure penas luunt. In mẽtibus etiã no=
ſtris quotiẽs feda carnis delectatio dñatur: ſulphu=
reo quodã fetore cõſpergitur. ſicut ſcriptum ẽ iob.xx.

Aſpergatur in tabernaculo eius ſulphur: ⁊ ex carnis delectatione diſponitur aia vt igne ſulphureo ſuccen datur. ¶.vii. De ardoꝛe fetoꝛe et fumo ſimul dici tur.apoc. ix.ꝙ de puteo abyſſi fumus exiuit: ⁊ quaſi fumus foꝛnacis magne: et occiſa eſt tertia pars ho minū de igne fumo ⁊ ſulphure Pꝛima pars hominū compꝛehendit beatos. ſcđa viuos. tertia moꝛtuos in fernali incendio cruciādos. Itē iſa.xxxiiii. Conuer tentur toꝛrētes eius in ſulphur ⁊ erit terra eius in pi cem ardentē: ⁊ non extinguet in ſempitemū: ⁊ aſcen det fumus in generatiōe et generationē ⁊ deſolabit in ſecula ſeculoꝝ ¶.viii. De igne ſulphure ⁊ pꝛo cella tēpeſtuoſe iugiter irruēte: ⁊ cōſtrictione cathe naꝝ ardentiū perpetuo definēte. ait ps. Pluet ſuper pctōꝛes laqꝫos ignis ſulphur: ⁊ ſpūs pꝛocellaꝝ pars calicis eoꝝ. ſap. xvii. dr. ꝙ vna cathena tenebꝛarum erāt oēs colligati. Et iob. xxxvi. Si in cathenis fue rint et vinciant funib⁹ paupꝫtatis iudicabit eis opera ſua. q.d. de peccatoꝛib⁹ adhuc in mūdo viuentibus ſi perſeuerauerint in peccat donec ligati fuerint in ca thenis infernalib⁹: vbi oēm egeſtatis inopiā ſuſtine būt id ꝑfecto iudicabūt eis malignitatē coꝛdiū. ini quitatē opeꝝ. grauitatē quoqꝫ innumerā pctōꝝ: ⁊ in excogitata ſupplicia toꝛmentoꝝ. Judicabūt inqꝫ eis que pꝛius ꝓuidere neglexerūt nec credere voluerunt De pꝛocella ꝙ ſpēaliter cuidā viro ſctō fuiſſe diuinit tus reuelatū: ꝙ ex mobilitate et curſu aeris tāta erit ibi tempeſtas ⁊ impet⁹ ꝙ ſubito ⁊ quaſi in ictu oculi repꝛobos quaſi ab oriēte in occidēs vehementi ipelle et ex illo motu quidā terribilis ſonus quaſi tonitruū magnum exurget: et hoc eis ineffabilis pena fiet.

§.ix. De tenebris horrendis vꝫ iob.x. Dimitte me vt plangā paululū dolorē meū anteꝗ̄ vadā ⁊ non reuertar ad terrā miſerie et tenebrarū. ꝛc. Hec auctoritas infra diffuſius exponet. Item cuidā in exemplū oim̄ impiorꝫ vꝫ. mat. xxii. Ligatis manibus eius ⁊ pedibus: proiite eū in tenebras exteriores. Quid eſt aūt manibus ⁊ pedibꝰ alligari niſi dia bona actiōe ⁊ euaſione priuari. ſicut in tenebras exteriore mitti nichil aliud erit ꝙ̄ a deo ꝗ eſt mentiū lumen expelli. Sciendum eſt aūt ꝙ ſunt ibi tenbre multiplices. ſicut infra declarabit. §.x. De egeſtate famis ait grego. exponens illud iob. vi. In vaſtitate et fame ridebis: Simul vaſtitas fameſqꝫ cruciat: qꝛ nō ſolū foris tormenta ſentiūt: ſꝫ etiā intus inedie peſte moriunt. vaſtat iehenna: qꝛ cōcremat fame interficit: qꝛ faciē ſuā illis redēptor abſcōdit. Sicut eñ beati in regno celorum eternaliter ⁊ vtē de pane vite ſatiētur ſicut ſcriptū eſt lu. xiiii. Beatus ꝗ mādncabit panez in regno dei. ſic merito famis media moriūtur qui ꝑpetuo pane vite priuātur. §.xi. De ariditate ſitis habemꝰ exemplū luc. xvi. de diuite epulone ꝗ pre nimio ſitis ardore deficiens. necellitate cōpulſus guttā aque petiit ad refrigeriū lingue ſue nec tñ potuit impetrare: Dicebat eñ pater abrahā miſerere mei ⁊ mitte lazarum vt intinguat extremū ſui digiti in aquā ⁊ refrigeret linguā meā: qꝛ crucior in hac flāma. Cui reſpōdit abraham. Recordare fili qꝛ recepiſti bona in vita tua/et lazarus ſimiliter mala: nunc vero hic cōſolat tu vero cruciaris. Iſte pro omnibus mundi diuitiis vnam guttam aque impetrare non poſſet. §.xii. De gemitu/clamore/eiulatu/et fletu vꝫ lu. vi. Ve vo

bis diuitibus q habetis hic ꝯſolationē veſtrā: q: plo-
rabitis et flebitis vos. Itē iſa. xlv. Ecce ſerui mei co-
medēt et vos eſurietis. ecce ſerui mei bibāt ⁊ vos ſitie-
tis. ecce ſerui mei letabunt et vos confundemini. ec-
ce ſerui mei laudabūt p̄ exultatione cordis ⁊ vos cla-
mabitis pre dolore cordis: et pre contritiōe ſpūs vl-
ulabitis. §. xiii. De attritiōe verberum d: puer. xix.
Parata ſunt de riſoribus ſupplicia et mallei pcutiē-
tes ſtultorū corporibus. §. xiiii. De punctionibus
et torſionibus d: iſa. xiii. tortiōes ⁊ dolores tenebūt
quaſi pturiens dolebant. §. xv. De amaritudie ve-
ro d: iſa. xxiiii. Amara erit potio bibentis illam. Et
deut. xxxii. De vinea ſodomorū vinea eorū et de ſub
vrbanis gomorre. vua eorū vua fellis et botrus ama-
riſſimus fel draconum vinū eorū: et venenū aſpidum
inſanabile. Itē hiere. ix. Ecce cibabo populū meū ab
ſinthio: et dabo ei bibere aquam fellis. De pluribus
iſtorum ſimul d: deut. xxxii. Ignis ſuccenſus eſt in furo
re meo et ardebit vſq ad inferni nouiſſima deuora-
bitq terram germine ſuo et montiū fundamenta cō
buret: cōgregabo ſup eos mala ⁊ ſagittas meas com
plebo in eis. cōſumenē fame et deuorabunt eos aues
morſu amariſſimo. dētes beſtiarū immittā in eos cū
furore trahentiū ſup terrā atq ſerpentiū. xvi. De
turpitudine ⁊ fetore corporum dānatorum ait anſel q qui
libet eorum erit ſceno et oi cadauere fetidior: et oi fuli-
gine turpior. Et ſicut de ſāctis canim⁹ ⁊: ſcti tui dn̄e
florebūt ſicut liliū ⁊ ſicut odor balſami erūt an̄ te Et
illud fulgebūt iuſti ſicut ſol. ⁊c. Sic de reprobis dici
poteſt q fetebūt ſicut ſterqliniū et ſicut cadauer pu-
tridū erunt. Reuera nullus fetor eſt illorum fetori com

parabilis nulla turpitudo poteſt inueniri eoꝝ turpi-
tudini ſimilis in hoc mundo. De pōderoſitate vero di
cit anſelmum. ꝙ impius in inferno tāto ponderū ꝑme
tur pōdere vt nec pedē vel manū/ vel aliqd corporis
poſſit mouere. Itē corpus eiꝰ ꝓpriū erit pōdus ⁊ gra
uiſſimū et ſarcina importabilis. quā tñ deponere nō
licebit. ¶ .xvii. De imbecillitate ſimilit̄ ait anſel.
ꝙ ſic imbecillis erit quilibet reproboꝝ vt nec vermen
poſſit a ſuis oculis ammouere. ¶ .xviii. De infir-
mitate vero dicit idē anſel. Tantū ſcias egritudine
iniuſtū quelibet infirmari vt et nullo medicamine va
leat ſubueniri. Sicut aūt in btis erit perfecta ſani-
tas tam ſingulis mēbris ꝙ̄ in toto corpe: ſic in corpo
ribus reproborū ⁊ ſingulis eoꝝ mēbris erit infirmi-
tas incurabilis ⁊ dolor incōparabilis: ſicut ſcriptū eſt
de impio iob. xx. Ois dolor irruet in eū. ¶ .xix. De
ſeruitute vo ſcias ꝙ ſeruitute grauiſſima ⁊ viliſſima
cōprementur/ ⁊ tanꝗ̄ ſerui neqꝫ ſeruilit̄ punientur ⁊ in
viliſſimo carcere ſeruilit̄ tenebunt ac ī cathenis igne
is artabuntur. Deniqꝫ ſicut ait anſel. ad omnia que
noluerit impius cogetur: ⁊ ab omnibus qui voluerit
prohibetur: ſic nichilominus exhonorabitur vt in vi-
liſſimum fetorem deiectus etiam vermium dūio ſu-
biciatur. ¶ .xx. De ira etiā dicitur ꝙ impii erunt
vltra omnium beſtiarum inſaniam iracundi et ꝑreni
mia impatientia et furore continue perturbati. ſicut
ait ꝓs. Dominus in ira ſua conturbabit eos: et deuo
rabit eos ignis. Vñ et ex immēſa ꝑturbatōe ꝓrūpēt
in blaphemias creatoris. ſicut ſcriptum eſt apo. xvi.
Mādūcauerūt liguas ſuas ꝑ dolore oia corporꝫ ſuoꝝ
mēbra ſi poſſent ꝑ furore nimis lacerarēt. ecce furor

impatiētie. Et ſequitur ibi. Et blaſphemauerūt deū celi pre doloribus et vulneribus ſuis ¶ xxi. De odio quoqȝ ſcias ꝙ inter impios ſummū eſt odiū. odiunt enī deū et iuſticiā punientē: nec eos de tātis cruciatibus liberantē nec aliqualiter eoꝝ dolores et ſupplicia vel modicū mitigantē. Odiūt nihilominꝰ oēs alios: odiūt etiā ſeipos. Unde ex odio ⁊ tedio vite ſue mortē deſiderāt. ſicut dr apoc. ix. Querent homines mortē et nō inuenient eā: ⁊ deſiderabunt mori et fugiet mors ab eis. De odio vero ad deū dicit ps. Superbia eoꝝ qui te oderūt aſcendit ſemper. Erūt etiā in odiū dei et ſctōꝝ oim ſicut ait anſel. Malū quēqȝ deus oēſqȝ ſcti ſic habebūt odio vt nec eū adiuuēt in opere vel cōpatiantur in corpore. Ibi etiam nec amicus aico: nec pater filio: nec mater filie: nec filii parentibus cōpatientur. ¶ xxii. De diſcordia vero ſcias ꝙ in ſumma diſcordia ſemꝑ erūt ſicut ait anſel. mali in diſcordia tāta perſiſtēt: vt eoꝝ corpus et aia ſemꝑ diſſideant. Nam ⁊ corpus animā odio habebit. eo ꝙ nunꝗ̄ male cogitauerit. Et aia corpus ꝙ mala cogitata opere compleuerit pro quibus oibus torquētur in penis. Inter ipſos ſimiliter eſt ſemꝑ iurgiū. Et ſicut ait ſap. eccl. xli. De patre impio conquerūtur impii filii: qꝛ videlicet nō eos ad ſalutem neceſſaria docuerūt. nec eos delinquētes corripuerūt. nec ꝯpeſcuerunt a malis. nec eis vtilia monuerūt. Parētes vero de filiis qꝛ ꝓpter eos laborauerūt ſolliciti fuerunt ac forſitā multa male acquiſierūt: et male adquiſita non reſtituerūt. nec de iuſte poſſeſſis elemoſinas erogauerūt. ¶ xxiii. De deſolatione manifeſtum eſt qꝛ nec vnus eoꝝ cōpatietur alteri. nec vnꝰ poterit al=

terum conſolari. nec beati compatientur eorum miſe
riis. quinimo letabitur iuſtus cum viderit vindictam
Et hie. Quis miſerebitur tui aut quis contriſtabitur ꝑ
te. aut quis ibit ad rogandū pro pace tua. q. d. nullus
Itē nulla pro eis facta ſuffragia: elemoſine erogate
miſſe celebrate. orationes queqꝫ vel pnie: ſi fierēt poſ
ſent eis prodeſſe: nec ipſi pro ſeipſis exaudirētur i ali
quo. Unde diues ille epulo nec guttā aque potuit im
petrare. luc. xvi. Sed qui eſt domine deus nunc cum
nobis precepiſti pro inimicis noſtris orare math. v.
Orate pro perſequentibus ⁊ calumniātibus vos. quō
non orabim⁹ saltē pro caris noſtris dānatis. Nimirū
pro inimicis orandū eſt eo tēpore quo pūt ad fructuo
ſam pniam peruenire. Dānati aūt cū non poſſint ad
opera mie reuocari: nichil eis per orationū ſuffragia
poterit impetrari. Eadem enim cauſa eſt vt nō oretur
pro dyabolo ⁊ angelis eius eterno ſupplicio dānatis
que nunc etiam cauſa eſt vt nō orent ſancti pro infide
libus impiiſqꝫ dānatis. Nam ibi nullum meritū coo
peratū fuerit in hac vita: fruſtra requirunt ſuffragia
poſt hanc vitā. De terroribus et horroribus / triſtitia /
et deſperatione iam ſatis cito dicemus. Ex predictis
patet ꝙ in inferno erit penarum diuerſitas.

¶ Sermo. ii. de penarum infernalium
acerbitate: continens. §. iiii. §. i.

Ecundo erit ibi tormentorum acerbitas inex
plicabilis. Nam ſicut docet anſel. et alii ſancti
doctores: omnia huius mundi bona vel mala permi=
xta ſunt cū ſuis contrariis: nec habent vltimatū gra=

dum ſue perfectionis quin poſſunt augeri vel minui
vel quin poſſint plus vel minus haberi. ſicut in ſingu
lis virtutibus patet et vitiis ſingulisq̃ tam coꝛpoꝛis
ꝙ̄ anime bonis vel malis. Nec enim habetur hic gau
dium ſine triſtitia vel timoꝛe: nec doloꝛ vel triſticia ſi
ne conſolatione. vel perfecta ſanitas ſine egritudine
vel foꝛtitudo ſine aliqua leſione nec oĩa hmõi ſine
contrariis hic habentur. Nec huius mundi bona ſine
laboꝛe acquiruntur ſine ſollicitudine poſſidẽtur ſine
doloꝛe perduntur ſine triſtitia relinquũtur. Nec ma
la ſit̃r huius mundi eueniunt ſine pñtia vel poſſibili
tate contrarii. In celo ſunt oĩa bona ſimpl̃r imper
mixta et vltimata cõſummatione pfecta. In inferno
ſimiliter mala ſunt omnia quodlibet coꝝ imper mix
tũ ſuo contrario et in ſuo ſummo. Vt ergo ſit ibi Sũ
mus doloꝛ/ ſũmus ardoꝛ/ ſumma frigiditas/ ſũma in
cũctis malis acerbitas/ ſumma turpitudo. ſumma de
bilitas/ ſũma deſolatio/ ſumma calamitas. Vñ repꝛo
bi tormentoꝛum acerbitate immenſa pꝛoꝛſus abſoꝛ=
biti tantam in penis tolerabunt anguſtiam: vt nichil
cogitare valeant pꝛeter penam. Sed illuc totus fere
tur impetus cogitationis vbi ſenſerint vim doloꝛis.
Unde baruch. iii. dꝛ. Pꝛoiecta ſunt oſſa regũ in calo
re ſolis: et in gelu noctis moꝛtui ſunt in doloꝛibꝰ peſ
ſimis. Doloꝛibus dicit pluralr̃ ꝓpter penaꝝ diuerſi=
tatem. Peſſimis propter acerbitatẽ. Exemplũ ſenſi=
bile quo faciliter poſſet quis imaginari acerbitatem
huius ponit anſel. de ſiſitudi. ita dicens. Sit ãte ocu
los coꝛdis noſtri poſitus homo / exempli cauſa / qui
tam in ipſis oculoꝛum ſuoꝛum pupillis ꝙ̄ et in ſingu
lis membꝛis ferrum ignitum et ardens infixum ha=

beat: vt nec medulle: nec itestina: nec quicq̄ omnino
in toto ipſo cruciatus immanitate careat: vel eam le
uius q̄ in oculis aliquatinus ſentiat Quid dicam an
gulhatur. Quis hunc ſane mentis extimet inter iſta:
ſi tanta erit acerbitas in vno ſolo tormento. Quid er
go in tanta diuerſitate et pluralitate tormentorum q̄
ſil' concurrūt in vno dannato. ¶ ii. Ad augmentū
acerbitatis nulla erit ibi interpolatio vel interruptio
ſed continuitas in tormētis. Aliquantulū ſolaciū eſt
egroto qn̄ aliqua iterpolationis reqes eſt in morbo.
Augmētum aūt doloris eſt cōtinuitas paſſionis. Ju
dicū aūt. xx. ſcripſū eſt nō erat mometū reqes. ¶ iii.
Quod autē dictū eſt oīa mala ibi eſſe ſuis contrariis
impermixta: non intelligendum eſt q ibi non ſint ele
mentorum cōtrarie qualitates ſed nō habebunt ibi mu=
tuas actiones. Cum enim qualitates elementales
nunc inuicem ſe temperent: tunc tamē non ſe tpabunt
in aliquo. Nam ardor ignis non mitigabit frigidita
tem aque nec econuerſo: nec humiditas aeris ignis
vel terre minuet ſiccitatem. Similiter amaritudo a=
que non alterabit humiditatem aque vel aeris nec hu
miditas predicta ſalſedinem aque vel amaritudinem
tēperabit: ne leuitas aeris terre minuet grauitatem
Hec aliquomodo figurata ſunt antiquitus in puni=
tione ſeu flagellatione egypti: ſicut dicitur ſapiens.
xvi. In aqua que extinguit omnia plus ignis valebit
Et infra eodem capitulo. Nix et glacies ſuſtinebant
vim ignis: et non tabeſcebant. Hec autem patientur
impii a creaturis extra ſe: quia pugnabit orbis ter=
rarum contra inſenſatos et hoc per modos infinitos
quia quacunq̄ re homo male vtitur extra deum illi⁹

eſſe quodāmodo ſaluabitur in aliquo elemētoꝝ ſ̄ ꝓ di ctorum:vt per que peccat qs per hec etiā puniatur.ſapi ens.xi. ¶.iiii. Preter hec etiā habebūt reprobi intra ſe quaſi aliam infernū ex contrarietate qualitatum predictarum:ſicut dicūt aliq̄. quia cū ipſorum corpo= ra compoſita ſint ex quattuor elementis ꝑpetuo pu= gnabunt elemētares qualitates in ipſo corpore ſicut extra. Erit aūt hec pugna grauiſſima:et ieſſabili mō tanto atrocius ꝙ dicta ad cogitandum terribilis ad nunciandū ſed grauiſſima ad ſuſtinendū:reuera ſup morte:oīa grauia:id eſt plus quā mortē corporalē le gimus et credimus oia gehenne ſupplicia grauiora.

¶ Sermo.iii.ad penarum infernalium eternitate: continens ¶.vi. ¶.i.

Ertio erit ibi i penis eternitas:nō eni erit do= lor momētaneus:non imaginarius nec tranſi torius/ſed ſenſibilis ſolidus/continuus/ſempitern⁹ q̄ſi corpora dānatoꝝ eternis ignibus ardebunt: et cōſumi oīno non poterunt ſicut aīa corpus viuificās dolorē tolerare pōt ⁊ mori nō pōt. Quod ergo nūc ꝑ pēdimus in animabus hoīm.hoc tunc erit in corpori bus dānatoꝝ:vt eoꝝ corpora ſempiternis ſupplicij= s punienda et in igne animas non amittant et ſine interitu ardeant vt quoꝝ vita fuit hic in culpa mor= tua:illic eoꝝ mors ſpbiuat in pena. Hanc mortē ſem piternā ante mentis ſue oculos attente poſuerat.qui dicebat. Dimitte me dn̄e vt plāgā paululū dolorem meū aī quam va.et non reuer. ad terrā tene. et op. mor.caligine.vbi vmbra mortis et null⁹ordo: ſ; ſem piternus horror inhabitans. Dimitte me inquit ſe pe namq; peccator iniquitatis ſue vinculis conſtringi=

tur: vt pondus peccatoꝝ toleret et tñ qđ tolerat igno
rat. Sepe etiā cogitans ꝙto reatu aſtringitur erūpe
re conatur. vt hunc in ſe mente libera cōuerſione in=
tegra perſequatur et non pōt flere ergo dolorē ſuum
non valet. qui et iniquitatis ſue reatū conſiderat: et
tñ pterrene occupationis pondere hanc ei gemere nō
vacat. Flere dolorem ſuum non valet qui praue qui
dem conſuetudini contrarie nititur ſed tñ ad huc ſuc
cedentibus carnis deſideriis pregrauatur. Tunc igi=
tur ad veraciter plangendum dolorem noſtrū dñs nos
dimittit cum et mala que facimus nobis demonſtrat
et adhuc eadem flenda q̄ cognouimus nos adiuuat.
Tunc autē veraciter reatus noſtri dolor plangitur:
cum illa inferni retributio cum formidine pui detur.
Antequam vadā et non reuertar. Caueat diligenter
et vigilanter puideat vnuſqſq; dum viuit. quia quiſ=
quis illuc ſemel iuerit vlterius non redibit. quiſquis
intrauerit: ppetuo non exibit. ſap. ii. Nō eſt agnitus
qui ſit reuerſus ab inferis. Eſa. xxxviii. Dixi non
videbo dñm deum in terra viuentium. non aſpiciā ho
minē vltra et habitatorē quietis quaſi. d. ille rex egre
gius ezechias. Domine deus gemens doleo ꝛ dolorē
meū amare plango antequam in inferni clauſtra de
ſcendam: qm̄ ſi illuc ſemel exigentibus peccatis meis
deſcendero. nec deū meū videbo in gloria. nec hoiem
in hac pegrinatōe terrena nec quiete iueniā in eterne
calamitatis erumna. quia nequaquā vltra mia pcen
tis liberat quos iuſticia vindicantis dāpnant. Dicit āt
antequā vadā. non quia qui culpam deflet illuc ituꝰ
ſit: ſed quia proculdubio qui flere negligit: ille vadit
ſicut debitori ſuo creditor dicit. ſolue debitum ante

ꝑconſtringaris. qui vero conſtringitur ſic qđ debet ſoluere non moratur. Ad terrã tenebroſã recte infer ni clauſtra tenebroſa terra nominãtur. quia quos pu niendos accipiunt: non pena tranſitoria vel fantaſti ca imaginatione cruciẽt ſed vltione ſolida perpetue damnationis obſeruant ſicut enim terra ineternum ſtat immobiliter: ita quos infernus recipit ineuaſibi liter retinet nec dimittit. Nota ꝙ terra eſt viliſſimū et fex omnium elementorum ſed infernus eſt viliſſi mus omnium locorum quia in eo ꝯgregabuntur oẽs feces immundicie: et vilitates. Ideo de damnatis dꝫ eze. xxxi. Traditi ſunt in mortem ad terram vltimaꝫ cum his qui deſcẽdunt in lacum. Infernus etiam ter ra dicitur quia ſuſceptos immobiliter retinet. Et la cus dꝛ: quia quos ſemel recepit ſẽper fluctuentes et trepidos tormentis circũfluentibus abſorbet. ꝯ.ii. Tenebroſam inquit quia ibi erunt tenebre denſiſſi me palpabiles et horrẽde. Erũt eñi ibi quadruplices tenebre due videlꝫ corporales: et due ſpirituales. pri mo eñi erũt ibi tenebre ex ipſa obſcuritate loci ꝓpter denſitatem aeris et caruntiam luminis ſolaris vel cu iuſcunqꝫ alterius luminaris. Ignis etiam infernalis non ħbet ſplendorẽ ſꝫ fumũ fetidũ ⁊ obſcurũ: licet eñi ignis naturaliter et ardorẽ exhibeat et fulgorẽ ſignis tamẽ iſernalis ꝯcremationẽ exhibet ⁊ lumẽ nõ habet Quãuis aũt ad cõſolationẽ non luceat tñ ꝗtũ ad ali qđ lucet vt magis torqãt Nã ſequaces quouſqꝫ ſuos ſecũ viſuri ſunt reprobi: quoꝝ amore delîqrunt vt ip ſoꝝ intuitus eos ad augmentũ ſue dãnatõis affligat Ignis itaqꝫ qui in obſcuritate eructat lumen ad tor mentum ſeruat. Secundo erunt ibi tenebre ex tur

pitudine et opacitate coꝛpoꝛum damnatoꝛū que omni fuligine nigrioꝛa hoꝛrendas tenebꝛas ex se reddēt Quante ergo erunt ibi tenebꝛe ex tanta multitudine turpiſſimoꝛum coꝛpoꝛum reſultantes. Tertio erunt ibi tenebꝛe interioꝛes. quia repꝛobi interius excecati omni intellectus lumine pꝛiuabuntur et omni cognitione carebunt niſi eoꝛum duntaxat qui deſolationem eis ꝛ ſupplicium miniſtrabunt. quarto erunt ibi tenebꝛe deterioꝛes omnibus antedictis ab eterna ſeparatione. a contuitu ſumme et incompꝛehenſibilis claritatis. Iſta quattuoꝛ genera tenebꝛaꝛuꝫ deſignātur hic. ſicut patet ſubtilius intuenti. Nam pꝛime deſcribūtur cum dꝛ terrā tenebꝛoſam ſecunde cum ſubditur. opertam moꝛtis caligine. tertie cuꝫ additur terram miſerie et tenebꝛarum. quarte ſo cum ſubiūgit vbi vmbꝛa moꝛtis. Terrā miſerie ꝛ tenebꝛaꝛū. Miſeria ptinet ad doloꝛē: tenebꝛe ad cecitatē. Nam doloꝛ ibi cruciat a quos vero lumine diuiſos cecitas intus obſcurat. Unde terram miſerie pꝛopter ſeparationē ab eterna beatitudine. Et ſicut beatitudo eſt ſtatus omnium bonoꝛum aggregatione perfectus. Sic miſeria eſt omnium maloꝛum aggregatio. Sicut ſcriptum eſt deutero. xxxi. Congregabo ſuper eos mala: Uere magna miſeria eſt vbi pꝛo omnibus mundi diuitiis non poſſis haberi vna gutta aque. Summa pfecto miſeria eſt cum illo non eſſe ſine quo non poteſt bene eſſe. Illa ſimul miſerie et tenebꝛarum terra eſt quia quiſquis ab eius mala toleranda deſcendit ad diuine claritatis aſpectum vlterius non redibit. Ubi vmbꝛa moꝛtis. vmbꝛa moꝛtis eſt obſcuritas diuiſionis. Sicut enim moꝛs exterioꝛ ab anima ſepat

carnem:ſic interioꝛ a deo ſeparat aīam: quia dannatus
quiſqꝫ cum eterno igne ſuccendatur. ab interno luie
tenebꝛatur. Uel umbꝛa moꝛtis pōt intelligi obſcuri=
tas illā depꝛeſſius reſultans ex vniuerſitate coꝛpoꝝ
damnatoꝛum: vt dictum eſt que ꝓpter ſui turpitudi
nem ſemper moꝛtis imaginē in ſe gerunt. ¶ iiii. Et
nullus oꝛdo. Sane ibi erit oꝛdo iuſtitie quia non de
cet deū qui ſumme bonus eſt ꝑmittere ꝙ ſit deoꝛdina
tio culpe ſine oꝛdine iuſtitie Hic autē oꝛdo requirit vt
et culpa quelibet puniātur. Et qui plus peccauit am
plius toꝛqueatur ſecundum ꝙ ſcriptum eſt apo. xviii
Quantū gloꝛificauit ſe et in delicijs fuit: tantum da
te illi toꝛmētum et luctum. Et illud deut. xxv. Juxta
q̄titatē: delicti erit et plagarū modus. Pꝛecepit eti=
am paterfamilias zizania colligi: ⁊ ad cōburēdum in
faſciculos alligari. mat. xiii. vt pares paribus ſocian=
tur: et penis paribus puniantur. Nam q̄ pēc culpa ꝑ
iter inquinauit: par pena ſiliter cruciabit. Par enī cru
ciat flāma ſupplicii quos ſuccendit par flāma peccati
Sicut igitur in domo patris eterni mā̄ſiones multe
ſunt. Jo. xiiii. id eſt diuā pmioꝝ ſcdm differentiā me
ritoꝝ ſic ī inferno pꝛo diſparitate criminū eſt ⁊ diuer
ſitas toꝛmētoꝝ. Uñ. greg. Quāuis iehenna cunctis
vna ſit non tñ oēs vna et eadem qualitate ſuccendit
Sicut enī ſub vno ſole oēs tanguntur tñ non vno oꝛ
dine oēs eſtuamus. quia iuxta qualitatē coꝛꝑis ſenti
tur et pondus caloꝛis ſic dannatis vna eſt iehēna que
afficit: tamen non equaliter cōburit. qꝛ quod hic agit
diſpar valitudo coꝛpoꝛuꝫ: hoc illic exhibet diſpar cau
ſa meritoꝝ. Idē etiam greg. exponens illud iob. xx.
Juxta multitudinē adinuētionū ſuaruꝫ ſic ſuſtinebit

ait. Qui multa inuenit ad culpã: nouis cruciatur in uentionibus in pena. Nã qđ hic ſuſpicari non potuit illic ultioni traditus ſentit: amplioris retributionis tormento feriuntur: quia et ipſe actiones ex quibus feriri debeant inuenerunt. Et q̃uis oim damnator dolor ſit infinitus grauiora tñ tormenta recipiunt qui multa iniquitatibus ſuiſq̃ deſideriis inuenerũt Erit ergo ibi ordo diuine iuſticie vindicantis: ſꝫ non erit ibi ordo punientis Similis enĩ affligunt ſuppli cia etiam contraria non ſucceſſiue. Dũ enĩ pena pe ne piter coexiſtit: penarũ confuſio plus affligit Inde eſt q̄ anima reprobi ſimul et ſemel intentiſſimñ fri gus piter et ardorẽ patitur: qm̃ in eius culpa inuẽta ſunt ſimul et carentia charitatis et ardens concupi ſcentia voluptatis. Rurſus nõ eſt ibi ordo nature qꝫ ſecundũ greg. ix. moralis quibuſlibet rebus in penã ſurgentibus propria qualitas non ſeruatur: quia ſi mul ibi eſt timor cum dolore: et dolor pariter cum ti more. Ibi ignis ardet non lucet niſi ſcꝫ ad tormentũ natura patitur non moritur/ nec aqua poterit ignẽ ex tingere/ nec ignis aquam cõſumere: quinimo glacia lis aque frigiditas in nullo ignis mitigabit ardorẽ. nec ardoris ignis immenſitas in aliquo glacialeꝫ tẽ perabit algorẽ. Unde beatus gregori. ait. Ibi mors perimit et nõ funditus extinguit dolor cruciat ſꝫ nul latenus pauorẽ fugat. flamma comburit ſꝫ nullate nus tenebras excutit. Supplicia ergo non habent or dinem: quia non ſuas qualitates per omnia tenent. Ibi fit miſeris mors ſine morte: finis ſine fine. defe ctus ſine defectu quia mors ſp viuit: et finis ſp inci pit: et defectus deficere neſcit. Ideo dicit auguſti. O

mors ꝙ dulcis eſſes quibus tã amara fuiſti te ſolam
deſiderabunt qui te ſolam vehementer oderunt.
§.iiii. Sequitur ꝙ ſempiternus horror inhabitans
diligenter attende ꝙ erit ibi horror de loci tenebro-
ſitate q: ſicut dictũ eſt ibi erunt tenebre dẽſiſſime pal
pabiles et horrende et carentia omnis luminis. Item
erit ibi horror ex conſortii vilitate demonũ ſcilicet et
omniũ damnatorum qui erunt turpiſſimi et ineſtimabi
liter horridi. Unde iob .xx. Vadent et venient ſuper eum
horribiles. Item erit horror cuilibet de proprie turpi
tudinis et vilitatis conſideratione. adeo nãq ſemet
ipſos horrebunt inſpicere: cum ſint ſuperbiſſimi qui
eũ ſe non poterũt videre: ꝙ pre cõfuſiõis horrore vel-
lent oĩno deſiſtere et ſi eſſet poſſibile nichil eſſe. Item
de penarũ imaginatione et ſui perpetua detentione
Unde grego. Ibi ſempiternꝰ horror inhabitat: quia
eius ignibus traditi et in ſuppliciis: dolorem ſentiũt
et in doloris anguſtia pulſante ſemper pavore feriũ
tur. Quis non horreat ſemper igne cremari: nec fun
ditus mori. ſemper fumũ teterrimũ ſuſtinere et nun
ꝙ lucem videre. ſemper impleri fetoribus. torqueri
cum demonibus. nullum invenire ſolacium. malum
conſilium nullã habere ſpem evaſionis. ubi ſemper
circundant dolores mortis: ibi potius omnimoda de
ſolatio: et ex deſolatione deſperatio: et ex deſperatio
ne odium dei: et blaſphemie nephandiſſime contra
deum. Patet ergo ꝙ vivere dictum ſit ebre. x. Horrẽ
dum eſt incidere in manus dei viventis. §.v. De
deſolatione lamentabili et lamentatione inconſola-
bili reproborum dicitur ſapien. v. Uſq ad ſupremum
deſolabuntur. Et de babilonica civitate, id eſt repro

brorum omniũ congregatione: dicitur iſa: xxxiiii Con uertentur torrẽtes eius in picem: ⁊ humꝰ eius in ſul phur: et erit terra eius in picem ardente/ et non extin guetur in ſempiternũ ⁊ deſolabitur in ſecula ſeculorum Reprobi nanqꝫ ſi peccaſſe dolebunt/ et non peccaſſe non poterunt: nec eorum pctã deleri vel purgari vale= bunt: quibus ſemꝑ manẽtibus et ſupplicia permane bunt. Tunc videbũt qꝛ pro vili et momentanea dele ctatione peccati acerbiſſima ſuſtinebunt ſupplicia: et pro amore bonorum temporalium bona perdiderũt eterna: ⁊ inſuper cruciabuntur eternaliter in gehẽna qui tamen per modicam breuẽqꝫ penitentiam/ ⁊ iſta merendo acquirere ⁊ illa euadere poterunt. Vñ ſap. v. dicitur. Turbabuntur timore horribili et mirabun tur in ſubitatione inſeparate ſalutis dicentes intra= ſe penitentiam agentes et pre angustia ſpiritus ge= mentes. Hi ſunt quos aliquãdo habuimus in deriſuꝫ et ſimilitudinem improperii nos inſenſati vitam illo rũ eſtimabamus inſaniã ⁊ finẽ illorum ſine honore. Ec ce quomodo computati ſunt inter filios dei: et inter ſanctos ſors illorum eſt. Ergo errauimus a via veri tatis et lumen iuſticie non luxit nobis: ⁊ ſol intelligẽ tie non eſt ortus nobis laſſati ſumus in via iniqtatis et perditionis. ambulauimus vias difficiles. viã aũt diſciplĩe ignorauimus. qd nobis profuit ſupbia: ⁊ di uitiarum iactãtia qd contulit nobis: trãſierũt oia velut vmbra. ⁊c. Talia dixerũt in iferno q̃ peccauerũt quorum cõtinuus gemitus eiulatus aſſiduus. cruciatus eter nus dolor ſummo. penalis ſenſus. torquẽt animas/ non extorquẽt. puniũt corpa dãnata nec finiũt. quos iõ ſibi deputatos ignis iextiguibil' nõ extiguit vt per

manente ſentiendi vita pena permaneat et ad dolēdū magiſq̄ ad vivendum eternis corporibus compeditos habeant: quos in flāmis viuacibus immortalitas ſcdē mortis occidit. Proinde oēs qui dicuntur in iehēna occidi / non iō cū eis agit vt maxis ꝯſumpti doloribꝰ aliqn̄do deficiāt. ſʒ vt in illis penaliter viuāt Vn̄ gre. go. exponēs illud iob. xx. Luet que fecit omnia nec tñ conſumetur. ait perſoluit in tormentis ea que hic illicita ſeruauit deſideria: ꝛ flāmmis vltricibus tradit⁹ ſemper moritur: qꝛ ſemp in morte ſeruatur. Non eñ morte conſumitur: qꝛ ſi ꝯſumeretur vita morientis: cū vita etiam pena finiretur: ſʒ vt ſine fine crucietur etiā ſine fine viuere compellitur. vt cuius vita hic mortua fuit in culpa illuc eius mors ſemper viuat in pena. Cruciatus ergo ꝛ non extinguitur moritur et viuit deficit et ſubſiſtit. finitur ſemper ꝛ ſine fine eſt. Hec ſolo auditu valde terribilia ſunt quāto magis paſſione. ¶ vi. Hec et his ſimilia libenter audire et legere. iugiter ante mentis oculos adducere. futura credere ſine vlla perturbatione metuere cogitare quale malū ſit ab illo gaudio diuine contemplationis excludi. beatiſſima ſctōꝝ ſocietate oīm priuari. ſteri patrie celeſtis exortem. moli beate vite morti viuere ſempiterne in ignē ſempiternū cū diabolo et angelis eius impelli. vbi ſit mors ſcda dānatis / exilium / vita / ſupplicium: non videre in illo igne quod illuminet. ſentire q̄ cruciet. exūdantis incendii terribiles crepitus pati baratri fumantis ēima ea caligine oculos excecari. in profundo iehenne fluctuantis immergi. edaciſſimis in eternū in delaniari vermibus nec finiri. Hec et multa alia his ſimilia

cogitare nichil aliud est ꝙ vitiis oibus libellū repudiū
dare et oia blandimenta carnalia refrenare.

¶ Sermo. iiii. in quo inquiritur iam de acerbi-
tate ꝙ eternitate penarum infernalium: et conti-
net. §. viii. §. i.

Ed mirū valde videt aliqbus: et incredibile re-
putat id qđ dictū est de acerbitate penarū infer-
naliū cū deus enī sit summe misericors semperq; cit-
ra condignū puniat pctōres: sicut tota scriptura cla-
mat: et oēs sctī testant. quō credendū est tā ineffabi-
liter acerbas penas infligere illis pcipue quos nouit
magis ex ignorātia vel ifirmitate ꝙ ex malicia deli-
quiſſe. Ceterū ſi scdm rectitudinē eqtatis quā ipſe-
met i lege ſua ꝯſtituit iuxta menſurā delicti: debz eſſe
et plagaꝝ mod⁹. deut. xxv. ⁊ apo. xviii. Quantū glifi
cauit ſe ⁊ in deliciis fuit quis: tm date illi tormentū
et luctū videt ꝙ scdm ꝙtitatē delectatiōis in crimine
mēſurari debz ꝙtitas acerbitatis in punitiōe. §. ii.
Ad iſta breuit eſt dicendū ꝙ cum in quolibet peccato
mortali ſunt duo videlicet auerſio a ſummo bono in
cōmutabili: ⁊ cōuerſio ad bonū cōmutabile. tā rōe cō
uerſiōis ꝙ rōe auerſiōis debet eſſe tanta acerbitas in
ſuppliciis reproboꝝ ſicut ſuperius eſt expreſſum. Ra
tione cōuerſionis dico. i. amoris ⁊ adheſiōis ſiue etiā
delectatiōis in pctō menſurari debet acerbitas in tor
mēto: nō ſolū quā pctōr habuit: ſz potius quā habe-
re voluit: quia deus non tm extrinſecas conſiderat
actōes verumetiā intrinſecas volūtates nec conſide
rat ꝙtū: ſz ex ꝙto in eius ſacrificio quis impēdit vel
in flagitio qđ cōmittit. Cū igit impius ex improba
volūtate non apponit modū in delectatiōe pctī. nec

tantā delectatiōnē vnq̄ inuenit ēt q̄n ſemꝑ vellet ſi
poſſet ī ꝑpetuū delectari. Jō deus q̄ corda pēſat nō fa
cta: penas infligit. nō ſcd̄ȝ delectationē habitā. ſed q̄
ſitā. Ꝥ de aduerſionis illud apparet luce clarius. Tā
ta nāqȝ eſt offenſa quāt⁹ ille q̄ offendit. Vn̄ nō equa
lis eſt culpa nec equalis eſt pena eius q̄ percuſſit ruſticū
et qui militē vel eius q̄ militē et qui regē ꝓpter qḋ cō
ſtat pro vis culpa mortal' ꝑ quā deus bonitate et ma
ieſtate infinit⁹ offendit. merito debet infinita iudica
ri: et infinita meretᷓ: pena puniri. ❡ iii. De immē
ſitate aūt pene reproboꝝ ꝓtim de⁹ remittit qui etiā
impuniendo ꝛ iuſticiā exercēdo nō obliuiſcit̄ miſereri
nec cōtinet in ira ſua miſericordias ſuas: ſȝ circa con
dignū penas infligit Juſte tn̄ in ſumme malū meretᷓ
incidere qui ſumme bonū nō veretᷓ offēdere Et ſicut
qui vitā deſerit mortē incurrit. ſic q̄ ſpōte ſummū bo
nū deſerit in ſuppliciū ſumme malū icidit. ❡ iiii. De
eternitate penaꝝ infernalū mouēt aliqui queſtiones
Nā ſicut ait greg. xxxiiii. moral'. Sunt nōnulli q̄ id-
circo pctis ſuis ipōnere finē negligūt: q2 quādoqȝ finem
habere futura ſup ſe iudicia ſuſpicant. ſȝ ſi quādoqȝ finiē
da ſunt ſupplicia reproboꝝ. quādoqȝ etiā finiēda ſūt gau
dia beatorū. Per ſemetipam nāqȝ veritas dicit. Jbunt
hi in ſuppliciū eternū. Juſti aūt in vitā eternā Si au
tē hoc veꝝ nō eſt qḋ cōminatus eſt: neqȝ illud veꝝ eſt
qḋ promiſit. At inquiūt iō eternā penā peccantibus
minatus eſt: vt eos a pctōꝝ perpetratiōe cōpeſceret.
q2 creature ſue eṫna ſupplicia minari debuit: non in
ferre. Quibus ꝙ̇tius rn̄demus: q ſi falſa cōminatus
eſt vt ab iniuſticia cohiberet: etiā falſa eſt pollicitus
vt ad iuſticiā ꝓuocaret. Et quis eoꝝ veſaniā tolleret

qui dū ꝓmiſſionibus ſuis reprobo꜍ꝝ ſupplicia finiri aſſerūt. etiā aſſertione ſua electoꝝ pmia remuneratioñeſqꝫ cōfundūt. Qui.s veſaniā tolleret ꝗ conantur aſtruere vel non eſſe: ꝙ veritas de eterno igne comminata eſt: et dū ſatagūt deū ꝓhibere miſericordem non verent̄ ꝑdicare fallacē. ¶ v. Ait inqunt ſine fine puniri nō debꝫ culpa cū ſine fine iuſt⁹ eſt de⁹ et ꝙ nō eterno pctō ꝯmiſſum eſt. eterno nō debꝫ puniri tormento. Quibus etiā rñdem⁹ ꝙ recte dicerēt ſi iuſtus iudex diſtrictuſqꝫ veniēs non hoim corda: ſꝫ facta penſaret. Iniqui em̄ iō cū fine deliquerūt: q꜍ cū fine vixerunt: voluiſſent quippe ſine fine viuere: vt ſine fine potuiſſent iniq̄tatib⁹ ꝑmanere. Et iō hic ſꝑ viuere cupiūt vt nunꝙ deſināt peccare cū viuunt. Ad diſtricti ergo iudicis iuſticiā pertinet: vt nunꝙ careāt ſupplitio quoꝝ mēs nunꝙ in hac vita voluit carere pctō: et nullus in quo de᷑ terminus vltionis: q꜍ quādiu voluit habere terminū. noluit habere criminis carētiā. ¶ vi. At inqūnt: nullus iuſtus crudelitate paſcitur et delinquēs ſeruus a iuſto dño idcirco reddi ꝑcipit̄ vt a nequicia corrigatur. Ad aliud ergo conceditur cū dñs eius nō eius cruciatibus delectat̄. Iniqui aūt iehēne ignibus traditi quo fine ſemp ardebūt. Et q꜍ certū eſt ꝙ pius atqꝫ oipotens deus non paſcitur cruciatibus iniquoꝝ. cur cruciātur miſeri ſi non expiant̄ Quibus citius rūdemus ꝙ oipotens de⁹: q꜍ pius eſt miſeroꝝ cruciatu non paſcit̄: q꜍ aūt iuſt⁹ eſt ab iniquo rūdltione in perpetuū non ſedatur. ſꝫ iniqui oēs eterno ſupplicio / et quidem ſua iniquitate puniunt̄: et tamen ad aliq̄d concremātur vt iuſti oēs in deo videāt gaudia ꝗ ꝑcipiūt: et in iſtis reſpiciant ſupplicia que

euaſerūt vt tanto ineternum diue grē magis debito res ſe eſſe cognoſcāt: ꝙ to ineternū mala conſpiciunt puniri que ei⁹ adiutorio vitare potuerūt. §.vii. Pro randū igitur ꝙ pctā que tēporaliter hic geruntur: et illuc eternalit puniūtur multiplici rōne. Primo quidem qꝛ pctm̄ cōmittitur cōtra deū qui infinit⁹ eſt iō pena debet eſſe eterna/non quidē acerbitate qꝛ talis infinitas non poſſet eē in creatura: ⁊ qꝛ deus citra cō dignū punit. ſꝫ eſt infinita duratiōe. Scdo qꝛ hō peccauit in ſuo eterno vt dictū eſt. voluntas nāqꝫ pūerſa peccādi et in pctō manendi ꝙtū eſt de ſe eterna eſt qꝛ vellet in pctō ſi poſſet eternaliter delectari. iō debet eternaliter puniri. Tertio qꝛ materia ignis infernalis eſt eterna: et materia peccati eſt inſeparabilꝰ ſeu indelebilis eterna. iō ⁊ pena debet eſſe eterna. Nūꝙ ei debet eſſe dedecus culpe ſine decore iuſticie. Quarto qꝛ volūtas reproborꝫ iā exiſtentiū in inferno incorrigibilis eſt: et in affectu malignitatis eťna. ſicut ſcriptum eſt. Superbia eorꝫ qui te oderūt aſcendit ſemper voluntas ergo dānati licꝫ amiſerit ptātis affectū ſemꝑ tñ habebit malignitatis affectū: et ipſa erit i inferno ſuppliciū que fuerat in mūdo pctm̄. Impi⁹ ergo qꝛ ſemper habebit reatū ex malicia: ſemꝑ in ſe ſentiet cruciatū ex pena. Et qꝛ de pctō perpetrato nunꝙ habebit veram pniam. iō nunꝙ reuocabit deus punitionis eius ſniam Quinto qꝛ impius perimit in ſe bonū quod poſſit eſſe eťno .i. grāꝫ. De qua dicit apoſtolus roma. vi. grā dei vita eterna. §.viii. Ad hoc idem inducūtur exempla: videm⁹ eīm qḋ emptio temporalis dat ius perpetuū poſſidēdi. Item verberatio temporalis et trāſitoria infert mortē que eſt perpe=

tua. Itē crimē leſe maieſtatis tēporale: ſeruitus vero
perpetua. Itē caſus in foueā tp̄alis: et detētio perpe
tua. Nō ergo debet eſſe mirū ſi propter pctm̄ qd̄ i bre
ui tēpore perpetrat̄ impius eternalit̄ cruciat̄. Cum au
tē premiſſa nō ad ſciendū tm̄ ſcripta ſunt ſed poti⁹ ad
vitandū nō propter ſpeculationē: ſed propter praxim
i. operationē nō propter inſtruendū ſciētialiter intel=
lectū: ſed magis ad mouendū affectū: vt videlʒ excite
tur ſonnolētia. excutiat̄ negligentia terreat̄ audacia
confringat̄ durieia. cōfundatur impudētia pctōꝝ vt
ſcʒ qui boni ſunt ad melioꝛ efficati⁹ excitātur. et qui
vero mali ſunt citius corrigātur. ꝛ qui obſtinati ſūt in
excuſabilit̄ condēnentur. pl⁹ aūt mouēt exēpla quam
verba. idō ſubſcribūtur aliqua diuinitus reuelata: ꝛ ad
noſtrā eruditionē oſtēſa. q̄ nō modo ꝓpter eos qui
ea viderūt oſtēdit ea deus. ſed propter nos et oēs ge=
neraliter qui ex auditis voluerunt occaſionem ſume
re vitam in melius corrigendi.

¶ Sermo quintus qui eſt de reuelationes: continēs
§. tres. In primo ponitur viſio. §. i.

In anglia vir quidē: virib⁹ corꝑis valde potēs
poſt multa pctā cōpūct⁹: in ꝯſcīa propoſuit ire
hierl'ʒ ibiqʒ i die ſeruitio expādere reſiduū vite ſue cui
ſuꝑ hoc voto ſine ꝓpoſito quēdē abbatē ciſtartieñ or
dinis ꝯſulēti ꝑſuaſit dict⁹ abbas vt crucē religiōis aſſu
meret ac ad celeſtem hierl'm quātotius ꝓperaret. In
greſſus aūt ꝛ feruēter incipiēs tētatus a ſathana mu
tauit propoſitū volēs terram ſctā̄ ſicut pri⁹ vouerat
ꝑſonaliter viſitare. Eadē vero nocte demonē quēdā
ſuꝑ vnā trabē dormitorii i ſpecie ſimie vidit. Sʒ q2 ta
les beſtie nō nutriūtur in ordie. cogitauit ꝙ nō ſimia

ſed dyabolꝰ cecīt. q̄ ſentiēs ſe cognitū: ſubito deſcēdit de
trabe ſuꝑ eū: & verauit eū tā fortiter. ꝙ de naribꝰ eiꝰ et
ore ſanguis vberti exiuit. Quo clamāte demon eua⸗
nuit: excitati frēs accurrūt: iacēs aūt tribꝰ diebus ve⸗
lut exanimis: apertis carnis ocul' nichil vidit ſed deꝰ ei
multa ꝑ angelū reuelauit. Inter cetera duxit eū an⸗
gelus ad terrā tenebroſam ꝛ horrendā nimis: regionē
videlʒ vmbre mortis. videns ibi turris quaſdā horribi⸗
les putabat ꝙ ibi eēt infernꝰ. ſed āgelus ei dixit ꝙ nō
hic. ſed ille turres īfernales caminī ſūt ꝑ quos flāma
et fumus īfernales exeūt Poſt hec vidēt hoīem ſuper
equū ardentē. clipeū igneū gerētē. q̄ ſupra collū equi
caprā ferebat. et ad caudā eq̄ ſui hitū monachi trahe
bat. Hic inq̄t angelꝰ pauꝑ hō fuit ſemꝑ de rapina vi⸗
xit. Inter cetera rapuit caprā vnā a quadā paupere
muliere. Circa finē vite ſue voluit fieri mōachꝰ nō tū
de penitēdo. ſed vt ignominiā ſuā parū ꝑtegeret Co
gitabat aūt ꝙ ad vitā priorē rediret ſi viueret. ꝛ iō tra
hit religionis habitū ſicut rē quā paruipēdebat. Capra
aūt ꝛ clippeus tormēta ſunt due dānatiōis. Poſt hec
vidēt hoiem in ardēti cathedra ſedentē ante quē que
dē pulchre mulieres erāt. quaꝝ ſingule cereos arden
tes. ardētes in os eiꝰ et faciē īpinguebāt ꝛ ꝑ eiꝰ intra
nea ardētes ſil'r extrahebāt. Hic hō: ait angelus fuit
in ſcl'o carnis amicus: ꝛ inimicꝰ aīe ſue. luxurioſus vi⸗
delʒ et guloſus cathedra nāꝗ ſignificat ꝙ potēs fuit
in malicia amauit mulieres. et iō maligni ſpūs in ta
li ſpē torquēt eū. Poſt hec vidēt hoiem quē teterrimi
ſpūs viuū excoriabāt et fricabant cum ſale et ſoper
craticulā aſſabā. Hic inq̄t angelꝰ potēs fuit ꝛ crudel'
in ſubditos. Poſt hec vident diuerſas perſonas reli⸗

gioſas monachorū monialiū epoꝝ ſacerdotū ac etiā
clericorum quorum quidā ridebant cachinabant: alii
conuitiabantur. alii gule ſatiande ſtudebant. alii libi
dini ſue complende vocabant non quia poſt mortem
ſint ibi huius modi voluptates: ſed ad maiorem con
fuſionem ſuam et tormentum preteritorum ſuorum
criminū ſimilitudines repſitant: demonibus ad hoc
eos cogentibus. Qui etiā poſt modū percutiebant eos
de fuſtibus ſuper capita ſua vſqꝫ ad excuſſionem cere
brorum et electionē oculorū: et hoc inceſſanter egebāt
Uidit etiā alia tormēta miro modo diuerſimode diſ
poſita ſecūdū diuerſitatē variā peccatoꝝ. ¶ ii. An
no domini. m. c. xlix. oſtenſa fuit hec viſio que ſequit.
In ibernia fuit hō tundal9 noīe: nobil. genere. crudel
in opere: forma corporis egregi9: fortitudine robuſt9
de ſalute aīe ſue nichil ſollicit9 grauiter ferens ſi quis
eū de ſalute aīe ſue mouebat eccliaꝫ negligebat. pau
peres xp̄i nec videre volebat: ſcurris et ioculatorib9
quequid habebat pro vana gloria tribuebat. Hic in do
mo cuiuſdā ſodalis ſui volens cibum ſumere: repente
percuſſus eſt: inuiſibiliter manuꝫ quā extēderat ad os
ſuū nō potuit replicare. clamanſqꝫ terribiliter: ſe mo
ri teſtatus eſt. Statimqꝫ corruit corpus ei9 velut mor
tuū: oīm mēbroꝝ officiis deſtitutū aſſunt oīa ſigna
mortis. occurrit familia: tollitur cibus exclamant ac
migeri / plorat hoſpes / corp9 oſtendit / pulſantur ſigna /
ꝯuenit clerus / miratur popul9 / totaqꝫ ciuitas ſubita
boni militis morte turbatur ad hora decima i quarta
feria vſqꝫ ad eādē horā in ſabbato ſicut mortuus ia-
cuit. qꝛ tn̄ calor modicus in ſiniſtra pte pectoris a di-
ligenter palpātibus ſentibatur: eū ſubterrare noluer-
unt. Poſt hec reſūpſit ſpūm et debili ſtatu quaſi per

vnius hore ſpacium reſpirare cepit: ⁊ mirãtibus cun-
ctis debiliter circũſpicere interrogatus eſt ſi cõicare
vellet: petiit humiliter afferri ſibi corpus dñi. Quod
deuote ſũpto cepit cũ gr̃arum actione deum laudare
et dicere. O deus eterne maiorem m̃ia tua ꝙ iniq̃tas
mea: licet magna ſit nimis. q̃tas oñdiſti michi tribu
lationes multas et malas: et cõuerſus viuificaſti me
et de abyſſis terre iterũ reduxiſti me. Statimq; om
nia que habebat ſub teſtamẽto diſtribuit ⁊ dedit pau
peribus vitã priſtinã fonditus ſe derelicturus deuo-
uit ac cuncta que viderat et paſſus fuerat ad dei lau
dẽ et audientiũ vtilitatẽ retulit ita dicẽs: Cũ anima
mea corpus exueret ⁊ illud mortuũ iã crederet: reatꝰ
ſui cõſcientia formidare cepit ⁊ tremere: ſed quid age
ret neſciebat. timebat eñ ſed q̃d timeret ignorabat.
volens ad corpus redire intrare non poterat. foras
exire non audebat. quia vbiq; timebat flens igitur et
tremebũda ⁊ quid ageret neſcia et in nullo confidens
niſi in dei m̃ia. Tandẽ vidit ad ſe tantã multitudinẽ
demonũ venientẽ: vt nõ ſolũ totã domũ et eius atri-
um ſed etiã vicos ⁊ plateas ciuitatis iplerẽt ⁊ miſerã
animã circundãtes dixerunt. Cantemus huic miſere
aĩe debitũ mortis canticũ. quia filia mortis eſt ⁊ cibꝰ
ignis inextinguibilis ĩimica lucis et tenebrarũ aĩca.
Et conuerſi ad eam ſtridebant dentibus in ipſam di-
centes: ecce miſera populus quẽ elegiſti: cum quibus
in eternum arſura intrabis in infernũ. Nutrix ſcãda
li amatrix diſcordieq; et nos amamus. Quare modo
non ſuperbis quare non adulteraris. vbi eſt vanitas
ſepta leticia. imoderatus riſus. vbi eſt fortitudo tua
qua plurimis inſultabas: quare mõ non annuis ocu-

lis/teris pede digito loqueris prauo corde machina=
ris:malum sicut ante solebas in vanitatibus et leui=
tatibus tuis. Cum hec et similia dicerent vidit a lon=
ge quasi stellam lucidissimā ad se venientem:in quam
stati īfatigabiles fixit intuit⁹ sperās se p eā aliqd so=
laciū percepturā. Erat aūt angel⁹ ei⁹ qui cū appropin=
quasset salutauit eū noīe ꝓprio dicēs. Aue tundale.
vidēs ille iuuenē speciosū nimis et audiens se ꝓprio
noīe salutatū:cū tīore sīl et gaudio sic rñdit. Heu dñe
pater dolores īferni circūdederūt me: p̄occupauerūt
me laq̄ mortis. Cui angel⁹ nō me vocas dñm ⁊ p̄rez
quē sp tecū hēs nūq̄ alias dignū me tali noīe iudica
sti. Cui tūdalus. Dñe vbi vnq̄ te vidi:aut dulcissimā
vocē tuā audiui? Ad quē angelus. Ego a natiuitate
tua sp tecū erā:et quocūq̄ ibas seq̄bar te:et nūq̄ cō
siliis meis acquiescere voluisti. Et extendēs manū in
vnū imūdo⁊ spūum q̄ ei v̄bis maledictis insultabāt.
Ecce inq̄t ille cui⁹ volūtati et ꝯsilia obtēperabas sed
abest ibi dei mīa quā tū nō meruisti. Esto igit secura
et leta. q̄z pauca de multis q̄ merueras pacieris. Se
quere me et quodcūq̄ tibi mōstrauero mēoriter tene
q̄z ad corp⁹ tuū iterū reuerteris. Tūc illa vehementer
pterrita ꝓpius accessit ad angelū. demones hoc au=
diētes et mala q̄ minabant ei īferre nō posse vidētes
blasphamerūt deū iniustū esse dicētes q̄z nō sicut pro
miserat vnicuiq̄z scdm opa sua reddebat. Post in se=
metipsos insurrexerunt ⁊ plagis multis se pcutiētes.
illū cū furore nimio et indignatiōe relicto:cū tristitia
recesserūt. Angel⁹ aūt dixit ad aiam seq̄re me: ⁊ illa
rñdit heu dñe mi. Si tu pcesseris isti retro me rapi=
ent:⁊ eternis ignib⁹ tradēt. Ad quē angel⁹ Netimeas

quia plures nobiſcū ſunt ꝙ cū illis. Si deꝰ ꝓ nobis q̇s contra nos cadent a latere tuo mille et decē milia a dextris tuis. ad te aūt nō appropinquabit. Uerūtñ oculis tuis ꝯſiderabis et retributionē pctōꝝ videbis De valle horribili. Sic aūt ꝑgētes nullūq̧ lumē pꝛ̄t ipſius angeli ſplēdorē habētes. venerūt ad vallē valde terribilē/tenebroſā/ꝛ ꝯtā mortis caligine. Erāt aūt ꝓfūda et carbonibus ardētibꝰ plena ſuꝑ eos anguſtū: operculū ferreū hñs ſpiſſitudinis ſex cubitorū qḋ ardore nimio ipſos carbones ſupabat ardētes cuiꝰ fetor oēs quas aīa nūꝙ̄ fuerat expta tribulationes ſeparabat. ſuꝑ illā laminā deſcēdebat magna multitudo infelicium aīarū: et illic cremabātur donec admodū cremii in ſartagine liq̄ſceret. Et qḋ erat grauius ꝑ illā laminā colabātur ſicut colabat̄ cera ꝑ pānū. Et iterū i carbonibus ignis ardētibus leuabātur ad tormentū. Et poſt hec ait angelus. ducētur ad maiores. Et hec erit pena pꝛincidaꝝ fratricidaꝝ. ꝛ homicidaꝝ: tu aūt licet homicida ſis mō tñ iſtā non patieris. Poſt hec venerunt ad mōtē mire magnitudinis. horroris magni et vaſte ſollitudinis: q̄ trāſeuntibꝰ anguſtū valde ꝑbebat iter. Ex vna ꝑte huius mōtis erat ignis putridus ſulphureꝰ et tenebroſus. Ex altera ꝑte nix glacial̄ et vētus horribil̄. Erat mons ille tortoribus plenus q̄ furcas ferreas ignitas habebāt: et tridētes accutiſſimos q̄bus iugulabant aīas trāſire nolētes. et tradebāt ad penas et ꝑ vices de niue et grādine mittebāt in ignē et ecōuerſo. Hec ē ꝙ āgelus pena inſidiatoꝝ ꝛ ꝑfidoꝝ Poſt hec aīa cū timore ſeq̄ns angelū ꝓcedentē venit ad vallē tenebroſā et horridā: cuius ꝓfunditatē ipſa videre nō poterat ſonitū tñ ſulphurei fluminis ꝛ vlu

latũ in eo patientiũ audiebat. fumus vo de ſulphure
⁊ cadaueribus a deo fetidus exalabat: qui oẽs penas
quas ante viderat aia ſupabat. Angelus aũt cõſolãs
aiam tremebũdã: ait hec eſt pena ſupboꝝ ab hac qui
dem liberaberis: ſed aliã patieris. De beſtia mõſtruo
ſa et horribili precedẽte angelo profecti ſunt pviã te
nebroſã tortuoſã ⁊ difficilẽ nimis: ⁊ cũ multũ labora
ret aia ambulãdo p tenebras. vidit beſtiã incredibili
magnitudine ⁊ horrore itollerabilẽ: q̃ maior erat oib⁹
mõtibus quos añ viderat: oculi eius quaſi colles igni
ti. os eius valde patẽs et aptũ. videbat̃ poſſe ſil' cape
re. ix. milia hoim armatoꝝ flamma inextinguibil' ex
ore eius ibat. et fetor icõpabilis et plãctus multitudi
nis eiulãtis de ventre eius p idẽ os audiebat̃. Intus
aũt erãt multa milia viroꝝ ac mulieꝝ dura tormẽta
ſuſtinentiũ. Ante os eius imũdoꝝ ſpũum ſtabat ma
xima multitudo: aias in os eius intrare cogẽtiũ: ⁊ eas
anteq̃ intrarent multis plagis et verberibus affige-
bant. Cũ anima tundali monſtrũ tã horribile cõſpe-
xiſſet: nimis perterrita dixit ad angelum Dñe quare
illic appropinquas. dixit ei ãgelus: iter noſtruꝫ aliter
explere non poſſumus. hec beſtia vocatur acherons et
deuorat omnes auaros. de hac ſcriptum eſt abſorbe-
bit fluuium et non mirabitur. et habet fiduciam ꝙ in
fluat iordanis in os eius. Et cum hec dixiſſet ange-
lus precedens ſtetit ante beſtiam angelo diſpente ani
ma ſola remanſit: demones continuo circundederũt
eam ſicut canes rabidi: et flagellatã traxerũt eaꝫ per
ventrẽ beſtie: vbi multa paſſa eſt morſus et laceratio
nes canũ vrſoꝝ leonũ ſerpẽtũ et alioꝝ innumerabiliũ
beſtiaꝝ ⁊ ignotoꝝ mõſtroꝝ ferocitatẽ ⁊ demonũ ictus

ardoꝛem ignis fetoꝛē ſulphuris caliginem oculoꝛum fluxum lachꝛimarum ardētium: ſtridoꝛē dentiū. copiam tribulationū ibi ſe miſera aīa de peccatis pꝛeteritis accuſabat: et pꝛe triſticia nimia ⁊ deſperatione genas pꝛopꝛias laccrabat. Et cum putaret eternaliter eſſe dānandum: neſcio quo oꝛdine ſubito extra beſtiā eſſe ſenſit et longius a beſtia iacens debilis aperiens oculos pꝛope ſe vidit angelum lucis ductoꝛem ſuum gaudens illa licet afflicta nimis cepit deum de ſua miſericoꝛdia collaudare: quam angelus tangens eaꝫ cōfoꝛtauit. De futuro flamminio Cūqꝫ irent vlteri⁹ per loca tenebꝛoſa et hoꝛrida apparuit q̄dam domus maxima quaſi quidā mons arduus: rotūda quaſi furn⁹ inde flamma per mille paſſus exibat q̄ oēs animas quas inuenire poterat comburebat. quā vidēs aīa dixit ad āgeluꝫ. Ecce appꝛopinquamus ad poꝛtas moꝛtis. heu quis me miſerā liberabit. Rn̄dit angelus ab hac quidā exterioꝛi flāma liberaberis: ſed ipſam domum de qua pꝛocedit intrabis: Et cū pꝛopicius acceſſiſſent viderūt carnifices cum ſecuribus cultris biſacutis dolabꝛis. ⁊ terrebꝛis falcib⁹ et foꝛcipib⁹ acutiſſimis vargis foſſoꝛiis et aliis inſtrumentis quibus anima excoꝛiare/decollare/ſcindere/vel truncare poterant. ī medio flāmarū ſtantes et ſub manibus. coꝛū multitudinē aīarum hec oīa ſuſtinentiū. Quod videns tūdalus dixit ad angelū obſecro dn̄e ab hoc ſolo ſupplicio me libera: et ceteris omnibus que poſt hec occurrent me tradi concedo. Cui angelus hoc eſt maius ſupplicium quod hactenus videris ſed ad huc videbis vnum maius. intra iſtud ſuppliciū qꝛ canes rabidi te expectant. Tundalus aūt tremēs et anguſtia

totus deficiens rogabat ne intraret ſ; non profecit.
Demones autē videntes eū ſibi eſſe cōcreditum: circum
dederunt eū et multis conuitijs exprobrantes eum ſu=
pra dictis inſtrumentis eum in fruſtra diſcerpſerunt
In hac domo erat gemitus et triſticia. fletus et ſtri=
dor dentium: ⁊ lentus ignis extrinſec⁹: ſ; intrinſecus
vaſtū icendiū auiditas inexplebilis ibi erat nec pote
rat gule voracitas ſaciari. verēda loca dolorib⁹ p̲ ma
ximus torq̄batur. pudenda ipſa corrupta putredine
ſcaturire vermibus videbātur. In ipſa quoq; verecu=
da virorū ac mulierū non ſolū ſecularium verū etiā reli
gioſorū: dire quedā intrabant beſtie. itaq; aīa Tunda=
li ſe iuſte pati talia fatebatur. Sed qñ deo placuit ne
ſcia quo ordine ſe extra tormenta eē cognouit. Se
dens autē in tenebris et vmbra mortis vidēs angeluz
ſuū dixit. heu dñe vbi eſt qd̄ audiuimus mia domini
plena eſt terra: reſpondit angelus. Hec ſnia multos
decipit deus enim licet ſit miſericors: tñ et iuſt⁹. mul
ta iudicat plura cōdēnat. Tu iuſte paſſus es quecunq;
ſuſtinuiſti. ſ; tunc gratias ages deo qñ videbis q̄ta
per dei miſericordiā euaſiſti. Ideo enī iuſti q̄ penas
non patiuntur: poſt mortē ad videndū eā illas du=
cuntur: vt viſis tormētis a quibus per dei miam libe
rantur magis inardeſcāt in amorē dei ⁊ in laudē ei⁹
aſſurgāt. De beſtia alata et ſtagno ↄgelato. Ceteruz
vidit Tūdal⁹ beſtiā ceteris quas añ viderat longe diſ=
ſimilē duos pedes ⁊ duas alas hñtē: collū longiſſimū
roſtrū ferreū: ⁊ vnguias ferreas. de cui⁹ ore flāmā in
extinguibilis eructuabat. Sedebat aūt hec beſtia ſu
per ſtāgnū glacie ↄgelatū: ibiq; renouabātur itez ad
tormentū. Impgnabātur aūt oēs anime tādiuorum

ꝙ mulierꝝ q̄ deſcendebāt in ſtagnū: ibiqꝫ grauiter pre
ſtolabant a ꝑle genita more viperino. ſicqꝫ vegeta
bantur miſere in vnda frigida mortui maris glacie
concreta. Dūqꝫ tp̄s eſſet vt parerent clamātes reple
bant inferos vlulatibus: ⁊ ſic ſerpētes pariebant. nec
ſolū femine: ſꝫ et viri pariebant. Ex hoc nō p mēbra
ad hoc naturalit̄ inſtituta: imo etiā per brachia ſimil̄
et pectora. Exibantqꝫ ꝑ cūcta membra beſtie erum=
pentes. hn̄tes capita ferrea et ardentia: et roſtra acu
tiſſima quibus ip̄a vn̄ exibant corpa lacerabant. In
caudis aūt ſuis hēbant multos aculeos q̄ quaſi hami
retro retorti ip̄as a q̄bus exibant animas: pūgebant
Ille nāqꝫ beſtie volentes exire cum caudas ſuas non
poſſent ſecū retrahere in ip̄a corpa vn̄ exibant roſtra
ſua ferrea et ardentia retorq̄re non ceſſabant donec
ea vſqꝫ ad neruos et oſſa arida ꝯſumerēt: et ſic ſimul
clamantes ſtridor glacieꝝ inundantiū ⁊ vlulatus ani
marū talem penā ſuſtinentiū ⁊ mugit⁹ beſtiaꝝ ab eis
exeuntium puenie bāt ad celū. Erāt enim ibi in oib⁹
diuerſis mēbris ⁊ digitis diuerſaꝝ capita beſtiarum
que ip̄a membra mordebant vſqꝫ ad neruos: et oſſa
Habebant aūt linguas viuas in motū aſpidū q̄ totū
palatū et etiā arterias ꝯſumebant vſqꝫ ad pulmoēs.
Uerēda quoqꝫ ip̄oꝝ viroꝝ ⁊ mulieꝝ erant in ſimilitu
dinē ſerpentiū q̄ inferiores ptes vētris lacerabant et
ip̄a viſcera inde extrahere ſatagebāt. Tunc ait ange
lus hec eſt pena monachoꝝ ſanctimonialiū canonico
rum ac alioꝝ eccl'iaſticoꝝ viroꝝ q̄ mētiri deo per ꝯſu
rā et habitū noſcunt. q̄ linguas exacuerūt ſicut ſerpē
tes et mēbra ſua nō cohibuerēt ab immundis opibus
hanc penā ſuſtinebunt q̄ immoderata luxuria ſe pol=

luūt: ⁊ ideo iſtā te ſuſtinere oportet. His dictis demo
nes eā cum impetu rapuerūt et, deuorandā beſtie tra
diderūt. Cū autē poſt p̄dicta tormēta eſſet in ꝑtu vi-
perarū: aſſuit et āgelus lucis et tāgēs eā ſanauit et ſe
ſequi p̄cepit. De valle fabrorū. Preter ſplendorē autē
angeli lumē nō h̄ntes ꝑgebāt p loca terribilia ⁊ multo
p̄orbus diriora. via valde ꝯbuſta et quaſi de cacu-
mine montis altiſſimi tendēte in p̄cipitium. Quāto
autē plus illa anima deſcendebat tanto minus ad vi
te reditum ſpabat. Dixit autem anima ad angelum.
Dñe quo imus? Rn̄dit āgelus hec via ducit ad mor-
tē. Et anima: quid eſt qḋ dictū eſt. lata et ſpecioſa eſt
via q̄ ducit ad mortē: ⁊ multi ſunt q̄ intrāt p eā cū hic
preter nos neminē ire videam⁹. Rn̄dit āgelus non de
iſta dictū eſt. ſʒ de impudica et illicita ſeculari que du
cit ad iſtā. Euntē autē lōgius vltra modum laborantes
venerūt in vallē fabrorū ibiqʒ viderūt fabricas in
quibus maximus audiebat̄ luctus: tunc ait angelus
Tortor iſte vocat̄ vulcanus ꝑ cuius ingenium multi
corruerunt et ab ipſo cruciantur. Ait autem anima:
domine ſi debeo pati ſupplicia debes inquit. Quo
dicto plorans ſequebatur eum: et ecce tortores cum
ignitis forcipibus angelo ſancto nichil dicente cepe-
runt eam et proiecerunt in caminum ignis ardentis
et ſufflantes follibus: ſicut ſolet ferrum in fornace:
ita examinauerunt eam. Sic enim conflabant ani-
mas q̄ patiebantur ibi donec ad nichilum redigerent
Cumqʒ ita liq̄fierent vt nihil niſi aqua appereret iu-
gulabant̄ tridentib⁹ ferreis ⁊ poſite ſup incudē ꝑcutie-
bant̄ malleis donec viceне vel tricene vel etiā cētene
redigerent̄ in maſſā vnā. ſicut ſcriptum eſt ꝑuer. xix.

Parata ſunt deriſorib⁹ ſupplicia ⁊ mallei percutien
tes ſtultoꝝ corporib⁹. Et tñ quod grauius eſt nec ſic
pereũt. deſiderãt eñ mortem et inuenire nõ poſſent
loquebãtur aũt tortores ad inuicez dicẽtes nũqd ſuf
ficit. Et alii in alia fabrica rñdebãt: porrigite nobis et vi
deamus ſi ſufficit. Et alii accipiebãt eas cum forci=
pibus ferreis añꝗ terrã tangerent Et ſicut primi ita
iſti eas ignibus crudebãt. Et ita miſere proiciebãtur
mõ huc mõ illuc et cõburebant vbiqꝫ donec eſſꝫ pelles
carnes ⁊ oſſa ⁊ nerui redigerent in fauillã ⁊ flammã
ignis. Poſt multas paſſiones affuit aie tundali du=
ctor ſuus et apprehendẽs de medio fauille dixit: quõ
vales? nunꝗ tam dulcia fuerũt tibi carnis obiecta=
menta vt pro eis tot et tãta ſuſtinere deberes. Ille pe
nitus rñdere non poterat qꝛ poſt tantũ ſuppliciũ vi=
res ad loquẽdũ non habebat: ⁊ tũc angelus ait ei cõ=
fortare: qꝛ dñs deducit ad inferos et reducit. Quam
uis eñ magna ſint que nũc vſqꝫ paſſa es maiora tñ
ſunt a quibus per dei miam liberaberis nondũ eñ de
niſti nec peruerniſti ad inferos et more ſolito tangẽs
eam et confortãs preceſſit. De puteo inferni. Cunqꝫ
ſic pergerẽt et incedẽtes ſermocinarẽtur. ecce ſubitus
horror et frigus intolerabile: ⁊ fetor ⁊ tenebre priori
bus incõparabiles tribulatio et anguſtia aiam inua=
ſerũt ita vt oia fundamẽta terre viderentur ſibi con=
tremiſcere: et angelo precedenti compulſa eſt dicere
Heu dñe mi qd eſt qđ more ſolito ſtare non poſſum?
quo dicto pre nimia formidine non potuit ſe moue=
re. Et ecce angelus cito diſparuit et eũ videre ampli⁹
nõ potuit ſtatimqꝫ deſperare cepit. Audiuit autem
rumores et vlulat⁹ inuenire multitudinis et tonitruũ

tam horribilē vt nec paruitas nr̄a potuerit cape nec
eius lingua narrare. Circumſpiciens ergo ſi quo mō
poſſet videre vn̄ venerat: vidit foueā quadratam vel
quadrangulā quaſi ciſternā qui puteus flāme et fu-
mi putridā emittebat columnā. qui colūna extēdeba-
tur vſq̄ ad celū et in ip̄a colūna erat multitudo ani-
maꝝ et demonū: more fauillaꝝ cū flamma aſcēden-
tium et ad nihilū redacte cadebāt iteꝝ cū demonib⁹
in fornacē vſq̄ in ꝓfundū. Quo viſo aīa tundali vo-
lebat ſe retro retrahere. ſed pedes a terra non pote-
rat eleuare. et cū ſepius tētaſſet ⁊ tn̄ nō poſſet. in ſe-
met ip̄am exarſit et nimio furore repleta genas ꝓpri
as lacerabat clamās et dicēs. ve mihi quare nō morit
or. Que me decepit demētia: audiētes hoc demones
qui cū flāma aſcendebāt circūdantes eā cum inſtru-
mētis quibus rapiebāt aīas ad tormenta dixerunt.
O miſera aia penis et cruciatibus digna. vn̄ huc ve-
niſti. Nil adhuc experta es: adhuc videbis dignū opi
bus tuis tormentū de quo nec exire poteris nec peri-
re. ſꝫ ſemper in cruciatu viuens ardebis: ſine refrige
rio ſine lumine. ſine conſilio ⁊ auxilio: ⁊ ſine oī ꝯſola
tione. nullā deinceps mīam ſperare poteris. appro-
pinquāti eī vſq̄ ad portas mortis ⁊ inferis inferio
ribus ſine mora p̄ſentaberis q̄ te huc adduxit niſi te
decepit liberet: ſi pōt de manibus nr̄is. nō videbis eū
amplius. Et dicebāt ad inuicē quid adhuc moramur
trahamus eā ad luciferū deuorandū: et ſic arma vi-
brantes minabātur ei mortē eternā. ibi aūt demōes
erāt nigri ſicut carbones oculi eoꝝ vt lāpades ignis
ardētes dētes eoꝝ niue cādidiores. caudas habebāt
vt ſcorpiones. vngues ferreos acutiſſimos: alias vt

vultures. Interea affuit angelus lucis. qui fugatis ſpiritibus tenebrarū conſolatus eſt reā ſuam dicens gaude ⁊ letare filia lucis q̄ī miam cōſequeris. penas qͥdē magnas videbis. ſꝫ eas minime patieris. ¶ De principibus tenebrarū et locus eius in penis. Appropinquans aūt aīa vidit principē tenebrarū in pfundo inferni. Que autē et quanta vidit ibi explicari nō poſſent. Ibi viſus eſt princeps diabolus qui magnitudine ſua oīs beſtias quas tundalus āte viderat excedebat cuius q̄titati nihil eorū que viderat comparare ſciebat. Erat illa beſtia nigerrima ſicut coruus formā habens corporis a pedibus vſqꝫ ad caput excepto q̄ plurimas habebat manus. nō minus ſcꝫ q̄ mille centum cubitos habens in altitudine. in groſſitudine vero decē. vna queqꝫ manus vicenos digitos habebat: et digiti habebant in longitudine cētenas palmas in groſſitudine vero denas. habebat vngues ferreos tā in manibus q̄ in pedibꝰ. lanceis militū groſſiores ⁊ etiam longiores. Roſtrū eius nimis longuꝫ et groſſuꝫ. cauda eius aſperrima et lōga ad nocēduꝫ animabus aculeis acutiſſimis preparata. Jacet aūt illud monſtrū horribile ſuper cratē ferreā ſuppoſitis ardētibus prunis ab innumerabili multitudine demonū follibus ſufflantiū ſuccēſa. Circundat aūt illū tanta multitudo animarū et demonū: q̄ nulli eſſet credibile q̄ mundus tot aīas a pncipio potuiſſet habere. Ligatus aūt eſt ille hoſtis antiquus per ſingulas membrorū iuncturas cathenis ferreis ⁊ ereis ignitis et valde groſſis. Cumqꝫ ſic verſatur in carbonibus et vndiqꝫ coartatur nimia exardeſcēs irauertit ſe d̄ vno latere in aliud et omnes manus ſuas in illam multi

tudinem animaꝝ extendit: easqꝫ repletas conſtrin=
git animabus ſicut ruſticus ſitiens racemos compꝛi
mit vt inde vinum eliciat. in tantum vt nulla ſit ibi
aīa que non in illa conſtrictione pꝛiuetur capite vel
pedibus vel manibus: et tūc ſuſpirans ſufflat et ſpar
git animas in diuerſis partes ïehenne: ⁊ ſtatim eru=
ctuat puteus ille de quo pꝛediximus fetidam hoꝛribi
lemqꝫ flammā. Et cū anhelitū ſuum retrahit ad ſe
omnes animas quas ante dira illa beſtia diſperſerat
et cum fumo ⁊ ſulphure in os eius cadentes deuocat
Sed quecunqꝫ manus eius effugiunt ne ſtringan=
tur: percutit illas cum cauda ſua et ſic miſera beſtia
percutiens ſemper percutitur et toꝛmenta omnibus
inferens ſuper omnes in toꝛmentis omnibus cruciat
Tunc ait angelus ad animā hic eſt lucifer principiū
creaturarum dei: qui verſabatur in delitiis paradiſi
qui ſi ſolutus fuerit celum ſimul et terram vſqꝫ ad in
feros perturbaret. Hi aūt qui cū eo ſunt partim ſunt
filii tenebꝛarū. partim filii ade: et iam iudicati ac mul
tos alios expectant: qui vel xp̄m negauerunt. vel ne
gantiū opera fecerunt. Hi ſunt pꝛelati ⁊ p̄ncipes ma
li de quibus ſcriptū eſt. Potētes potēter penas ⁊ toꝛ=
menta patientur. qui ſcꝫ non bene vſi ſunt poteſtate
ſibi a deo conceſſa. hic aūt princeps tenebꝛarum dici
tur non pꝛopter potentiam quā habebat. ſꝫ pꝛopter
pꝛimatū quē tenet in tenebꝛis. Oēs aūt alie pene ꝗ
uis ſint maxie reſpectu huius ꝑ nihilo cōputant. Ad
hec aīa. verū eſt nā videre tm̄ locū iſtū magis me ꝑtur
bat: ⁊ fetoꝛē ei⁹ ſuſtinere plus me grauat: ꝗ pati oīa
que ante patiebar. Unde rogo vt ſi pōt fieri hinc me
cito abſtrahas: et hic me cruciari amplius nō permit

tas. Hic em̄ video multos notos et ſodales meos q̄s mecū in ſeculo gaudebā habere ſocios: quoꝝ hic conſortiū multū perhorreſco. Scio aūt pro cetero ꝙ niſi michi grā diuina ſuccurrat peccatis meis exigentibꝫ non minus iſta patiar. Ad quē angelus. veni o felix aīa cōuertere in requiē tuā: qꝛ dn̄s beneficit tibi. Nō em̄ iſta patieris neqꝫ amplius hec videbis niſi iſtorum que vidiſti oblitus et iuſticiā dei nō veritus pctis iterū impliceris. ¶ iii. viſio karoli calui de tormētis iferni. Ego karolus impator dei dono: rex germanorum patricius romanoꝝ. atqꝫ impator francoꝝ: ſacra nocte dei dn̄ice poſt celebratū nocturnaꝝ horaꝝ diuinū officium: dū vellē ſomnū accipere venit ad me vox terribiliter dicens. karole exiet a te modo ſpūs tuus/in hora non modica. Statimqꝫ fui raptus in ſpū: ⁊ qui me ſuſtulit erat cādidiſſimus. tenēs in manu ſua glomerē lineū clariſſimū inſtar luminis emicantē. ſicut ſolent comete facere quando apparent. Incipienſqꝫ illud diſſoluere dixit ad me. Accipe filium glomeris emicātis: et liga et noda fortiter in pollice dextre manus tue: qꝛ per illū duceris in laberintheas infernoꝝ penas. Hoc dicto preceſſit me velociter: diſſoluēs filum luciflui glomeris: duxitqꝫ me in profundiſſimas valles igneas que erant plene puteis ardētibus pice ſulphure/plūbo/cera/et adipe. Ibiqꝫ inueni pōtifices patris mei et auunculoꝝ meoꝝ. quos cū pauens interrogarē cur tam grauia patiebantur ſupplicia. rn̄derunt. fuimus epī patris tui ⁊ auūculoꝝ tuoꝝ: ⁊ dū deberemus illos et ipſorum populū de pace et cōcordia admonere: ſeminauimus diſcordias et fuim⁹ monitores malorum. Ideo nunc incendimur in iſtis tar

tateis ſuppliciis et nos et alii homicidarum et rapia
rum amatores. Huc etiam et tui epi et ſatellites ve=
nient: qui ſimiliter amant hec facere. Et dū hec tre=
mebundus auſcultarem ecce nigerrimi demones ad
uolantes cū uncis igneis volebant filū glomeris ap
prehendere quem in manu mea tenebam. ⁊ ad ſe tra
here ſed reuerberantibus radiis illius non valebant
attingere. Deinde poſt tergū currentes voluerūt me
in ipſos puteos ſulphureos precipitare. ſ; ductor meꝰ
traxit me ad ſe fortiter: et ſic aſcendimus ſuper mon
tes igneos altiſſimos: de quibus generabantur palu
des et flumina feruentia et omnia genera metalloꝝ
bulientia vbi reperi innumeras animas hominum et
principum patris mei et fratrum meorum. Quarum
alie quidem precipitate erant vſq; ad capillos. alie vſ
q; ad mentum. alie vſq; ad vmbilicum: et clamauerūt
ad me eiulando dum viximus amauimus tecum cu;
patre tuo fratribus et auunculis tuis facere prelia ho=
micida ⁊ rapinas pro cupiditate terrena. ideo iſtis
bulientibus fluminibus ⁊ diuerſis metalloꝝ generibꝰ
nunc torquemur Et cum adhuc timidus accedere au
diui poſt me animas acclamare potentes potēter tor
menta patientur. Et reſpiciens vidi ſupra ripas flu=
minis bulientes fornaces igneas piceas et ſulphu=
reas plenas magnis draconibus: ſcorpionibus: et ſer
pentibus generū diuerſorū vbi etiam vidi aliquos pa
tris fratrū ⁊ auunculorum meoꝝ principes: dicentes
michi. heu nobis Karole: vides q̄ta ſuſtinemus tor=
menta propter maliciam et ſuperbiam noſtram ⁊ ma
la conſilia que regibus noſtris et tibi dedimus pro=
pter cupiditatem. Cumq; dolendo congemiſcere ac=

cucurrerunt ad me dracones apertis faucibus plenis igne sulphure et pice volētes me trāsglutire ſed ductor meus liberauit me validius inde trahēs. Et deſcendimus in vallē quādā q̄ ex vna pte erat tenebroſa et ardens ſicut clibanus ignis Et altera vero tā amenissima et ſplendidiſſima vt multa lōc valeā explicare. verti me contra tenebroſam ptem ⁊ flammiuā: ibiq̄ vt aliquos reges de genere meo. in magnis ſupplicijs deputatos. Tunc anguſtiatus nimis putaui me ſtatim in illis ſupplicijs demergēdū a gygātibus nigerrimis q̄ ipſam vallē cōſtabāt diuerſis generib⁹ ignium ſed pce dei miam liberat⁹ ſum. Sicq̄ poſt hec ⁊ alia multa q̄ vidi reuerſus eſt ſpūs meus in me valde feſſus ⁊ cōteitus: laudauiq̄ dn̄m qui ſaluat ſperantes in ſe q̄ poteſtatē habet vite ⁊ mortis q̄ ducit ad inferos et reducit. Sȝ ſūt multi q̄ tales viſiōes ɔtēnūt: nec referētibus eas credūt veluti fabulantes deridētes: aut figmēta mēdacitēr adinuēta. aut melācolicorū vana ſomnia arreptitiorū inſanias reputātes Nec mirū ſi talibus fidē nō ahibēt q̄ ifernū eē nō credūt vel ſi ore vocalitēr cōfitētur: tñ ſe credere ne timere factis oſtendunt ⁊ fortaſſis etiā ore dicerent ſi auderēt. Btūs tñ greg. iiii. dyal. ⁊ alia ſcti talia credere non dedignati ſunt ⁊ in ſcriptis legēda reliq̄rūt poſteris. Aduertēdum eſt tñ q̄ multa ibi deſcribuntur corporalitēr que tñ ſpiritualitēr intelligēda ſunt. ſicut pȝ de monſtruoſa beſtia ſuperius deſcripta in viſione tundali. ⁊ de luciferi figura horribili et ſtatura et multa talia que dicuntur ibi: et in ſimilibus ſimilitēr referuntur: ſicut patet in prophetis ſub figura rerum corporalium plurima deſignantur. Et in apo. fere per totum etiam

ſpiritualia corporeis imaginibus figurantur ne quõ niſi ſpiritualiter poſſunt intelligi ſicut p3 diligenter in ſingulis intuenti. Utrum ſint ibi vermes materiales et aialia venenoſa: vt põte dracones/ ſerpentes/ bufones et huiuſmodi. Dicunt aliqui ꝙ non qm̄ oia bruta animalia in conflagratione mundanorũ ignium deſtruentur: vt dictum eſt. qm̄ talium generatio et corruptio penitus auferentur. Aliorũ eſt opinio ꝙ erũt ibi hmõi animalia venenoſa vt et horrorẽ ingerant aſpectibus impiorꝝ: et dolorẽ inferant morſibus dentibus peſſimorum. ⁊ lacerationibus vnguiũ3 acutorꝝ. Seruabitur eñi talia diña ꝟtute ad ipſos cruciandũ. Nã ſi ante ↄſũmationẽ mũdi ſalamandra adhuc corruptibilis aliquãto tp̄e põt viuere in igne q̃to magis poſt iudiciũ qñ oia corpora reꝝ erũt incorruptibilia viuere poterũt in igne iehẽne. Hoc videt̃ pretendere tam ſcripture ſacre verba q̃ plurima: q̃ ſanctorũ. Hoc etiã ſciendũ ꝙ licet ante iudiciũ demones dicantur torq̃re animas impiorꝝ vt iuſto dei iudicio illi ſunt tortores in ſuppliciis qui fuerũt incentores in vitiis: eiſq3 miſeri ſubiciantur inuiti quorum peruerſis ſuaſionibus voluntarie conſenſerunt. Tñ poſt iudicium cum ceſſabit ois prelatio et euacuauerit deus omnem principatũ et poteſtate3. non ãplius torquebunt homines. quia recepta plena et oimoda pena ſibi debita pro cunctis iniquitatibus eoꝝ: fient ſocii reproborũ: adeoq3 erunt profundiſſime abſorpti in ſuppliciis q̃ illos vltra torquere non potuerunt.

¶ Incipit quinta pars et vltima huius tractatus: cõtinens ſermones. vi. Sermo. i. eſt de beatitudine in generali continens.

d Eiectis ipiis a facie dñi: ꝛ in abyſſū iferni ſine fine detruſis mūdo remanēte purgato ac i dei laudē et gloꝛiā et ſolaciū beatoꝝ gloꝛificato. i. in quā dā admirādā pulchꝛitudinē pꝛo raptu creature cuiuſlibet ēnouato xp̄s dñs ſctōs oēs cū angelis beatis in gloꝛiā deducet cū iubilo. ac in eterne claritatis abyſſū ſecū regnaturos phēniter itroducet. vbi beati angelis ſiles erūt: et creatoꝛis eēntiā mūdis coꝛdib⁹ ꝯtemplātes: eterna exultatione gaudebūt. diue dilectiōis ac mutue charitatis poſſeſſione deo ſuo ieternū et inuicē ſibi feliciter adherebūt. ibi exuberabit eis tanta leticia: tanta celeſtiū gr̄a gaudioꝝ: vt remuneratoꝛi ſuo ꝓ tātis muneribus gr̄as ſp̄ agant: et nullū faſtidium ex ipſa affluentiū boꝛ oꝝ pceptione ſuſtineāt. quicūqꝫ ibi erūt et ſi differentibus meritis abinuicē diſtabūt: oēs tñ vna pfectione bti erūt. qꝛ ſingulis ſua pꝛemia ſufficiētia pꝛoꝛſus erūt. ¶ ii. in quo ponit̄ qdā excitatio ad btitudinē cōtēplādā. Nos aūt fr̄es chariſſimi in huius mūdane peregrinatōis erūna noſtri exilii penas ſuſtinētes: bonoꝝ oīm egeſtate ſqualētes ꝛ maloꝛū oīm diſpēdia ꝑferētes vndiqꝫ pctōꝝ laqueos hoſtiūqꝫ malignoꝛū iſidias metuentes ſed non ſatis vigilāter aut ſollicite ꝑcauētes. vndiqꝫ ꝑſſuras et anguſtias patiētes. cecutientes in miſeriis. toꝛpeſcētes in diuiis vanitatē ꝓ veritate exiliū ꝓ patria egeſtatē pro copia vilitatē pꝛo gloꝛia cecitate mirabili ſeu potius inſana dementia diligentes ad illam ſanctoꝛum gloꝛiam de qua aliquantiſper pꝛefati ſumus: intellectus acien et mentis faciem eleuantes. eterne vite: gaudia contemplemur: vt eius dulcedinem palato coꝛdis aliquantulum pꝛeguſtemus: et ſuauitate de-

guſtationis illecti: deum ipſum feruentius diligamꝰ
ac ipſum gloꝛiam ardentius appetamus peccatum
vigilantius caueamus mūdi contēnamus pꝛoſpera
letiuſq; ac leuius ſuſtineamus aduerſa omnibꝰ quo-
q; que in mundo ſunt funditus moꝛiamur. Si enim
de illius immenſe ſuauitatis abyſſo nobis fuerit a
ſummo largitoꝛe conceſſum ſtillam vel modicum pꝛe
ſentire. ſtatim vite pñtis tedium haberi optabimus ac
miſerie peregrinationis exilium nequaq̄ pꝛo patria
diligemus: ſed ad vitam beatam ardenti deſiderio
ſuſpirando tendemus. Notandū eſt aūt qḋ ait greg.
d. hoc diſtare inter delicias coꝛpoꝛis et coꝛdis ſolet ꝙ
coꝛpoꝛales delicie dum non habentur graue in ſe deſi
derium accendunt. cū vero hite edūtur: comedentem
ꝯtinuo in faſtidium p ſacietatē vergūt. At contra ſpi
ritales delitie dum non habentur in faſtidio ſunt cum
vero habentur in deſiderio tantoq; a comedente am-
plius eſuriuntur: q̄to ab eſuriente āplius comedunt
et idcirco nō hite amari non pñt: quia eox ſapoꝛ igno
ratur. Quis enim amare valet qḋ ignoꝛat. Pꝛo inde
pſal. admonet dicens. Guſtate ꝛ videte quoniam ſua
uis eſt dñs ac ſi apte dicat. Suauitatem eius non co
gnoſcitis quia hunc minime guſtatis: ſed cibū vite ex
palato coꝛdis tangite vt pꝛobantes eius dulcedinem
valeatis amare. ·§·iiii. in quo oñditur q̄ debilis et
defectiua ſit humana cognitio reſpectu beatitudinis.
Auertendū eſt aūt ꝙ ſicut ait greg. in dyalo. pꝛimus
humani generis parens poſtq̄ de paradiſi gaudiis
exigente culpa ſui pulſus eſt. in huius exilii et ceci-
tatis quam patimur erumnam venit: et illa celeſtis
patrie gaudia que pꝛius contemplabatur videre non

potuit. In paradiſo quippe ꝯſueuerat homo verbis dei pfrui: be
atorꝫ angelorꝫ ſpiritib⁹ cordis mūdicia et celſitudine
viſionis intereſſe. Sed poſtquā huc cecidit ab illo quo i-
plebatur mentis lumine receſſit. Ex cuius videlicet carne
nati in huius exilii cecitate audiuimus quidē celeſtem
eſſe patriam. audiuimus ciues eius eſſe dei angelos
audiuim⁹ ſocios eorꝫ eſſe ſpūs iuſtorum perfectorum
Sed carnales quiqꝫ cum inuiſibilia p experimētū ſcire
nō valēt: dubitāt vtrū ne ſit qd̄ ocul' corporalib⁹ non
vidēt. Que nimirū dubietas primo parēti eſſe nō potuit
quia excluſus a paradiſi gaudiis hoc qd̄ amiſerat ſe vi-
diſſe recoluit. Nos autē recolere vel ſentire audita nō
poſſum⁹. quia eorꝫ experimētū de preterito nō tenemus
Ac ſi enim mulier pregnans mittatur in carcerē ibiqꝫ pariēs
puerū natū nutriat. adoleſcētiqꝫ mater ſol ē lunā ſtel
las montes colles et cāpos aues volantes. currentes
equos varietates colorꝫ. diuerſaqꝫ nominet gn̄a pictu
rarū. ille vero ſtat⁹ et nutrit⁹ in carcere nichil aliud ſci
ens quam tenebras: hec audiēs nō credet: quia p experiētiā
non cognoſcit. Ita in hac cecitate nati oēs dum ſum-
mas inuiſibilia audiūt. an vera ſint diffidūt. quia ſola
hec infima in quibus nati ſūt viſibilia cognouerūt. Vñ
factū ē vt viſibiliū inuiſibiliūqꝫ creator humani generis
redemptor veniret: vt dū viſibiliter dum cognoſcere
mus. per ipm factū viſibilē in amorē inuiſibiliū rapere
mur. Rurſus in corda noſtra ſpm ſanctū miſit: quati
nus per eū viuificati crederemus quod pce. experimentū
ſcire adhuc non poſſumus. Quotquot ergo hūc ſpm
hereditatis noſtre pign⁹ accepimus: de vita inui-
ſibiliū nō dubitamus. Quiſquis autē in hac credulitate
non eſt ſolidus: debet procul dubio maiorum dictis cre-

dere: ac illis iam experimentum inuiſibilium p ſpm
ſanctum hñtibus fidem prebere. Nam ſtultus eſt qui
matrem ſuam ideo putat de luce mentiri: quia nichil
tale potuit experiri. §. iiii. Qualiter poſſit homo de
uenire in cognitionem beatitudinis. Nos itaqꝫ in co
gnitionem inuiſibilium et experimẽtali degustatione
celeſtium inexpti ſcripture ſacris ſentẽtiis vir orũqꝫ p
batiſſimorũ tã cõtinua exercitatiõe ꝙ ſubtili ꝯtẽplati
one: ꝙ etiam diuina reuelatiõe: erudit⁹ inſtructoꝝ teſti
moniis et exemplis fidem plenam indubitanter ad
hibere. Quorũ vn⁹ vſqꝫ ad terciũ celum rapt⁹: vt int=
angelos diſceret qđ inter homines ꝓdicaret. i. ad coꝛ
iii. Qđ oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor
hoĩs aſcẽdit: ꝓparauit deus his qui diligunt eũ. Sed
qm̃ hec ſit in gñali prolata ⁊ ſummaria breuitate pre
miſſa parũ alliciunt. ⁊ inexptoꝝ mẽtes non nutriunt
ꝗ nõ cognouerũt ex paucis mlta colligere: nec ex prici
piis ꝯcluſiones eliceere: nec ex minutis ima cogitare ni=
ſi enucliatius explicentur: et velut in particulas diui=
dantur: puto ſi puero pomum groſſum porrexeris:
aut integrum panem edendum ꝓbueris propter com
plexionis teneritudinẽ et oris anguſtiam nequiuit
aſſumere. nec nutritur niſi pro eius capacitate in par
ticulas diſcidatur. Ideo diuidam⁹ in partes magna
que diximus vt paruulorum guſtus afficiatur ſapidi
us et mentes efficatius attrahant ac anime ad vitaꝫ
eternam vegetacius nutriantur.

¶ Sermo. ii. de beatitudine in ſpeciali. continens
§. iii. §. i.

Cum btitudo ſit finis vltimus hoĩs oĩs eius de
ſiderii ꝯpletiu⁹. ⁊ duplex ſit finis ei⁹. ſ. itrinſec⁹

duplex. Eſt enim quedam beatitudo extrinſeca que
nos beatificat effectiue videlicet ipſe deus. Eſt enim
beatitudo intrinſeca que nos beatificat formaliter.i.
beatitudo creata. prima eſt tanq̃ finis in quo quieſca-
mus. §.ii. in quo diſtinguuntur dotes btitudinis aī
me create. Septē ptes pricipales a ſctis et doctorib⁹
aſſignantur que dotes cōmuniter appellātur. quarū
tres ſunt in animabus: ⁊ quattuor in corporibus bea
torum dicuntur autē dotes in patria mathaphorice:
ad ſimilitudinē dotis in mrīmonio carnali: qm̄ ſicut
ibi dos dat ſponſo a patre ſpōſe.i. ad vſū ſpōſi ꝓpter
onera matrimonii ſuſtinēda tm̄ proprietas matrimo
nii remanet penes ſpōſā. Vn̄ ſoluto matrimonio car
nali: dos remanet penes eā. Sic dos in patria dr̄ nō
quodcūq̄ donū datū anime in traductiōe ſui in glo-
riā: ſed donū p̄cipuū animā ad actū vite glorioſe diſ
ponēs: qd̄ dat de⁹ pater anime beate ad poſſidēdum
ſed ſpōſo xp̄o ad gl'iaꝫ et honorē ⁊ nō ad vſū. qr bono
rū nr̄orum nō eget. Vel dr̄ hic dos id qd̄ datur ſpōſe ab
ipſo ſponſo. ſicut dr̄. gen. xxxiiii. Sicut dixit ſychē ia-
cob ⁊ filiis eius. Augete dotē et mūera poſtulate. Et
exo. xxii. Si ſeduxerit qs v̄ginē dormieritq̄ꝫ cum ea
dotabit eā. Dotes ergo anime ſunt dona q̄dā p̄cipua
diuinit⁹ ei data in traductione ſui in gloriā: qb⁹ aīa
deo imediate cōiūgitur tanq̃ pricipio vite ſue: et ei per
fecte obedit ne per ipſum anima ab actu glorie retar
detur. Eſt autem aduertendum ꝙ dotes iſte proprie
ſunt in animalibus beatis: minus proprie in angelis
minime proprie in xp̄o. quia in matrimonio debet eſ
ſe conſenſus animorum conformitas naturarum. di
ſtinctio perſonarum et de non ſponſa fit ſponſa. Hec

omnia vere ſunt inter chriſtū et animā beatam. Licet autē primū iſtorū cōe ſit angelis / animabus ⁊ xpo
ſti per ſcdm excludūtur angeli: q: non hñt conformitatē in natura cū chriſto. p alia duo excludit̃ diſtictio
quia in chriſto eſt pſonarū diſtinctio. Non eniꝫ habet
humanitas in chriſto pſonalitatē ſꝫ ſubſtātificat̃ in p
ſona verbi nec hūitas de nō ſpōſa aſſumpta facta eſt
ſponſa: ib. ps. nō dꝫ dotes habere. ¶. iii. de dotibus
anime in gñali. Dotes anime ſunt tres videlicet apta viſio delectatio ſiue fruitio et ſecura tentio vel cō
prehētio. ſecūdū alios ſeu etiā ſcdm quoſdam fruitio
Sciendū eſt q̃ fruitio importat delectationē infruente et adheſionē cum re fruibili. Quantū ad primuꝫ
ponit̃ ſecūda dos ſcdm quoſdā: q̃tum ad ſecūduꝫ in
ſepabilem adheſionē ponit̃ tertia. Dicit̃ aūt ſecura tē
tio vel potius ſecuritas ppetuatiōis beatitudinis q:
ſcdm aug. iii. de trini. Impoſſibile eſt aliquē eſſe beatū ſi nō ſit de ſua beatitudine ſecur⁹. Tres iſte dotes
ſuccedūt tribus virtutibus theologicis: q: fidei ſuccedit cognitio ſiue viſio charitati delectatio vel fruitio
ſpei vero ſecuritas ppetuationis. Rñdent etiam tribus potētie anime: q: viſio pficit intelligētiam. delectatio voluntatē. ſecura tentio memoriam.

¶ Sermo. iii. de dotib⁹ aie in ſpeāli ptinēs. ¶. iii. S. i.

Prima dos aie. eſt apta et immediata dei viſio
qua diuina eſſentia tota videbit̃ a b. omnibus beatis ſꝫ nō totalit̃ q̄ ppter ſui ifirmitatē ⁊ imēſitatē eſt
in cōphenſibilis cuilibet creature nec alit̃ etiā videbit̃
ſꝫ lipidi⁹ ab vno q̄ alio. Hec aūt diuerſitas erit ñ ex pte dei viſibilis q: ppt ſuā ſimplicitatē ñ pōt videri q̄n
toti⁹ videat̃. ſꝫ ex pte videntiū inq̄tū vna potētia ma=

gis erit pfecta īuie q̄ alia: pfecti⁹ operabit̄ circa vnū et idē obiectū nō oēs equaliter vidēt ⁊ aſpiciūt in illū ſꝫ aliter et aliter ſcd̄m q̄ ocul⁹ eſt magis vł min⁹ diſpoſit⁹ ad videndū. Et eadē littera ⁊ diuerſis legētib⁹ non equalit̄ intelligit̄ ab oibus. ſꝫ vnus ſubtilius ⁊ pfundius intelligit eā q̄ alter. q̄ diuerſitas nō ex parte littē: ſꝫ ex parte legētiū dinoſcit̄ puenire. Hec aūt btā viſio d̄r imediata: q̄ videt̄ dina eſſētia a btīs ſine madio deferēte et ſine medio obnubilāte: non tn̄ ſine medio diſponēte. Videbit̄ inq̄ ſine medio deferēte ī cognitiōe em̄ ſenſibili req̄rit̄ mediū deferēs. ſicut ptꝫ in viſu ⁊ auditu vbi req̄ritur aer medi⁹ īnt̄ potētiā et obiectū deferēs ſpēm ab obiecto vſq̄ ad oculū vł aurē Vn̄ impedit̄ actus vidēdi vel ppt nimiā diſtātiā. q̄n tanta eſt q̄ nō pōt ſpēs viſibilis deferri vſq̄ ad oculū vel ppter indiſtātiā: q̄ obiectū viſibile ſup oculū poſitū non videt̄: ⁊ ſic ptꝫ q̄ ad actū viſiōis req̄ritur mediū deferēs: q̄ nō eſt viſio p diſtātiā. ſꝫ p p̄ntiā quia de⁹ vbiq̄ p̄ns eſt p ꝑ̄ntiā ⁊ eſt timor aīe q̄ ipa ſibi Vi debit̄ etiā ſine medio diuidēte vel ſepante qd̄ eſt culpa. Sicut d̄r iſa. lix. Pc̄tā veſtra diuiſerūt inter vos et deū veſtrū: Itē ſine medio obnubilāte ſicut eſt mediū creature: q̄ mediāte veſtigio creature manu ducit̄ hō in cognitionē dei. Sicut habet̄ ro. i. Inuiſibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoie per ea q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpiciuntur. Item ſine ſine medio figure quo medio pr̄iarche et pphē manducebantur et manducebūt antiq̄⁹ in cognitionē dinoꝝ. Sicut ait apl's i. ad coꝝ. x. Oia in figura cōtingebāt illis. Item ſine medio ſcripture ibi eī nō indigent beati ad cognoſcendum deū rationibus phoꝝ: nec auctoꝛitatibus ſcri=

pturarũ.nec teſtimoniis ſctõꝝ.i.ad coꝛ.xiii. Siue ꝓ
phetie euacuabuntur.ſiue lingue ceſſabunt. ſiue ſcia
deſtruetur.ꝛc. Item ſine medio fidei:videmus enim
nunc per ſpeculũ in enigmate : tunc aũt facie ad fa=
ciem. Cum aũt venerit qđ perfectũ eſt. euacuabitur
ꝙ ex parte eſt auferetur eñi omne enigma et ois ob=
ſcuritas. Euacuabit̃ etiã fides q̃ꝫ fides eſt : non ap=
parentiũ.fidei aũt que nunc eſt ſuccedit. viſio mani=
feſta nũc eñi ſumus in tenebꝛis:ibi aũt in lumine cla
ritatis. Et hoc eſt mediũ diſponens ad viſionẽ dei de
quo dictũ eſt ꝙ deus nõ videtur ſine medio diſponen
te. Vñ pſal. In lumie tuo videbim⁹ lumẽ diuinitatis
tue:hoc eſt lumẽ viuificãs/clarificãs/ſimplificans/ac
per hoc dei foꝛmã efficiẽs ꝛ deo aſſimilãs Vñ.i.Ioh.
iii. chariſſimi nũc filii ſumus: ſꝫ nondũ apparuit qđ
erimus.cũ autem apparuerit ſiles ei erimus qñ vi=
debimus eũ ſicuti eſt. Hic aũt ſciendũ eſt ꝙ deũ vide=
bimus in ſe et deũ in nobis et nos in deo ꝛ deũ in ſin
gulis creaturis in deo. cognoſcere deũ in ſe id eſt in
eſſentia ſua vocatur cognitio meridiana. Cognoſce
re creaturas in verbo in pꝛopꝛio genere:vocat̃ cogni=
tio veſpertina. Attẽdendũ pſt etiã ꝙ aie beate viden=
do deũ ſiĺ ꝛ ſemel vnica viſiõe vidẽt oia que ſunt eis
neceſſaria et ad integritatem beatitudinis. Alia ve=
ro non vident niſi q̃tum et quando et quomodo pla
cet ei reuelare q̃ꝫ claritas ei⁹ eſt ſpeculũ: iõ relucens
in eo ſpẽs.i.idee oĩꝫ ſiẽdoꝝ. Sꝫ ſpeculũ eſt volũtariũ
ideo aliqua reuelat aliqua nõ: ꝛ quedã vni que nõ al
teri.quedam in vno tẽpoꝛe que nõ in alio: ꝛ hoc ſcđm
bñplacitũ bone volũtatis:nulla tñ viciſſitudinis mu
tatione in ſe facta. Aie quoqꝫ btẽ ſunt quedã ſpecula

ſpiritualia admodũ ſpeculi diuina in ſe rapientia cla
ritatẽ. Unde queadmodũ materiali ſole in ſua ma=
xima virtute lucẽte. radioſq; ſuos ſuper ſpeculum ſo
lidũ de calibe pullitũ et terſum ꝑpendicularicer emit
tente hmõi ſpeculũ in ſe recipit ſimilitudinez ſolaris
luminis intantũ vt alter ſol contuentibus videatur ⁊
qui tale videt ſpeculũ ſolẽ videt tãteq; claritatis effi=
citvt nullus ſufferre poſſz aſpectus: ſz reuerberatus
nimietate luminis obtũdatur. Sic et multo fortius
in aĩabus beatis q̃ ſunt ſpecularis nature vt dictũ eſt
conĩecturare debemus. Ex influctia em̃ illius incom
mutabi'is et incõpꝛehenſibilis claritatis recipiũt ra=
dios luminoſos. non ſolũ in ſuperficie ſicut materia
le ſpeculũ recipit radios ſolares ſz in intimis ſuis vt
eis totaliter penetrẽtur: ⁊ ſic oĩno dei formes affecte
in eãdẽ imaginẽ trãſfoꝛmẽtur. Quod etiã virtute cõ
templationis quodãmodo inchoatur in via ſicut ait
apl'us. ii. ad cor. iii. Nos aũt gl'am dñi ſpeculãtes in
eandẽ imaginẽ trãſfoꝛmamur a claritate in clarita=
tẽ tanq̃ a dñi ſpiritu. ſz qđ fit hic fit imꝑfecte: ineffa=
biliter in gl'a cõſummatur. Exemplũ groſſuz ⁊ mate
riale potes hic aliqualiter adaptare de ferro ignito
qđ ab ignis virtute totũ vndiq; vſq; ad intima pene=
tratur: et adeo indiuiſa ſunt ignis et ferrũ: vt q̃ videt
ferrũ ignẽ videre ſe videat pluſq̃ ferrũ: ⁊ ſic a natu=
ra ſua immutari videtur et in pꝛopꝛietates ignis mu
tabiliter trãſfoꝛmari. vt actiones ignis ⁊ ſpẽm plus
videatur aſſumpſiſſe quã ferri. ¶ ii. Secũda dos
ale eſt fruitio ſiue delectatio. Eſt aũt delectatio ſicut
ait aug. xiiii. de. ciui. dei. coniũctio conuenientis cũ cõ
ueniẽti cũ ſenſu eiuſdẽ In patria aũt erit ꝑfectiſſima

 119

coniunctio anime cuiuſlibet cum deo. Cū igit̄ ſumma ſit conueniētia inter aiam et deū: ſumma erit ibi delectatio de deo et in deū. Ceterum cū tanta ſit delectatio in re adepta quanta eſt res ipa: ⁊ deus ſit infinitū/ immenſum/ ineffabile/ incōprehenſibile bonū delectatio quā hꝫ quelibet aia in deo eſt immenſa/ ineffabilis/ incomprehenſibilis ſcdm capacitatem aie cuiuſlibet perfruentis: et eſſet infinita ſi capacitas anime poſſet capere infinita. Eſt aūt differens in diuerſis non ex parte obiecti fruibilis. ſed ex parte fruentiū animarum. Nam beati quāto lumine glorie ſunt perfectius illuſtrati: et ipſa illuſtratione pfectius deiformes effecti: tanto diuinā eſſentiā acutius ꝯtēplātur et in ipſa contēplatione amplius delectant̄. Hec ineffabilis ⁊ incōprehenſibilis delectatio que fruitio nūcupatur inchoatur in dei clariſſima viſione. Ideo tota beatitudo qnqꝫ dr̄ conſiſtere in viſione. ſicut ait aug. Viſio eſt tota merces Et iohan. xiiii. dicit ſaluator. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolū verū deum: et quē miſiſti ieſum xp̄m Nā diuine claritatis immenſitas ipſa ſua pulchritudine ꝟtualiter trahit: et immenſa dulcedine rapit ad ſe oēm ſpiritū cōtuentē vt a ſe deferens ſe toto feratur in ipm. totuſqꝫ tranſeat et tranſferatur in ipm. ac abyſſo incōprehēſibilis lucis abſorptus et quicqd creatū eſt in ſemetipm oblitus: quodā ineffabili mō deificatus ipius dei precordiis infimetur. Vn̄ aug. ait. Tanta eſt pulchritudo iuſticie tanta iocunditas lucis eterne hoc incommutabilis veritatis atqꝫ ſapiē vt etiā ſi nō licet amplius in ea manere ꝙ vnius diei mora ꝑpter hoc ſolū innumerabiles anni hui⁹ vite pleni deliciis ⁊ circū

ſtuentia tēporaliū bonoꝝ recte meritoq̄ cōtemnerē
tur. Et addit boe. Cui cōparata oīs aliūde ſuauitas
dolor eſt. omnis iocūditas meror. oīe dulce amarū
omne decoꝝ fedū. oē quodcūq̄ aliud delectare poſ-
ſet moleſtū. cū dei bonitas in infinitū excedat omnē
aliā bonitatē. Idē quoq̄ aug. ait in pſona dñi. Ego
ero illis quecūq̄ ab hominibus honeſte ſic deſiderāt
vita/ſalus/victus copia/gloria/honor/ pax: et oīa
bona. Sic eñ erit ipſe oīa in oībus. ipſe erit finis de-
ſiderioꝝ noſtroꝝ qui ſine fine videbitur. ſine faſtidio
amabit. ſine fatigatiōe laudabitur. Uñ ſeipm̄ ꝓmit
tens moyſi exo di. xxxiii. Ego oſtendā tibi oē bonum
Et ſapi. prouer. xi. Deſideriū iuſtoꝝ oē bonū Et idē
x. Deſideriū ſuū iuſtis dabitur. Uñ tunc ꝛplebit oīe
deſideriū noſtrū ⁊ hūanꝰ oīno terminabit appetitꝰ ps.
Satiabor cū apparuerit gl'ia. Nec obſtat qḋ dr̄ eccl'.
xlii. Quis ſatiabitur vidēs gloriā dei: qm̄ nō erit ibi
ſatietas qua deſideriū impleatur. Simul ergo eſt ibi
ſatietas et eſuries. ſatietas quidē ex abundātiſſima
plenitudine ſummi boni Eſuries quidē ex cōtinuato
ſemꝑ deſiderio fruitiōis. Satietas ergo tollit indi-
gentiā eſuries aūt excludit faſtidiū. In hoc eñ diffe-
rūt corporales delicie a ſpūalibꝰ: qr corporales om-
nino dū non hñtur: graue in ſe deſideriū accendunt.
cū vero hīte edūtur. comedentē ꝓtinus in faſtidium
per ſatietatē vertūt. Sed ſpūales dū non hñtur in fa
ſtidio ſunt cū vero hñtur in deſiderio: tātoq̄ a come-
dēte amplius eſuriūtur q̄to ab eſuriēte amplius co-
meduntur. Nam de viſiōe qua beati angeli deū vidēt
dicit math. xviii. Angeli eoꝝ ſemꝑ vidēt faciē patris:
et tñ ſemꝑ videre deſiderāt. ſicut dr̄. i. petri. i. In quē

deſiderāt angeli ꝓſpicere. vñ. ex magne deuotionis ſpū dictū eſt. mirātur nec deficiūt in illū quē ꝓſpiciūt. fruunt̄ nec faſtidiūt quo frui magis ſitiūt. §. iii. ¶Tertia dos aie eſt ſecura tentio: tētiō quidē. i. perfecta poſſeſſio ſine amiſſione et ſecura ſine dubitatiōe Neqꝫ eñi beati eſſent ſi deū amittere formidarēt Ait aūt anſe. in. li. de ſititu. Dico eñi ꝙ ſi illa bona celeſtia btūs aliqͥs perditurus eſt: aut ipe volet ea perdere ſua ſponte aut deus volet ei nolente ea auferre. aut aliquis alius fortior ſuperueniens ea tollet ab eo. deo ⁊ illo nolente. Sed certe nec ipſe abiecto tanto bono in miſerias quas euaſiſſe gaudioſius exultabit decidere volet: nec vllos eo fortior ſuperueniet ꝗ deo iuſtum ꝓtegēte illi inuito aliquatenus ea tollet: et ſic patet ꝙ beati de ſua eterna et inmarceſſibili gloria ſunt ſecuri hec autem ſecuritas oēs alias beatitudines partes que non perfecte poſſunt haberi ſine illa confirmat: animaſqꝫ beatorum in maxima pacis tranquillitate quietat.

¶Sermo. iiii. de dotibus corporis. continēs §. v. § i

Otes corporum beatorum ſunt quattuor. videlicet / claritas / impaſſibilitas / ſubtilitas et agilitas. Cum enim forma debeat proportionari materie in illo ſtatu future reſurrectionis diſponentur corpora ſecondum exigentiam et decentiam animarum: Unde ſicut corpora damnatorum ex ordinatione diuina habebunt diſpoſitiones eorum miſerie reſpondentes. ſic corpora beatorum habebunt dotes et ꝓprietates illi ſtatui concedenter. Damnatorum quidem corpora demeritis eorum exigētibus et diūa iuſticia hoc agēte: erūt turpiſſia / fediſſia / debiliſſia ⁊ pō

deteſiſſima: vt ex eoꝝ viliſſimis conditionibus ani-
me damnatoꝝ deſolabiliter ꝑgrauētur: ⁊ ex eoꝝ cru
ciatibus eoꝝ miſeria ⁊ ſuppliciū augeatur. Corpora
vero beatoꝝ habebunt cōditiones oīo contrarias. ſic
ꝗ nullo modo ꝓportionatas beatitudini aiaꝝ: vt oīno
ſint eis ſubiecta et perfecte obedientia nullo mō re-
tardantia eas vel impedientia ab actu glīe. quinimo
ineffabiliter ſublimabūtur ſuper ſtatū cuiuſlibet cor
poris creature. vt ex eoꝝ dotibus glorie animarum
beatitudo amplius augeat. Preter hoc aūt ꝙ anima
beata corpori ſuo inſeparabiliter vnietur. vt forma
incorruptibilis in ſtatum incorruptionis corpori ſuo
eſſe incorruptibile tribuat: cōpoſitione ex contrariis
non obſtāte. hoc eñ communiter conuenit tā repro-
bis ꝙ beatis. Et vlterius ex hoc ꝙ̄ aia ad ſtatum glīe
ſublimabitur. decēs erit vt corpus ei vnitū ad talem
glām que tali corpori deceat et qua proportionale ſi
at aie ſublimetur. Ad hoc aūt ꝙ corpus ſit perfecte
ſubiectū aie nec etiā impediat ab actu glīe quattuor
requiruntur. quoꝝ duo pertinēt ad ſenſum. alia duo
pertinēt ad motū Quo ad ſenſuz eñ neceſſariū ē ꝙ
corp⁹ ſit facile receptiue ſenſibiliū ſpecieꝝ: ⁊ ad hoc
diſponit claritas. Aliud ꝙ nō ſit receptibile paſſionū
ignobiliū: ⁊ ad hoc diſponit impaſſibilitas. Quo ad
motū reqrunt duo: vnū eſt ꝙ ꝑ inclinationē cōtrariā
ſuo motori nō reſiſtat ad qđ diſponit agilitas. Aliud
eſt ꝙ a corporib⁹ extrinſecis per que mouetur reſiſten
tia nulla fiat: ad quod diſponit ſubtilitas. De origi-
ne iſtaꝝ dotum dicunt aliqui ꝙ erunt a deo per crea-
tionē. ſꝫ mediante beatitudine aie per redūdantiam
ſcꝫ aie in corpus ſuū. ſicut expreſſe videtur dicere au-

guſti ad dyoſcoꝛū dicēs. Tam potentē fecit deus ani
mā vt eius pleniſſima beatitudine que in fine tempo
rum cunctis pꝛomittitur redūdet in inferioꝛē naturā
que eſt coꝛpus: non beatitudo que eſt fruentis ꝛ itelli
gentis pꝛopꝛia: ſed plenitudo ſanitatis ꝛ incoꝛruptio
nis vigoꝛ. §.ii. De qualitate coꝛpoꝛis gl'oſi. Circa
hoc igitur attende diligēter ꝛ ſubtiliter ſic ꝙ ſicut bea
ta anima clariſſima viſione illius in acceſſibilis lucis
fruens quadā ſpirituali claritate replebitur: ita per
quandā redūdantiā ex aīa in coꝛpus ipſum coꝛp⁹ ſuu
modo claritatis ſibi cōpetētis gl'ia veſtietur. Vñ dicit
apl'us. i. ad coꝛ. xv. Seminatꝛ coꝛpus in ignobilitate
ſurget in gl'ia. Qꝛ coꝛpus noſtruꝫ nūc eſt opacū tunc
erit clarū. Sicut ait apl'us ad philippē. iii. Refoꝛma
bit coꝛpus hūilitatis noſtre cōfiguratum coꝛpoꝛi cla
ritatis ſue. Et aduerte ꝙ cū aliquid dꝛ clarū dupliciť
aut qꝛ puiū ſicut vitrū dꝛ clarū vel aqua dꝛ clara. aut
qꝛ lucidū ſicut ſtella dꝛ clara. coꝛpoꝛa gl'ificata vtroqꝫ
modo ſunt clara. i. peruia et lucida. puia quidem ſi
cut ait grego. ſup illud iob. xxviii. Non adequabitur
ei aurum: beatoꝛū ciuiū coꝛpoꝛa ſibi inuicē ꝛ clarita
te fulgent et puritate trāſlucēt: ita ꝙ vniuſcuiuſqꝫ mē
tem ab alterius oculꝭ membꝛoꝝ coꝛpulentia nō abſcō
det: ſed patebit omniū oculꝭ ipſa etiaꝫ coꝛpoꝛis armo
nia ſic ꝙ vnuſquiſqꝫ erit cōſpicabilis alteri. ſicut nūc
non pōt eſſe conſpicabilis ſibi ipſi. Et augu. xxii. de ci
uitate dei. Omnia membꝛa et viſcera incoꝛruptibilis
coꝛpoꝛis nunc videmus per vſus neceſſitatis varios
diſtributa: qm̄ tunc non erit illa neceſſitas plena cer
ta ſecura ſempiterna felicitas pꝛoficient laudib⁹ dei
Nūs quippe qui nūc latent harmonie coꝛpoꝛalis nu=

meri nõ latebũt intrinſecus et extrinſecus per corpis cuncta mẽbra diſpoſiti. lucida ſo erunt corpora beatorum. ſicut ait dñs math. xiii. Fulgebunt iuſti ſicut ſol ĩ regno patris eorum nunc aia fidelis oculos cordis apiat et dilatato mẽtis ſinu cõſideret ineffabilẽ pulchritudinẽ corporis btõrum fulgebũt iquit ſicut ſol: imo certe pluſq̃ ſol modo fulgeat q2 fulgebũt ſicut ſol fulgebit poſt iudiciũ recepta gl'a ſua. i. imẽſa pulchritudine claritatis De qua loquẽs iſa. xxx. ait. Erit lux lũe ſicut lux ſolis et lux ſolis ſeptẽpliciter ſicut lux ſeptẽ dierũ. Claritas ergo corporum beatorum excedet i ſeptuplũ modernã ſolaris luminis claritatẽ. Hic etiã ſciendũ q̃ corpora beatorum nõ equaliter erunt clara q2 cũ eorum claritas cauſetur ex redundantia claritatis aie in corpus ſuũ. q̃to aia perfectius deũ videt et ex diuina viſione ſpũaliter fit clarior: tanto corpus eius maiori claritate refulget. et hoc patenter inſinuat apl'us. i. ad corum. xv. Alia claritas ſolis. alia claritas lune. alia claritas ſtellarum. ſtella em̃ a ſtella differt in claritate ſic et reſurrectio mortuorum Vides igitur aliqualiter quãta ſit claritas ſingulorum corporum ex redũdãtia animarum Nunc vlterius cõſidera quãta erit ex redũdancia claritatis ſingulorum i ſingulos et vniuerſorum in oẽs nõ eſt dubiũ q̃ quanto plura ſunt lumina tanto maiorẽ eorũ refulgentia. Cum ergo in gloria ĩnumerabilia ſint futura corpora glorioſa ineffabili claritate radientia quãtus erit fulgor btõrum oim in patria. Bene. ergo. d. btũs. Io. apo. xxi. Ciuitas illa non eget ſole neq3 luna vt luceant in illa adhuc adde qđ ibidem eit. Nam claritas dei illuminabit illam. Spũalis q̃ppe claritas deitatis illumiabit animas ſecundũ dignas meritorũ

et chriſti claritas corporalis illuminabit corpora bea
torum. Unde ſequitur. Et lucerna eius eſt agnꝰ. Si
gnum pronoſticum aliquale et quaſi veſtigium hu-
ius claritatis future oſtendit chriſtus in ſua tranſfi-
guratione. math. xvii. vbi dicitur ꝙ reſplenduit faci-
es eius ſicut ſol. Si tantam claritatem oſtendit in
corpore adhuc mortali: vt nullꝰ eã ſuſtinere poſſet aſpe
ctus, ꝓpter qd̄ illi btī apoſtoli ceciderũt in facies ſuas
ſtupefacti ſebriati alienati v̾tute ꝑiter deficiẽtes ⁊ ſen
ſu Unde petrus inſipiẽs loqui neſciebat ꝗd diceret ꝗ̄
ta imo ꝙ̄ ineſtimabilis et inexcogitabilis eſt clarita-
tis eius immenſitas quam nunc habet in corpore glo
rioſo et cõicatione ſua liberali diffundit et inſtuit in
electos. et ſi tanta ſit futura gloria claritatis in cor-
poribus: proculdubio prorſus incomparabilis erit
claritas in beatiſſimis animabus. §. iii. De ſe
cunda dote que eſt agilitas. Anima etiam que diui-
na viſione fruetur vltimo fini coniuncta expletur de-
ſiderium ſuum in omnibus adimpletum. Et quia ex
deſiderio aīe mouet̄ corpus conſequẽs erit ꝙ corpus
ſpūi ad nutum obedit in mouendo. Unde dicit aug.
xxii. de ciui. dei ꝙ vbicunq̨ voluerit ſpiritus: ibi pro-
tinus erit et corpus Et hoc eſt ꝙ dicit apoſtolus. ſemi
natur corpus infirmitate: ſurget in virtute. Infirmi-
tatem experimur in corpore: quia inualidũ/ pondero
ſum et graue inuenitur ad complendum deſiderium
anime in motibus et actionibus que voluerit impe-
rare: que infirmitas totaliter auferetur a corpore
ex virtute anime deo coniuncte in corpus proprium
redundante: Erit autem in eis motus non propter
neceſſitatem: cum nulla ſit in eis indigentia quia nul

lo indigere pñt q̄ deū hñt: ſed ad vtulia demonſtrationem. ·§.iiii. De ipaſſibilitate. Sicut aūt aīa deo fruens deſideriū ſuū ſentiet adipletū q̄tū ad adeptionem plenariā oīs boni ita ipletū erit ejus deſiderium q̄tū ad remotionē oīs mali qꝛ cū ſummo bono nullū malū pōt habere locū Corpꝰ igitꝰ perfectū per aīam glorioſā ꝓportionabiliter aīe totalitꝰ liberꝰ et immune erit ab oi malo q̄tū ad actū et q̄tū ad potentiā. Quā tū ad actū q̄dē qꝛ nulla corruptio / nulla difformitas infirmitas debilitas: vel defectꝰ remanebit eis. Quā tū ad potētiā vero qꝛ nō poterūt aliq̄d pati q̄d ſit eis moleſtū. vel q̄d vlla inferat eis leſionē: ꝛ iō dicunꝰ impaſſibilia. q̄ tū ipaſſibilitas non excludit ab eis paſſionē que eſt de rōe ſenſus vtentur eī i ſenſibꝰ ſcdm ea q̄ incorruptionis ſtatui nō repugnāt. Ad hāc impaſſibilitatē oñdendā dicit apl'us. i. ad cor. xv. Seminaꝰ corpus in corruptione: ſurget in incorruptōe Et iteꝝ oportet corruptibile hoc induere incorruptionē: Et mortale hoc induere īmortalitatē ·§.v. De quarta dote q̄ eſt ſpiritualitas. Rurſus aīa deo fruēs pfectiſſime adherebit ei eius bonitatē pticipabit in ſummo ſecundū q̄ erit poſſibile capacitati ſue. ſic etiā corpus eius pfecte ſubdetur aie et eius ꝓprietates participabit q̄tū erit paſſibile in pſpicacitate ſenſus ꝛ ordinatione corporei appetitus et oi mō ꝯuenienti pfectiōni nature. Nā vnū q̄dq̧ tanto pfectius eſt i natura : q̄to eius materia forme ſue pfectius eſt ſubiecta. Vñ corporea beatoꝝ dicuntur eſſe ſpūalia ſicut ait apl's. Seminaꝰ corpus animale ſurget corpus ſpirituale. Spūale q̄dē erit. nō quia fiat ſpūs ſicut quidā male intelligētes dixerūt. ſiue p ſpm̄ intelligatur creatura

ſpiritualis.ſiue ventus ſiue aer.ſed quia oio ſubiectū erit ſpūi ſicut et nunc dꝛ aīale.non qꝛ ſit aīa : ſed qꝛ aīalibus paſſionibus ſubiacet et alimonia indiget. Patet igitur ex pꝛedictis ꝙ ſicut aīa hoīs ad celeſtium ſpirituum.i.angeloꝝ gloꝛiā ſublimabitur : vt deum per eēntiam videat:ita coꝛpus eiꝰ ad pꝛopꝛietates coꝛpoꝝ celeſtiū ſublimabit.vt ſit clarū īpaſſibile/ſiue laboꝛe et difficultate mobile : et perfectiſſima foꝛma perfectā. Et ꝓpter hoc dicit apoſto.reſurgentiū coꝛpoꝛa celeſtia ⁊ ſunt coꝛpoꝛa terreſtria ſubiūxit ꝙ alia ē celeſtiū gloꝛia alia terreſtriū. Sicut aūt gloꝛia ad aquā ſublimat aīa excedit naturalē virtutē celeſtium ſpirituū:ita gloꝛia coꝛpoꝝ beatoꝝ excedit naturalē perfectionez celeſtiū coꝛpoꝝ. Eſt eñ eoꝝ claritas fulgentioꝛ/impaſſibilitas firmioꝛ/agilitas facilioꝛ et velocioꝛ et ſpiritualitas nature perfectioꝛ ſicut manifeſtum eſt ſpiritualiter intuēti. He ſunt ergo dotes glorie tres anime et quattuoꝛ coꝛpoꝛis : ſicut ſunt a ſanctis doctoꝛibus aſſignate.

¶ Sermo.v.de ſeptem partibꝰ beatitudinis ad animam pertinētes cōtinens. S.viii. 6.i,

Anſelmus aūt in .li.de ſi̅litu.xiiii. beatitudinis partes enumerat.ſeptē ad anime.⁊.vii.ad coꝛpoꝛis gloꝛiā pertinētes. Ait eñ ſic.xiiii.ſunt beatitudinis partes quas finito gñali examine perfectiꝰ oēs electi habebūt:et totidē miſerie genera q̄ tūc oēs repꝛobi ſuſtinebunt. Septē beatitudinis partes ad aīe gloꝛiaz pertinētes:ſunt ſapiētia aīcicia cōcoꝛdia honoꝛ ptās ſecuritas et gaudiū. Septē vo pertinentes ad coꝛpus ſunt pulchꝛitudo agilitas foꝛtitudo libertas ſanitas voluptas et longeuitas. Iſta vt eſtimo

ſunt que propter ſe ⁊ propter que alia q̄qꝫ appetũtur Si aũt in his aliqua ſunt q̄ aliq̄ñ ſerui dei non appetunt ſed ſũmopere i hac vita refugiũt: vt ſũt verbi grã pulchritudo corporis et voluptas hoc vtiqꝫ nõ eſt q꞉ naturaliter ea nõ appetũt ſed ne deũ quõ i ipſis offẽdũt Nã ſi nil offenſionis in deũ ꝑ ea contrahi poſſe certe ſentirẽt. vel ſe ab eternoꝝ bonoꝝ amore ĩpediri nõ ꝑtimeſcerent: ꝑfecto iocũdiꝰ in ipſis q̄ꝫ in eoꝝ ꝯtrariis deducentur. Quicũqꝫ oẽs illas btitudinis ꝑtes habere poterit ꝑfectã aie corpiſqꝫ btitudinẽ poſſidebit perteo vero miſerie p̄libatis btitudinibꝰ ꝯtrarie he ſunt iſipientia/inimicicia/diſcordia/dedecꝰ/ĩpotẽtia/timor triſticia/turpitudo/põderoſitas/ ĩbecillitas/ſeruitꝰ/ĩfirmitas anxietas vite breuitas. Quicũqꝫ has oẽs miſerie ꝑtes tolerare cõtigerit ſũme corpis et aie miſerie ſubiacebit. Verũ nec vnõ illius btitudinis vel vnã huius miſerie ꝑtes q̄ſq̄ꝫ in hac vita ꝑfecte põt hr̃e nec rurſꝰ ex toto ea carere. In alia ꝟo vita aut ꝑfectã hñs btitudinẽ: nullatenꝰ ſubiacebit miſerie aut ſũme ſubiacens miſerie oĩmode beatitudine carebit. Quod vt totũ cõprobare poſſumus ꝑ ſingulas beatitudines ꝑtes ꝑ ordinẽ diſcurramus. ¶. ii. De ſapio. Prima ꝑs beatitudinis ad aĩam ꝑtinẽtis ẽ ſapio. Hec oĩũt in futura vita tanta bonis erit in eoꝝ que ſcire voluerint nichil ſit qđ ignorẽt bonus eñ ꝑfecta q̄ deꝰ eſt ſapientia replebit cũqꝫ facie ad faciẽ videbit. q̄ꝫ dũ clare perſpicit naturõ cuiuſlibet creature videbit potius q̄ꝫ in ſeipſa videret que in deo melius q̄ꝫ in ſeipſa conſiſtit Hunc eñ iuſti cuncto ſcient q̄cunqꝫ deus fecit tõ ea q̄ p̄terita q̄ꝫ ea q̄ poſtmodũ ſunt futura. Jto et a ſingulis omnes ibi et ab omnibus ſinguli cognoſcentur

nec queꝙ oĩno latebit qua patria qua gente qua ſtir
pe quis fuerit oriundus. Cum autē ſuperius dctū ſit
ꝙ vniuſcuiuſqꝫ mentē ad alterius oculis mēbrorum
corpulentia nō abſcondet: ⁊ hic dicat anſel. ꝙ a ſingu
lis oĩs et ab omnibus ſinguli cognoſcentur. Poteſt
aliquis mouere et ꝗrere vtrum peccata ꝗ feci videbunt
oēs: abſit hoc. Ea eñ ɔfeſſ⁹ ſum vt delerēt et obliuiōi
darētur vt nulli ãpli⁹ pāderētur. Rñ dit anſel. Cū tu ĩ
illa gloria ab omni criminum ſorde purgatus vultuĩ
dei pñs aſtiteris: ingrat⁹ne ei poteris eſſe ꝓ tanta mi-
ſericordia quā tibi fecit ꝓ illis dimiſſis delectis. non
inqꝫs et vñ inꝙ grās ages ſi nichil eoꝝ vñ grās age
re debeas in mēoria tua habeas. vt igit in illius lau-
de eternaliter iocūderis ſp de ꝗta miſeria ſis erut⁹. vt
puto corā ocul' mētis habebis. Cū ergo ſingulorꝝ cō-
ſcientie ſingulis pateāt audeo fateri ea ꝗ ꝗ pctā cun-
ctis electoꝝ patere: ꝓ quoꝝ curatione tu deo gratio
ſus exiſtes aſſidue nō ad tuā ɔfuſionē: ſed ad magnā
dei miſericordiam: eius quoqꝫ glorificationem tuāqꝫ
congratulationem Nō enim tunc pro peccatis te ma
ior anguſtia cordis ꝑmetur ſcelerum vetuorum ma
gis pudebit ꝙ aliquem magnis olim vulneribus ſau
ciatū: tāꝙ ex omni pte ſanatū: aboliti languoris mo
leſtia ꝑmit vel nūꝙ eoꝝ ꝗ in cunis poſit⁹ infans egit
nunc grandeuum pudet. Tunc quippe cū integra ſa
nitas pfecta mūdicia plena remiſſio ſecura omnium
offenſionū impunitas tibi certo arriſerit cognitio vl'
recognitio peccatorum tuorum in nullo tibi horrori
vel confuſioni magis eſſe valebit ꝙ eſt modo beato
petro apoſtolorum principi qua chriſtū negauit abiu
ratio ſiue del btē marie magdalene pctā ſua: ⁊ multis

aliis q̄ ſciunt deuote crimīa penituiſſe ſua: vexſp hoc agniſ delictiſ ſuis vel enormi ac feda infirmitate ſua pietas virt⁹ ⁊ ſapiētia medici q̄ te ſanauit ſublimis a cunctis/admirabitur/laudabitur/et magnificabitur. Laus autē et magnificentia glorie dei tua ſi bene aduertis gloria eſt. Sic igitur patz q̄ omnium pctōꝝ tuorum ſine dolore recordaberis: et oēs ea ſine tui cōfuſione videbunt. ſed poti⁹ hoc ad dei miſericordiā oſtēdendā ⁊ gratiarū actionē iugiter exſoluandā. Perpēde ſi potes q̄ grata ſit ita ſapientia qua tu ſicut ab oībus cognoſceris: ſic a te omnes et ſinguli cognoſcentur. ·§·iii. de amicitia. Secunda pars beatitudinis eſt amicitia. perfecta autē amicitia. eſt que ad inimiciciā conuerti non pōt. Bonū quēqz ſit deus oēſqz alii boni diligunt vt eum e dio vltra habere non poſſint. Quātum nāqz ſeipm q̄ſqz tantū et diu diliget et alterum. Cum oēs in vnum corpus xp̄i ſint ⁊ xp̄s omniū caput: nō minori ſeſe affectu āplectuntur q̄ vni⁹ corporis membra ſibi inuicē copulant. Putas ne abundans eris in dilectione qn̄ hic tibi fuerit in poſſeſſiōe et cum iſta trāſieris illum ɔtēplare per quē tibi omīa bōa ꝑuenire: et percipies q̄ ille plus q̄ tu teipſum et q̄ oēs alii ſe incōparabiliter amet. ⁊ tu ſemper teipm et ſuper oēs alios ineffabili quādā ſuauitate illum amabis. Vn̄ ang. ſuper āſel. in ꝓlogiō. Si delectat amicicia diligunt deum plus q̄ ſeipſos. ⁊ inuicē tanq̄ ſeipſos ⁊ deus illos plus q̄ illi ſeipſos. Si igit̄ in hac vita miſera iocundum eſt habere amicum verum ⁊ fidelem: et delectabile eſt amicis cōuiuere ꝑpt̄ qđ dicit ſapi. eccℓ. xxvi. Beatus q̄ inuenit amicū verū: quanta tunc erit iocunditas tātos tales et tot amicos tam perfecte fideliter ⁊ veraciter diligētes habere ⁊ ipſum

fontē amicicie poſſidere. Aug. nulli ſuperiori nullus
inferior inuidebit. Sicut nō inuident archāgelis an
geli ceteri. habebit alius alio donū minus vt hoc quo
q̄ donū habeat nec velit amplius. Tanta erit ibi a
micicia q̄ ipſi deū plus diligent quā ſeipſos: et deus
illos plus diliget q̄ ipſi ſeipſos: ⁊ tanta vis charitatis
oēs ſibi ſociat: vt vnuſquiſq̄ qđ in ſe non acceperit: in
alio ſe cepiſſe gaudeat. ¶ .iiii. de concordia. Tertia
pars beatitudinis et concordia. Cōcordiā tā carā hʒ
hic hō vt nec ipſe cū aliis nec alii ſecū immo nec ipſe
ſemꝑ ſibimetipſi concordet. Hic enī corpus et aīa diſ
ſidēt et qđ vnū appetit alterum nolit. Sicut ait apo.
gala. v. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpūm ſpūs aūt ad=
uer. vſus carnē hec enī ſibi inuicē aduerſant. Et ro.
vii. Inueni aliā legē in mēbris meis repugnantē legi
mētis mee. In alia vero vita in ſumma ꝯſiſtūt cōcor=
dia. Corpus enī et aīa cuiuſlibet ſancti immo oēs iu
ſti ſibi inuicē tāte erūt cōcordie: quāte in p̄ſenti ſunt
oculi noſtri. Sicut enī oculus vnꝰ verti nō poteſt quo
et alius nō vertat. ſʒ ſemꝑ in eandē ꝑtē voluunt. ſic corpus
et aīa vt ſocietas illa iſtoꝝ nil poterī. velle diuer
ſum ſʒ eādē ſemꝑ volūtatē habebūt. corpꝰ vnū erimꝰ
eccleſia vna ſpōſa vna chriſti erimꝰ quicūq̄ ibi eri=
mus ipſa dei voluntas diuerſa nō erit a tua: ſʒ ſicut
tu q̄ ille ſic: et ille in cūctis quod tu Caput nāq̄ a cor
pore ſuo quō diſcreparet aderit oibus ois ſuſtinētiā
quā ꝑficiet ſingulis vnanimis et plena ꝯcordia. ¶ .v.
de honore. Quarta pars beatitudinis eſt honor. Hō
ab omibus in vita hac appetit honorari verbis eorū
aut factis. Verbis quidem vt eum collaudent. Fa=
ctis vt ſibi obediant. Sed cum honorem hmōi ap=

petat tale eſt ac ſi vnus mus ab illis laudari querit: ciuſqꝫ in regimẽ preponi. hunc tñ honorẽ licet nullus ſit tñ pene nemo pōt hic ad plenū habere Nullus em̄ eſt imperator qui ab oibus laudetur: vel ab omibus aliis preponatur. In futuro aūt iuſtus quiſqꝫ verū et perfectū honorẽ in patria conſequitur. Cuiuſmodi vero ſit hic honor: breui conſideremus exemplo. Ecce ſit ante oculos noſtros poſitus aliqs paup oi ſolatio deſtitutus vlcerū et aliap infirmitatū feditate corruptus: et omni quo tegātur a frigore tegmēto nudus hūc igitur talē tali modo tacentē et in nullo ſemetip ſum iuuare valētem. ſi rex aliquis potētiſſimus tranſiens videret: eiuſqꝫ miſertus vulneribus mederi iuberet: curatūqꝫ ſuis regalibus ornamētis indutū ſibi preciperet pñtari: in filiū adoptaret ac inde preciperet vt in regno ſuo tanꝙ filius ſuus a cūctis haberetur atqꝫ in nullo qđ imperet a quo ꝙ cōtradiceretur heredēqꝫ ſuū filiiqꝫ ſui proprii coheredē inſtitueret: ⁊ eum vocari noie ſuo vellet. nonne diceres hūc magnifice ⁊ ſublimiter honoratū. Et certe deus hec oia nobis faciet: Nos em̄ de putredine carnis repletos multis miſeriis omnis ſolatio diſtitutos oimqꝫ infirmitatū paſſionibus obnoxios pctōp ac corruptibilitatis vlceribus plenos ſola mia adductus accipiet et curabit. nos ſanitati reſtitutos ornamentis perfecte iuſticie ⁊ incorruptibilitatis ornabit adductos ad ſe in filios adoptabit regni ſui conſortes efficiet: ⁊ heredes filioqꝫ ſuo vnigenito ſibi per omnia coequali et coōipotenti concorporales conſtituet et heredes omnis creature ſubebit vt in omni qđ volumus nobis obediat. vocatoſqꝫ nomine ſuo nos deos efficiet. Ip

re enim dicit. Ego dixi dii eſtis et filii excelſi omnes. Sed ipſe deus eſt per eſſentiam. tu vero per participationem ſicut teſtatur petrus. ij. petri. i. Ut efficiamini diuine conſortes nature ipſe deus eſt deificatis tu vero deus deificatus. Auguſti. Ibi erit verus honor qui nulli negabitur digno: nulli conferetur indigno: quia nec ambiet ad eum ullus indignus: vbi nullus permittetur eſſe niſi dignus. Attende fidelis anima quam ineſtimabilis erit honor a ſummo rege regum: manu propria coronari et diademate perhennis glorie decorari. non in mundi ſterquilinio: ſed in celi palacio in conſpectu innumerabilium angelorum et ſanctorum omnium immortalitatis ſtola veſtiri ꝛ regalibus indumētis prefulgidis adornari Unde ſapi. v. dicitur. Accipient regnum decoris et diadema ſpei de manu domini. §. vi. de potentia.

¶ Quinta pars beatitudinis eſt potētia. Veram ille potentiam obtinet qui quecunqꝫ voluerit facere poteſt: quod quia nullus hic valet facere: nec veram poteſt potentiam hic habere verum in futuro bonus quicquid voluerit facere poteſt: quoniam ipſum omnipotentem in omnibus ſue voluntati concordantem habebit. Quando ergo cum tanto honore et cum ceteris prelibatis hāc adeptus fuerit omnipotentiam: non video qua ratiōe poſſit cupere ampliorem. Omnes enim omnipotentes erunt ſue voluntatis: ſicut deus ſue. Nam ſicut deus poteſt quicquid vult per ſeipſum ita poterunt illi quicquid volent per ſeipſos: quia ſicut illi nō aliud volent ꝙ ꝗ ille: ita ille volet quicqd ipſi volēt: ꝛ qđ ille volet nō poterit nō eſſe. §. vii. de ſecuritate Sexta ps btitudinis eſt

ſecuritas In hac vita nichil poteſt aliquis habere de quo ſecurus valeat eſſe ſub codē eniʒ momēto paup ex divite. triſtis ex leto infirmus ex ſano mortuus ex vivo. nec ſecuritatē hic habet. In futuro aūt bonus quiſqʒ ſecuritatē perfectā habebit: qꝛ quicqđ voluerit obtinebit: ꝛ nichil ex eo ſe amiſſurū timebit. Ber. O civitas celeſtis ſecura manſio. patria totum complectens qđ delectat populus ſine murmure. incole queti. homines nullā indigentiā habētes. O ꝙ glorioſa dicta ſūt de te civitas dei. Aug. ſic quoqʒ loquit̄. Ibi erit ſumma ſecuritas. trāquillitas. trāquilla iocūditas. iocūda felicitas. felix eternitas eterna beatitudo. De hoc reqre ſupra in tercia dote aīe. ¶ vii. De gaudio. Septima pars beatitudinis ad animē pertinentis eſt gaudiū. Gaudiū perfectū ſolus ipſe poſſūt habere qui oēs ꝑdictas partes btitudinis ꝑvalet obtinere quaꝝ nullā homo hic habere pōt. Patet quia nec gaudiū ſummū In futuro aūt bonus quiſqʒ tunc omnino gaudere poterit: qꝛ perfecte predictas oēs partes obtinebit. Quid ergo beatus iſto quo tūc replebitur iuſtus gaudio. Adhuc tn̄ ad cumulū beatitudinis ſue aliud habebit vn̄ amplius gaudere poſſit Quia enī quiſqʒ ſic alterū vt ſeipm amabit: patet ꝙ ſic de illius felicitate ſicut de ſua gaudebit qui de tot et tantis beatitudinis ſanctoꝝ gaudebit. Qui ſi de aliis quos vt ſe diliget: tam ineffabilit̄ iubilabit ꝙtū de deo quē plus ꝙ ſe diliget exultabit. Gaudiū enim erit ei intus/extra/ſurſuʒ/ ꝛ deorſū gaudiū circūqua qʒ. Cuilibet eoꝝ erit gaudiū ſupra ſe divina viſione. Intra ſe de ſui glorificatione. Infra ſe de ſuppliciorꝝ infernaliū evaſione. Circa ſe de ſctōꝝ angelorum et

hominū ſocietate iocūdiſſima. Extra ſe de mūdi foꝛ=
moſitate gratiſſima: vbiq₃ gaudiū plenū erit. Augu=
ſti. Ibi nichil obeſt. nichil deeſt qđ appetať. nichil itra
qđ faſtidiať. Ibi vita ſine moꝛte. iuentꝰ ſine ſenectu
te ibi lux ſine tenebꝛa. ibi gaudiū ſine triſtitia ibi pax
ſine diſcoꝛdia. ibi volūtas ſine iniuria. ibi merces ſctõ
rum tā magna eſt ꝙ nõ poteſt menſurari. tā multa ꝙ
non poteſt numerari. tam copioſa ꝙ nõ põt finiri. tā
pꝛecioſa ꝙ non põt eſtimari. Idē. Illud aūt qđ ꝓmit
tit deus fide nõ capitur. ſpe nõ attingiť. charitate nõ
cõpꝛehendiť. deſideria et vota trāſcendit. acquiri põt
et eſtimari nõ poteſt. Ibi nichil ꝙ amabiť deerit. ibi
nichil deſiderabiť qđ nõ aſſit. Pꝛopter qđ ſicut ſcri=
ptū eſt iſa. li. Gaudiū ⁊ leticia inueniet in ea. i. in ſu
perna hieruſalē. grāꝝ actio et vox laudis. Et lxv. Ec
ce ego creo hieruſalē exultationē et populū eius gau
diū. Notate verba. Hieruſalē et populus eiꝰ tāta ple
nitudine gaudii perfruetur: vt non ſolū dicant exul=
tatione ⁊ gaudio repleri/vel etiā cumulari: ſ₃ magis
eſſe ipm gaudiū q₂ gaudiū oio ſuperexcedit in eis. Itē
lxvi. Letamini cū hieruſalē et exultate cū ea. Omēs
qui diligitis eā gaudete cū ea gaudio vniuerſi: qui lu
gebatis ſuper eā vt ſuggatis et repleamini ab vbere
conſolatiōis eius: vt mulgeatis et delitiis affluatis
ab oimoda glā eius. Vñ bene ⁊ deuote loquēs anſel.
De hoc gaudio ait. Coꝛ humanū coꝛ indigēs coꝛ ex
pertū erūnas/immo obꝛutū erūnis ꝙtū gauderes ſi
his omibus abūdares. Interroga itima tua ſi cape=
re pñt gaudiū ſuū de tanta beatitudine ſua. S₃ cer=
te ſi quis alius quē oino ſicut teipm diligeres: idem
gaudiū eandēq₃ beatitudinem haberet: duplicaretur

gaudiū tuū q2 nō min⁹ de illi⁹ bono q̄ de tuo gaudē
res. Si vero duo vel tres vel multoplures idipm ha
berēt: tantū inde p singulis q̄tū p teipo gauderes: si
singulos sicut teipm amares Ergo in illa pfecta cha
ritate innumerabiliū āgeloꝝ ⁊ hoim vbi null⁹ minus
diliget aliū quā seipm non aliē gaudebit q̄sq3 p singu
lis q̄ p seipo. Si ergo cor hois vix capiet gaudiū suū
de tanto bono suo: quō capax erit tot ⁊ tantoꝝ gau=
dioꝝ. Et vtiq3 quantū quis diliget aliquē: tantū de
bono illius gaudet sicut in illa pfecta felicitate vnus=
quisq3 sine ꝯparatiōe deū q̄ se ⁊ oēs alios secū: Ita
plus gaudebit absq3 dubitatiōe de felicitate dei q̄ de
sua et oim alioꝝ secū. Sed si deū sic diligit tota men
te/toto corde vt tñ tota mēs/totū cor/tota aīa nō suf
ficiat dignitati dilectiōis dei: nec dignitati gaudioꝝ
Non ergo totū gaudiū intrabit in gētes: sz toti gau
dentes intrabunt in gaudiū. Peto dñe medet intus
inde mēs mea. loquatur lingua mea. arguet illud cor
meū. sermocinetur os meū esuriat illud aia mea: si=
tiat caro mea. desideret te tota substātia mea: donec
intrē in gaudiū dñi dei mei. Predicte septē beatitu=
dinis partes ad tres dotes aie superius enumeratas
pñt reduci. Nam sapia ad primā dotem reducit ami
cicia/concordia/et gaudium ad secundam: honor/po
testas et securitas: ad tertiam.

¶ Sermo. vi. de septē partibus beatitudinis
corporis. continens. §. xi. §. i.

Similit enumerat ansel. septē partes beatitudis
ad corpus ptinentes. Prima pars est pulchritu=
do miserieq3 per cōtrariū turpitudo. Est aūt pulchri
tudo donū quoddā qd naturaliter a cūctis desidera

tur haberi. In illa ſiquidē vita pulchritudo iuſtoꝝ ſo
lis pulchritudini ꝯparatur: qui tūc ſeptēplicitꝰ ꝙ modo
ſit clarior et ſplēdidior erit. Vñ ſcriptū eſt mat. xiii.
Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorū. Amplius:
corpus domini claritas ſolis preluceret nemo po
teſt ambigere huic autem. teſte apoſtolo: ſimiles eri=
mus. qui ait ro. viii. Reformabit corpus humilitatis
noſtre configuratum corpori claritatis ſue. Hac au=
ctoritate comprobata. Si quis etiā ſibi velit ratione
probari credo nulli debere incredibile videri: iuſtos
pulchritudinē ſolis in illa vita vbi mortale hoc abſor
betur tanto modo ſortiri: cū vere dicātur et ſint tem
plum et ſedes dei. qđ nuſꝙ in diuina pagina inueni=
mus de iſto viſibili ſole legi. §. ii. de agilitate cor=
poris glorioſi. ¶. Secunda pars beatitudinis eſt agi
litas. In futuro tanta nos velocitas concomitabitur
vt ipſi eque celeres angelis dei ſimus qui de celo ad
terras et econuerſo dicto citius dilabuntur. Que ce=
leritas ſi vtrū ſit in angelis probari neceſſe eſſet. ex=
empli gratia dici poſſet hominem mortali adhuc car
ne grauatum mox a iudea per angelum in caldeam
delatū: indeꝙ tradito prandio quod deferebat ſine
mora relatū ergo cū iſtis oīo par velocitas nobis erit
quibus ſicut premiſſa eſt illoꝝ equalitas nobis inerit
Amplius etiā qui corpa nr̄a ꝗtūcunꝙ locoꝝ vite et ca=
pedine ſepata mēbratim fuerint vel diſpſa. in ictu ocu
li aſſerit reſurrectura: ſatis innuit quā velocitatem
eadē corpa iam incorruptibilia ſint hitura. Corrupti
bile em̄ hoc ſicut ipſe teſtatur incorruptionē induet.
mortale hoc immortalitatem. Huius quoꝙ velocita
tis exemplū in radio ſolis poſſumꝰ intueri: ꝗ ſtati or=

to ſole in plaga orientali pergit vſqꝫ ad vltima plage occidentalis. vt in eo ꝑpendamus nõ eſſe impoſſibile qđ de nr̃a dicim⁹ velocitate futura. Hunc etiã radio ſolis ſimile exemplũ velocitatis habemus in nobis. Radius quippe oculoꝝ nr̃oꝝ in ſubleuatione palpebrarũ ad vſqꝫ celũ pertingit/ac ictu eaꝝ totus in ſemetipm ac in terrã redit. Amplius conſtat ſctõꝝ animas que iam celeſtia tenẽt nec dũ plena felicitate perfrui donec incorruptibilitate ſuoꝝ corpoꝝ potiãtur. quã cũ adepte fuerint non eſt qđ ãplius velint. Hec itaqꝫ corpora ſi eas ad ſuã felicitatẽ tardiores aut grauiores efficere deberent. nimiꝝ eoꝝ conſortiũ potius abhorrerent ꝙ̃ appeterent. ∽iii. de fortitudine. ❡ Tertia pars beatitudinis ad corpus ꝑtinentis eſt fortitudo. preſtabunt viribus quicũqꝫ meruerunt angelicis ciuibus ſociari in tantũ vt nulla ten⁹ illis quicꝙ̃ obſiſtere valeat: vel ſi mouẽdo quid aut euertẽdo voluerint a ſtatu ſuo quin ilico cedat. nec in eo qđ dicimus maiori laborabũt conatu ꝙ̃ nos mõ in oculoꝝ motu. Neqꝫ ſimilitudo illa angeloꝝ noſtro cadat ab animo ꝙ̃ adepturi ſumus in futuro quatinus ſi in hac fortitudine aut in his que dicturi ſum⁹. Exemplũ aliud nõ occurrit. vel ipa per quẽ angelis adequabimur ad ea cõprobanda proſit. Sic igiꝛ in quibus angelos valere conſtat noſtra nichilominus fortitudo valeat. Neminẽ autẽ qui dubitet puto exiſtere angelos ea qua volũt fungi fortitudie. Cũ igiꝛ ſimiles eis fuerimus numꝙ̃ imbecilliores illis erim⁹ In futuro igiꝛ iuſtus ſic fortis eri vt etiã ſi velit terram cõmouere poſſit. Sed fortaſſe quereret aliqs. quid nobis tũc illa fortitudo preſtabit cũ ſingulis tanta reuerentia vt con-

nenientius nequeant vbiqꝫ diſpoſitis nū mutandum
nil euertendū: nil ſtandū ſit in quo vires ſuas quis ex
ercere poſſit. Qui hoc dicit attendat ꝙ nō ſemper om
nibus que habemus ⁊ que nos non parū habere gau
demus actu vtimur: verbi gracia. Ipſo viſu ptāte alī
qua nō nullarū ſcia rex. Sic et de multis aliis in hūc
modū. Sic et tūc de qua agimꝰ fortitudine erit. So
la nāqꝫ poſſeſſio eius grata nobis erit: ⁊ exultatio grā
dis licꝫ in actu non ſit nobis neceſſaria. Cūctis vt di
ctū eſt in ſuo ſtatu cōueniēter aptatis hec eadem que
ſtio ſi aut de velocitate aut de alia beatitudinis par-
te moueatur: hac ſolutione ſi non aptiorē lector inue
nerit diſſoluatur. §.iiii. de libertate. ¶ Quarta ps
beatitudinis ad corpꝰ pertinētis eſt libertas liber eſt
qui cogi non pōt ad ea que nolit: nec prohiberi poteſt
ab ea que velit: ſed quis in hac vita hanc libertatē poſ
ſit habere quis nō quotidie patitur quod nolet. quis
aſſequi valet omne quod vellet. In futuro aūt quicū
qꝫ angelis aſſimilabuntur corp̄ quoqꝫ libertatem ne-
ceſſario aſſequētur. Itaqꝫ ſicut angel' nihil obſiſtit ni
chil eos impedire pōt vel conſtringere. quin pro velle
ſuo cūcta liberrime penetrent. Ita non erit obſtacu-
lum qd nos retardet. nulla clauſura que nobis aliqua
tenus obſtet. non elemētum qd nobis ad velle noſtrū
pronū non extet. Amplius dominicū corpꝰ cui corpo
ra noſtra paulus cōfigurāda teſtat' clauſo ſepulchro
a mortuis reſurrexit. Hoc etiā ad diſcipulos clauſis
ianuis palpandū introiuit: nobis quoqꝫ in hoc future
libertatis documentum grāde reliquit. In illa vita
ſi bonus fuerit vel patietur quod nolit: ſed agere per
mittetur quecūqꝫ voluerit §.v. de ſanitate. ¶ Quin

ta pars beatitudinis ad corp⁹ pertinentis eſt ſanitas Miſeriẽ vero infirmitas illa: homo ab ortu ſuo carere hanc autem incipit tolerare Ex quo eni naſcit̃ pͥma vox eius iudicat q̄ patiatur. Vox namq; incipit eſurire ſitire laceſſere ſuis in pãnis ſordeſcere. Hic cec⁹ vel ſurdus mutus/vel claudus/cardiacus/ vel ſcabioſus/leproſus/vel paraclit⁹: alio vt morbo efficitur infirmus q2 tamẽ eius infirmitas q̄ruſdã medicamentis leniri põt nõ ſũme infirmitati ſubiacet. Vex in futuro ſic ſanus erit q̄ nullaten⁹ infirmabatue ſed ſumma ſanitatẽ fructur. De hac ſanitate quid melius dici põt q̄ qđ pſal. canit. Salus iuſtoꝝ a domino: Vex de iſta ſanitate quã in futuro ſeculo habebimus qđ exemplũ afferre quedã: vt q̃ ſic intelligat nõ video. quia nil ſanitatis qđ ei cõparc poſſim aut ego in me aut aliquis in mortali corpore carne. degens ſenſit in ſe in futuro aũt abſterg et deus oẽm lachrimam ab oculis ſcõꝝ et iam nõ erit amplius neq; luctus neq; clamor neq; vllus doloꝛ que pͥma tranſierunt et non eſurient neq; ſitient amplius neq; cadet ſuper illos ſol nec vllus eſtus. qm̃ dextera ſua deus teget eos et brachio ſuo ſancto defendet illos. Quid igitur eis nocere poterit quibus dextera dei tegmentum erit. Qualis autem ſit illa ſanitas ſcio me nec meo nec alicuius ſenſu vel experimento accepiſſe: credere tñ licet et incunctanter aſſerere ſanitatẽ vite future: ita iugẽ icõmutabilẽ ac inuiolabilẽ fouet ineffabili quandã dulcedie totũ hoĩem repleat: et oẽ qđ alicui⁹ in ſeviciſſitudinis et inutabilitatis et leſionis ſuſpicionẽ pͤtẽdere queat procul arceat ac repellat. ¶ vi. de voluptate. ſexta p̄s beatitudinis ad corpus p̄tinentes eſt voluptas hauceã in hac vita homines querunt non niſi per an

xietatē inuenire queunt. Cūq; ad id peruenerit ꝙ volu
ptatē putāt: nō niſi laborando eo perfrui valēt: quo ſi
etiā imoderatius vſi fuerit rurſū rurſus in anxietatē cō=
uertitur. Poſt hāc vero vitā aut i oimoda voluptate
ſunt aut oimoda replebūtur ãxietate. Sicut eñ fer=
rum ignitū quanq; ſui pte cōtinet ignē ſic in ſe boni vo
luptatem mali vero ſentiēt ãxietatē. Hāc voluptatē
neminē inuentū eſſe puto ꝗ eā vt ē ſenſerit vel guſta
uerit: vt illius ſaporē vel habitudinē alijs declarare
poſſit. Sit tñ ante mētis oculos exēpli cauſa hō ali=
quis ꝗ tā in ipſis oculoꝝ ſuoꝝ pupillis ꝙ̄ et in ſinglis
mēbris ferrū ignitū: ⁊ cadēs infixū habeat: vt nec me
dulle nec inteſtina nec oio ꝗdquā in corpe eius crucia
tus imanitate careat vl' eā leuius ꝙ̄ in oculis ſentiat
Quid dicā anguſtiaꝶ? Quis iſtū ſane mentis eſtimet
inter iſta? Eodem modo ſed penitus contraria conſi
deratione in illa vita futura delectatio quedam ine=
ſtimabilis bonos iebriat et ineſtimabili dulcedine ſui
totos eos inenarrabili quadam exundantia faciebat.
Quid dixi totos oculi aures manus os nares guttur
cor iecur pulmo oſſa medulle exta: etiam ipſa et cun=
cta ſigillatum et ſingula membra eorum mirabilis
delectationis et dulcedinis ſenſu replebuntur vt ho=
mo vere totus torrente voluptatis dei potetur: et
ab vbertate domus eius inebrietur. ·C·vij.

ꝙ non erunt ibi delectationes carnales. Hoc autem
aduertendum eſt ꝙ non erunt ibi delectationes car=
nales/ſiue delectationes que conſiſtunt in vſu corpo
ralium ciborum et venereoꝝ. quoniam iſta ad vitā
animalem ptinēt. et ſunt nobis brutiſq; communes.
Sed ſunt ibi delectationes altiſſime: puriſſime ⁊ nobi

liſſime: in quibus cum angelis; ſanctis cõicam⁹ que conſiſtit in iocũdiſſima dei viſione et ſuauiſſima fru itione q̃ nobis et angelis eſt cõmunis. Vñ math. xxii. In reſurrectione neq̃ nubẽt neq̃ nubẽtur: ſed ſunt ſi cut angeli dei. Quod aũt in futuro ſeculo non vtãtur cibis et venereis pꝫ. Remota em̃ vita corruptibili: ne ceſſe eſt remoueri illa q̃ corruptibili vite deſeruiunt. Manifeſtum eſt aũt ꝙ vſus iſtoꝝ corruptibili vite de ſeruit. Sumũtur em̃ cibi vel ꝓpter nutrimẽtũ vt vite tur corruptio: q̃ poſſit accidere ex corruptione hũidi naturalis: vel ꝓpter augmẽtũ: vt ꝑueniat corpus ad debitã q̃titatẽ. Sꝫ neutrũ iſtoꝝ erit i patria qm̃ oẽs erunt incorruptibiles ⁊ oẽs in debita quãtitate corpo rũ reſurgent ſicut dictũ eſt ſupra, ergo vſus ciborum nõ erit ibi. Similiter cõmixtio maris ⁊ femīe corrup tibili vite deſeruit. Ordinaṫ em̃ ad generationẽ vt ꝑ eam conſeruetur in ſpecie qđ nõ põt indiuiduo cõſer uari. Cum igitur oẽs homines in futuro ſint incor ruptibiles: nulla erit tũc hoĩm generatio. Si autẽ di cas ꝙ tũc erit vſus ciborũ ⁊ venereoꝝ: nõ ꝓpter ꝯſer uationẽ vel ꝓpter augmẽtũ corporis: nec ꝓpter cõſer uationẽ ſpeciei vel multiplicationẽ hoĩm ſed ſolũ ꝓpṫ delectationem que in illis actibus exiſtit: ne deſit ali qua delectatio hoĩbus in vltima remuneratione pa tet hoc inconuenienter et irrationabiliter eſſe dictum quia cõſtat ꝙ alia vita btã ordinatior erit q̃ p̃ns vi ta. In hac aũt vita inordinatũ ⁊ vicioſũ eſt ſi q̃s vtaṫ hmõi cibis et venereis; ꝓpter ſolã delectationẽ et nõ ꝓpter neceſſitatẽ ſubſtẽtãdi corpis vel ꝓcreandi pro lis. Nã delectationes q̃ ſũt in predictis actionib⁹ nõ ſunt fines actionũ ſed magis ecõuerſo. Eſt ergo ordo

preposterus et indecens ſi operationes propter ſolas delectatiões exerceantur. Nullo igitur modo hoc po nendū eſt in beatis quorū vita ordinatiſſima debet eē

.§.viii. In quo excludūtur errores quidā. Per hoc aūt excluditur error iudeorum et ſaracenorum qui ponunt et eſtimant ꝙ homines poſt reſurrectionez ci bis ex venereis vtētur: ſicut ꝛ nūc: quos etiā quidam xpiani heretici ſūt ſecuti: ponētes regnū chriſti futurū in terris terrenū decē mille annis In quo ſpatio tēpis dicunt eos q̄ tūc ſurrexerint īmoderatiſſime cibis et venereis vocaturos. In quibus cibus ſit tātus et po tus vt nō ſolū nullā modeſtiā teneāt: ſed modū quoqꝫ ipſius credulitatis excedunt Sed iſta nullo modo ni ſi a carnalibus credi poſſunt: q̄ ſola carnalia ſapiunt ſpiritualia et eterna minime guſtauerunt. Paragra phus.ix. vbi agitur in contrariū. Sūt aūt aliqua que huic opinioni ſuffragari videbūt Primo q̄dē quia adā in ſtatu innocentie vitā habuit īmortalē.et tā ſi ſtetiſ ſet cibis et venereis vſus eēt: cum illi dictū ſit. de omi ligno paradiſi cōede. Et creſcite ꝛ multiplicami. ꝛc. Itē xps poſt reſurrectionē legit comedisse. luce vltimo. Cū māducaſſet corā diſcipulis ſumēs reliquias de dit eis. Et actuū. x. dicit petrus huc ſcꝫ ieſum. deꝰ ſu ſcitauit tertia die ꝛ dedit eum manifeſtū fieri nō omi populo: ſed teſtibus p̄ordinatis a deo: nobis q̄ mā du cauimus et bibimus cū eo poſtꝙ reſurrexit. Itē actu um primo. cōueſcēs p̄cepit eis. ꝛc. Sūt etiā auctorita tes multe in ſcriptura ſacra q̄ ciborū vſus videntur nobis p̄mittere i illo ſtatu futuro. Dicitur eñi iſa. xxv Faciet dñs oibus populis i mōte hoc cōuiuiū pingui um medullatorū vindemie defecate. Et ꝙ hoc intelli

gi debeat de ſtatu poſt reſurrectionem,⁊ pz ex hoc qđ ſeqtur. Et precipitabit deus mortē in ſempiternū:et auferet dñs oēz lachrimā ab oi facie. Itē iſa.lxv Ecce ſerui mei comedent ⁊ vos eſurietis:ecce ſerui mei bibent et vos ſitietis.⁊c. Et ꝙ hoc referendū ſit ad ſtatū futurū:pȝ ex hoc qđ poſtea ſubditur. Ecce creo celū nouū et terrā nouā. Itē dñs dicit math.xxvi. Nō bibam amodo ex hoc genimine vitis vſqȝ in diē illum cū illud bibā vobiſcum nouum in regno patris mei ⁊ luce.xxii. Ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit michi pater meus regnum:vt edatis et bibatis ſuper menſam meā in regno meo. Itē apoc.xxi.dr.ꝙ ex vtraqȝ parte fluminis quod erit in ciuitate ſanctoꝝ:erit lignū vite afferens fructus duodecim per ſingulos menſes. Et xx.capitulo eiuſdē dr. Vidi aīas decollatoꝝ ꝓpter teſtimoniū ieſu et vixerūt et regnauerunt cū chriſto mille annis:ceteri mortuorū non vixerunt donec ꝯſumarētur mille anni. Ex ṗdictis oibus ṗdictorū hereticorū opinio confirmari videtur. ❧ x. in quo ſoluētur obiectiones Sed hec oīa ſane intelligentibus non eſt difficile ſoluere. Quod eñ primo obicitur de adaz nullā habet efficaciā. adā naqȝ perfectionē quandam habuit perſonalē nondum tamē erat ꝑfecta humana natura multiplicatione hūani generis: nondū adhuc inchoata.inſtitutus ergo fuit adā in tali perfectione que generis humani principio competebat.⁊ iō oportuit ꝙ generaret ad multiplicationem humani generis. Et per conſequens ꝙ cibis vteretur. Poſt reſurrectionem autez natura humana totaliter erit perfecta electorū numero iam completo. Et ideo ḡnatio tunc non erit nec vſus etiam alimēti propter quod et

alia erit immortalitas reſurgentium et alia que fuit
adam. Reſurgētes enim ſic erunt immortales vt mo
ri non poſſint: nec eorum aliquid poſſit reſolui. Adā
autem ſic fuit immortalis vt poſſet non mori: ſi non
peccaſſet: et poſſet mori ſi peccaſſet. Eius autem mor
talitas ſic poterat conſeruari: non quod nichil reſoluere
tur ab eius corpore ſed vt cōtra. reſolutionē humidi na
turalis ſubueniri poſſet per ciborū neceſſariā ſūptionem
ne corpus eius ad corruptionē veniret. Quod autem ob
icitur de christo qui poſt reſurrectionē cōedit nō propter
neceſſitatē: ſed ad demōſtrandum ſue reſurrectionis
veritatē. Cibus autē ille quē ſūpſit non fuit conuerſus in
carnē eius. ſed in preiacentē materiā reſolutus. Hec autē
comedēdi cauſa nō erit in reſurrectione cōi. Auctori-
tates vero que videntur promittere ciborum vſum poſt re-
ſurrectionē: ſpiritualiter intelligēde ſunt. Nā ſcriptu
ra diuina puritati noſtre intelligentie condeſcēdens propo
nit nobis ſpiritualia ſub ſimilitudine ſenſibilium vt
animus noſter ſenſibilibus aſſuetus ex his que nouit
ſurgat ad incognita que non nouit: vt per hoc quod ſit
nota diligere diſcat et incognita amare. Et per hunc
nondum delectatio que conſiſtit in cognitione ſapiē
tie et aſſumptio veritatis intelligibilis in intellectū no-
ſtrū conſueuit per vſum ciborū in ſacra pagina deſigna
ri: ſecundū illud prouer. ix. quod de ſapientia dicitur. Miſcuit
vinū et poſuit menſā ſuā et inſipientibus locuta eſt ve-
nite et comedite panē meū et bibite vinum quod miſcui
vobis. Et eccl. xv. Cibauit eū pane vite et intellectus et
aqua ſapie ſalutaris potauit illū. De ipſa etiam ſapi
entia dicitur. prouer. iii. Lignum vite eſt his qui apprehē
derūt eā. Auctoritates igitur allegate nō cognouit

nos dicere ꝙ ſancti poſt reſurrectionē cibis vtantur hoc tñ ꝙ poſitū eſt de verbis dñi math.xxvi.pōt intelligi vt referantur ad hoc ꝙ ipſe cū diſcipulis ſuis poſt reſurrectionē ſuā comedit et bibit.nouū quidē vinū i.nouo mō.ſed nō ꝑpter neceſſitatē ſed ad ſue reſurrectionis demonſtrationē. Et dicit in regno patris mei.quia in reſurrectione xp̄i regnum imoꝛtalitatis demonſtrari cepit. Qđ aūt dicitur in apoca.de mille annis.dicͅ ꝙ per mille ānos intelligitur totum tp̄s eccleſie in quo martires regnant cum chꝛiſto et alij ſcti tam in pꝛeſenti eccl'ia q̄ regnū dei dicitur ꝙ etiā in celeſti patria ꝗtū ad aīas.millenarius eñ ꝑfectionem ſignificat. Sic ergo manifeſtū eſt ꝙ ſancti poſt reſurrectionē non vacabāt cibis et potibus neqꝫ venereis actibus.Ex quo ſequitur ꝙ oēs occupationes actiue ceſſabunt que videntur oꝛdinari ad vſum ciboꝝ et venereoꝝū.et ad alia q̄ coꝛruptibili vite ſunt neceſſaria Sola ergo occupatio contemplatiue vite remanebit. Inde eſt ꝙ dꝛ luc.x.Optimā partē elegit ſibi maria que nō auferetur ab ea ineternū. ¶.xi. De longeuitate. Septima pars beatitudinis ad coꝛpus pertinētis eſt longeuitas.hec coꝛpis btitudinē perficit et conſumat tūc eñ pꝛimū oēs pꝛedictas btitudines partes coꝛpus habere pōt:cū ea ſine amiſſione retinere valeat. Nam ſi eas haberet et tñ moꝛiendo amitteret ꝗd ſibi eas habuiſſe ꝓdeſſe.ac lōgeuitatē perfectam habere nō pōt qui aliqñ moꝛiturus eſt.ꝗtūlibet eñ diutius viuat ſomnium eſſe ſibi videtur oē qđ vixit cum moꝛitur non ergo lōgeuitatem hō hic hꝫ qui aliquando moꝛiendo neceſſitatē ineuitabilē hꝫ ſed qui nunc bene vixerit in futuro longeuitatem habebit quia vi

uet ꝓ̄tum et deus. Si ergo longa et ſalubꝛis vita di
ligitur: ibi eſt eternitas ſana et eterna ſanitas: quia
iuſti in ꝑpetuum viuent et ſalus iuſtoꝛū a dn̄o aug.
Vocabimus et videbimus. videbimus ⁊ amabimus
amabimus et laudabimus. Ecce q̄d erit in fine ſine
fine. Nam quis alius noſter eſt finis niſi peruenire
ad regnum cuius nullus eſt finis Nā ſcriptū eſt lu. i.
Regni eius non erit finis. Ad illud regnum eterne
beatitudinis nos ꝑducat qui fidelibus ſuis dicturꝰ eſt
in iudicio. Venite benedicti patris mei: poſſidete pa
ratū vobis regnū a conſtitucione mundi. Iſte ſepte3
beatitudinis ꝑtes ab anſelmo ꝑ̄dicto reducuntur ad
quattuoꝛ dotes coꝛpoꝛis ſupius aſſignatas. Nā pul
chritudo reducitur ad claritatē foꝛtitudo ſanitas lō-
gitas: ad impaſſibilitatē. libertas et voluptas: ad
ſubtilitatē. agilitas autem pꝛopꝛio nomine nūcupaꝉ
Hec ſunt. xiiii. ꝑtes beatitudinis quas btūs anſelmꝰ
enumerat licet non eodem oꝛdine pꝛoſequatur.

¶ Sermones de quattuoꝛ nouiſſimis finē habent.

Rubrice huius tractatus ſermonū quattuoꝛ no-
uiſſimoꝛū qui in q̄nq3 partes diuiditur pꝛincipa
les. In pꝛima parte que ſubdiuiditur in pꝛohemiū et
tractatum ſapiens oſ̄dit excludendā eſſe negligētiā
agendoꝛū. In ſcd̄a hoꝛtatur ad pꝛouidētiam futuro
rum. In tertia ꝓponit conſiderationem iudicii extre
mi. In quarta tractat acerbitatem penarum inferni
In quinta et vltima de beatoꝛum pꝛemio finali.

¶ Pꝛohemium continens vnū tantum ſermonem.

Sermo ꝓhemialis de mēoꝛia nouiſſimoꝝ ꝯtinēs. §. ii.
Para. i. triplex incōmodū incurrimus per peccatum
Para. ii. triplex remediū contra triplex incōmodum

¶ Tractatus p̄mus cõtinens ſermones tres.

¶ Sermo p̄mus de genere et ſpecie noſtre actionis id eſt quid operandum eſt continens. §. quattuor.

Pa.i. opera nr̃a debent eſſe opa penitentie.
Pa. ii. opera noſtra debent eſſe opera miſericordie.
Pa.iii.opera noſtra debent eſſe opera ſapientie.
Pa.iiii.opera noſtra debent eſſe opera pacientie

¶ Sermo.ii.de fructu ⁊ fine noſtre intentionis id eſt quare operandum eſt continens. §. quattuor.

Pa.i.operandum eſt propter pericula precauenda.
Pa.ii.operandum eſt propter merita cumulanda.
Pa.iii.operandum eſt propter delectationẽ internã
Pa.iiii.operandũ eſt propter retributionẽ eternam.

¶ Sermo.iii.de modo et ordine executionis id eſt qualiter operandum eſt continens. §. quattuor.

Pa.i.inchoare debemus celeriter.
Pa.ii.laborare debemus fideliter.
P.iii.continuare debemus viriliter.
Pa.iiii.conſummare debemus humiliter.

¶ Secunda pars continens ſermones. xiiii.

¶ Sermo p̄mus de diſtinctione nouiſſimoꝝ continens paragraphos quattuor.

Pa.i.tenere debemus locum nouiſſimum.
Pa.ii.precauere debemus tempus nouiſſimum
Pa.iii.preuidere debemus finem nouiſſimum
Pa.iiii.cogitare debemꝰ quadruplex eſſe nouiſſimũ

¶ De morte nature ſermones ſex quibus premittitur de morte multiplici diſtinctio generalis.

¶ Sermo. i. de mortis ſentētia cōtinēs. §. iiii.
Pa. i. mortis ſententia eſt generalis
Pa. ii. mortis ſententia eſt rationabilis
Pa. iii. mortis ſententia eſt medicinalis
Pa. iiii. mortis ſententia eſt irreuocabilis.

¶ Sermo. ii. de mortis anguſtia cōtinēs. §. tres
Pa. i. mortis anguſtia oſtenditur ex amore vnionis
Pa. ii. mortis anguſtia oſtendit᷑ ex dolore paſſionis
Pa. iii. mortis anguſtia oſtenditur ex terrore deſpe-rationis.

¶ Sermo. iii. de mortis p̄ſentia cōtinens. §. iiii.
Pa. i. mors eſt horis ſingulis meditanda
Pa. ii. mors eſt locis omnibus expectandā
Pa. iii. mors eſt mētibus cunctis formidanda
Pa. iiii. mors eſt modis omnibus toleranda.

¶ Sermo. iiii. de morientium differētia con-tinens. §. tres.
Pa. i. impii moriuntur cum anguſtiā
Pa. ii. iuſti moriuntur cum fiducia
Pa. iii. perfecti moriūtur cum leticia.

¶ Sermo. v. mors quorum eſt deſideranda continens. §. iiii.
Pa. i. iuſti mortem deſiderant propter timorem trāſ-greſſionis.
Pa. ii. iuſti mortē deſiderāt ꝓpter dolorē afflictiōis
Pa. iii. iuſti mortē deſiderāt ꝓpt feruorē emulatiōis
Pa. iiii. iuſti mortem deſiderāt propter dulcorē pre-guſtationis.

¶ Sermo. vi. de morte ſubita continens. §. xii.
Pa. i. mors ſubita infligit᷑ ꝓpter pctm̄ inobedientie.
Pa. ii. mors ſubita infligit᷑ propter peccatum mur-murationis et impacientie.

pa.iii.moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter peccatũ irreuerẽtie
pa.iiii. moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter pctm̃ ſeditionis.
pa.v.moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter pctm̃ ipie oppſſiõis
pa.vi.moꝛs ſubita infligiẗ pꝛopter peccatum effre=nate luxurie.
pa.vii.moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter voti trãſgreſſionẽ
pa.viii.moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter pctm̃ blaſphemie
pa.ix.moꝛs ſubita infligiẗ ꝓpter deſperationem.
pa.x.moꝛs ſubita infligitur pꝛopter peccatum puſil=lanit: et ſonnolentie.
pa.xi. quare moꝛs ſubita quãq; infligitur iuſtis.
pa.xii.ſi moꝛs ſubita iuſtis infligitur non eſt de eoꝛũ ſalute deſperandum.

¶De moꝛte gratie ſermo vnicus continẽs.§.ix. ſecundum q̃ ſunt.ix.gradus effectus amoꝛis.

Pa.i.in pꝛimo gradu ſpũaliter moꝛiturus infirma=tur et dolet.
pa.ii.in ſecundo gradu moꝛtis gratie doloꝛ augmen tatur et languet.
pa.iii.in tertio gradu moꝛtis grẽ languoꝛ vigoꝛatur et pallet.
pa.iiii.in quarto gradu moꝛtis grẽ motus deſtituiẗ.
pa.v.in q̃nto gradu moꝛtis grẽ ſenſus obtunditur.
pa.vi.in ſexto gradu moꝛtis gratie nexus coꝛpoꝛis ⁊ anime diſſoluitur.
pa.vii.in ſeptimo gradu moꝛtis grẽ ſpũs egreditur.
pa.viii.in octauo gradu moꝛtis gratie coꝛpus motu um ſepellitur.
pa.ix.in nono gradu moꝛtis gratie coꝛpus ſepultum reſoluitur.

¶De moꝛte culpe ſermones tres.

¶ Sermo primus de ſpiritualis mortis progreſſibus continens paragraphos tres.

Pa. i. mors culpe conſiſtit quandoqꝫ in corde
Pa. ii. mors culpe quandoqꝫ conſiſtit in ore
Pa. iii. mors culpe conſiſtit quandoqꝫ in opere.

¶ Sermo ſecundus de moriendi modis ꝙ plurimis. continens paragraphos ſeptem.

Pa. i. quidem ſuſpendũtur in altum per ſuperbiam
Pa. ii. quidam toxicantur per inuidiam
Pa. iii. quidam gladio trucidantur per iracundiam
Pa. iiii. quidam ſubmerguntur per auariciam
Pa. v. quidam cruci affiguntur per accidiam
Pa. vi. quidam viui ſepeliuntur per ingluuiem
Pa. vii. quidam incenduntur per luxuriam

¶ Sermo tertius de ſignis mortem mõſtrantibus continens ·§· xii. ſcd̃m ꝙ ſunt. xii. ſigna mortis.

Pa. i. primum ſignum mortis eſt guſtus infectio
Pa. ii. ſcd̃m ſignum mortis eſt digeſtiue defectio
Pa. iii. tertiũ ſignum mortis eſt vultus immutatio
Pa. iiii. quartũ ſignũ mortis eſt pulſus deordinatio
Pa. v. quintũ ſignũ mortis eſt inquietus ſomnus
Pa. vi. ſextũ ſignũ mortis eſt ſudor inordinatus
Pa. vii. ſeptimũ ſignũ mortis eſt fetoris exaltatio
Pa. viii. octauũ ſignũ mortis eſt locutionis amiſſio
Pa. ix. nonũ ſignũ mortis eſt memorie obtuſio
Pa. x. decimũ ſignũ mortis eſt motus ceſſatio
Pa. xi. vndecimũ ſignũ mortis eſt qñ deficit alitus
Pa. xii. duodecimũ ſignũ mortis eſt qñ deficit tactus

¶ De mortuis in purgatorio ſermones tres.

¶ Sermo ꝑmus de purgatorio ꝙtum ad ſui exiſtentiam continens ·§· tres.

Pa.i.multiplex pbatio q̄ purgatorium ſit
pa.ii.anime purgate ſtatim transferuntur ad celum
pa.iii.vbi ſit purgatorium
¶ Sermo.ii. de penis purgatorii ꝯtinēs.f.v.
pa.i.pena damni q̄ eſt in purgatorio eſt grauiſſima
pa.ii.pena ſenſus eſt grauiſſima ratione inſtrumenta affligentis.
pa.iii.pena ſenſus eſt grauiſſima ratione dei penas huiuſmodi infligentis
pa.iiii.non omnes equaliter puniuntur
pa.v.de exhortatione ſalubri
¶ Sermo.iii. de compaſſione ad animas in purgatorio exiſtentes habenda et adiutorio impendendo continens. f.x.
pa.i.miſerandū eſt aiabus qꝛ duriſſime cruciantur
pa.ii.miſerandū eſt animabus quia a dei viſione diutiſſime retardentur
pa.iii.miſerandū eſt aiabꝰ qꝛ nō pn̄t operari meritoria
pa.iiii.miſerandū eſt animabus qꝛ ꝓptum eſt de lege cōi non poſſunt ad nos venire ad petendū ſuffragia
pa.v.miſerandū eſt animabus quia ad hoc nos obligant ſuſcepta beneficia.
pa.vi.ad miſerandum animabus mouere debet noſtra in futuro indigentia.
pa.vii.iuuari pn̄t anime per orationum ſuffragia
pa.viii.iuuari pn̄t aie per oblationū ſacrificia
pa.ix.iuuari pn̄t aie per afflictiua ieiunia
pa.x.iuuari.pn̄t aie per elemoſinarū ſubſidia
¶ Tertia pars continens ſermones.ix.
¶ Sermo.i.de tribulatiōe que erit tempore antichriſti continens f.x.

pa.i.continuantur dicencis
pa.ii.de ortu antichriſti
pa.iii.de vita antichriſti
pa.iiii.antixp̄s ſeducet hoies callida perſuaſione
pa.v.antichryſtus ſeducet hoies donoꝝ largitione
pa.vi.antichriſtus ſeducet hoies tormētoꝝ inflictiōe
pa.vii.antichriſt⁹ ſeducet hoies miraculoꝝ operatione
pa.viii.de pſeudo apoſtolis antichriſti
pa.ix.de enoch et helia
pa.x.de interiti antichriſti
¶ Sermo.ii.de cōſūmatione mūdi ꝯtinēs pa.xi.
pa.i.ꝯſūmationē ſeculi p̄cedet ſathane ſolutio
pa.ii.ꝯſūmationē ſeculi p̄cedet claritatis infrigidatio
pa.iii.cōſūmationē ſeculi p̄cedet iniquitatiſ multiplicatō
pa.iiii.in vniuerſo fiet commotio.
pa.v.commotio erit in omnibus
pa.vi.commotio erit in hominibus
pa.vii.commotio erit in elemētis omnibus
pa.viii.commotio erit in corporibus celeſtibus
pa.ix.commotio erit in beatis ſpiritibus
pa.x.quindecim ſigna hieronimus enumerat
pa.xi.de mundi purgatione
¶ Sermo.iii.de reſurrectione gn̄ali: ꝯtinēs pa.v.
pa.i.ꝙ futura ſit reſurrectio
pa.ii.vnuſquiſqꝫ reſurget idem numero
pa.iii.reſurgent in perfecta etate
pa.iiii.omnes reſurgent immortales
pa.v.non omnes erunt impaſſibiles
¶ De iudicio ſermones quinqꝫ
¶ Sermo primus de quibuſdam circumſtantiis iudicii: continens. .P.v.
pa.i.ꝙ iudicium eſt futurum

Pa.ii.in qua forma chriſtus iudicabit
Pa.iii.de occurſu iuſtorum et impiorum ipſi iudici.
Pa.iiii.de oco iudicii
Pa.v.de quattuor ordinibus qui erunt in iudicio
¶ Sermo.ii.de iudicandorum peremptoria ci-
tatione.continens.pa.v.
Pa.i.citatio mortuorum ad iudicium erit generalis
Pa.ii.citatio ad iudicium erit terribilis propter ſubi
tam vocationem.
Pa.iii.citatio ad iudi.erit terribilior propter pecca-
torum omnium recordationem
Pa.iiii.cit.ad iud.erit terribiliſſima proptee neceſſi
tatem comparendi coram iudice
Pa.v.iudex idem incommutabilis manens non eo-
dem niodo videbitur ab omnibus
¶ Sermo.iii.de meritorum diſcuſſione: conti-
nens.pa.viii.
Pa.i.de iudicis dominatione
Pa.ii.de citatorum congregatione
Pa.iii.de congregatorum diſtinctione
Pa.iiii.de meritorum diſcuſſione
Para.v.de diſcuſſorum publicatione
Pa.vi.de publicatorum atteſtatione
Pa.vii.de atteſtatorum obiurgatione
Pa.viii.quare ibi ſola opera mie memorantur.
¶ Sermo.iiii.de ſnie ꝓlatione cõtinẽs.pa.viii
Pa.i.de ſanctorum commendatione
Pa.ii.de commendatorum inuitatione
Pa.iii.de inuitatorum inueſtitione
Pa.iiii.de inueſtitorum poſſeſſione
Pa.v.de impiorum exprobratione
Pa.vi.de exprobratorum condemnatione

pa.vii.de admiratiua exclamatione
pa.viii.de salubri exhortatione
¶ Sermo.v.de prolate ſnie executione ꝯtinēs.§.iiii.
pa.i.executio velox ſine dilatione
pa.ii.ratio ordinis in proſecutione
pa.iii.comparatio penes ſenſus ad penam damni q̄
illarum ſit grauior in afflictione
¶ Sermo.ix.de ſtatu mundi pꝰ iudiciū ꝯtinēs.§.iiii.
pa.i.poſt iudicium ceſſabit om̄is gn̄atio et corruptio
pa.ii.que creature manebunt pꝰ iudiciū et que non.
pa.iii.de innouatione mundi.
pa.iiii.de ſpecie mundi innouati.
¶ Quarta pars: ꝯtinens ſermones.v.
¶ Sermo.i.de penarum infernalium diuerſitate cō
tinens. §.xxiii.
pa.i.vtile eſt de penis infernalibus meditari.
pa.ii diuerſitas penarum numerari non poteſt.
pa.iii.enumerantur alique pene pauce de multis
pa.iiii.de ardore ſpecialiter.
pa.v.de ardore frigore et fetore.
pa.vi.de ardore et fetore.
pa.vii.de ardore fetore et fumo
pa.viii.de ardore fetore et tempeſtate
pa.ix.de tenebris Pa.x.de egeſtate famis
pa.xi.de arditate ſitis.
pa.xii.de gemitu et fletu
pa.xiii.de attritione verberum. Pa.xiiii.de torſionibus.
pa.xv.de amaritudine
pa.xvi.de turpitudine pa.xvi.de imbecillitate
pa.xviii.de infirmitate.
pa.xix.de ſeruitute
pa.xx.de ira.

pa.xxi.de odio
pa.xxii.de diſcordia
pa.xxiii. de deſolatione
¶ Sermo.ii.de acerbitate penarum infernalium: cõtinens paragraphos quattuor
pa.i.pene.ifernales acerbiſſime ſũt i ſũmo ãeternitãt
pa.ii.pene infernales ſũt ſine interpollatione
pa.iii.pene infernales ſunt ſine mitigatione
pa.iiii.ifern⁹ iterior erit acerbior oib⁹ pẽis exteriorib⁹.
¶ Sermo.iii. de eternitate penarum ĩfernaliũ ꝯtĩcs §.vi
pa.i.de penarum eternitate
pa.ii.de quadruplici genere tenebrarum
pa.iii.quomodo ordo ſit in inferno et quomodo non
pa.iiii.de horrore multiplici
pa.v.de damnatorum deſperatione
pa.vi.de ſalubri exhortatione
¶ Sermo.iiii.de acerbitate et eternitate penarum. continens paragraphos.viii.
pa.i.de rationibus quibus probari videtur ꝙ pene infernales non debent eſſe acerbe in ſummo
pa.ii.de ſolutione rationum probantium penas inferni non eſſe acerbas in ſummo
pa.iii. ꝙ licet pene infernales ſint acerbiſſime: puniant tamen circa condignum
pa.iiii.de eternitate penarum
pa.v.de ratione probante penas non eſſe eternas
pa.vi.de alia ratione probante penas nõ eſſe eternas
pa.vii.quare pene infernales ſint eterne
pa.viii.de exẽplis manuducentibus in cognitionem eternitatis penarum
¶ Sermo.v.de reuelationibus continens §.iii.
ſecundum ꝙ tres ſunt reuelationes

pa.i.de viſione cuiuſdam anglici
pa.ii.de viſione tundali
pa.iii.de viſione Karoli calui
¶Quinta pars continens ſermones.v f
¶Sermo.i.de btitudie in generali ꝯtinēs.ꝑ.iiii.
pa.i.de introductiōe ſctōꝝ in glām ⁊ de ipa in gnāli
pa.ii.de contemplatione beatitudinis
pa.iii.de debilitate et defectu hūane cognitionis re-ſpectu beatitudinis.
pa.iiii.qualiter deueniat hō in cognitiōeꝫ btitudinis
¶Sermo.ii.de btitudie in ſpēali ſeu de dotibus continens. pa.iii.
pa.i.de duplici beatitudine
pa.ii.de diſtinctiōe dotū qꝛ alie ſunt aie alie corpꝛis.
pa.iii.de dotibus anime in generali
¶Sermo.iii.de dotibus aie in ſpēali ꝯtinēs.ꝑ.iii.
pa.i.de pꝛima dote quo eſt diuina viſio
pa.ii.de ſecunda que eſt fruitio
pa.iii.de tertia que eſt ſecura tentio
¶Sermo.iiii.de dotibus corpꝛis ꝯtinēs. ꝑ.v.
pa.i.de numero et ſufficientia dotum corpoꝛis
pa.ii.de ratione et oꝛigine pꝛime dotis q̄ eſt claritas
pa.iii.de oꝛigine ſecunde dotis que eſt agilitas
pa.iiii.de origine tertie dotis que eſt impaſſibilitas
pa.v.de oꝛigine quarte dotis que eſt ſpiritualitas
¶Sermo.v.de ſepteꝫ partibus beatitudinis ad animam pertinens continens pa.viii.
pa.i.de.xiiii.ptib⁹btitudinis.vii.aie.⁊.vii.corpoꝛis.
pa.ii.de pͥma parte beatitudinis aie que eſt ſapientia
pa.iii.de ſcda parte beatitudinis aie que eſt amicicia
pa.iiii.de tercia pte beatitudinis aie que eſt cōcoꝛdia

pa.v.de quarta pte beatitudinis aie que eſt honoꝛ
pa.vi.de quinta parte btitudinis aie q̄ eſt potentia
pa.vii.de ſexta parte btitudinis aie que eſt ſecuritas
pa.viii.de ſeptima parte btitudinis aie q̄ eſt gaudiū.
¶ Sermo ſextus de ſeptē partibus beatitudinis coꝛpoꝛis continens .§.xi.
pa.i.de prima pte btitudinis coꝛpis q̄ eſt pulchritudo
pa.ii.de ſcda pte beatitudinis coꝛpis q̄ eſt agilitas
pa.iii.de tertia pte btitudinis coꝛpis q̄ eſt foꝛtitudo
pa.iiii.de quarta pte btitudinis coꝛpis q̄ eſt libertas
pa.v.de quinta pte beatitudinis coꝛpis q̄ eſt ſanitas
pa.vi.de ſexta pte beatitudinis coꝛpis q̄ eſt voluptas
pa.vii.ꝙ non erit ibi voluptas carnalis
pa.viii.de excluſione erroꝛum quoꝛundam
pa.ix.de obiectionibus in contrarium
pa.x.de ſolutione obiectione
pa.xi.de.vii.pte beatitudinis coꝛpis q̄ eſt longeuitas

¶ Rubrice huius preclariſſimi operis ac quidem deuotiſſimi finem habent. Jam proſequamur laudibus iheſum hymnis et precibus. vt nos donet celeſtibus cum ipſo frui ſedibus. Amen. Virgini ac Filio Bonauenture et Antonio patauino gloꝛia et honoꝛ.

¶ FINIS.

Inc. 1371